

Transcript (woordelijk verslag)

---

van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe

---

gehouden op 10 november 2021

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Woensdag 10 november 2021

Locatie: Statenzaal

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

de heer T.P. Blinde (JA21)
de heer E. Bos (GroenLinks)
de heer R.A.A. Bosch (PvdA)
de heer B. van Dekken (CDA)
mevrouw G.J. Dijkers (SP)
de heer J.W. Drukker (JA21) (aanwezig t/m
agendapunt G-6)
de heer F.P. Duut (JA21)
mevrouw H.T. Haan (GroenLinks)
mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)
mevrouw S.D. Kort (STIP) (aanwezig t/m
agendapunt G-7)
de heer R. du Long (PvdA)
de heer H. Loof (PvdA)
mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)
mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)
de heer J.J. Moes (VVD)
de heer W.L.H. Moinat (SP)
de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)
de heer H. Omlo (JA21)
de heer H.J. Pragt (D66)
de heer R.R. Pruijscher (ChristenUnie)
mevrouw J.A. Roggen (PvdA)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal Drenthe)
de heer J.G.M. Schomaker (PvdA)
mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks)
de heer J. Smits (VVD)
mevrouw A. Udinga (VVD)
de heer N.A. Uppelschoten (PVV)

mevrouw E.C. Vedder-Monaster (CDA) (aanwezig
t/m agendapunt G-6)
de heer S.J. Vegter (CDA) (aanwezig t/m
agendapunt G-7)
de heer H.H. Veldsema (ChristenUnie)
de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)
de heer C. Vianen (VVD)
de heer A. Vorenkamp (PVV)
mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)
de heer G. Zuur (CDA)
mevrouw F. Zwaan-Alberts (VVD)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het
college van GS:

de heer C. Bijl (PvdA)
de heer H. Brink (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)
de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)
de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)
de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)
de heer R.W. Camies (JA21)
de heer R. Mäkel-van Luttikhuisen (SP)
de heer P.A. Zwiers (PvdA)

A. Opening

De voorzitter: Goedemorgen dames en heren, leden van de Staten, mensen die met ons meekijken, mensen die ons ondersteunen, leden van GS, fijn dat we allemaal bij elkaar zijn. Ik open de vergadering en heet u allen van harte welkom.

B. Mededelingen

De voorzitter: We zitten in de Statenzaal, maar niet allemaal in de 'kuil', als ik me zo mag uitdrukken, want we zitten weer op anderhalve meter afstand van elkaar, verspreid over de hele zaal, want de oplopende besmettingscijfers hebben ertoe geleid dat de coronamaatregelen zijn aangescherpt. Het is dan ook van het grootste belang dat we die anderhalve meter goed in de gaten houden en de andere basisregels hoef ik niet meer op te lezen denk ik. We hebben in het presidium afgesproken dat we ons natuurlijk ook in ons provinciehuis houden aan deze maatregelen en u heeft hierover gisteren van de griffie een mail ontvangen. Dit betekent ook dat we geen gebruik maken van de interruptiemicrofoons en dat u het woord voert vanaf de zitplaats. Maar voor de Algemene Beschouwingen maken we een uitzondering, want we willen graag dat de inbreng in eerste termijn kan geschieden vanaf het katheders. Wilt u dan wel een vaste looproute volgen, gewoon door de kuil heen? Dat is voor de woordvoerders, de fractievoorzitters de kortste route. In de Provinciale Statenvergadering van vandaag staan de Algemene Beschouwingen en de begroting 2022 centraal en het streven is om in ieder geval de eerste termijn van de fracties, dus van de zijde van de Staten voor de lunch af te ronden en na de lunch de beraadslaging te vervolgen. We hopen met zijn allen dat we kunnen gaan lunchen zo rond 13.00 uur. Dierbare Statenleden, het is vandaag de laatste Statenvergadering van gedeputeerde Bijl, want hij gaat ons verlaten met ingang van 1 december aanstaande. En dat is voor hem, maar ook voor ons allemaal denk ik, een gedenkwaardig moment, want Cees Bijl gaat voor de laatste keer een provinciale begroting verdedigen. We hopen voor ons allemaal, maar zeker ook voor gedeputeerde Bijl dat we een mooie discussie tegemoet gaan, waar hij met veel plezier op terug kan zien. Aan het einde van de vergadering kom ik hier graag nog even op terug. Verder heeft mevrouw Kort mij laten weten, u heeft daarvan een afschrift ontvangen, van haar brief, dat zij zich afsplitst van de fractie van de PVV. Mevrouw Kort gaat verder als fractie Samen Transparante Informele Politiek, oftewel STIP. Dat betekent dat ons Drentse parlement vanaf heden bestaat uit 13 fracties en we hebben met mevrouw Kort afgesproken dat zij vandaag nog geen inhoudelijke bijdrage zal leveren en dat zij na ommekomst van de begrotingsbehandeling een stemverklaring zal afleggen. Daarnaast deel ik u mee dat mevrouw L. van Dijken-te Velde van de ChristenUnie heeft aangegeven dat zij met ingang van 10 november, dus dat is vandaag zal stoppen als bijzonder commissielid niet zijnde Statenlid voor de ChristenUnie en de reden hiervoor is dat zij door de ChristenUnie Midden-Drenthe is gevraagd om vanaf eind oktober hun fractievoorzitter te worden, dus in de gemeente Midden-Drenthe, en beide functies combineren, vindt ze teveel van het goede. Zij is vandaag in ons midden en in de schorsing is er gelegenheid om informeel afscheid van haar te nemen. Ageet, waar ben je? Daar is ze. Ik wil je heel hartelijk danken voor de bijdragen in de afgelopen jaren voor je commissiewerk in de Statencommissie FCBE en ik wens je heel veel succes namens ons allemaal in je nieuwe rol als fractievoorzitter in Midden-Drenthe. Normaal zouden we elkaar nu de hand schudden, maar ik doe dit nu op deze manier, even zwaaien en ik verzoek de bode om een mooie bos bloemen naar Ageet toe te brengen. Dank je wel. Mooi zo, dat gaat helemaal goed komen zie ik. Dat is fijn. Dames en heren, de fractie van GroenLinks heeft een klein cadeautje laten bezorgen. Een klavertje vier. Dat treft u aan

op tafel voor u en bij de Algemene Beschouwingen heb ik begrepen, zal de heer Nijmeijer daar een toelichting op geven? Ik kijk even, waar vind ik de heer Nijmeijer terug? Ja, daar is hij en hij knikt. Dat is mooi. Hartelijk dank. Tevens treft u op uw tafel aan een uitnodiging van de Werkgroep Veranderende Samenleving voor de bijeenkomst op 26 november. Kan dat kloppen? Nee hè? Dat staat in mijn draaiboek, maar ik kijk naar de voorzitter. Voorzitter, mijnheer Pruisscher, wilt u daar iets over zeggen?

De heer Pruisscher: Ik heb daar vandaag gedurende de dag nog overleg over met de ondersteuning vanuit de griffie. Dus die komt zo snel mogelijk de kant van de Statenleden op.

De voorzitter: Maar dat betekent dat we in ieder geval in onze agenda's het tijdstip reeds kunnen blokken. U hoort van de heer Pruisscher, de voorzitter van de Werkgroep Veranderende Samenleving. Afmeldingen zijn ontvangen van de heer Zwijs, de heer Camies, de heer Mäkel-van Luttikhuisen en mevrouw Van den Berg.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: Dan ben ik aangekomen bij punt C van onze agenda. Er is een Motie Vreemd aan de orde van de dag aangekondigd. De fractie van GroenLinks heeft samen met de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, de ChristenUnie, de VVD en het CDA een Motie Vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over de 4 mei-herdenking en ik vraag of er ingestemd kan worden met het agenderen daarvan?

De heer Nijmeijer: Voorzitter?

De voorzitter: Even kijken, de heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Voorzitter, de motie wordt ook nog mede-ingediend door JA21 en Sterk Lokaal.

De voorzitter: Kijk eens aan, dat is een hele brede ondersteuning. Dus ik neem aan dat we kunnen instemmen met het agenderen hiervan? Dat is het geval. Dat betekent dat de nummering van de agendapunten zal worden aangepast. De Motie Vreemd aan de orde van de dag wordt agendapunt H en de sluiting is daarmee agendapunt I en er zijn verder geen aanvullende agendapunten. Dan stel ik voor om de agenda op deze manier vast te stellen. Dat is het geval.

D. Vaststelling Besluitenlijst van de vergadering van 29 september 2021

De voorzitter: Dan komen we bij de vaststelling van de besluitenlijst. Er zijn geen tekstuele opmerkingen binnengekomen op de besluitenlijst. Dus ik stel voor om de besluitenlijst van de vergadering van 29 september jongstleden vast te stellen conform het concept. Zo is besloten.

E. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan ben ik bij de ingekomen stukken. Er is u toegezonden een lijst met de stukken A1 tot en met A12 en B1 tot en met B12. Statenleden die vragen hebben over de lijst met

ingekomen stukken of die een brief van deze lijst willen agenderen, kunnen dit altijd van tevoren aangeven. De fracties van D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, Partij voor de Dieren en de SP willen A4, B1 en B2 agenderen en de heer Bosch zal namens deze fracties hierover het woord voeren. Mijnheer Bosch, gaat uw gang.

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. Even heel kort. De genoemde partijen D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, de Partij voor de Dieren en de SP willen inderdaad deze ingekomen stukken agenderen. De agendering is afhankelijk van het moment van ontvangst van de eindrapportage over de gevoerde gesprekken van de commissaris van de Koning. We willen deze dan ook in samenhang bespreken en wel in de Statenvergadering van 15 december 2021 of als het rapport eventueel nog later ingediend zou worden, de commissievergadering van 12 januari 2022. Dus even afhankelijk van wanneer de eindrapportage van uw gesprekken naar de Staten worden toegezonden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosch en ik antwoord dat ik mijn uiterste best doe om rond 1 december een rapportage weer aan de Staten zal doen toekomen. Ik laat u zo spoedig mogelijk weten of dat lukt en dan kijken we naar de agendering. Dank u wel. Er zijn geen schriftelijke reacties verder binnengekomen, dus ik stel voor om de stukken af te doen op de wijze zoals op de LIS is aangegeven en ook voorts is besproken, zoals we dat zojuist hebben gezien.

F. Rondvraag

De voorzitter: Dan ben ik bij punt F van de vergadering, de rondvraag. Er zijn twee rondvragen binnengekomen van de zijde van de VVD. De VVD heeft een rondvraag ingediend over de wolf, over de wolfwerende omheining en over het instellen van een preventieteam en een coördinator. Ik geef het woord aan de heer Moes van de VVD-fractie. Gaat uw gang.

De heer Moes: Dank u wel, voorzitter. In het tijdschema stond geen tijd voor ons ingeruimd, maar dank dat u ons de tijd gunt. Geacht college, alle Statenleden, het is zondagmorgen en ik krijg weer een berichtje op mijn telefoon. Dat was niet het enige bericht, ze bleven maar binnenkomen. Weer een aanval op schapen in mijn eigen omgeving. Ik ben die kant opgegaan om zelf ter plekke maar eens in ogenschouw te nemen wat er nou gebeurt. Ik kom bij de percelen aan en ik zie daar echt een leeggevreten schaap liggen, een ander aangevreten schaap dat nog leeft en er loopt nog een lam rond met een gat in de luchtpijp, die toen ter plekke van de dierenarts een spuitje heeft gekregen, zodat het dier doodging. De schapenhouder die het vrijdag overkomen was, liep net huilend weg. De man had sinds vrijdag niet meer geslapen. De schapenhouder, die het overkwam, beet mij toe: 'Doe er eens wat aan. Jij zit in de politiek. Dit gaat niet goed komen.' Ik was er al mee bezig, dames en heren, maar ik weet dat de handen gebonden zijn en we verschillen van mening, maar dit is wel de reden dat ik de vragen die ik op papier gesteld heb, u nu hier voorleg. Ik zal niet alles voorlezen, wat ik in de vragen gezegd heb, maar ik zal alleen de vragen nog even opnoemen. Ik denk dat ik duidelijk genoeg geweest ben. Kan het college ons toezeggen ... De eerste vraag, sorry. Kan het college ons de toezegging doen dat ze samen met de Gebiedscommissie Wolf zo spoedig mogelijk en per omgaande heel Drenthe aanwijst als risicogebied en het hiervoor noodzakelijke budget beschikbaar stelt? Vraag 2. Kan het college ons toezeggen naar het voorbeeld van Overijssel te kijken, naar de mogelijkheden om een preventieteam te vormen en een coördinator aan te stellen? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moes. Zijn er nog aanvullende vragen? Ik zie een hand van de heer Vorenkamp van de PVV en ik zie mevrouw Kleine Deters en ik zie ook de Partij voor de Dieren. Mijnheer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Op zich een niet verkeerd voorstel van de VVD, voorzitter. Maar waarom gaat GS niet samen met andere getroffen provincies als Overijssel en Gelderland aan het rijk formeel vragen om opheffing van de beschermde status van de wolf? Aangezien nu wel duidelijk is geworden, ook uit de bijdrage van de heer Moes, dat deze status gewoon onhoudbaar is gebleken in Nederland. We hebben hier tenslotte geen Apennijnen, geen Karpaten en ook geen Pyreneeën. We zijn een klein dichtbevolkt landje met veel veeteelt en huisdieren. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. Mevrouw Kleine Deters D66.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat onze insteek tegengesteld is aan die van de PVV, zoals net verwoord is. Maar ik heb wel een vraag aan de heer Moes. Vorig jaar hebben we gezamenlijk een voorstel ingediend voor het in werking stellen van een preventieve maatregel om met name preventie te ondersteunen. Dat is opgepakt door de gedeputeerde en u komt nu met een aanvullend voorstel voor de hele provincie: heel graag, dat willen we graag ondersteunen, maar mijn vraag is: u stelt voor om een coördinator naar het voorbeeld van Overijssel aan te stellen. Overijssel heeft nog geen subsidieregeling voor preventieve maatregelen, maar de provincie Gelderland wel en zij hebben een Wolvenconsulent. Dus als ik vanuit het D66-standpunt kijk, zou onze voorkeur een Wolvenconsulent zijn, naar het voorbeeld van Gelderland, maar u noemt Overijssel. Ik zou graag van u willen horen waarom u juist Overijssel naar voren brengt die geen subsidieregeling heeft?

De voorzitter: Ik probeer te voorkomen dat we hier een debatje krijgen bij een rondvraag. Er kunnen aanvullende ... ..

Mevrouw Kleine Deters: een toelichting. ...

De voorzitter: toelichting, nou vooruit. Heer Moes, wilt u een antwoord geven?

De heer Moes: Voorzitter, ik heb Overijssel genoemd, maar ik had ook Gelderland kunnen noemen.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Ik maak eerst bezwaar tegen de toon van de VVD als zij over dit onderwerp praten. Ik bedoel, wij kunnen ook dit soort dramatische verhalen gaan houden over wat er in slachthuizen gebeurt en dat kunnen we miljoenvoudig doen. Die schapenhouders die zo overstuur zijn, dat is te begrijpen, maar zij hebben hun dieren niet beschermd en volgens de Wet dieren moeten de dieren beschermd zijn tegen roofdieren. Dat staat in de wet. Dus het is treurig dat hun schapen worden aangevallen, maar ze zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van hun schapen. Dus dat is gewoon een essentieel punt dat u even vergeet en deze schapenhouders brengen hun schapen ook zonder blikken of blozen naar het slachthuis en ik weet niet of u dat weet, maar zo fijn is het daar ook niet. Dus de demonisering van de wolf vind ik ernstig en erg gevaarlijk, want wolven worden vermoord.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ik vind dat gelach ook erg vervelend.

De voorzitter: Ik zie de heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Ik heb nog een aanvullende vraag voor de heer Moes. De wolf die gesignaleerd is ..., ik zit in de provinciale politiek, maar toevallig liep dat dier afgelopen week bij ons door de tuin. Heeft de heer Moes ook onderzoek gedaan of er mogelijkheden zijn dat de wolf kinderen en huisdieren aanvalt? Is dat meegenomen? En anders ben ik daar wel heel benieuwd naar, omdat deze wolf zich in ieder geval gewoon ook in de dorpen ophoudt en de dag daarna werd hij weer heel dicht nabij het dorp gezien. Ik snap mevrouw Zuiker, maar ik vind de zorgen rondom het gedrag van die wolf die zeker de mensen opzoekt, wel heel zorgelijk.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schoenmaker. Zijn er nog aanvullende vragen aan het college? Zo niet, dan kijk ik naar gedeputeerde Jumelet.

De heer Jumelet: Dank u wel, voorzitter. De beelden die over de social media gaan naar aanleiding van wolvenaantallen, tenminste daar gaan we nu maar even van uit, die eerder hebben plaatsgevonden, daar kun je alleen maar van zeggen: dat is niet prettig om te zien. Dat kun je ook wel met afschuw betitelen. De aanvallen van de laatste week, daar wordt nog onderzoek naar gedaan of dat inderdaad ook te wijten is aan aanvallen van de wolf. Laten we dat ook gewoon op die ordentelijke manier inzichtelijk krijgen. De vragen die gesteld zijn door de heer Moes en de opmerkingen vanuit andere fracties gehoord hebbend, zeg ik u dat in de afgelopen week zeer regelmatig contact is geweest met de Gebiedscommissie. We hebben een Gebiedscommissie die voor ons nadrukkelijk werk doet als het gaat om communicatie. Die bezig is met plannen te maken voor die wolfwerende rasters. En we zijn met elkaar goed in gesprek. Ik heb de afgelopen paar dagen regelmatig contact gehad met de voorzitter van de Gebiedscommissie, de heer Harry Oosterman en aan de orde is geweest hoe we nu met elkaar in deze situatie de omgeving goed gaan informeren. En daarom als eerste opmerking - er is niet naar gevraagd, maar ik zeg maar even hoe het gegaan is in de afgelopen dagen - dat heeft opgeleverd dat in ieder geval aanstaande donderdagavond er een digitale bijeenkomst zal zijn voor de mensen in het gebied, georganiseerd door een aantal organisaties, waaronder LTO Noord, waar ook de provincie en de gemeente Westerveld en ook de Gebiedscommissie een rol zullen hebben om met elkaar informatie te geven, maar ook te delen wat zich daar op dit moment afspeelt en hoe we met elkaar het land proberen ordentelijk te beschermen en aan de andere kant de natuur en het beheer op een goede manier vorm te geven. Dus als eerste opmerking: er is donderdagavond een bijeenkomst, een Zoom-bijeenkomst. Daar kunnen mensen zich ook voor aanmelden. Ik zag ook dat er al een vermelding is gedaan bij het Dagblad van het Noorden, zodat mensen zich ook kunnen aanmelden. Het tweede wat ik wil zeggen naar aanleiding van de vragen is, dat we met elkaar constateren dat er behoefte is aan het verbreden of verder uitbreiden van de subsidie voor wolfwerende rasters voor heel Drenthe. En ik heb met de voorzitter van de Gebiedscommissie gesproken en gevraagd wat zijn advies daarop zou zijn en het antwoord daarop was dat dat een goed idee is en daarom heeft het college het voornemen om dat ook te gaan doen. Dus voor heel Drenthe de subsidiemogelijkheid open te stellen. Per omgaande wordt gevraagd. Sterker nog, met terugwerkende kracht, zodat ook schapenhouders die wellicht zelf al maatregelen hadden genomen, ook nog in aanmerking kunnen komen voor een vergoeding, voorzitter. Dus daarop een positief antwoord. Dan vervolgens de vraag over een zogenaamd preventieteam à la Overijssel. Het voornemen lag al klaar om de Gebiedscommissie te vragen

een consulent aan te stellen à la Gelderland. En ik heb ook zelf even gekeken naar wat er in Overijssel beschikbaar is, zij hebben geen Gebiedscommissie en er is geen subsidieregeling. Dus ik denk dat u vooral bedoelt: heb je in het gebied iemand die aanspreekbaar is? We hebben natuurlijk de Gebiedscommissie, daar zitten een aantal partijen in die ook informatie kunnen geven, dat doen ze ook, maar vanuit de Gebiedscommissie is ook de vraag gekomen om een consulent aan te stellen. Daarop is het antwoord dat de provincie daar ook in meegaat om een consulent aan te stellen, in samenspraak uiteraard met de Gebiedscommissie om daar ook invulling aan te geven. In dit geval à la Gelderland, maar volgens mij heb ik net van de heer Moes begrepen, voorzitter, dat dat eigenlijk in dezelfde lijn is van gedachten en volgens mij moet het dan ook verder worden vormgegeven. Tot slot als derde punt, want ik heb de vragen van de heer Moes volgens mij beantwoord, maar er is nog een opmerking gemaakt door de heer Vorenkamp van de PVV over wat je als provincies samen doet. We spreken met elkaar in provinciaal verband, in IPO-verband ook over een Wolvendraaiboek. U kent dat, dat hebben we hier ook wel eens aan de orde gehad. Er komt ook weer een nieuw draaiboek, in ieder geval hoe we met de wolven in Nederland om gaan. Ik heb ook de opmerking gehoord als het gaat om demoniseren. Maar we moeten wel met elkaar kijken wat ook de draagkracht is voor drukbevolkte gebieden, maar zeker ook waar vee wordt geweid en dat zal een groot vraagstuk blijven en hoe daarmee om te gaan. In ieder geval zijn de middelen van preventie ons nu gegeven, voorlichting en dat is wat we op dit moment gaan doen. Voorzitter, ik heb de vragen beantwoord en ook aangegeven dat het een voortdurend gesprek is, ook in IPO-verband, waarin we als de Drenthe onze bijdrage leveren. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, gedeputeerde Jumelet. We gaan over naar de volgende rondvraag, ook ingediend door de VVD en die gaat over aanpak overlast in het openbaar vervoer. Ik geef het woord aan mevrouw Zwaan.

Mevrouw Zwaan: Dank u wel, voorzitter. Weer meer incidenten met asielzoekers in de trein Emmen-Zwolle, personeel ziek thuis, bron RTV Drenthe van 26 oktober. Opnieuw incident tussen passagiers en buschauffeur, lijn Emmen-Ter Apel, bron RTV Drenthe van 29 oktober. Het is twee voor twaalf. Het laat onze fractie niet los. Helaas treden er nog steeds om de haverklap incidenten op doordat veiligelanders zich misdragen in bus en trein. Dit gaat ten koste van de veiligheid van personeel en reizigers. Het is om moedeloos van te worden en dat ondanks alle niet-aflattende inzet van gemeente, provincies, vervoerders en andere betrokkenen. Onze fractie spreekt nogmaals haar waardering hiervoor uit, ook richting onze commissaris en de gedeputeerden. De burgemeester van Emmen heeft onlangs het rijk met een brandbrief gevraagd om een aparte bus tussen Zwolle en Ter Apel te laten rijden. Dat zal waarschijnlijk een deel van de problemen oplossen, maar nog steeds niet de problemen die veiligelanders veroorzaken die vanuit Ter Apel de bus of de trein pakken na hun aankomst in het AZC. Onze vraag aan de gedeputeerde: kunt u voor dit deel van het probleem, wellicht ook met een brandbrief als dat een werkend middel is, opnieuw aandacht vragen van het rijk? En om dan ook de kosten van extra beveiliging op bus en trein structureel te vergoeden? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ik kijk even rond voor aanvullende vragen. Ik zie de heer Blinde, de heer Van Dekken, de heer Vorenkamp. De heer Blinde van JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ik heb wel even een aanvullende vraag aan mevrouw Zwaan-Alberts. Die brandbrieven dat geloven we nu wel een beetje. Er wordt al jaren 'het is twee voor twaalf' groepen, maar u noemt het ook nadrukkelijk. U zegt: veiligelanders. Waarom

roept u niet op dat er een succesvol uitzetbeleid moet zijn? Want je kunt wel spoor A dichtgooien, spoor B, een busje erbij, een busje erbij, maar wij hebben ook met die mensen gesproken. Als je één aparte busverbinding maakt, dan gaan ze gewoon langs het spoor lopen zo met een. Dan pakken ze het volgende station wel. Het is een kat-en-muisspel. Dat houdt niet op. Dus waarom kiest u niet voor een oproep aan de staatssecretaris om voor een goed uitzetbeleid te kiezen?

De voorzitter: Dit is een vraag aan mevrouw Zwaan. Ik geef ook hier even de mogelijkheid, maar nogmaals: als wij een rondvraag hebben, stellen wij vragen aan Gedeputeerde Staten. Mevrouw Zwaan, u mag even antwoord geven voor deze keer.

Mevrouw Zwaan: Dank u wel, mijnheer Blinde. Uiteraard hebben wij die oproep ook gedaan, maar dat blijkt in de regelgeving toch wel iets weerbarstiger en lastiger dan dat het hier zo simpel lijkt, want immers: als het zo simpel zou zijn, dan was het wellicht al wel opgelost. Die vraag ligt nog steeds uit. Die vraag is gesteld, maar nogmaals: dat ligt hier niet op het bordje van de provincie. Waar het mij nu om te doen is, is dat we zorgen dat er zo spoedig mogelijk structureel geld komt voor structurele maatregelen, zodat we de situatie die nu aan de hand is, kunnen controleren en in ieder geval zorgen voor meer beveiliging. Dat is op dit moment de enige optie die er nu is, maar weet dat er binnen de lijnen die vraag wel uit staat, maar dat is niet zo makkelijk.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zwaan. Mijnheer Van Dekken, voor aanvullende vragen aan het college zeg ik erbij.

De heer Van Dekken: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor heel goed wat u zegt, want ik zou op het moment dat het college overgaat tot beantwoording van deze op zich hele mooie vraag vanuit de VVD, het toch ook via u, richting de fractie van de VVD, maar ook richting het college willen vragen of we dan hiermee ook af zijn van die verregaande bewapening in de richting van stewards, in de richting van mensen die voor veiligheid moeten zorgen op die lijnen. Of dat ook is bedoeld wat de VVD voor heeft. Een hele mooie suggestie om een speciale buslijn te organiseren vanuit Ter Apel richting Zwolle bijvoorbeeld, maar ik zou toch ook vanuit het college graag willen horen of zij ook deze aanvullende maatregelen in deze context begrijpen.

De voorzitter: Dank u wel, heer Van Dekken. De heer Vorenkamp PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Wij hebben toch een andere insteek, voorzitter. Een structurele vergoeding van extra beveiliging op deze lijnen is natuurlijk prima, maar ik herhaal weer dat als je het personeel, in onze ogen het liefst al het personeel, niet uitrust met adequate verdedigingsmiddelen, dan schiet je met die hele beveiliging niet veel op. En een aparte bus lost ook niet veel op. Je verlegt het probleem alleen naar die bus. Het incident van 28 oktober jongstleden op station Emmen betrof juist die aparte bus. En niemand die ze tegenhoudt als die overlastgevers in het reguliere OV stappen. Wordt het niet eens tijd, want ik vraag dit nu voor de derde keer, wordt het niet eens tijd om ons voorstel serieus te nemen? We zullen schriftelijke vragen gaan stellen nu en eventueel de volgende PS een motie gaan opstellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. Ik kijk nog even rond. Mevrouw Kleine Deters D66.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, D66 wil toch reageren op de insinuatie van het voorval dat in Emmen plaatsgevonden heeft, waarover de berichtgeving zeer tegenstrijdig is en daarom nemen wij dan ook afstand van de suggestie die mijnheer Vorenkamp doet en we hopen dat GS dat met ons mee doet.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters.

De heer Vorenkamp: Daar wil ik toch even op reageren, voorzitter. Heel kort.

De voorzitter: Nee, het spijt me. Ik ga nu echt even de rondvraag als rondvraag bejegenen. Dat betekent dat ik het woord geef aan gedeputeerde Bijl namens GS.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Ik breng de rondvraag toch maar even terug naar de vraag van de VVD-fractie of wij bereid zijn een brandbrief te sturen om het nog beter te agenderen en ik ben blij dat u in de waardering voor de inzet van het college ook onze commissaris nadrukkelijk benoemd, want door de rol die onze commissaris speelt, hebben wij nadrukkelijk direct contact op het hoogste niveau met het ministerie. Dus wij hoeven geen brandbrieven te sturen. Wij hebben daar echt, ik wil niet zeggen dagelijks, maar zeker wekelijks contact over en het begint daar ook duidelijk te worden dat er linksom of rechtsom wat moet gebeuren. Het blijft een uitdaging om alle bevoegdheden van iedereen in elkaars verlengde te organiseren, maar we moeten niet opgeven om dat te doen. Het gaat om de gemeente, het gaat om vervoerders, het gaat om nog een aantal instanties, rijk, COA, provincie in afgeleide zin, maar zeker die afgeleide zin die wij hebben, die zetten wij nadrukkelijk in om tot oplossingen te komen. Als het gaat om inzet van middelen, dan ligt een deel daarvan ook bij landelijke wetgeving. Dus als die wetgeving dat mogelijk maakt, dan is dat mogelijk en als dat niet mogelijk is, dan is dat niet mogelijk. Dat is heel simpel. En ik denk dat ook de burgemeester van Emmen voor ogen had met zijn brief om het nog een keer goed op de agenda te krijgen, want ook hij beseft dat je mensen die in een azc zitten, dat je die niet daarbinnen kunt houden. Dus het gaat niet alleen om het vervoer tussen Zwolle en Ter Apel, maar het gaat ook gewoon om het verblijf daar, wat mensen daar dan doen. Dat is heel simpel. Overigens, elk incident veroordeel ik ten eerste. Ook als een 19-jarige conductrice door een 20-jarige mevrouw wordt geslagen. Ik weet niet wat de achtergrond daarvan is, maar ook dat is een incident dat ik ten eerste betreurt. De problematiek is breder, maar dat neemt niet weg dat als dat toegespitst is op bewoners van azc's, dan moeten we daar ook echt goede maatregelen op nemen en daarvan is ook het ministerie doordrongen. Zij gaan ook hun handelingskader aanscherpen ten aanzien van dat verhaal. Dus zonder brandbrief weet ik bijna zeker dat we daar ook deze week weer over spreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bijl en hiermee zijn we aan het eind gekomen van de rondvraag. Ik zie hier een briefje dat de heer Pragt vandaag jarig is. Van harte gefeliciteerd, mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Dank u en even voor de duidelijkheid: het eerste rondje koffie is van mij vandaag.

De voorzitter: Wat een ontzettend aardige geste. Dank u wel. Ja, even applaus voor de heer Pragt. Het blijft toch een beetje gek dat we u niet echt even de hand kunnen schudden, maar desalniettemin een hele fijne verjaardag vandaag.

G. A-stukken

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt G en dat zijn de voorstellen. Ik stel eerst de A-stukken aan de orde.

G-1 Fondsversterking NOM; Statenstuk 2021-24

De voorzitter: Agendapunt G-1, de Fondsversterking NOM, Statenstuk 2021-24. Dat is een voorstel van het college van 14 september. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval.

G-2 Ondersteuning nieuwe vestiging M&G Group Europe B.V. op bedrijvenpark Werkland- schap Assen-Zuid; Statenstuk 2021-26

De voorzitter: Agendapunt G-2, Ondersteuning nieuwe vestiging M&G Group Europe B.V. op bedrijvenpark Werkland-
schap Assen-Zuid, een voorstel van 14 september jongstleden, Statenstuk 2021-26. Kan iedereen instemmen?

Mevrouw Zuiker: Nee. Voorzitter?

De voorzitter: Even kijken. Mevrouw Zuiker, u zit wel echt uit mijn gezichtsveld.

Mevrouw Zuiker: Ja, ik zit in de blinde hoek.

De voorzitter: Dat geeft niks, maar ik zie dat onze bode gelukkig wat naar achteren schuift. Dus ik kan u nu rechtstreeks aankijken. Gaat uw gang.

Mevrouw Zuiker: De Partij voor de Dieren wil een stemverklaring geven bij dit Statenstuk. Wij zullen namelijk tegenstemmen en tot nu toe stemden we niet tegen dit soort voorstellen. Ik wil dat nog even verklaren, want het probleem is voor ons, dat het geldbedrag niet wordt onderbouwd. Dat niet duidelijk is wat we ervoor terugkrijgen, behalve dan dat een bedrijf niet naar Polen vertrekt, maar dat waren ze misschien wel nooit van plan. En wat betreft de mens tot de arbeidsmarkt, dat vinden wij heel goed, maar daar betalen we als samenleving op een andere manier ook al aan mee. Dus € 1,25 miljoen vinden wij te veel geld voor een relatiegeschenk.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zuiker. Dit is een stemverklaring en de Partij voor de Dieren wordt geacht tegengestemd te hebben bij dit agendapunt. Ik kijk nog even rond. Verder stemt iedereen in. Dus dit voorstel is aanvaard, zal ik maar zeggen.

G-3 Belastingverordening 2022, Statenstuk 2021-30

De voorzitter: Agendapunt G-3, Belastingverordening 2022, Statenstuk 2021-30. Ik heb begrepen dat in de Statencommissie FCBE van 27 oktober jongstleden is afgesproken om deze Verordening door te geleiden als A-stuk naar deze Statenvergadering en voor de zuiverheid stel ik u voor om dit A-stuk formeel te behandelen na de besluitvorming over de begroting, want strikt genomen kan de behandeling van de begroting nog leiden tot aanpassing van de Belastingverordening

2022. Dat is eigenlijk een ordevoorstel. Kan iedereen zich hierin vinden? Dat is het geval. Dus dan gaan we na ommekomst van de begrotingsbehandeling over dit stuk stemmen.

G-4 Gebiedsontwikkeling Groningen Airport-Eelde, verduurzaming bedrijfsgebouwen, Statenstuk 2021-28

De voorzitter: Dan agendapunt G-4, Gebiedsontwikkeling Groningen Airport-Eelde, verduurzaming bedrijfsgebouwen, Statenstuk 2021-28. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G. B-stukken

De voorzitter: Dan ga ik door met de B-stukken.

G-5 Vaststelling voorkeursvariant en financiering Doorfietsroute deeltraject Vriezerbrug; Statenstuk 2021-27

De voorzitter: Agendapunt G-5, Vaststelling voorkeursvariant en financiering Doorfietsroute deeltraject Vriezerbrug, Statenstuk 2021-27. We werken niet met sprekerslijsten, dus ik ga even per agendapunt inventariseren of iemand het woord wil voeren en zo ja: wie? Ik zie de heer Vorenkamp. Is hij de enige? Hij is de enige. Nee, wacht even. Ik zie de heer Moinat.

De heer Vorenkamp: Voorzitter? Ik heb een amendement ingediend daarop.

De voorzitter: Oké, u heeft het amendement. Ik zie de heer Smits. Ik ga even ordentelijk inventariseren, één momentje. De heer Smits, de heer Veldsema. Verder nog? Dan heb ik tot nu toe de heer Vorenkamp, de heer Moinat, de heer Smits en de heer Veldsema. Dan geef ik het woord aan de heer Vorenkamp die ook een amendement heeft ingediend. Gaat uw gang. We hebben voor spreektijden twee minuten per fractie en als een amendement wordt ingediend heeft u drie minuten.

De heer Vorenkamp: Ik neem aan vanaf het spreekgestoelte?

De voorzitter: Nee, we doen alleen de begrotingsbehandeling vanaf het spreekgestoelte.

De heer Vorenkamp: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik zal mijn bijdrage kort houden aangezien onze argumentatie grotendeels in het amendement staat. We vinden de trajectkeuze langs het Noord- Willemskanaal prima, maar we zouden er ook geen problemen mee hebben als de provincie en de gemeente Tynaarlo er alsnog een route van maken door het dorp Tynaarlo. Het was mij uit de stukken niet duidelijk dat er een tunnel door het Noord- Willemskanaal gepland werd, maar als je het kaartmateriaal beschouwd van de variant Noord- Willemskanaal dan zie je namelijk geen slinger van de gele lijn door het kanaal. Dus je denkt aan een recht overstekende tunnel. Alleen door het hoge verschil van € 7,2 miljoen tussen de gelijkvloerse en ongelijkvloerse subvariant van de kanaalvariant werd ik getriggerd tot verder onderzoek. Tegen deze tunnel van € 8,9 miljoen hebben we wel grote bezwaren en niet alleen vanwege de kosten. Het lijkt ons beter om het maar niet te doen. Vandaar ons amendement. Ik lees het voor, voorzitter. 'Provinciale Staten, in vergadering bijeen te Assen op 10 november 2021 ter behandeling van Statenstuk

2021-27, Vaststelling voorkeursvariant en financiering Doorfietsroute deeltraject Vriezerbrug. Constateerde dat het voorstel inhoudt aanvullend onder de Vriezerbrug een fietstunnel door het Noord-Willemskanaal te gaan aanleggen; dat deze fietstunnel meerkosten van ten minste € 4,2 miljoen voor de provincie met zich meebrengen. Overwegende dat voor de aanleg van deze fietstunnel door het Noord-Willemskanaal de Vriezerbrug, de brug tussen Vries en Tynaarlo en Zuidlaren, tenminste enige weken verwijderd zal dienen te worden en dat deze verbinding dan voor langere tijd gestremd zal zijn; dat de aanleg van een dergelijke onderwatertunnel talrijke bouwkundige risico's met zich meedraagt, welke tevens met nog onbekende maar mogelijk substantiële financiële risico's gepaard zullen gaan, dit zowel bij de aanleg als bij gebruik en onderhoud; dat voorgestelde tunnel in- en uitgang in de vorm van S-bochten aangelegd zullen gaan worden, waardoor deze tunnel onoverzichtelijk zal worden, hetgeen met sociale veiligheidsrisico's gepaard zal gaan, alsmede gladheidsrisico's in de herfst en winter; dat het alternatief van een stoplicht bij kruising van de Doorfietsroute met de N386 oostelijk van de Vriezerbrug praktisch net zo veilig geacht mag worden, qua verkeersveiligheid en zelfs beter qua sociale veiligheid door betere overzichtelijkheid; dat er tenslotte talloze kruisingen van fietspaden over 80 km N-wegen in Drenthe zijn, waar geen fietstunnels zijn of worden voorzien, waar ook geen kader voor opgesteld is; dat Provinciale Staten als een goed huisvader met de gelden ons ter beschikking gesteld door onze burgers geacht wordt om te gaan, hetgeen ook van toepassing is op door ons van rijkswege toekomstige stimuleringsgelden voor verkeersveiligheid. Van mening zijnde dat de voorgenomen fietstunnel bij de Vriezerbrug door het Noord-Willemskanaal vervangen dient te worden door een gelijkvloerse kruising met de normaliter toe te passen stoplichten. Besluiten: het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen in: beslispunt één te wijzigen in de Doorfietsroute 'De Groene As' te realiseren met een ... ik heb de verkeerde,. De besluitpunten moet ik eventjes zien. Heeft u een ogenblik? Ik zie dat ik een verkeerde ...

De voorzitter: Dan gaan we even verder met de volgende spreker en dan geef ik u zo nog even het woord.

De heer Vorenkamp: Voorzitter, ik heb het al. Gaat uw gang. Het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen in: punt 1, de Doorfietsroute 'De Groene As' te realiseren met een gelijkvloerse kruising ter hoogte van de Vriezerbrug, waarbij verkeerslichten worden gedekt uit de post onvoorzien; punt 2, de volgende prestaties als één programma te beschouwen: project 6318001 'Fietssnelweg Assen-Groningen' € 6.999.351, project 6316002 'Fietssnelweg Assen-Groningen Westelijke Kanaaldijk' € 1.825.842, ... project 6318003 'Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor Fietssnelweg Assen-Groningen' € 3.171.543; punt 3, het gezamenlijke programmakrediet van dit programma komt daarmee uit op € 11.996.736; punt 4, dit programmakrediet te verhogen met een bedrag van € 1.690.267 uit bijdragen van derden en het totale investeringskrediet voor de Doorfietsroute 'De Groene As' vast te stellen op € 13.687.003.

De voorzitter: Heer Vorenkamp, u bent nu anderhalve minuut over uw spreektijd heen. Wilt u echt even alleen uw uitswinger nog melden en dan het amendement doorzenden naar de griffie?

De heer Vorenkamp: De uitswingers, dat zijn punt 5 en 6. Punt 5, de afschrijving in 2022 en 2023 te verlagen met € 441.260; punt 6, de Begroting dienovereenkomstig te wijzigen en gaan over tot de orde van de dag.' Ik zal het doorsturen.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. Hij wordt nu doorgestuurd naar de griffie. Dat lijkt me handig, want dan kan die deel uitmaken van de beraadslaging, maar dan moeten we wel

even kijken hoe we dat amendement vervolgens aan u allen doen toekomen, zodat u daar ook over kunt stemmen zo meteen. Hij gaat in de app zo meteen, maar dan hoop ik wel dat de heer Vorenkamp de juiste versie naar de griffie wil sturen.

De heer Vorenkamp: Dat is gebeurd, voorzitter.

De voorzitter: Mooi. Kan de griffie dan de juiste versie in de app zetten? Dan kunnen we er allemaal kennis van nemen. Dank u wel. Dan ga ik nu over naar de heer Moinat van de SP-fractie.

De heer Moinat: Dank u wel, voorzitter. Gelukkig hebben we dit ook op papier, want het verhaal was zo rommelig, dat ik het niet helemaal meegekregen heb. Maar goed, dat kan ook aan mij liggen natuurlijk. Het is inderdaad een dilemma. Een tunnel kost zo'n € 4 miljoen meer, maar het doet wel recht aan een Doorfietsroute waar je liever geen stoplichten wilt. Persoonlijk denk ik dat het technisch goed te doen is en dat de provincie dit ook voldoende afdekt bij de uitvoering. Het argument van de PVV dat er meerdere fietspaden stoplichten kruisen over N-wegen is niet-relevant, omdat dat geen doorfietsroutes zijn. Als we het principe van doorfietspaden vasthouden, dan moeten we wel akkoord gaan met de tunnel en investeringen doen. Het geld is er overigens ook voor bedoeld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moinat. Dan de heer Smits van de VVD-fractie.

De heer Moinat: Voorzitter, dank u wel. We hebben met belangstelling geluisterd naar het amendement, zoals voorgelezen door de heer Vorenkamp. Eigenlijk hebben we in de laatste commissie OGB allerlei argumenten uitgewisseld, behalve dit amendement. En het amendement, voor zover ik dat nu op mij laat inwerken, bevat geen wezenlijk nieuwe informatie, alleen een verschil van inzicht over hoe je een Doorfietsroute inricht. En een Doorfietsroute is bedoeld om te kunnen doorfietsen en niet om met verkeerslichten allerlei gelijkvloerse kruisingen in te richten. Dus wij zijn geen voorstander van dit amendement. We hebben gevoel voor het punt dat de heer Vorenkamp maakt, dat dat extra geld kost. Dat vinden wij ook jammer, maar je gaat een route inrichten met het doel om automobilisten op de fiets te krijgen en dat is eigenlijk een hoger doel en dat mag van ons ook wat kosten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Smits. Tot slot de heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Dank u, voorzitter. We hebben het amendement met belangstelling gelezen en we kunnen de argumentatie op zich best wel volgen. Tegelijkertijd hebben we ook een heel traject aan de voorkant doorlopen, maar de vraag aan de gedeputeerde die ons blijft boeien, is hoe we in de tussentijd die gebruikers die weg over laten steken. Immers, de realisatie wordt pas in 2024 voorzien en dat is nog een hele poos.

De voorzitter: Dank u wel, heer Veldsema. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslaging van de eerste termijn van de zijde van de Staten. Ik kijk naar gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Zoals de heer Smits terecht opmerkt, hebben we in de commissie al ruimschoots inhoudelijk gesproken over dit onderwerp. Toch wil ik de heer Vorenkamp complimenten maken voor de manier waarop hij echt serieus en met inzet dit beschouwt en ook een amendement heeft gemaakt. Dat klinkt misschien wat ingewikkeld als je het amendement zo hoort, maar eigenlijk gaat het om de vraag: wil je daar wel of geen tunnel? En zijn voorstel is eigenlijk om geen tunnel aan te leggen en daarmee sla je gewoon het hart weg uit

het hele voorstel. Dus ik denk dat als je kiest voor een Doorfietsroute met een tracé zoals vastgesteld door de gemeenteraad van Tynaarlo, ervan uitgaande dat er een tunnel komt, dan moet je niet voor dit amendement stemmen, maar voor het voorstel. Dat neemt niet weg dat het natuurlijk best wel veel geld kost. Dat hebben we ook in het traject onderkent en we zijn ook op zoek gegaan naar extra dekkingsmiddelen. Voor een deel krijgen we dat vanuit de rijkssubsidie die daar op zit. Dat dekt natuurlijk maar een deel van de kosten, maar als wij die tunnel niet zouden aanleggen dan is ook de subsidie weg. Dan heb je natuurlijk wel minder kosten, maar dan hebben we wel weer een situatie dat we terug naar af moeten, wat we met heel veel moeite en een goed resultaat inhoudelijk en met veel draagvlak hebben kunnen bereiken op deze manier. Dus mijn advies aan u is om niet in te stemmen met het amendement, maar om met het voorstel akkoord te gaan, zoals het er ligt en natuurlijk wordt gevraagd naar de tijdelijkheid. Die tijdelijkheid zit hem in de periode totdat we beginnen met de aanleg, maar ook tijdens de aanleg zal er veel aandacht moeten zijn voor de tijdelijkheid, want het moet allemaal wel bereikbaar blijven. Dus dat is best wel een puzzel, maar bij de aanbestedingen maken we ook altijd als een belangrijk onderdeel van het aanbestedingsresultaat hoe we dat op lossen. En in de aanloop naar de realisatie - er zijn nog meer delen op de hele Groene As die nog niet gerealiseerd zijn - moeten we proberen om daar het beste van te maken, zal ik maar zeggen. Als het echt nodig is om tijdelijke maatregelen te nemen, zal dat ongetwijfeld gebeuren, maar er zitten nog wel een paar andere stukken in het traject die ook nog niet gerealiseerd zijn. Reden temeer om hier 'ja' tegen te zeggen. Dan kunnen we weer een stap maken. Maar ik heb de boodschap van de fractie van de ChristenUnie goed tot me genomen. Dus dat zullen we ook in het vervolg meenemen om te kijken of er tijdelijke maatregelen nodig zijn. Voorzitter, kort en goed: waardering voor het werk dat de heer Vorenkamp heeft gedaan, maar toch is mijn advies aan u om daar niet in mee te gaan, maar om voor het voorstel te stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bijl. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ja. De heer Vorenkamp, gaat uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Ik had de reactie van GS van de heer Bijl natuurlijk wel verwacht. Eigenlijk nog een andere reactie, maar ik zal heel kort reageren. De 500 fietsers per dag is waarschijnlijk een hoge inschatting. Dat is het aantal gebruikers dat gebruik zal gaan maken van deze tunnel. Om daar dan voor € 8,9 miljoen een tunnel door het Noord-Willemskanaal met alle risico's aan te leggen, achten wij dus zeer riskant en ook enorme geldverspilling en verspilling van middelen van onze burgers. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vorenkamp. De heer Moinat nog? De heer Smits nog? De heer Veldsema nog? Nee. De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: De laatste opmerking van de heer Vorenkamp klonk weer als een stemverklaring. Dus daar heb ik niks aan toe te voegen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Bijl. Dan kunnen we overgaan tot de stemmingen over dit agendapunt. Is het amendement nu goed rond geappt? Ja. Dus het amendement maakt deel uit van de beraadslaging en van de stemmingen. Dan beginnen we met het stemmen over het amendement en dat kan nu gaan gebeuren. Eén momentje, want de techniek ... Als u wilt stemmen, graag. Het gaat over het amendement bij Statenvoorstel 2021-27.

De heer Smits: Voorzitter?

De voorzitter: De stemming is nog niet gesloten. De heer Smits.

De heer Smits: Ik denk dat ik hier een technisch probleem heb. Ik denk knipperende lampjes te zien en dan kan ik op een knopje drukken, maar er gebeurt niks. Voor de goede orde: ik ben tegen het amendement.

De voorzitter: Dan denk ik dat we nu rond zijn, want dan concludeer ik dus het volgende: tegen hebben gestemd 34 leden, voor hebben gestemd 2 leden, zodat het amendement is verworpen. Dan gaan we over tot de stemmingen over het besluit van het Statenvoorstel als zodanig, Statenuitsluiting 2021-27, Vaststelling voorkeursvariant en financiering Doorfietsroute deeltraject Vriezerbrug. Ook hier wachten we even op de techniek.

De heer Drukker: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Drukker.

De heer Drukker: Mag ik vragen om bij de volgende vergadering een schriftelijke gebruiksaanwijzing voor de knopjes op de tafels te leggen? Het is volmaakt onbegrijpelijk. Op het ene knopje staat op het knopje een plus en eronder een min. Dan mag u mij vertellen: is dat nou plus of is het nou min?

De voorzitter: Dat is een goede vraag. Dat is een soort mooi gemiddelde. Ik ga eens even verifiëren. Momentje.

De voorzitter: Gaat het lukken om die stemming op het bord te krijgen?

Technische dienst: Ik ga ervan uit ...

De voorzitter: Dames en heren, we krijgen even een toelichting. Gaat uw gang.

Technische dienst: Ik ga ervan uit dat knopje vier dat dat voor is. ... ..

De voorzitter: We gaan een proefstemming doen zo meteen, want ik wil zeker weten dat het goed gaat, dierbare allemaal. Knopje twee is voor, knopje drie is tegen. Maar eerst moeten onze beide dames de techniek onder controle hebben. Lukt dat?

De voorzitter: Dit is natuurlijk vervelend, omdat de knopjes buiten de kuil anders zijn, dan de knopjes in de kuil. Dat komt omdat we nu natuurlijk zo ver uit elkaar zitten, maar we zijn allemaal behoorlijk flexibel, dus dat komt wel weer goed. Nu gaan we gewoon stemmen en als degenen die dus excentrisch zitten, zal ik maar zeggen, buiten de kuil, willen voorstemmen dan is het knopje twee en anders is het knopje drie. Knopje drie is tegen.

De heer Van Dekken: Voorzitter, zullen we vandaag maar gewoon werken met handopsteking?

De voorzitter: Als het echt niet anders kan, dan gaan we dat doen, maar dit moet toch te regelen zijn, lijkt me zo. Ik heb hem nog niet afgesloten. Dit gaat goed. Ik kijk nog één keer de Statenzaal rond. Heeft iedereen voorgestemd die voor wilde stemmen en heeft iedereen tegengestemd die tegen wilde stemmen? Ik zie juichende mensen. Dat doet me deugd. De stemming is

nu gesloten. Ik constateer dat voor hebben gestemd 34 leden, tegen 2 leden, zodat dit voorstel is aanvaard. Dank u wel.

G-6 Tariefontwikkeling Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD); bires van het college van gedeputeerde staten van 2 november (ter bespreking)

De voorzitter: Wij gaan door met agendapunt G-6, de tariefontwikkeling Waterleidingmaatschappij Drenthe en ik zou graag willen weten wie hier het woord willen voeren. De eerste termijn heeft een spreektijd van drie minuten, het college negen en de tweede termijn twee minuten. En ik zie de heer Zuur, de heer Blinde, de heer Moinat, mevrouw Kleine Deters, even kijken, de heer Uppelschoten, de heer Smits, de heer Bos, mevrouw Zuiker, de heer Veldsema. Wie mis ik nog? Nog een heer Bos. Even kijken. Heb ik iedereen genoemd? Ik recapituleer even. De heer Zuur, de heer Blinde, de heer Moinat, mevrouw Kleine Deters, de heer Uppelschoten, mijnheer Smits, de heer Bos, mevrouw Zuiker, de heer Veldsema en de heer Bos van GroenLinks. Dan gaan we beginnen met de heer Zuur. Ik geef u het woord.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Na de recente toename van de gasprijzen worden op basis van deze brief van het college onze inwoners opnieuw getroffen door tariefverhogingen van voor elk gezin en bedrijf noodzakelijke energiegrondstoffen. Dat betekent opnieuw een extra lastenverhoging voor de Drentse inwoners en bedrijven. Absoluut gezien en gemiddeld lijkt deze beperkt, maar het is maar wat je te besteden hebt. En dit gebeurt zonder dat zij een groot deel van de oorzaken daarvan kunnen beïnvloeden. Dat voelt niet goed. Het CDA vraagt de gedeputeerde hier dan ook niet zonder meer mee akkoord te gaan. Zeker nu bij de informatiebijeenkomst werd geopperd dat de 8% verhoging wel eens structureel, dus jaarlijks zou kunnen zijn. Daar moeten wij niet aan denken. Onze fractie had hier graag meer beeld en geluid bij gehad, meer dan een 'fact sheet' van de WMD en een brief van krap anderhalf kantje van ons college. Als Provinciale Staten zouden wij anders toch geen knip voor de neus waard zijn. Daarom hebben wij afgelopen maandag om een nadere financiële onderbouwing gevraagd. Helaas moet het daarbij vooralsnog blijven, zo is door de gedeputeerde in de beantwoording aangegeven. Jammer. Niets leek erop dat dit aanstaande was. Zeker niet nadat eind 2019 door de provincie een achtergestelde lening van € 6 miljoen werd verstrekt, juist vanwege de solvabiliteitseis. En ook de geconsolideerde Jaarrekening van 2020 ziet er niet verontrustend uit. Eind 2020 bedraagt de solvabiliteit 28,4%, ruim boven de eis van 25% en de winst over 20% bedraagt € 4,1 miljoen. Hoe kan dit dan nu zo kort voor de aandeelhoudersvergadering uit de lucht komen vallen? En hoewel de 'fact sheet' met toelichting voor de gemiddelde inwoner allemaal plausibele redenen en oorzaken weergeeft, komt toch de vraag bij ons op of de WMD de bedrijfsvoering en de financiële gevolgen voldoende 'in control' heeft, zeg maar in voldoende mate beheerst. Wat kunnen we nog meer verwachten, voorzitter? Is onze vraag aan de gedeputeerde. Wat de CDA-fractie betreft, mag de gedeputeerde als vertegenwoordiger van de aandeelhouder, de provincie Drenthe, hierover stevig aan de bel trekken bij en kritisch zijn naar het bestuur van de WMD. Waarom is dit zo laat ontdekt? En is het financiële plaatje echt zo desastreus dat een dergelijke verdubbeling van de verhoging op zo'n korte termijn nodig is? De CDA-fractie zou graag een nadere, uitgebreide en financieel onderbouwde toelichting willen ontvangen, bij voorkeur tijdens een informatiebijeenkomst. Wij horen graag of dit mogelijk is en graag horen wij hierop een reactie, natuurlijk van het college, maar ook van de andere fracties. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Zuur. Ik geef nu het woord aan mevrouw Kleine Deters, omdat zij een motie gaat indienen en zij krijgt een minuut extra.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. GS wil als aandeelhouder met de Staten spreken over de tariefontwikkeling bij de WMD. Als Provinciale Staten nemen wij hierover geen besluit, dat is uiteraard aan de aandeelhouders. Maar input vragen voor de aandeelhoudersvergadering door GS aan Provinciale Staten stellen wij op prijs. En GS geeft in de brief aan dat de extra stijging, waar collega Zuur uitgebreid op ingegaan is, in de brief staat vermeld dat het noodzakelijk is en veroorzaakt wordt door onontkoombare ontwikkelingen waar de WMD niet op kan sturen, maar wat wel van belang is voor goed en veilig drinkwater. Voorzitter, dat goed en veilig drinkwater, daar willen we ons zeer voor inzetten, maar wij maken ons ernstig zorgen over de ongewenste stoffen die aangetroffen zijn in het water. Hier zullen wij later bij de inhoudelijke discussie nader op ingaan. Dat ligt nu niet voor. Wij kunnen wel de voorgestelde stijging van de drinkwatertarieven volgen met de aangeleverde onderbouwing, maar waar D66 vooral naar gekeken heeft, is hoe we mogelijkheden kunnen vinden om de tariefstijgingen in de toekomst te beperken en naar ontwikkelingen waar we wel op kunnen sturen. En dat zijn voor ons toch wel de energielasten die beïnvloed kunnen worden door het Waterbedrijf en dan zou het bedrijf versneld energieneutraal moeten worden, dus onafhankelijk van energieleveranciers, en daarbij wordt ook de leveringszekerheid, dat is een wettelijke taak voor ons drinkwaterbedrijf en die verantwoordelijkheid ligt bij ons als provincie. Dan zou vervroegd energieneutraal mogelijk ook een sleutel kunnen zijn om de tariefverhoging voor de inwoners te beperken. En daarvoor hebben wij een motie gemaakt. De motie luidt, voorzitter: uiteraard dat we bij elkaar zijn over dit agendapunt. 'Wij constateren dat: het Waterbedrijf Drenthe de stijging van 8% in 2022 van het drinkwater voorziet; de gestegen energielasten doorgerekend worden in de tarieven aan onze inwoners; de provincie Drenthe voor 50% aandeelhouder en dus ook eigenaar is van de WMD; de provincie vanuit de Drinkwaterwet verantwoordelijk is voor duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Overwegende dat de WMD het voornemen heeft om in 2040 energieneutraal te zijn: en fase 1 van het onderzoek van het project Duurzaam Drents Drinkwater al afgerond is; en dat fase 2 een pilot, bestaande uit een experiment met zon-wind-waterstof-accu, dat is een combinatie van duurzame opwek en opslag voor één drinkwaterproductiestation zou kunnen starten; en het verpompen van het drinkwater op de productielocaties 90% van het gehele energieverbruik van de WMD betreft; en deze productielocaties onderdeel zijn van de 'vitale infrastructuur' zoals vermeld in de Drinkwaterwet, artikel 7b. Met het project wordt beoogd in de toekomst fossielvrij drinkwater in Drenthe te leveren en zo bij te dragen aan de doelstellingen uit het klimaatakkoord, de leveringszekerheid te vergroten en te zorgen dat de drinkwatertarieven voor inwoners op termijn onafhankelijk zullen zijn van de stijgingen van de tarieven van de energieproducenten. Voorzitter, wij verzoeken het college in overleg met de WMD, eigenaar van het project Duurzaam Drents Drinkwater, versneld uitvoering te geven aan fase 2 van het project door het starten en realiseren van deze genoemde pilot/ dit experiment voor 1 drinkwaterproductiestation. En we gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters en de heer Blinde heeft een vraag voor u. De heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ik heb inderdaad een vraag aan mevrouw Kleine Deters, want zij insinueert eigenlijk dat de verduurzaming die de pilot voorstaat van onder andere waterstof en een heleboel andere dingen, dat dat wel eens de prijsstijging tegen zou kunnen gaan. Heeft mevrouw Kleine Deters daar ook een businesscase van die dat onderbouwd?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Dank u wel, heer Blinde. Het is een pilot, een experiment en uiteraard zal het waar het overal aan de orde is, op het moment dat wij streven naar energieneutraal en we hoeven geen energie elders in te kopen, dat die gelden bespaard worden en dat dus direct van invloed is op de tarieven die de inwoners betalen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Heer Blinde in tweede instantie?

De heer Blinde: Dank u. Het was eigenlijk een beetje een ja/nee-vraag, maar er wordt maar één kant van het verhaal belicht. Het zou mogelijk kunnen dat je energielasten gaat besparen, maar de kosten worden ook van tevoren gemaakt. Dus ik zou daar toch enige onderbouwing van willen hebben, voordat je zo'n voorstel indient.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik zou simpel zeggen: toen ik mijn zonnepanelen aanschafte, heb ik dat eerst moeten betalen, maar op termijn levert mij dat voordeel op en zo gaat het ook met dit project.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters en mag ik u vragen of u uw motie naar de griffie wilt sturen? Misschien kan de bode ... Gineke, zou jij de motie even door kunnen geven aan de griffie? Want dan maakt de motie nu deel uit van de beraadslaging.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, in de veronderstelling dat de motie bij iedereen binnen is. Ik heb hem uitgebreid rond gemaild. Anders mail ik hem nog een keer.

De voorzitter: Ik kijk even naar Jelly. Als u hem nog een keer wilt mailen, dan is dat goed, maar iedereen heeft de tekst van de motie blijkbaar al gezien. Ik zag dat de heer Zuur zijn hand opstak. Heeft u een vraag voor mevrouw Kleine Deters? Gaat uw gang.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde mevrouw Kleine Deters iets zeggen over versneld uitvoering geven. Heb ik dat goed gehoord? Dat staat niet in de motie, volgens mij.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

De heer Zuur: Daar staat alleen dat aan fase 2 uitvoering wordt gegeven.

Mevrouw Kleine Deters: Juist, mijnheer Zuur, ik zie het ook. Waar het om gaat, is dat het project, nu liggen de plannen op tafel en gebeurt er niets, dus dat we gewoon in ieder geval in overleg treden en kijken wat er nodig is om deze tweede fase op te pakken en bij voorkeur versneld, maar dat staat er niet per se in. U heeft gelijk.

De heer Zuur: Ik noem dat, omdat ik me afvraag of mevrouw Kleine Deters zich realiseert dat een eventuele versnelling wellicht zelfs nog tot een extra kostenverhoging aanleiding zou kunnen geven.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dat lijkt me juist een onderdeel om dat met elkaar te overleggen, heer Zuur. En als dat zo is, dan zien wij een voorstel terug. Op dit moment is dat nog niet allemaal doorgerekend, die inventarisatie moet nog plaatsvinden, maar wel is van belang om dat met elkaar op te gaan pakken.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even rond.

De heer Bosch: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Bosch.

De heer Bosch: Ik heb ook even een korte, verduidelijkende vraag aan mevrouw Kleine Deters. Ik vroeg me bij lezing van de motie even af wat we nou met deze motie precies aan GS vragen. Want volgens mij, en mijnheer Zuur maakte daar ook al even een opmerking over, volgens mij zit dit project al in de pijpleiding. Hebben we dan een motie nodig om GS met deze boodschap naar de WMD te sturen? Dus dat is even mijn vraag.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, D66 vindt echt dat de motie daarvoor nodig is, om dat versneld - versneld zal ik dan achterwege laten - om daarover met elkaar echt stappen te gaan maken en we horen graag van GS hoe zij daar in staan.

De voorzitter: Dank u wel. Geen tweede instantie meer? Dan geef ik nu het woord aan de heer Blinde van JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Het is altijd pech als je na de heer Zuur moet, want hij zei een heleboel verstandige zaken. Maar in ieder geval een forse prijsverhoging van 8%. Een nieuwe klap voor vele huishoudens die al zwaar te lijden hebben onder de geëxplodeerde energietarieven, onbetaalbare woningen en algemene prijsstijgingen. De redenen die de WMD aanlevert voor de verhoging lijken op het eerste gezicht plausibel, maar anderzijds zijn het bovenal zaken die horen bij een normale bedrijfsvoering, zoals het vervangen van installaties, leidingen en ICT. Dat zijn planbare uitgaven die je, vooral het vervangen van spullen, aan ziet komen en over de jaren kunt uitsmeren naar hoger, midden en lage prioriteit. Voorzitter, wij zien dus uiteraard de noodzaak voor goed, kwalitatief drinkwater. Wij weten ook waar de WMD vandaan moest komen na de fiasco's in Indonesië, maar wij missen in de opsomming van de WMD de inspanningen die men zou doen om de kosten te besparen. Wat ons betreft gaat de WMD de extra verhoging uitsmeren over de komende jaren. Dan gaat er per jaar maar iets meer dan de jaarlijkse 4%, maar zet in op een lagere verhoging dan 8% in één keer. In dat kader willen we ook graag weten hoe de ontwikkeling van de tarieven er na 2022 uit gaat zien. Dus samenvattend: niet al te schappelijk zijn.

De voorzitter: Dank u wel, heer Blinde. De heer Moinat van de SP.

De heer Moinat: Dank u wel, voorzitter. Een stijging van 8% in plaats van de eigenlijk geoorloofde 4%. Het is nodig om de kwaliteit van ons drinkwater te blijven garanderen, zegt zowel de WMD als het college. Eigenlijk is het van de zotte dat we nog altijd toestaan dat vooral bedrijven dusdanig producten blijven gebruiken die zo'n grote impact hebben op de kwaliteit van ons grondwater. De WMD geeft dat ook heel duidelijk aan en zit wat ons betreft op het juiste

spoor door het principe van de vervuiler betaalt ter discussie te brengen. Volgens de SP zou de regering hier grote stappen in moeten zetten. Het is al lang de hoogste tijd om te stoppen met vervuilende stoffen in onze natuur. Doen we dat niet, dan slaat het als een boemerang op ons terug en worden een heleboel zaken ineens niet vanzelfsprekend meer. Zaken zoals in dit geval de leveringszekerheid voor goed en gezond drinkwater. Voorzitter, ik reageer even op de motie van D66, een motie die we zo op het eerste oog gewoon willen steunen en toch een maar. Het starten van een pilot en het realiseren van een drinkwaterproductiestation zal ook financiële consequenties hebben en dan zou dat naar onze mening ook aangegeven moeten worden in de motie. Het verzoek zou dan volgens ons meer iets zijn in de lijn van het in kaart brengen van de mogelijkheden en kosten van het realiseren van een drinkwaterproductiestation en dat zo spoedig mogelijk voor te leggen aan PS. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moinat. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik een vraag aan de heer Moinat stellen?

De voorzitter: Zeker. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de heer Moinat heeft het over het realiseren van een drinkwaterproductiestation, maar het gaat niet om het realiseren, maar om het energieneutraal maken van een station. Dus dat drinkwaterstation ligt er al. Dus daarmee begrijp ik uw insteek niet waar u het hebt over het realiseren van een nieuw station.

De voorzitter: De heer Moinat.

De heer Moinat: Ik zoek hem op. Daar kom ik zo op terug.

De voorzitter: Oké. Als u dan even weer het woord vraagt, vind ik dat prima. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. In het voorstel staat inderdaad dat er ook een nieuw drinkwaterstation moet komen, omdat het oude drinkwaterstation helemaal niet goed meer is en de kosten worden veroorzaakt door de investeringen. Dus ik zou willen aansluiten bij de opmerkingen die eerder gemaakt zijn: de bedrijfsvoering lijkt nog niet helemaal in orde, want investeringen die overvallen je niet, die zie je aankomen en gaan ook altijd over langere tijd. Dus dat is een zorgpunt. Dus 8% voor volgend jaar. Als je het over investeringen hebt, denk ik dat we het hebben over de prijsstijgingen de komende jaren die waarschijnlijk eerder in de buurt van 8% dan 4% zullen zitten. Maar het heeft te maken met het feit dat de WMD uit een hele moeilijke situatie komt. En helaas moeten we dat wat ons betreft dan maar accepteren. Absoluut gaat het gelukkig over kleine bedragen, relatief klinkt heel verschrikkelijk. Het tweede is de motie en die motie heeft het over duurzame waterlevering, maar ik kom uit een tijd dat duurzaam nog betekende: onder alle omstandigheden moet er drinkwater geleverd worden, maar we hebben nu met 'Newspeak' maken, 1984. Nu betekent duurzaam groen en innovatief en energieneutraal, maar dat is nooit bedoeld toen daar duurzaam werd opgeschreven. Daar werd bedoeld: onder alle omstandigheden moet er goed en voldoende drinkwater geleverd worden. Desnoods met een stoomgemaal. Het dondert niet hoe, als er maar drinkwater is en dat betekent dus ook, ik neem aan dat de WMD ook ergens dieselgeneratoren heeft staan,

dat als de elektriciteit zou uitvallen, dat zij in staat zijn eigen elektriciteit te genereren en dat drinkwater er altijd is. Als u nu ook gaat zeggen dat er eisen moeten komen, dat het groen moet zijn, dan denk ik dat we er een nieuwe kostenpost op gooien en dat we het misschien met die 8% niet eens halen en dat het nog meer moet zijn. Dus ik zou al lang blij zijn als de WMD nu de noodzakelijke investeringen doet en dat dat allemaal in orde is. En natuurlijk, bij nieuwe investeringen kun je op een aantal dingen letten, maar ga daar nou niet bovenop gooien dat er nog extra geïnvesteerd moet worden, omdat het energieneutraal en groen moet zijn. We zullen tegen de motie van D66 stemmen. We gaan wel akkoord, met pijn in het hart, met de tariefverhogingen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Uppelschoten. De heer Smits van de VVD.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik toch kort reageren?

De voorzitter: Eén momentje. Ik geef eerst mevrouw Kleine Deters het woord en dan de heer Moinat. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik zou toch graag even willen reageren op de inbreng. De Drinkwaterwet waar we het nu over hebben, is van 18 juli 2009, dus van recentere datum en ook het begrip duurzaamheid heeft daarmee wel degelijk de interpretatie vanuit een andere insteek gehad dan uit 1984, waar de eerdere wet van was. Dus even een correctie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. De heer Uppelschoten wil nog even reageren. Gaat uw gang.

De heer Uppelschoten: Dat is dus de semantische discussie die we krijgen over 'Nieuwspraak'. Altijd is het de bedoeling geweest dat onder wat voor een omstandigheden dan ook, en daar werd het woord duurzaam bij gebruikt, moet er water geleverd worden. Het dondert niet wat er gebeurt. Dat dit nu vertaald wordt dat het groen moet zijn en dat het CO2-neutraal moet zijn, dat is een nieuwe toevoeging. Ik zou alleen de eis willen handhaven. Ze hebben voorzieningen getroffen, dat wat voor ramp er ook gebeurt, laat ik het maar zo zeggen: er is altijd drinkwater en dat is volgens mij met duurzame energielevering bedoeld en niet de interpretatie die D66 heeft.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Uppelschoten. De heer Moinat heeft even geverifieerd of het nou wel of niet een nieuwe locatie was. Gaat uw gang.

De heer Moinat: Ja, er is zo'n programma waar je tingelt dat je het antwoord hebt gevonden. Ik weet niet meer hoe het heet.

De voorzitter: Twee voor twaalf. Gaat uw gang.

De heer Moinat: Dank u wel. In de overwegingen staat 'Fase 2 een pilot, bestaande uit een experiment met zon-wind-waterstof-accu (combinatie van duurzame opwek en opslag) voor één drinkwaterproductiestation zou kunnen starten.' En in de verzoeken staat: 'In overleg met de WMD, eigenaar van het project Duurzaam Drents Drinkwater uitvoering te geven aan fase 2 van het project door het starten en realiseren van de pilot/experiment voor 1 drinkwaterproductiestation.' Dus ik had gelijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moinat. Wil mevrouw Kleine Deters nog reageren? Dat is het geval.

Mevrouw Kleine Deters: Uiteraard, voorzitter. Het betreft geen nieuw drinkwaterproductiestation, want dan zou die eerst gebouwd moeten worden en dan zou het in de tijd wel heel erg opschuiven. Dus het betreft al een bestaand station. En nieuw is fase 2, maar niet het drinkwaterproductiestation.

De voorzitter: Voordat we nu in een semantische discussie terechtkomen, geef ik het woord aan de heer Smits.

De heer Smits: Voorzitter, dank u wel. In mijn oorspronkelijke voorbereiding voor dit agendapunt had ik een heel verhaal gemaakt over de toenemende inflatie en de steeds grotere moeite die huishoudens hebben om maandelijks de eindjes aan elkaar te knopen. Op zich zijn dat allemaal terechte constatering. Ik kan mij dus ook wel de opmerking van de heer Zuur en de heer Blinde voorstellen, maar ik kon ze niet op een geloofwaardige manier verbinden aan de extra tariefverhoging van de WMD. Daarmee zeggen wij niet dat de WMD ieder jaar wel een extra verhoging mag doorvoeren, maar met de eenmalige verhoging hebben wij niet zoveel moeite. Water is van levensbelang, maar dan moet het wel schoon en veilig zijn. En schoon en veilig drinkwater vereist investeringen. Dat is ons volkomen helder. Wij hebben kennisgenomen van de argumenten van de WMD en die argumenten vinden wij valide. Wij realiseren ons dat de maandelijkse kosten voor drinkwater bepaald niet de hoogste kosten zijn in een huishouden. Ik heb even gerekend op basis van mijn eigen waterafrekening van het afgelopen jaar. Ik verbruik 86 m³. Ik betaal een voorschot van € 13 per maand. Een extra verhoging van 4% betekent een verzwaring van de lasten van mijn huishouden van € 0,52. En toen ben ik gaan kijken bij de Vewin, wat zij aan informatie te bieden hadden, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland en zij zeiden: je moet kijken naar een gezin met drie kinderen. Dat doe ik dan voor het CDA zal ik maar zeggen. Dat is wat meer en dat gezin betaalt volgens de Vewin een maandelijks voorschot van € 24. Dan praat je over ongeveer € 0,95 aan extra lasten. En toen dacht ik: mensen, waar hebben we het over? Laten wij nou als Provinciale Staten ons druk maken over zaken die onze inwoners echt treffen en niet over € 0,50 per maand of € 0,90 per maand. Dat gaat nergens over. Dus die opmerking wil ik maken, los van al die constatering over de inflatie. Tenslotte voorzitter, delen wij de constatering van het college dat dit signaal over die tariefverhoging wel rijkelijk laat tot ons gekomen is en wij steunen dus de opmerking die daarover in de brief wordt gemaakt. Ten aanzien van de motie van D66: wij hebben nog niet de indruk dat de motie de WMD oproept tot iets wat ze niet in de toekomst al van plan waren. De heer Bosch maakte eerder al een soortgelijke opmerking, maar we zijn benieuwd naar de opvatting van de gedeputeerde op dat punt. Maar vooralsnog staan wij op het standpunt dat de motie geen toegevoegde waarde heeft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Smits. Keurig binnen uw spreektijd. Ik geef het woord aan de heer Bosch van de Partij van de Arbeid. Rudolf Bosch zeg ik er maar even bij.

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. Ja, het is verwarrend met zoveel mijnheren Bos in de Staten. Het is al gezegd: voldoende schoon drinkwater is van levensbelang en waarin we als aandeelhouder van de Waterleidingmaatschappij Drenthe ook een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen. De aangekondigde stijging van het drinkwatertarief met 8% in 2022 lijkt gezien de opgegeven opgave door de WMD onvermijdelijk, al had de noodzaak daartoe al in een vroeger stadium gecommuniceerd mogen worden en terecht dus dat Gedeputeerde Staten

de WMD hierop ook zal aanspreken. De toenemende complexiteit om het drinkwater te zuiveren, de toenemende waterbehoefte, noodzakelijke investeringen in water- en ict-infrastructuur en de stijgende kosten voor hoogwaardige kennis zijn wat de Partij van de Arbeid betreft valide argumenten om het tariefpeil te verhogen. Gemeentepils is bijna gratis, maar schoon water komt natuurlijk niet zomaar uit de kraan. Al staan we daar tegenwoordig eigenlijk nauwelijks nog bij stil. De impact op de gemiddelde prijsstijging voor de Drentse huishoudens lijkt verwaarloosbaar, maar een en ander telt natuurlijk wel op. De heer Zuur en de heer Blinde wezen er ook al op. Naast de stijgende energie- en brandstofprijzen en levensmiddelenprijzen, komt er nu een tariefverhoging, maar vooral voor mensen met een smallere portemonnee, kunnen al die zaken wel optellen. Maar wij zijn het ook met de opstelling van de heer Smits van de VVD eens, dat als je het gaat terugrekenen, dat de impact van de prijsstijging voor een gezin natuurlijk relatief klein is. De Partij van de Arbeid onderkent de noodzaak om juist vanwege de toenemende drinkwaterbehoefte te blijven investeren in voldoende schoon drinkwater. Die investeringen moeten we niet voor ons uitschuiven, juist vanwege het vitale belang van water. En wat betreft de motie van D66: wij bedanken D66 voor het indienen van de motie 'Duurzaam Drents Drinkwater'. We zijn met D66 van mening dat het van groot belang is om ook onze drinkwatervoorziening te verduurzamen en dat dit project van de WMD daaraan absoluut bijdraagt, maar we vragen ons dus bij lezing van de motie wel af wat het precieze doel van de motie is. Het pilot project is namelijk al gedraaid en fase 2 zit eigenlijk ook al in de pijpleiding en als de WMD de eigenaar is van het project, wat is dan de concrete opdracht die we het college willen meegeven? We wachten daarom graag eerst de reactie van het college af, voordat we een definitief oordeel over de motie zullen vormen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bosch. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. 26 oktober heeft de WMD ons uitgelegd waarom de tarieven van drinkwater flink zullen stijgen en een belangrijke oorzaak van die stijging is toegenomen vervuiling van ons leefmilieu. 'De kwaliteit van ons grondwater verslechtert', is een van de eerste zinnen in het stuk van de WMD. Eigenlijk is dat nog het meest zorgelijke aan het nieuws van de tariefstijging. De vervuiling van ons leefmilieu en helaas is het principe 'de vervuiler betaalt' nog altijd niet van toepassing. Voor veel problemen waar de provincie voor staat, zou een andere vorm van landbouw in ieder geval een deel van de oplossing kunnen zijn en dat is hier ook weer het geval. We denken aan biologische landbouw, minder dieren houden. Biologische landbouw zorgt voor minder pesticidenvervuiling en minder dieren voor minder nitraatvervuiling. Voor de Partij voor de Dieren een 'no-brainer', maar helaas voor veel partijen nog een 'no-go'. De vraag aan GS: bent u het met ons eens dat een aanpak gericht op de bron van vervuiling de WMD meer zou helpen? En vindt u ook dat het principe 'de vervuiler betaalt' zou moeten gelden? Dan over de motie van D66. Fossielvrij drinkwater, dat lijkt ons een hele goede zaak, maar ook al komt er een subsidie van de provincie, de investeringen die de WMD zal moeten doen, zullen de tarieven op korte termijn juist laten stijgen. Dus het op de lange termijn energieneutraal-zijn van de WMD, wat een goede zaak is, gaat op de korte termijn niets uitmaken voor de tarieven. Dus de motie vinden wij op zich goed, maar het heeft niet zozeer te maken met het probleem van nu. Een vraag aan D66 is nog: wat heeft de WMD nodig qua termijn om energieneutraal te zijn? Over hoeveel jaar hebben we het dan? Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. mevrouw Zuiker. De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Dank u. Het tarief gaat omhoog ...

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Ik zie dat de heer Uppelschoten een vraag heeft voor mevrouw Zuiker. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: In de toelichting die we gekregen hebben van de WMD wordt een aantal redenen genoemd waarom de tariefstijging omhoog gaat. Mevrouw Zuiker, u noemt er eentje, namelijk ongewenste stoffen in de bronnen, maar er wordt ook aangegeven: verouderde leidingen en installaties, toename van de drinkwaterbehoefte en dat het net en de pompen en weet ik wat allemaal moeten toenemen. En de tariefverhoging wordt niet of maar voor een deel veroorzaakt door nieuwe zuiveringsinstallaties, want u spitst het daar helemaal op toe. Ziet u ook die andere bronnen van de tariefstijging?

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ja hoor, wij hebben alle bronnen gelezen van de WMD en het vervangen van oude installaties, dat baart ons niet zoveel zorgen, dat moet gebeuren. Het vervuilen van ons leefmilieu, dat is voor ons het probleem hier en daarom spitsten wij ons daarop toe en dat is ook de eerste reden die de WMD geeft voor de tariefstijging. Het is niet gezegd welke problemen het meeste bijdragen aan de tariefstijging, maar het is wel een belangrijk probleem voor de WMD.

De voorzitter: Dank u wel. Heer Uppelschoten nog in tweede instantie?

De heer Uppelschoten: Ik begrijp van de Partij voor de Dieren dat alles of heel veel wordt toegepitst op de natuur en de verontreiniging, maar volgens mij heb ik in ieder geval uit de presentatie begrepen, dat ook het systeem verouderd is en dat het systeem vernieuwd moet worden, dat er nieuwe leidingen en nieuwe pompen moeten komen en ook dat de drinkwaterbehoefte een stuk groter aan het worden is en dat de huidige installaties gewoon niet die hoeveelheden water kunnen leveren die de bevolking van Drenthe vraagt en dat dat, volgens mij, de grootste investeringen zijn om de WMD voor de toekomst gereed te maken. En het toespitsen op de verontreiniging van het water, natuurlijk is dat belangrijk, maar dat is niet de hoofdreden.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie? Nee, dat is niet het geval. De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: De tariefontwikkeling. Als eerste was mijn verwachting dat dit veroorzaakt zou worden door de prijsverhoging van energie. Die kosten zijn immers fors gestegen in de afgelopen periode. Na lezing van de informatie blijkt het echter anders te liggen. Er liggen uitdagingen op de loer, maar zijn die allemaal zo urgent? En was dat pas zo kortgeleden bekend? Even de 'fact sheet' erbij. Meer drinkwater nodig per huishouden. Je zou bijvoorbeeld ook een campagne kunnen voeren om het gebruik te reduceren. Meer kosten. Ja, maar een verdubbeling? Dat blijkt niet uit de toelichting. Vervanging van oude installaties dan? Had de WMD dat dan niet voorzien? Dat is toch regulier? ICT. Er wordt met vertrouwen uitgekeken naar een audit. Dat in de toekomst iets nodig is, oké, maar dat is niet een verklaring voor een verdubbeling van de tariefstijging. Financiering sla ik over. Ik heb meer met chemie. Dus als laatste de ongewenste stoffen, EDTA. Er is een rapport van de WHO uit 2003 dat aangeeft dat het spul een halfwaardetijd heeft van 11 minuten bij een hele reguliere standaard belichtingsmethode. Al met al voelt dit te laat en erg mager. En wat betreft de motie: technisch interessant. Dus ik heb eens gebeld. Navraag bij de WMD leert dat ze geen idee hebben waar het over gaat. Had ik misschien de verkeerde persoon aan de telefoon? Dat zou kunnen. Maar ze hebben een poos heen en

weer gebeld. Ze konden mij informatie over watertappunten geven, maar dit project? Geen idee. Alles samengevat: wel vreemd dat dit via een fractie naar binnen komt. In dit geval: als dit nodig is, dan kan de WMD toch rechtstreeks naar de provincie stappen? We gaan toch niet over de bedrijfsvoering? Ons motto zou luiden: 'watermaker, hou je bij je leest.'

De voorzitter: Dank u wel, heer Veldsema. Tot slot van de zijde van de Staten, de heer Bos, Ewout Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Bedankt voor de zeer uitgebreide aankondiging. Voorzitter, wij mensen zijn op allerlei manieren verantwoordelijk voor uitputting en vervuiling van onze Moeder Aarde en vandaag hebben we weer een voorbeeld onderhanden. De natuur kan ons voorzien in onze drinkwaterbehoefte, maar wij weten hier niet goed mee om te gaan. We verbruiken veel te veel water en nemen dat, naar het lijkt, als een gegeven. En we laten allerlei ongewenste stoffen de bodem intrekken, met vervuiling van onze eigen drinkwatervoorziening als gevolg. En zie nu: hogere kosten. Het stemt ons dan ook goed om te lezen dat de WMD zich ervoor inzet dat de vervuilers betalen, maar wij willen graag weten wat hier concreet aan gedaan gaat worden. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat landelijk gezien ons landbouw- en industriebeleid op de schop zou moeten. Ere wie ere toekomt: de WMD is al één van de weinige drinkwaterbedrijven die geen korting geeft voor grootverbruikers. GroenLinks ziet echter graag dat we nog een stap verder gaan. Kan onze aandeelhouder bijvoorbeeld pleiten voor een progressief tarief voor grootverbruikers? En dringt de WMD er wellicht ook op aan bij andere drinkwaterbedrijven om ook een gelijk of progressief tarief te hanteren? GroenLinks is daarnaast voorstander van het afzwakken van pieken. Dat is toch een soort trend bij ons, pieken in mobiliteit, energie, parkeerbehoefte en nu ook drinkwaterbehoefte. Ze leiden stelselmatig tot hogere investeringskosten wanneer wij ons systeem op die piek in willen richten. Ik zie een interruptie.

De voorzitter: De heer Blinde, gaat uw gang.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik heb even een duidelijke vraag aan de heer Bos: wat is een grootverbruiker? Is dat een gezin met vijf kinderen? Moet die een progressief tarief gaan betalen? Of is dat een yoghurtfabriek of iets dergelijks?

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Ik vind het mooi dat u het voorbeeld aanhaalt. Grootverbruikers, als je kijkt naar andere drinkwatermaatschappijen dan zitten die rond meer dan 15 m³ per uur, wat ze naar binnen kunnen tanken aan water.

De voorzitter: De heer Blinde nog? Helder. De heer Bos vervolgt zijn betoog.

De heer Bos: Even zien, waar was ik? In ieder geval zijn de investeringskosten voor de pieken stelselmatig hoog wanneer we ons daar op voorbereiden en in dit geval van de drinkwatervoorziening kan een piek leiden tot drukproblemen en het piekverbruik wordt veelal veroorzaakt, naar wij aannemen, door tuinsproeiers, overmatig veel douchen, het vullen van zwembaden. Onze vraag is dan ook: kan onze aandeelhouder er bij de WMD op aandringen dat ook dit soort praktijken ontmoedigd gaan worden? GroenLinks weet dat er inmiddels door de WMD getest wordt met slimme watermeters en wellicht is het de investering waard om met slimme watermeters ook verschillende tarieven aan te kunnen houden, zodat men de pieken kan afschaven. Kan en wil de aandeelhouder dit bespreekbaar maken? Misschien kunnen we met flankerend beleid

wel onze drinkwaterbehoefte verminderen. Graag zouden we daar wat breder over in gesprek willen. Naar ons idee kunnen deze voorstellen ertoe leiden dat de kosten beter gedekt kunnen worden, door vervuilers en grootverbruikers te laten betalen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bos. We zijn aan het einde gekomen van de beraadslaging van de zijde van de Staten en ik kijk wederom naar gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Waarom spreken we hier over de tarieven voor het water en niet voor gas en elektra? Omdat we toevallig aandeelhouder zijn van de Waterleiding-maatschappij Drenthe en niet van de leveranciers van gas en elektra. Het is ook die invalshoek die wij moeten kiezen, die van aandeelhouder. Er is ooit een rapport-De Boer verschenen. Die ging over de governance van de WMD, over de grote invloed van de provincie op de WMD en dat rapport gaf aan dat daar verandering in moest komen. Dat is voor een groot deel ook uitgevoerd en we hebben de afgelopen jaren ook nadrukkelijk gesproken over wat nou de kerntaken van de WMD zijn. Om te beginnen ben ik blij dat waar we het over hebben, de tarieven gaan zonder meer over de kerntaken van de WMD: schoon en veilig drinkwater voor de Drentse bewoners en bedrijven. Dus dat is helder. We praten niet meer over de kerstboom, maar we praten echt over het drinkwaterbedrijf. Dat is één. Twee is dat wat uit het rapport-De Boer nog niet is verwezenlijkt en oud-burgemeester van Coevorden, Bert Bouwmeester refereerde eraan toen hij zijn laatste aandeelhoudersvergadering had bij de WMD, dat is dat de stemverhouding nog ongewijzigd is gebleven. De stemverhouding binnen de WMD, binnen de aandeelhoudersvergadering is de helft provincie en de helft 11 deelnemende gemeenten. En dat betekent dat de provincie nog steeds eigenlijk een bepalende rol heeft bij alles wat in die aandeelhoudersvergadering aan de orde komt. De commissie-De Boer heeft aangeraden om daar naar te kijken. Dat is ook het punt waar ik als aandeelhouder namens u altijd mee zit, dat ik in mijn positie als aandeelhouder eigenlijk bepalend ben voor de koers van de WMD. En dat houdt op zich ook het risico in zich dat de opvattingen die u naar mij uitsprekt, dat die ook, als ik die een-op-een mee zou nemen, bepalend zouden kunnen zijn voor de koers van de WMD tot en met de bedrijfsvoering aan toe. Want een aantal van u gaat toch redelijk ver in uw opvattingen wat er wel en niet zou moeten gebeuren. En eigenlijk is dat niet goed is. Ik gebruik dit maar even als oproep om die laatste aanbeveling van de commissie-De Boer het komende jaar eens tegen het licht te houden wat we daarmee zouden moeten. We hebben bewust de afgelopen vijf jaar die aanbeveling niet verder ingevuld, omdat – Indonesië is al langsgelkomen - er echt wat moest gebeuren bij de WMD. Er is gesaneerd en daar hebben we als aandeelhouder vanuit de provincie denk ik ook wel een rol in kunnen spelen, dat dat ook gebeurd is en uiteindelijk redelijk is geland. Maar gelukkig is de WMD weer terug in normale tijden en kunnen we ook naar dit punt kijken. Want ik denk dat je voor ogen moet houden, als de heer Zuur zegt: 'is de WMD wel in control?', als we dat vanuit dit huis allemaal zo gaan aanzwengelen, dan betekent dat nogal wat als je dat tegen een bestuurder zegt van een vennootschap. Dus ik moet dat denk ik toch al met enige voorzichtigheid hanteren als aandeelhouder, want het is namelijk die bestuurder die heeft aangegeven: ik heb deze middelen nodig om die investeringen te doen. Dan laat ik even in het midden wat de achtergrond van die investeringen is, maar hij zegt: ik heb het nodig. Wat ik met u eens ben, is dat en dat zeg ik ook maar even gewoon zo, dat ik het gewoon waardeloos vind dat het zo laat komt in het jaar, want wij moeten voor 1 december de tarieven vaststellen als aandeelhouders. En eigenlijk moeten dit soort zaken gewoon bij de Voorjaarsnota aan de orde kunnen komen bij de aandeelhouders, bij de gemeenten en bij de provincie. Dan heb je ook tijd om het erover te hebben. Want een aantal zaken die u inbrengt, is natuurlijk geen onzin, maar die zouden wat meer tijd vragen om daarnaar te kijken. Die tijd ontbreekt nu. Dus ik moet nu op het kompas van de bestuurder van de vennootschap varen en daar wil ik ook op varen, want hij

heeft ook bewezen de afgelopen vier jaar dat hij de vennootschap in rustig vaarwater heeft gebracht, dat deze investeringen nodig zijn en dat ook daar de tarieven bij horen die hij aangeeft. Maar ik heb al wel in een gesprek aangegeven vanuit mijn rol als aandeelhouder: voor het volgende jaar moet echt ergens in juni dit gesprek plaatsvinden met je aandeelhouders. Als jij bepaalde investeringen nodig vindt, dan moeten wij er ook de tijd voor hebben om daar wat van te vinden. Dus die kritiek deel ik met u. Maar moet dat ertoe leiden dat ik zeg: ik verlaat het kompas van de bestuurder? Dat gaat mij wat ver. Dus ik heb het voornemen om wel in te stemmen. En dat doe ik ook tegen de achtergrond van de systematiek van de Wacc dat is de wet die de tarieven regelt van de Waterleidingmaatschappij, dat als blijkt dat de tarieven achteraf te hoog zijn vastgesteld, dat er vanzelf een correctie komt in de tarieven van de volgende jaren. Dat hebben we al eerder meegemaakt, want het tarief is ook al een keer een jaar of vier geleden verlaagd, omdat ze te hoog waren. Dat vergeten we ook weleens. Die systematiek zit er ook in. Dus waar ik mee begon: we praten niet meer over de kerstboom, maar over de kerntaken en ook de systematiek van de Wacc geeft mij de overtuiging dat ik daarin zou kunnen meegaan, maar wel met de kritiek die ik met u deel, dat de timing gewoon niet goed was van de WMD om op dit moment met dit verhaal te komen. Als het gaat om de motie: ik stel vast dat wij in gesprek zijn met de WMD over wat ze zelf ook willen met verduurzaming. Dus dat is niks nieuws. Dat is ook een stip op de horizon, 2040. Wij geven eigenlijk al aan dat, en dan kom je toch op de bedrijfsvoering vind ik, dat dat moet versnellen. Ik vind dat ook een proces dat binnen de WMD zelf moet worden beoordeeld. Maar nogmaals, ze zijn ermee bezig. Maar even op inhoud: het gaat echt om 12 pompstations, een miljoeneninvestering per pompstation. Dus dat gaat op korte termijn - tenzij wij als provincie zeggen: weet je wat, wij nemen die kosten voor onze rekening, dan gaat dat tot een stijging van de tarieven leiden - dus als de invalshoek tarieven is, dan is dat geen verstandige zaak om dat zo zonder meer te doen. Maar ik vind het ook niet goed dat we dat per motie hier willen gaan uitspreken om dat te gaan doen, omdat dat de bedrijfsvoering van het bedrijf raakt. En als u mij zou vragen - even los van de motie - wil je in een aandeelhoudersvergadering aandacht vragen hiervoor, hoe de stand van zaken is en hoe dat gaat: prima. De WMD kan ook gewoon als bedrijf gebruikmaken van wat we als provincie ook met andere bedrijven doen: onze know-how of als er een Green Deal is of wat dan ook, ze kunnen op die manier gewoon normaal als bedrijf dat doen. Maar ik zou zeggen: doe dat niet vanuit de positie hier als Staten richting de aandeelhouder met een motie. Dus het is ook bijna een beetje een principiële opvatting om dat niet zo te doen. Maar u kent mij, als u mij dingen vraagt en dat geldt ook in de richting van GroenLinks: wil je eens informeren naar die slimme meters of zou er wat gespeeld kunnen worden met tarieven, daar kun je het gewoon over hebben, maar ik denk dat het te kort dag is voor de tarieven van 2022, maar je kunt het gesprek aangaan. Dus als u mij vraagt - ik ben nog maar één keer beschikbaar voor een aandeelhoudersvergadering - maar ik ken de houding van ons college wel als zodanig dat wij daar gewoon open instaan. Alleen ik raad u af om per motie hier als grootaandeelhouder een bepaalde richting op te willen gaan. Dus ja, ik deel voor een deel de kritiek die u geeft. Ik kan niet geheel overzien, zoals de heer Zuur suggereert: wij hebben studie gemaakt van de cijfers, is het allemaal wel nodig? Maar de directeur is bereid om met u op korte termijn ook samen eens te kijken naar die cijfers. Ik heb hbs-a gedaan met boekhouden en dan had ik altijd een briefje dat credit rechts was en debet links, dus ik ga niet met u die inhoudelijke discussie aan, maar de directeur wil dat wel graag met u doen om u ook informatie te geven. Maar nogmaals: als we dit allemaal in juni hadden gehad, dan hadden we dat ook ordentelijker kunnen organiseren. Dus ik deel die kant van de kritiek, dat het te laat is, maar ik zeg wel: ik heb voldoende vertrouwen in de directie en ook in de maatregelen die ze willen gaan nemen om het voorstel dat ze volgende week aan de aandeelhoudersvergadering gaan voorleggen, om dat te steunen. Maar wat ik gezegd heb, heb ik

gezegd. Ik denk dat we aan de andere kant ook blij mogen zijn - wij hebben best vijf roerige jaren achter de rug - om weer terug naar normaal te gaan, dat we het ook weer gewoon kunnen hebben over de watertaken van de WMD en daar ben ik dan wel weer blij mee, voorzitter. Afrondend: ik zou de fractie van D66 in overweging willen geven om de motie niet in stemming te brengen, maar mijn toezegging te accepteren, dat ik de vraag ga stellen: hoe kunnen we zo goed mogelijk tegemoetkomen aan de doelen die in 2040 gerealiseerd moeten zijn? Weet dat wij als provincie met de WMD daarover in gesprek zijn, maar dan gebeurt dat vanuit een andere portefeuille. U spreekt ook het college aan. Dat lijkt een beetje schizofreen, maar de aandeelhouder is dan net even volgende week vrijdag geen college, geen gedeputeerde, maar een aandeelhouder die er zit. Dus ik probeer dat even wat uit elkaar te trekken. Dus mijn vraag aan u is om de motie niet in te dienen en niet in stemming te brengen, maar mijn toezegging te accepteren dat ik de vraag zal stellen in de aandeelhoudersvergadering hoe het met de verduurzaming staat en wat we daaraan kunnen doen? En dan is mijn conclusie dat ik nog geen argumenten gehoord heb om af te wijken van mijn voornemen om akkoord te gaan met de verhoging van 8% en ik heb al in het knikken van de heer Zuur gezien dat hij ook bereid is om het gesprek aan te gaan met de directeur van de WMD. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bijl en ik denk dat het wijs is om de tweede termijn te beginnen bij de fractie van D66, mevrouw Kleine Deters, want zij heeft een motie ingediend. Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. De vragen die aan mij gesteld zijn en niet beantwoord, zal ik beantwoorden. De vraag van de Partij voor de Dieren: wat heeft de WMD nodig? Dat was een concrete vraag aan mij. Mevrouw Zuiker, dat is dan onderwerp van gesprek met de WMD. Dan van de Partij van de Arbeid, de heer Bosch: wat vraagt u concreet? Dat zou misschien inderdaad wel moeten beginnen met het inventariseren van de mogelijkheden, maar misschien is het handiger om dan direct op de laatste vraag van de gedeputeerde in te gaan: D66, wilt u mijn toezegging accepteren dat ik het zal inbrengen in de aandeelhoudersvergadering? Voorzitter, D66 wil dan de motie wel aanhouden. Dank u wel, voor uw toezegging, gedeputeerde. We horen graag van u terug hoe de bespreking verlopen is, om dan alsnog te kunnen afwegen of we vragen om tot een gezamenlijke inventarisatie te komen. Het is gebaseerd op onze zorg en wij zouden graag eigenlijk Drenthe-breed iedereen wel willen helpen om te investeren, maar we hebben wel een bijzondere positie ten opzichte van de WMD en in die zin begrijpen wij dan ook absoluut niet de bijdrage van de ChristenUnie. Misschien dankzij werkbezoeken die wij gebracht hebben, zijn wij dan wel deelgenoot van dat project geworden en misschien wel het verdiepen in de materie dat het gaat om duurzaam drinkwater? Ik vind het wel spijtig, mijnheer Veldsema dat u dan mij ook niet even benaderd hebt: mevrouw Kleine Deters, wat behelst het traject? Maar het is uw verantwoordelijkheid, uw inbreng. Ik ben daar wel wat verbaasd over. Richting andere partijen en GS zou ik willen zeggen: D66 houdt de motie aan. We waarderen het dat u het wilt inbrengen in de aandeelhoudersvergadering en we horen graag terug hoe dat verlopen is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. We kunnen dus constateren dat de motie wordt aangehouden en geen deel meer uitmaakt van de beraadslaging. De heer Uppelschoten heeft een vraag aan mevrouw Kleine Deters.

De heer Uppelschoten: Want de gedeputeerde maakt ook een opmerking met een meer principieel karakter, namelijk of wij als PS op het managementniveau, het micromanagementniveau ons moeten bemoeien met de WMD. Uit zijn antwoord begreep ik dat hij vindt van niet. De vraag

was eigenlijk aan mevrouw Kleine Deters of ze dat ook vindt. Ik kan me voorstellen dat we met moties komen als u concrete zorgen heeft dat de WMD zich niet wil vergroenen en dat wij hier een motie moeten aannemen om de WMD te verzoeken toch te gaan vergroenen. Maar dit is een motie waarbij je je op managementniveau met de WMD gaat bemoeien en de gedeputeerde zei dat dat principieel misschien niet zo juist is. Graag uw reactie.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Ik heb in mijn bijdrage in de eerste termijn aangegeven dat wij geenszins de intentie hebben om ons te bemoeien met de bedrijfsvoering, zoals we dat ook niet doen bij andere bedrijven, organisaties die wij ook of enthousiasmeren of ondersteunen of faciliteren in de opgave voor verduurzaming. Dus dat is niet aan de orde en de andere opmerkingen zullen wij meewegen in het uiteindelijke besluit wat we met de motie zullen doen. Voorzitter, vooralsnog houden we hem aan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. De heer Uppelschoten nog in tweede instantie?

De heer Uppelschoten: Volgens mij wordt er geen antwoord gegeven op de stimulerende vraag die de gedeputeerde stelde. Ik denk dat het goed is om daar ook met elkaar over te praten op wat voor niveau je je bemoeit met onze bedrijven, laat ik dat maar zo zeggen. Maar ik kan me voorstellen dat je je grote zorgen maakt - ik dus niet, maar D66 wel - over het vergroenen bij de WMD en dat we daarom de motie aannemen, omdat er concrete aanleiding is dat er iets moet gebeuren in die richting. Maar ik begrijp juist uit de motie dat er al heel veel in die richting gebeurt. Dus dan denk ik: nu gaan sturen op wat er dan in die richting moet gebeuren, dat vind ik op managementniveau in een organisatie gaan werken, wat je niet hoort te doen, denk ik.

De voorzitter: U stelt geen vraag meer. Wil mevrouw Kleine Deters nog reageren?

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, helder. Daarover hebben we verschil van mening.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik over naar de heer Zuur van het CDA voor een tweede termijn. Als er geen tweede termijn nodig is, hoeft het niet. De heer Zuur, gaat uw gang.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Allereerst de motie die aangehouden wordt. Wij als fractie vonden hem niet zo passend bij deze brief en het bleek ook al: de inhoudelijkheid, de discussie tussen de SP en D66. Dat sterkt ons in de gedachte: laten we ons niet bemoeien met die dagelijkse uitvoering van het echte bedrijf, de 'core business'. Wij hebben de gedeputeerde gehoord. Ons commentaar, onze kritiek zit hem vooral inderdaad op het laten horen, maar ook de onderbouwing die wat ons betreft nog zeker wel aandacht verdient en wat dat betreft willen wij ook vragen aan de gedeputeerde of wij daarvan nu dus een toezegging hebben ontvangen, zodat wij kennis kunnen nemen van de financiële onderbouwing waaruit is vast te stellen dat die 8% ook daadwerkelijk nodig is. Dus wij zien die financiële onderbouwing graag tegemoet. Wij gaan ervan uit dat die dus komt. Misschien is het ook goed om ten aanzien van de andere opmerkingen die zijn gemaakt over het belang van schoon drinkwater en alle elementen die daar van invloed op zijn, om wellicht op regelmatige basis bijgepraat te worden door de WMD over de ontwikkelingen aldaar. En de inbreng van de VVD verbaasde ons in ieder geval wel zeer, omdat wij de VVD wat anders kennen als het gaat om de financiële onderbouwing van bepaalde voorstel-

len. Wij hadden ze wat principiëler verwacht in dit kader en het niet afdoen met 'het is maar zoveel cent per gezin'. Wij vinden dat het devalueren van de rol die wij als Staten hebben voor onze Drentse inwoners. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heel Zuur. Heer Blinde, behoefte aan een tweede termijn?

De heer Blinde: Een hele korte tweede termijn, voorzitter, want begreep ik nou goed van de gedeputeerde dat deze 8% stijging eenmalig is en dat we daarna dus weer teruggaan naar het oude normaal, dus 4% stijging per jaar? Dat zou ik graag nog even toegelicht willen horen.

De voorzitter: Dank, heer Blinde. De heer Moinat van de SP.

De heer Moinat: Dank u, voorzitter. De gedeputeerde is behoorlijk kritisch geweest net in zijn beantwoording, misschien zelfs ontevreden dat de cijfers zo laat zijn gekomen en hij gaf ook ergens aan om daar samen naar te kijken. Ik vraag me af of de WMD bij zo'n tariefstijging als dit ook vooraf advies heeft aangevraagd bij de ACM. Die controleert normaal gesproken achteraf, maar ik kan me voorstellen dat zij vooraf een advies hebben aangevraagd. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moinat. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb eigenlijk nog een simpele opmerking. We zijn laat geïnformeerd door de WMD en ik begrijp GS ook. Maar mijn zorg is: is de directie van de WMD zelf ook verrast door de investeringen die nodig waren? Ik hoop dat dat niet zo is, maar als die zorg bestaat, wat staat ons dan de komende jaren te wachten, als je blijkbaar plotseling geconfronteerd wordt met zulke investeringen en met zo'n tariefstijging? Ik durf het woord 'in control zijn' niet in mijn mond te nemen, want dat is veel te zwaar, maar het is wel gek dat de directie verrast wordt door dit soort noodzakelijke investeringen en met een extra tariefverhoging moet komen om die noodzakelijke, dus niet onverwachte, maar noodzakelijke investeringen te financieren.

De voorzitter: Dank u wel, heer Uppelschoten. De heer Smits van de VVD.

De heer Smits: Voorzitter, dank u wel. Zo ziet u maar, wij zijn niet altijd en alleen maar principieel en soms ook heel pragmatisch. Laat ik zeggen: ik daag die fracties uit die zich hier ernstig zorgen over maken, deze extra tariefverhoging, om vanmiddag tijdens de Algemene Beschuwingen met een motie waterarmoede te komen. Dan hebben we er nog één. We krijgen al de motie Energiearmoede en dan kunnen we die ook gelijk meenemen. Mijn oproep in de eerste termijn was: laten wij ons druk maken over die zaken die er echt toe doen en ik suggereer geenszins dat de kwaliteit van water er niet toe doet, maar deze extra verhoging gaat niemand in Drenthe echt raken. Laten we nu even serieus zijn en ons druk maken om die dingen die onze inwoners echt raken en dan hebben we grotere uitdagingen te vervullen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Smits. De heer Rudolf Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Eigenlijk nog even heel kort. De heer Zuur van het CDA gaf aan verbaasd te zijn over de opstelling van de VVD in het dossier. Mij moet even van het hart dat de opstelling van het CDA mij nogal verbaasd heeft. We hebben het gehad over micromanagen, we hebben de gedeputeerde gehoord over het gestelde vertrouwen in het bestuur en dat vertrouwen hebben wij ook. Dus als er inderdaad op een eerder tijdstip ook financiële onderbouwing was gekomen, dan hadden we daar misschien wat serieuzer naar kunnen kijken, maar in dit opzicht kan ik

meegaan in het vertrouwen dat de gedeputeerde stelt in het bestuur van de WMD. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bosch. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren? Geen tweede termijn. De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Heel kort. Ik denk dat de boodschap overgekomen is en wij hebben er wel vertrouwen in dat de gedeputeerde, welke naam er dan ook aan hangt op dat moment, dat ook wel meeneemt richting de vergadering. En collega Kleine Deters, ik hoor teleurstelling in uw stem. Ik kan dat begrijpen en ik kan ook heel goed begrijpen dat u teleurgesteld bent in de WMD, maar dan moet u ook dáár zijn met uw teleurstelling, want als zij zelf al niet kunnen delen waar het over gaat, dan moet u niet mij erop aanspreken. Maar het was een leuk gesprek.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters voor een interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik neem afstand van de suggestie die gedaan wordt alsof het een onbekend project is. Spijtig als de heer Veldsema dan net de verkeerde persoon gesproken heeft. Wij hebben een werkbezoek gebracht. Ik heb vorige week nog Zoom-bijeenkomsten met de directeur en de projectleider van het project gehad en ik zou daarin op deze wijze in dit verband niet negatief willen zijn. Ik vind het wel spijtig dat u mij niet gewoon even benaderd hebt, mijnheer Veldsema en ik wil verder geen oordeel over de WMD uitspreken en steun daarin ook de woorden die collega Bosch net uitgesproken heeft, als het over vertrouwen gaat. Dat is niet aan de orde. Dat hebt u mij op geen enkele wijze, op welke manier ook horen uitspreken. Dus voorzitter, ik neem afstand van de suggestie die de heer Veldsema inbrengt.

De voorzitter: De heer Veldsema nog in tweede instantie?

De heer Veldsema: Nou heel kort. Ik zal eens kijken of uw telefoonnummer in mijn mobieltje staat en ik wil u best met alle liefde daarover bellen, maar dit is gewoon de realiteit en die geef ik u terug. En als u daar teleurgesteld over bent, geeft u dat dan gerust door aan de WMD.

De voorzitter: Ik neem aan dat alle Statenleden elkanders telefoonnummers hebben en als dat niet het geval mocht zijn en dan kijk ik ook even naar de griffier en naar mezelf, want dan kunt u van mij al die telefoonnummers krijgen. Want de interactie tussen u is ongelooflijk wezenlijk en ik ga er eigenlijk gewoon van uit dat u allemaal 40 telefoonnummers in uw mobieltje hebt staan. Dat gezegd hebbende, ga ik als laatste naar de heer Ewout Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Er worden veel zinnige dingen gezegd gelukkig. En een van de meest zinnige is wel mijnheer Smits, dat de huidige tariefverhoging misschien absoluut gezien niet zo heel veel effect heeft, maar de toekomst van onze drinkwatervoorziening staat wel onder druk. Met de huidige klimaatverandering moeten we wel de vinger aan de pols houden en het lijkt mij heel verstandig dat wij als Provinciale Staten breed gedragen gaan kijken naar die toekomst van onze drinkwatervoorziening en dat we daar beleid op gaan voeren en ik nodig u allen uit om daar een keer over mee te denken.

De voorzitter: De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal heeft ook nog een opmerking. Gaat uw gang.

De heer Schoenmaker: Voorzitter, dank u wel. Een hele korte tweede termijn. Wij zijn blij met de beantwoording van de gedeputeerde en ook de onderbouwing. Dat het laat is, dat weten we allemaal. Wat mij toch nog even triggerde was de opmerking van de heer Veldsema van de ChristenUnie, de opmerking 'watermaker, hou je bij je leest'. Ik zou zeggen: laten we die vooral vasthouden, want ik vind hem best goed.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten en kijk ik voor zijn tweede termijn naar gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Uw aanbod om telefoonnummers uit te wisselen, deed mij denken aan de term 'verbindend besturen', ook een invulling. Een paar opmerkingen nog. In de inrichting van het CDA: volgende week vrijdag zijn alle stukken openbaar, maar ik heb u aangeboden dat u los daarvan, dat kan op korte termijn, in gesprek kunt gaan met de directeur van de WMD. Dan kan er misschien ook nog iets verder achter de komma worden doorgepraat hoe hij daartegenaan kijkt. Of er bij de ACM aan de voorkant iets gevraagd is, mijnheer Moinat, dat weet ik niet. Ik weet wel dat de ontwikkeling van de tarieven bij andere waterleidingbedrijven ook behoorlijk zijn. En dan hebben wij nog relatief het geluk dat wij grondwater benutten, maar als je oppervlaktewater moet benutten voor drinkwater, dan ben je helemaal aan de beurt met de kosten, zal ik maar zeggen. De vraag in hoeverre de WMD zelf verrast was. Ik denk dat een aantal ontwikkelingen door de WMD al zijn aangegeven, toen wij als aandeelhouders in juni werden geïnformeerd over investeringen die nodig waren. Wat volgens zeggen van de WMD wel extra doortikt, is het feit dat er toch nog weer nieuwe stoffen gevonden zijn in het grondwater, die gezuiverd moeten worden of die voor aanvullende investeringen zorgen. En ook 'elk voordeel heb zijn nadeel': de krimp is een beetje tot stand gekomen. De vraag naar water is gewoon autonoom gestegen en we kunnen daar ook campagnes op loslaten, maar en daar gaan we het vanmiddag ook over hebben: er is geen leegstand meer in Drenthe. Ook bedrijven doen het goed, er komen nieuwe bedrijven. Dus de autonome vraag is echt aan het groeien en dat vraagt misschien ook voor de toekomst, en dan kijk ik even naar GroenLinks, ook aandacht voor de vraag wat voor tarievendifferentiatie je wel of niet zou kunnen toepassen. Maar dat gaat sneller dan men had kunnen verwachten. En nogmaals ik ben in die zin blij met deze discussie, omdat het echt reclame is richting de WMD: kom tijdig met je verhalen, zodat we het daar ook over kunnen hebben. Dat is gewoon belangrijk ook naar de aandeelhouders, die toevallig overheden zijn, dat je daarmee te maken hebt. En ik zeg tegen u: houd je een beetje af van de bedrijfsvoering. Besef dat je als aandeelhouder een rol op afstand hebt. Ik heb ook zo'n discussie met de WMD. Dan zeg ik: besef wel dat je aandeelhouders overheden zijn en die hebben een maatschappelijke discussie en dat kun je niet altijd technocratisch benaderen, zo van: we hebben een probleem, dat kost zo veel, dat delen we door zoveel liter water en dat is de prijs. Dat is de andere kant van het verhaal. Dus wees u ervan bewust dat ik richting de WMD reclame voor u maak en ook voor de gemeentelijke aandeelhouders. Want het is wel een maatschappelijke aandeelhouder die je hebt en dat vraagt ook om een benadering die daar rekening mee houdt. Dus we zullen het met elkaar moeten doen. Maar ik heb vertrouwen in de manier waarop de WMD dingen aanpakt en nogmaals, als in de loop van volgend jaar blijkt dat het iets anders is, daar kun je dan weer op corrigeren. Dan kom ik op de vraag van de heer Blinde. Er ligt een meerjarig perspectief voor tarieven van 4 à 5% stijging per jaar en die 4% die er voor het komende jaar extra opkomt is dus extra. Dat betekent niet dat het volgend jaar weer teruggaat van 8 naar 4%, maar het is ook geen vrijbrief dat de stijging die we volgend jaar voor 2023 vaststellen 8% in plaats van 4% kan zijn. Die staat voorlopig nog wel even op 4%. Dus dat is denk ik het heldere antwoord. Voorzitter, ik dank ...

De voorzitter: Ik zie dat de heer Zuur een vraag heeft voor de heer Bijl.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij met de beantwoording van de heer Bijl zeker ook in tweede termijn, vanwege het maatschappelijk belang. Daar zitten wij ook voor. Wij zitten er voor de inwoners van Drenthe en dat proberen we zo goed mogelijk te doen en het mag misschien prikkelend zijn geweest, de vraag of de WMD wel 'in control' is, maar als u vertrouwen in de bestuurder heeft, dan gaan wij daarvan uit. Dan nemen wij daar kennis van. Dank u voor met name die maatschappelijke rol die u nog even benadrukt.

De voorzitter: Dank u wel, heer Zuur. Heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Dank u wel, voorzitter. Dank, heer Zuur. En ik wil u danken dat u mij weer gevoed hebt met allemaal mooie inzichten die ik als aandeelhouder volgende week weer ten toon kan spreiden. Dat doe ik graag namens u. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Velzing nog een vraag heeft voor de heer Bijl.

De heer Velzing: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me bij de woorden van de heer Zuur van het CDA aan.

De voorzitter: Dat is kort doch krachtig. De heer Bijl vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, ik ben klaar. Dank voor de voeding voor volgende week. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Bijl. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over de tariefontwikkeling Waterleidingmaatschappij Drenthe. Ik stel voor om de vergadering heel even te schorsen tot 11.40 uur en dan gaan we daarna beginnen met de begroting. Dank u wel.

SCHORSING

G-7 Begroting 2022, 13^e wijziging van de Begroting 2021; Statenstuk 2021-29

De voorzitter: Dames en heren, wilt u voorzichtig uw plaatsen weer innemen, want dan kunnen we onze mondkapjes weer terzijde leggen. Fijn dat u ze allemaal gebruikt. Ik heropen de vergadering en aan de orde is de Begroting 2022 en de 13e wijziging van de Begroting 2021, Statenstuk 2021-29. Ik nodig alle woordvoerders van de fracties uit om bij de behandeling van de begroting hun Algemene Beschouwingen te houden vanaf het kathedertafel. Ik stel voor dat er per fractie zes minuten spreektijd aan de orde is. Het college heeft in totaal, zeg ik tegen mijn collega's, 50 minuten en de spreektijd is bij de Algemene Beschouwingen inclusief het indienen van moties en amendementen. Dus wilt u daar alstublieft op letten, vraag ik aan u allen. Nog even een praktische opmerking. Na indiening van een amendement of een motie plaatst de griffie de motie of het amendement in de GO-app en ook op het SIS. Dus dan heeft iedereen de laatste versie en het is dus ook handig om zo nu en dan de boel even te verversen, te herladen, zodat u allemaal de laatste versies heeft. Met mevrouw Kort van Stip is afgesproken dat zij zich beperkt tot een stemverklaring. Dat wilt u, neem ik aan, na afloop van de stemmingen doen? Ja? Of voor

de stemmingen? Na afloop van de stemmingen. Prima. Dan gaan we beginnen. Bent u er allemaal klaar voor? Ik geloof het wel. Dan gaan we beginnen met de heer Blinde van de fractie van JA21. De looproute is dwars door de kuil. Ik ben blij dat ik dat niet hoeft te doen, maar u mag het doen. Ik bedoel met de rollator. Heel goed. En als u het prettig vindt dan zijn er ook altijd doekjes, dan kun je nog dingen schoonboenen. Gaat uw gang. Heer Blinde, JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. JA21 is een partij voor conservatieve en klassiek liberalen, zuiver en fatsoenlijk rechts, maar omdat de heer Loof er in de commissie specifiek naar vroeg, zal ik het nog wat toelichten. Conservatisme is afgeleid van het Latijnse 'conservare', dat beschermen, in ongeschonden toestand bewaren betekent. Daarom zetten wij ons in voor het behoud van het Drentse landschap, dat nu al ontsierd wordt door een zwerm van zonne- en windparken. Dat willen wij niet. Als het aan ons ligt komt er geen windturbine en zonneweide meer bij. Er is immers een veel beter alternatief. Andere uitgangspunten van het conservatisme behelzen dat er altijd ongelijkheid en hiërarchie zal bestaan. Dat zijn natuurwetten. Geen enkel maakbaarheidsideaal heeft dat ooit kunnen veranderen. Denk bijvoorbeeld aan de ouder-leerlingrelatie of het feit dat JA21 uiterst kritisch staat tegenover de Social Development Goals en hoe die worden ingevuld met betrekking tot jongereninclusiviteit. Zo was ondergetekende onlangs bij een bijeenkomst waar alle bestuurders vonden dat ouderen hun plekje aan de besluitvormingstafel moesten afstaan aan minderjarigen die niet beperkt worden door enige kennis en de wereldproblematiek wel even zouden oplossen tijdens pizza-avonden. Voorzitter, het was ronduit een giftige bijeenkomst naar mijn mening. Vele bestuurders praten deze kinderen naar de mond, vertellen dat ze experts zijn op allerlei gebieden en dat alles wat ze zeggen interessant is, wat uiteraard niet zo is. Zo kweek je dus prinsjes en prinsesjes die vooral veel noten op hun zang hebben, maar later gedesillusioneerd in de grotemensenwereld verder moeten. Toen ik die avond naar huis fietste, dacht ik met veel genegenheid terug aan mijn leraar Duits, die zei altijd: 'Mijnheer Blinde, u stelt helemaal niks voor. U probeert piano te leren spelen door naar het toetsenbord te kijken.' Zijn boodschap was dat je enkel door hard werken en te luisteren naar mensen met kennis, je als jongere je potentie kan omzetten in waardevolle eigenschappen. Had die docent mij verteld dat elke wind van de jongeheer Blinde lekker rook, dan had ik nooit iets bereikt behalve een opgeblazen ego. Voorzitter, ik heb die avond de kinderen wel een spiegel voorgehouden. Dat er nog nooit een generatie was die in zoveel welvaart opgroeit en dat ze eerst maar eens iets moeten bereiken voordat ze een plek opeisen aan de besluitvormingstafel. Het mocht uiteraard niet baten. En dan het klassiek liberalisme. Dat betekent ook burgerlijke vrijheden onder de regels van de rechtsstaat, met de nadruk op economische vrijheid voor ons. Dus minder bureaucratie en minder regelgeving, minder belasting en respect voor eigendom. JA21 staat dus concreet voor een degelijk financieel beleid, streng migratiebeleid, vrij denken en is kritisch op het functioneren van de EU en tegen linkse dogma's. Daarom pleiten wij ook continu voor belastingverlaging in Drenthe, want de opcenten zijn asociaal hoog en vormen een inbreuk op eigendom. Ook wijzen wij consequent beleid af dat invloedarm is. Denk daarbij aan het project Drenthe reist Duurzaam. € 2 miljoen aan belastinggeld voor wat vrijblijvende voorlichtingstips. Hoe bizar wil je het hebben, voorzitter? Dan een aantal oproepen aan het college. Ten eerste roepen wij GS op een krachtig signaal af te geven aan staatssecretaris Broekers-Knol. De overlast in het OV rondom Ter Apel en Emmen veroorzaakt door veiligelanders, loopt de spuigaten uit. Mensen die totaal kansloos en onterecht in onze asielpcedure terecht komen, misdragen zich ernstig, waardoor OV-personeel te maken heeft met geweld en reizigers met ernstige overlast. En de oplossing is niet extra busjes, brandbrieven of meer BOA's. De oplossing is dat Nederland zelf soeverein bepaalt wie hier welkom is, want elke plek die zo'n persoon inneemt in de asielpcedure, had ook naar een Afghaanse homo kunnen gaan bijvoorbeeld, die

werkelijk veiligheid nodig heeft, omdat de Taliban hem dood wil hebben vanwege zijn geaardheid. Dus de oplossing is simpel. Mensen uit veilige landen moet je gewoon niet in een asielprocedure opnemen, maar direct op dezelfde dag afwijzen. Dus wat ons betreft moet de staatssecretaris nu doorpakken. Voorzitter, ik vraag GS om onze afschuw omtrent de huidige situatie over te brengen aan de staatssecretaris en dat wij het landelijk beleid hiervoor verantwoordelijk achten. Daarover ontvang ik graag een reactie. Ten tweede draag ik een symbolische motie van teleurstelling aan u voor. Deze vorm van een motie bestaat niet in het politieke bestel, maar had hij bestaan, dan had ik hem zeker ingediend. Daar komt ie: weer stijgt de begroting in 2022. Wij betreuren het ten diepste dat de provincie Drenthe haar begroting weer laat stijgen. Ditmaal met een dikke 6,8% ten opzichte van vorig jaar. De provincie is een zeer rijke overheidsinstelling die door de overvloed van geldelijke middelen geen enkele prikkel ervaart om zich strikt aan haar eigen taken te houden. En dat is nodig, want een overheid die meer doet dan nodig is, is tevens onnodig duur. En een begroting die elke 11 jaar verdubbeld, is dat eveneens. Tenslotte voorzitter, hebben wij een motie samen met D66 en het CDA over het ondertitelen van RTV Drenthe. Aanleiding is dat bijna twee jaar geleden gedeputeerde Kuipers aangaf dat hij ermee aan de slag zou gaan. Ik zit volgens mij redelijk door mijn spreektijd heen, dus ik beperk mij gewoon tot de strekking van de motie, want iedereen heeft hem toch ontvangen, en die is dat er voor een bepaalde datum, ik dacht 1 januari 2022, dat dat geregeld zou zijn. Dan moet ik daarbij ook zeggen, voorzitter, dat ik gedeputeerde Kuipers onlangs nog heb gesproken en hij gaf mij telefonisch aan dat daar ontwikkelingen zijn. Dus als u, en nou kijk ik u even heel lief en pragmatisch aan, als u dan de heer Kuipers even het woord kunt geven, dan scheelt dat straks heel veel reacties en gebeuren.

De voorzitter: Dat gaan we even niet doen, want de heer Kuipers krijgt gewoon netjes in een eerste termijn van de zijde van het college de mogelijkheid om aan te geven dat deze motie waarschijnlijk overbodig is, zeg ik maar vast voorzichtig. Maar dank u wel voor het indienen van de motie. De motie maakt nu wel deel uit van de beraadslagingen, want u heeft hem wel formeel ingediend. Ik meende namens twee andere fracties. Dank u wel, heer Blinde.

De heer Loof: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Loof heeft een vraag aan de heer Blinde.

De heer Loof: Ik wil toch graag even, als het kan, een reactie geven op het betoog van de heer Blinde. Dank voor het terugkomen op de vraag die ik twee weken geleden in de commissie heb gesteld. Ik snap nu inderdaad iets beter wat klassiek liberalisme betekent en waar u voor staat. Ik constateer dat u door de nadruk te leggen op economische vrijheid en eigen zeggenschap et cetera, dat het u in feite geen donder interesseert hoe het met het welzijn en welbevinden staat van mensen die het moeilijker hebben in onze samenleving, die het moeilijker hebben in onze wereld in wat voor omstandigheid dan ook. U bent hard voor mensen die het zwaar hebben, u bent onrechtvaardig voor kansarmen en als dat conservatisme is, dan houd ik mij daar verre van. Dank u voor uw toelichting.

De voorzitter: Dank u wel, heer Loof. Heer Blinde, wilt u daarop reageren?

De heer Blinde: Ik heb geen vraag gehoord, voorzitter.

De voorzitter: Dat is waar. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb een vraag naar aanleiding van het prachtige betoog van de heer Blinde. Eén sterk of zwaar punt komt tevoorschijn, namelijk zijn zorgen over de jeugd en dat er veel prinsjes en prinsesjes opgevoed worden, tegenwoordig. Kunt u dat nog iets toelichten?

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dat kan ik wel toelichten. Dan moet ik uit heel veel persoonlijke ervaring gaan putten. Maar die avond was onder andere volgens mij door de provincie georganiseerd, die Social Development Goals. En we doen het ons zelf ook een beetje aan door dan tegen de jongeren te zeggen: 'Prima, u - en ik denk dat u de 60 al bent gepasseerd, mijnheer Uppelschoten - u bent blank, dus u moet een stapje opzij doen. U moet eigenlijk hier weg en plaatsmaken voor een jongere, die vaak nog helemaal niet gestudeerd heeft.' Kijk, het is goed dat je die mensen stimuleert hoor, daar niet van en dat je ze bekend maakt met de processen zoals ze zijn. Maar om nou te zeggen: de wereldproblematiek is zo groot en wij moeten allemaal maar plaats maken en iemand anders moet het voor het zeggen hebben, ik denk als dat de boodschap is die je iemand meegeeft, dat is een verkeerde. De boodschap die je moet meegeven is: ga maar gewoon eerst kneiterhard studeren, probeer wat van je talenten te ontwikkelen en dan ben je uiteraard hartstikke welkom aan welke tafel dan ook.

De voorzitter: Dank u wel, heer Blinde.

De heer Van Dekken: Voorzitter?

De voorzitter: Eén momentje. De heer Van Dekken van de CDA-fractie. Mag ik voorstellen even voor de orde, dat als we met elkaar debatteren, dat het dan tussen de woordvoerders is van de verschillende fracties bij de begrotingsbehandeling. Dus dat niet alle Statenleden een duit in de zak doen. Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: We hebben eigenlijk de afspraak bij de Algemene Beschouwingen dat dan ook anderen een interruptie zouden kunnen doen. Dat is wel de afspraak en zo hebben we dat ook binnen de fractie afgesproken.

De voorzitter: Nou, dan is dat zo, daar neem ik dan kennis van, maar ik kijk wel echt even naar de orde van de vergadering, zodat het niet alle spuigaten uit gaat lopen. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, want ook wij hebben met heel veel belangstelling geluisterd naar collega Blinde. Ik vond het eigenlijk wel een heel mooi betoog over liberalisme. Wij kennen u ook vanuit JA21, u refereerde daar zojuist al naar, dat wanneer het nodig is voor dove mensen om bijvoorbeeld via RTV Drenthe die ondertiteling te doen, dan hebt u ons onmiddellijk aan uw zijde. Dat is een belangrijk onderwerp. Alleen, ik raakte u hier toch even wat kwijt in die wat vrij harde asielaanpak, want zei u nou zojuist dat dat in absolute zin geldt wat de toepassing van veiligelanders betreft? Dus een voorbeeld: wanneer je jong bent en je bent afkomstig uit Marokko, dat we op grond van die simpele constatering mensen zouden moeten weerhouden om individueel die toetsing tot asiel hen voor te houden hier? Is voor u de definitie van: 'je bent afkomstig uit een veilig land', voldoende om te zeggen: afwijzen en terug? Dat vroeg ik me nog even af.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Nee, dat is niet voldoende. Wat wij onder die veiligelanders verstaan, we hebben natuurlijk menig werkbezoek daar gehad de afgelopen weken, dat zijn én mensen uit veilige landen die niet vervolgd worden, die kansloos zijn in een asielprocedure. Maar als je nou 20 bent en je wordt vervolgd in Marokko, omdat je transgender bent of zo, of weet ik het wat, het vergt altijd maatwerk. Mijn oproep was ook: je moet hard zijn op een groep en wat mij betreft gewoon kneiterhard zijn op een groep die geen kans heeft en geen recht heeft op een asielplek, terwijl alle bedden gewoon hartstikke vol zijn. Dat zeg ik ook tegen de heer Loof die mij blijkbaar een beetje onmenselijk vindt. Maar die mensen die nemen ook plekken in van mensen die dus daadwerkelijk wel gewoon op goede gegronde redenen asiel nodig hebben. Dat maakt het extra nijpend. Kijk, als wij 20 lege AZC's hadden, dan maak je je niet zo druk over die één of twee mensen die hier onterecht zijn. Maar als ze in stapelbedden in de gang slapen, dan is het wel echt donders, om met de woorden van de heer Uppelschoten te spreken, dan is het wel donders vervelend, dat je een paar van die vervelende lui ertussen hebt zitten.

De voorzitter: De heer Van Dekken in tweede instantie.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik ben erg blij met deze aanvulling, want ik denk dat de heer Blinde met me eens kan zijn dat dat ook voor de collega's bijvoorbeeld van JA21 in de Tweede Kamer, maar ook op andere plekken hier in ons land, inderdaad reden zou moeten zijn om dat gedifferentieerd toepassen van humanitair asielbeleid, dat dat volledig overeind moet blijven staan. Dat is in ieder geval de weging van belang vanuit het CDA en ik snap ook allemaal de retoriek van onveiligheid op lijnen, buslijnen, treinlijnen, dan hebt u ook het CDA onmiddellijk aan uw zijde, dat we daar zorg en aandacht voor moeten hebben, zeker voor het personeel dat op die lijnen haar dienst moet doen. Maar ik ben echt blij met deze aanvulling. Dank voor uw opvatting van een persoonlijk, individueel georiënteerd asielbeleid. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, heer Van Dekken. Heer Blinde nog in tweede instantie?

De heer Blinde: Ik kan er wel aan toevoegen. Ook in de Tweede Kamer is JA21 ook niet ..., we roepen niet: 'alle grenzen moeten dicht en er komt geen asielzoeker meer in.' Dat is gewoon veel te kort door de bocht en dat is ook niet ons geluid en ook niet ons standpunt. Maar ik denk dat ik ons standpunt eigenlijk wel goed verwoord heb zo.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even rond. Ik zie de heer Pruijscher van de ChristenUnie.

De heer Pruijscher: Dank u wel, voorzitter. Ik haak even aan op dat betoog dat u houdt over de positie van jongeren in onze democratie en ik hoor daar eigenlijk ook een beweging in dat u misschien wilt toewerken naar een technocratie of een meritocratie. Hoorde ik dat daar goed in terug of niet?

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Nee, absoluut niet. Daar staan wij verre van. Wij zijn bijvoorbeeld ook voorstander van directe democratie en we zijn kritisch op het functioneren van de EU, met name om het technocratische gehalte van het instituut. Misschien dat u dat opmerkt, omdat ik zei: ga eerst maar eens kneiterhard studeren, maar ook: ga eerst maar eens kneiterhard je best doen om gewoon eigenschappen te ontwikkelen en karakter en vaardigheden. Studeren hoeft niet per se te

betekenen: je moet op de universiteit gezeten hebben. Als dat de associatie opriep met technocratie, dan kan ik hem nog enigszins plaatsen, maar dat was absoluut niet de intentie van mijn oproep.

De voorzitter: De heer Pruisscher in tweede instantie? Nee. Dank u wel. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Aansluitend op deze vraag: bedoelde u in uw betoog ook te zeggen: verwijst u naar ons, dat wij moeten oppassen, dat we die jongeren niet op een voetstuk plaatsen en ze ophemelen en dat het leuk is om te doen, maar dat we met iets onzinnigs bezig zijn, want wat er gezegd wordt, is misschien toch niet zo steekhoudend?

De heer Blinde: Absoluut. Ik verwees al even naar mijn leraar Duits, die dat zei, maar ik kan ook wel naar mijn eigen opvoeding verwijzen. Toen ik 16 was, had ik echt helemaal niks te zeggen hoor aan de eettafel. Dat was helemaal niet zo interessant wat ik te vinden had, want ja, je bent nog maar 16. Dat is heel leuk, geniet van het leven en doe hard je best met wat je aan het doen bent en volg je passie. Maar doe nou niet alsof je recht hebt op een podium of iets dergelijks.

De voorzitter: De heer Uppelschoten knikt, dus dit is voldoende. Ik zie mevrouw Kleine Deters.

De heer Uppelschoten: De vraag naar ons toe: wat wij moeten doen.

De heer Blinde: Natuurlijk, dat doen we onszelf ook een beetje aan. Ik was op die avond en als wij continu bevestigen: wat fantastisch en ja, we gaan pizza-avonden organiseren en ja, wat jullie vinden, dat noem je dan een frisse blik als je nog niks weet. Dat is heel fijn, dan ben je nog niet gehinderd door allerlei kennis en dat wordt dan als een pluspunt verkocht. En dat stoorde mij enorm.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft ook een vraag aan de heer Blinde.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, toch met misschien wel verbijstering, ik weet niet of ik op mijn leeftijd mijn inbreng mag leveren en serieus genomen wordt. Wat is de leeftijdsgrens die u zou willen aanbrengen? Toen ik 16 was en in een, ik zal maar zeggen traditioneel ARP-gezin opgroeide, mochten wij wel degelijk onze inbreng leveren en werd dat zeer gewaardeerd. Ik ervaar zelf als inmiddels ruim 60+ fractievoorzitter dat wij de inbreng van jongeren zeer waarderen, want het geeft ons een frisse spiegeling en we hebben het over de wereld van de toekomst van onze jongeren. Dus vanaf welke leeftijd, mijnheer Blinde? Ik ben echt wel verbijsterd.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Het is natuurlijk niet specifiek leeftijdsgebonden. Het gaat erom dat je als persoon iets onder de gordel hebt. En door de bank genomen heb je dat als 16-jarige nog niet, maar ook uitzonderingen daargelaten. Volgens mij was er onlangs een Nederlands kampioen schaken van 16. In de schaakwereld kan ik me voorstellen dat alles wat die jongen zegt heel interessant is, want hij heeft al iets uitzonderlijks gepresteerd. Dus dat kun je nooit zo generiek in één leeftijd stoppen. Dat is geen relevante vraag.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie?

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik ben toch verbijsterd hierover en ik kan in ieder geval zeggen: D66 waardeert de inbreng van mensen van alle leeftijden en we zullen dat moeten wegen in de wereld van de toekomst. En het andere deel sluit ik me graag aan bij de woorden van de heer Loof. Ik heb geen vraag meer, voorzitter. Het is echt verbijstering.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Dat was geen vraag. Ik zag mevrouw Dikkers ook haar hand opsteken van de SP.

Mevrouw Dikkers: Ja, ik mag ook meepraten. Ik schoot een beetje in de lach, omdat ik denk: waar we met die Algemene Beschouwingen al niet uitkomen. Volgens mij hebben we al sinds ik weet niet hoe lang, meer dan 100 jaar actief en passief stemrecht. Dat begint bij 18 en in de opmaat daarnaartoe hebben mensen ook ideeën en plannen en we hebben hier een Jongerenraad welkom geheten. Daar zitten ook 18-jarigen en jonger in. Ik ben ook heel verbaasd. Ik vraag me dan af wat de achterban van JA21 is? En hoe worden die daar ontvangen? Daar wou ik eigenlijk wel graag een antwoord op hebben. Dank u wel.

De heer Blinde: Waar ik een beetje verbaasd over ben eigenlijk, zowel mevrouw Kleine Deters als mevrouw Dikkers waren niet bij die Social Development Goals in Roden, in de Wensinghof aanwezig, waar u wel aanwezig was, voorzitter en ik ook en bijvoorbeeld de heer Nijmeijer ook. Maar het lijkt erop dat de mensen die er niet bij aanwezig zijn daar de meest uitgesproken verbijstering over hebben. Ik zou zeggen: u heeft zelf de uitnodiging ook gehad, dus kom volgende keer.

Mevrouw Dikkers: Ik dacht dat je hem iets hoger optilde dan alleen die eenmalige bijeenkomst.

De voorzitter: Wilt u daar nog op reageren?

De heer Blinde: nee.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Ik wil reageren op de teleurstelling over hoe u praat over jongere generaties, verwende mensen, verwende kinderen. Heel veel kinderen hebben het zwaar in Nederland en ik vind het erg treurig dat u het zo beschouwd. Maar wat ik nu even wel heel expliciet van u wil weten, dat is of u terugneemt dat veiligelanders op dezelfde dag moeten worden teruggestuurd, want dat is wat u zei. Dat is niet wat u net tegen mijnheer Van Dekken zei.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dan ga ik heel even mijn spreektekst erbij pakken, voorzitter. Ik heb gezegd dat die veiligelanders niet op deze manier in de asielpprocedure opgenomen moeten worden en dat Nederland een soeverein land is en dus zelf daarin bepaalt wie wel en wie niet. En ik heb daarbij ook de kanttekening gemaakt, want ik snap wel welke kant mevrouw Zuiker op wil, ik heb de kanttekening gemaakt dat dat ook is, omdat er bedden bezet worden gehouden van mensen die echt hulp nodig hebben en in dat opzicht ben ik misschien iets harder van toon, maar qua inhoud verschillen we helemaal niet zo met de burgemeester van Emmen bijvoorbeeld.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker in tweede instantie?

Mevrouw Zuiker: Wat ik eruit begrijp, is dat u het eigenlijk wel terugneemt, want u heeft letterlijk gezegd: veiligelanders moeten op dezelfde dag worden teruggestuurd. Ik begrijp dat u veel te ver bent gegaan en naar uw eigen mening ook en dat u dat terugneemt. Prima. Dank u wel.

De voorzitter: Wil de heer Blinde nog reageren?

De heer Blinde: Ik heb ook weer geen vraag gehoord, voorzitter.

De voorzitter: Dat klopt. Zijn er nog meer vragen aan de heer Blinde? Zo niet, ... Ja, ik zie dat ook de heer Schoenmaker een vraag aan de heer Blinde heeft.

De heer Schoenmaker: Ik heb getwijfeld of ik er iets over moet zeggen over de mooie bijdrage van de heer Blinde. Alleen toch dat onderdeel over de jeugd, dat triggert toch. Ik ben redelijk verbonden en in contact met de jeugd en ook de jeugd die ambitieus is rondom meningsuiting, meningsvorming en die jeugd is 16 jaar en soms jonger dan 16 jaar en soms ook iets ouder dan 16 jaar. Alleen je verbaast je erover op het moment dat je in discussie met ze gaat waar ze mee komen, wat hun gedachten zijn. En heel vaak is de groep waar je dan mee spreekt er nog wel eens van overtuigd dat ze hun mening moeten bijstellen op argumenten die komen vanuit de jeugd. Op het moment dat je iemand van 15 jaar minister-president van Nederland moet maken, daar delen we misschien de mening dat het wellicht niet handig is. Maar in de opleidingen, in de betrokkenheid deel ik de mening totaal niet dat ze eigenlijk geen plaats verdienen, omdat ze ontzettend belangrijk zijn om, zoals we hier zitten, allemaal boven de 18 jaar, toch dat het nodig is om ook daar wel eens even de boel op te schudden en hun mening te delen, omdat heel vaak voorbij wordt gegaan aan de jeugd, die toch de toekomst heeft.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Daar wil ik wel op reageren, want het lijkt wel alsof niemand de bijsluiter gehoord heeft. Ik heb ook wel nadrukkelijk aangegeven dat het wel goed is dat je jongeren betreft en dat ze de processen leren kennen et cetera, maar wat niet goed is, is dat je dus zegt: u bent 62, u bent blank en u bent man, u mag een stapje opzij doen, want jongeren hebben de toekomst en die groep waar u toe behoort en er zijn best veel mensen in deze zaal, die tot die groep behoren, die moeten maar gewoon even, zeg maar: daar is de uitgang. Doe! Want wij hebben het nu voor het zeggen, want de toekomst is van mij. Daar zeg ik van: dat vind ik totale onzin. Maar ik deel uw mening en dat heb ik al gezegd, mijnheer Schoenmaker dat je ze dus wel gewoon moet betrekken bij de meningsvorming, met hoe processen werken et cetera en dat is hartstikke belangrijk. Maar dat moet je ook in de context zien van wat ik daarvoor heb gezegd, qua hiërarchie bijvoorbeeld. Je hebt een ouder-leerlingrelatie of een ouder-kindrelatie etcetera, dus binnen dat soort kaders bekijken wij dat wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Blinde. Heer Schoenmaker nog in tweede instantie? Dat is niet het geval. Dan gaan we over naar de tweede spreker in onze Algemene ... Ik zie nog een hand, voorzitter. Neem me niet kwalijk, u ziet nog een hand? Mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Ik wil eigenlijk mijnheer Blinde ook nog even een compliment maken, omdat hij in zijn elan toch nog steeds de uitstraling heeft van een vwo-leerling die in de debatwedstrijd zijn best doet. Dat wilde ik even kwijt.

De voorzitter: Dat is ook geen vraag, maar wilt u daar nog op reageren?

De heer Blinde: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Oké. Dank u wel, heer Blinde. Dank u wel, mevrouw Dikkers. Ik zie dat de heer Uppelschoten nog een nabrander heeft en dan gaan we afronden. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dat is de opmerking: 'de jeugd heeft de toekomst'. Ik ben dus helaas boven de 60, maar ook zelfs boven de 70, maar ik vind dat ik ook nog een toekomst heb, want ik had het idee dat ik nog wel 20 of 30 jaar mee wilde gaan en ik vind het dus vaak ook een dooddoener als dat gezegd wordt: 'de jeugd heeft de toekomst', want het is ook nog maar de vraag of die jeugd waar je mee praat er over 20 of 30 jaar nog is. Dus ik vind dat in de discussie altijd heel raar. Dus je hebt wat te zeggen en daarom doe je mee en je doet eigenlijk mee, als je wat te zeggen hebt. Maar dan moet je daar wel je best voor gedaan hebben. Ik heb nog een algemene vraag dan. Ik heb soms ook het idee, maar dat is het gevoel als je ouder bent. Vroeger zat je in een vertegenwoordigend orgaan of sprak je als je al iets voorstelde en dan kwam je in een vertegenwoordiging, terwijl het nu soms wel lijkt dat mensen in een vertegenwoordiging gaan zitten om iets voor te stellen en dat vind ik een hele enge ontwikkeling. Wat vindt u daarvan? Dan is het niet alleen de jeugd.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Ja, wat vind ik daarvan? Ik vind dat op zich wel wijze woorden van de heer Uppelschoten. Misschien klink ik als een enorme oude man, maar als ik bijvoorbeeld naar de Tweede Kamer van vandaag de dag kijk en ik kijk debatten terug op YouTube uit de jaren zeventig, dan heb ik wel het idee dat daar een heel ander niveau zat van meestal mensen die al wetenschappelijk of qua werk of in wat voor hoedanigheid dan ook, toch wel redelijk gearriveerd zijn. Dus ja, als u dat bedoelt, ben ik dat wel met u eens.

De voorzitter: Dank u wel, heer Blinde. We gaan naar de tweede spreker. Heer Bosch ook nog?

De voorzitter: Ja, het lokt nog wel even een reactie van mij op, want ik heb er lang over zitten malen en ik wilde eigenlijk mijn bijdrage niet doen, maar ik doe het nu toch. Ik wil u toch vragen om nog even terug te komen op de vraag van de heer Pruisscher en of u eigenlijk het begrip meritocratie ook echt doorvoelt? Want zoals u het nu hier neerlegt, zegt u eigenlijk: pas als je iets bereikt hebt, dan kun je goed meepraten. Ik heb zelf gestudeerd, maar ik vind uw kwalificatie van vroeger stelde het nog wat voor en nu praten mensen mee die eigenlijk niets meer voorstellen. Ik dacht dat JA21 een anti-establishmentpartij was en ik zou graag willen weten of u daarop zou kunnen reflecteren, want dit stuit me echt tegen de borst.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Wij zijn geen anti-establishmentpartij. Wij zijn eigenlijk anti helemaal niks, moet ik zeggen. Maar wij staan wel voor gelijkheid van kansen. Maar wanneer je het hebt over de belangrijkste vertegenwoordigers van een staat: ministers, de Tweede Kamer et cetera, volgens mij ben ik helemaal niet de enige in deze provincie of in dit land die denkt dat dat soms wel aan enige inflatie onderhevig is. Ik denk dat ik me dan zachtjes uitdruk, maar ik vind eigenlijk dat we hier nu wel genoeg over gepraat hebben.

De voorzitter: De heer Bosch nog in tweede instantie?

De heer Bosch: Ja, ik vind ook dat we daar genoeg over gepraat hebben.

De voorzitter: Dat is een mooie afsluiting van deze bijdrage aan onze Algemene Beschouwingen. Ik geef het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid voor zijn bijdrage aan de Begrotingsbehandeling. Gaat uw gang, heer Loof.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Voorzitter, laat ik beginnen te zeggen dat wij ontzettend blij zijn met de Greta Thunbergs van deze wereld. Dat we blij zijn met de jeugd die massaal in Glasgow vecht voor een beter bestaan en een beter leven. En dat ik mij dus ook niet geheel kan vinden in het betoog van mijn voorganger, maar hij heeft al genoeg podium gehad, dus we gaan nu naar andere dingen. Voorzitter, ter voorbereiding op deze bijdrage hebben wij teruggeblikt op precies een jaar geleden, bijna precies een jaar geleden: de Algemene Beschouwingen van 11 november 2020. Verrassend is het om dan te constateren hoeveel er in een jaar is gebeurd en tegelijkertijd hoe weinig er is veranderd. En ik had het een jaar geleden, zoals wij allemaal denk ik, over corona. Toen nog in de veronderstelling of op zijn minst in de hoop dat wij in de staart van de coronapandemie zouden zitten. Onze fractie nam vorig jaar dan ook het initiatief tot de motie 'Frisse start na corona'. Dit is, zo hebben we onlangs kunnen lezen, in een evaluatierapport met steun van een ruime meerderheid in het Drents parlement een succes geweest. Dank aan GS voor de uitvoering en dank aan alle gemeenten die er enthousiast op ingesprongen zijn. Het moment waarop we met deze motie kwamen, was dus wat ik net al memoreerde, het feit dat wij dachten aan het einde van de coronapandemie te zitten. Niets bleek minder waar. Een veel strengere lockdown dan de eerste volgde en zelfs een avondklok werd ingesteld. Voor heel veel mensen kwam een nieuwe fase in zicht met tal van onzekerheden. Onzekerheid over gezondheid, over werk, over de toekomst in het algemeen. En opnieuw viel de cultuur stil, evenals het vrijwilligerswerk en talloze festiviteiten werden en worden weer geannuleerd die zo belangrijk zijn voor ons welbevinden. De Partij van de Arbeid wil opnieuw een impuls geven aan onze Drentse samenleving die nog niet de vertrouwde omgeving biedt die het eigenlijk zou moeten bieden. We hebben daarom een motie 'Frisse doorstart na corona' opgesteld die ik hierbij indien mede-ondertekend door de SP, GroenLinks, CDA, VVD, ChristenUnie en D66. De strekking is nagenoeg gelijk aan de oproep van vorig jaar aan GS: stel een regeling op conform de motie 'Frisse start na corona' en werk deze samen met Drentse gemeenten zo snel mogelijk uit. Dit is hem. 2021 bleek dus een jaar waarin veel, maar ook heel weinig is gebeurd en zelfs de mondiale aanpak van klimaatverandering leek wel even stopgezet. De Glasgow-conferentie die op dit moment nog in volle gang is, stond eigenlijk voor vorig jaar al op de rol. Het internationale panel IPCC, maar ook onze eigen KNMI hebben recent klimaatsignalen afgegeven die er niet om liegen. En tegelijkertijd hebben we te maken met sterk gestegen energielasten, wat niet bevorderlijk is voor het draagvlak om de energietransitie met kracht door te zetten. Maar die hoge energielasten zijn er wel en die zijn er nu. En ze zorgen voor nieuwe onzekerheden bij onze inwoners. Klimaat en milieu vormen weliswaar een belangrijke rode draad in ons provinciaal beleid, al is de speelruimte soms beperkt. Desondanks roept onze fractie het college op om al haar creatieve vermogens aan te spreken en bij de Voorjaarsnota 2022 met voorstellen te komen om met name de meest kwetsbare huishoudens de helpende hand toe te steken. We hebben het dan over mensen die met energiearmoede te maken krijgen. Dat is niet iets om grapjes over te maken. Vorige keer in de commissie hebben we een uitgebreide discussie gehad over wat energiearmoede is en of we die term wel moeten gebruiken? Waar het om gaat, zijn mensen met een laag inkomen, een slecht geïsoleerde woning en met hoge energielasten. Dat is de term en de definitie voor energiearmoede. De oproep hebben wij vervat in een motie die ik hierbij ook indien en die mede-ondertekend is door GroenLinks, D66, SP, ChristenUnie en CDA. We begrijpen

dat maatregelen budgettaire consequenties kunnen hebben en zijn bereid daarover met GS het gesprek aan te gaan.

De voorzitter: Ook deze motie maakt deel uit van de beraadslaging en de heer Loof vervolgt zijn betoog.

De heer Vorenkamp: Voorzitter

De heer Loof: de Partij van de Arbeid blijft het ontzettend belangrijk vinden, ...

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Hadden wij afgesproken dat we de interruptiemicrofoon gingen gebruiken? Nee. Dus mag ik vragen aan de heer Vorenkamp om vanaf zijn plaats zijn hand op te steken, want dan geef ik hem het woord. Zonder mondkapje.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Heer Vorenkamp, gaat uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Ik dacht dat juist bij de begroting alleen de interruptie-microfoon gebruikt zou worden.

De voorzitter: Ik begrijp het, maar we gebruiken alleen de kathedraal bij de begrotingsbehandeling.

De heer Uppelschoten: Ik wil inderdaad even wat vragen aan de Partij van de Arbeid. De PvdA is zelf verantwoordelijk samen met andere linkse partijen voor die hoge energielasten van de inwoners, van de huishoudens. Jullie hebben ervoor gezorgd dat de SDE+-subsidies en de SDE++-subsidies allemaal betaald moeten worden, betaald gaan worden door de huishoudens en dat allemaal om dat grote feest te betalen van die windturbines, van alle zonneakkers et cetera van alle duurzame energie en duurzame energieprojecten. Ik vind het een hele sympathieke motie, maar ik stel voor dat u in Den Haag gaat pleiten voor het volledig afschaffen van alle energiehellingen op de energierekening en om dat dan te vervangen door een vrijwillige bijdrage van alle mensen die zo overtuigd zijn van de klimaatverandering. En dan ben ik er echt van overtuigd dat al die mensen een veel hoger bedrag zullen geven aan het rijk voor alle projecten die nodig zijn om die duurzame transitie te realiseren. Denkt u dat ook?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Wat ik merk, is dat de heer Vorenkamp mij en niet alleen mij, maar een deel van het Drents parlement een schuldgevoel probeert aan te praten. Dat wij bezig zijn de wereld en de aarde te redden van de vernietiging die op ons af staat te komen. Daar heb ik helemaal geen schuldgevoel over. Ik denk dat het hartstikke goed is, de dingen die we aan het doen zijn. Ik erken dat we daarvoor tevens moeten kijken naar de negatieve gevolgen. Dat doen we ook steeds en vandaar ook deze oproep. Maar we hebben er geen enkele moeite mee dat wij windmolens gebruiken, dat wij zonneakkers aanleggen binnen de kaders zoals we hier hebben afgesproken om onze wereld te redden. Dus een schuldgevoel aanpraten gaat u niet lukken.

De voorzitter: De heer Vorenkamp nog in tweede instantie?

De heer Vorenkamp: Ja, ik hoor dus geen beweging in onze richting. Dat is heel jammer. Ik denk dat de huishoudens daar meer mee geholpen zijn. Ik hoor alleen maar klimaatpaniek van de heer Loof en daar moeten we niet in meegaan. Tenminste, wij gaan er niet in mee. Onnodige klimaatpaniek en dat zien wij anders. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Heer Loof.

De heer Blinde: Voorzitter?

De heer Loof: Ja, hier kunnen we eindeloos over door bakkeleien, maar dat worden wij niet eens.

De voorzitter: En het was ook niet echt een vraag. Ik zie dat de heer Blinde een vraag heeft voor de heer Loof.

De heer Blinde: Ik heb inderdaad een vraag. Dank u wel, voorzitter. Ten eerste, heel mooi dat de heer Loof bezig is de wereld te redden. Ik voel mij echt al een stuk veiliger. Maar ten tweede over die motie, heel concreet: u vraagt aan GS om te onderzoeken wat wij kunnen doen tegen energiearmoede. Maar dan ben ik een beetje gaan googlen en dan zie ik dat eigenlijk het Planbureau voor de Leefomgeving sinds 2012 toch al heel wat onderzoeken heeft gedaan. En ook onze gedeputeerde, de heer Stelpstra is in 2019 in Hogeveen aanwezig geweest bij een symposium over hetzelfde. Dus het is eigenlijk al heel vaak onderzocht. Dus het is op zich best sympathiek en ik ga me ook helemaal niet distantiëren van u of iets dergelijks, maar is het niet een beetje dat we weer opnieuw onderzoek aan het doen zijn in plaats van, waarom geen actiegericht motie?

De voorzitter: Heer Loof.

De heer Loof: Dat snap ik, mijnheer Blinde. Op zich een prima vraag, want dat is ook eigenlijk wat wij vragen. We willen niet een uitgebreid onderzoek naar wat er allemaal in het verleden al is geprobeerd, maar we zien ook recent toch nog weer nieuwe ontwikkelingen en nieuwe ideeën voorbijkomen. Ik heb onlangs iets gelezen over het toepassen van het sociaal krediet, dat in de provincie Groningen is geïntroduceerd voor de meest kwetsbare huishoudens. Dat is een nieuw gegeven en wellicht ook bruikbaar voor deze provincie, dat weet ik niet. Wij vragen alleen maar aan GS om dat voor ons in kaart te brengen en zo ja, om daar dan vervolgens mee terug te komen richting het Drents parlement. Maar ik ben het met u eens: we moeten geen uitgebreide studies meer doen. Er is al heel veel bekend en volgens mij is het een kwestie van zaken op een rij zetten en snel met voorstellen komen.

De voorzitter: De heer Blinde nog in tweede instantie?

De heer Blinde: Dank u wel. Dat is een fijn antwoord. Dank u wel, mijnheer Loof.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zeg dat de heer Smits ook een vraag heeft aan de heer Loof.

De heer Smits: Voorzitter, dank u wel. Mijnheer Loof, het gaat mij er geenszins om om grapjes te willen maken over energiearmoede. Waar ik wel moeite mee heb, dat is wat ik maar even de micro-isering van het begrip armoede noem. De overheid moet er alles aan doen om armoede on-

der haar inwoners uit de wereld te helpen. Dat is mijn stellige overtuiging. Ik ben zelf opgegroeid in een armoedig gezin, wat we tegenwoordig zouden kenmerken als onder de armoedegrens. Ik vind dat u van armoede een te makkelijk concept maakt door het te verbinden aan energie en dan denk ik: waar heeft u het over? Gisteren bereikten ons berichten over een maandelijkse verhoging van de energielasten van € 20 gemiddeld. Is dat wat u bedoelt? En dan vind ik dat u daar snel de term armoede aan verbindt. Maar wat vindt u dan van de stijging van de prijzen van autobrandstoffen? Of wat ik op internet heb gelezen, menstruatiearmoede of boodschappenarmoede of zorgverzekeringsarmoede? Armoede is armoede en dat je maandelijks niet rond kunt komen in dit welvarende land is een grof schandaal en daar moeten we wat aan doen en we moeten dat niet gaan micro-iseren door het dan op dit thema en dan op dat thema te betrekken. En ik zou u willen vragen om daar eens op te reflecteren.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Ik vind het plezierig, mijnheer Smits, dat u er even op terugkomt, want u heeft inderdaad begrepen dat het grapje dat ik noemde, dat het inderdaad over de waterarmoede ging, waar u het zojuist over had. Ik had het woord energiearmoede helemaal niet in mijn bijdrage staan, maar door het feit dat u met waterarmoede kwam, dacht ik: ik wil er toch even op terugkomen. Want we hebben het er in de commissie uitgebreid over gehad. Het werd inderdaad meer een semantische discussie: wat betekent energiearmoede? Ik heb een definitie gegeven: een laag inkomen, slecht geïsoleerde woning en hoge energielasten. Dat samen, die drie punten vormen het begrip energiearmoede. Maar ik ben het gelijk met u eens dat we niet te pas en te onpas met het begrip armoede moeten strooien, want armoede is een heel ander iets. Uw afkomst en misschien wel meerdere van ons, dat is waar je het dan werkelijk over hebt en daar moeten we sowieso heel erg serieus mee omgaan. Ik bedoelde niet meer en niet minder dan dat de definitie energiearmoede voor ons belangrijk is. Wat we willen is dat GS nadenken over mogelijkheden of het net ophaalt aan mogelijke maatregelen waarmee wij voor een bepaalde kwetsbare groep huishoudens in deze provincie iets kunnen betekenen. Dat ze dat doen en dat ze daar dan weer op terugkomen richting de Staten. Maar we vinden elkaar als u zegt: we moeten het begrip armoede niet te pas en te onpas rondstrooien, dat is correct.

De voorzitter: De heer Smits in tweede instantie?

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij met deze met deze reactie van u en mijn opmerking van eerder vanochtend over waterarmoede, dat was inderdaad een grapje, een beetje cynisch grapje, maar om aan te tonen dat het in relatie tot dat onderwerp nergens over gaat.

De voorzitter: Dank u wel, heer Smits. De heer Uppelschoten, gaat uw gang.

De heer Uppelschoten: Ik ben ook blij, want zo begrijp ik het uit uw betoog, mijnheer Loof, dat energiearmoede een onderdeel is van armoede en daar moeten we het eigenlijk over hebben. De oproep voor energiearmoede, dan hebben we het denk ik concreet over mensen die ook afgesloten worden van de energie, dat dat een groot probleem is en dat die groep steeds groter wordt. En zo vat ik uw betoog op: we zouden iets moeten doen dat mensen die afgesloten worden van energie, dat dat niet zou moeten kunnen in Drenthe, laat Nederland nog even apart, maar in Drenthe. Dat bedoelt u toch, neem ik aan?

De heer Loof: Ja, dat is een uiterste consequentie inderdaad, dat mensen afgesloten raken van de nutsvoorzieningen. Dat is het laatste wat we willen natuurlijk.

De heer Uppelschoten: Maar daar hebben we het toch over als we het over energiearmoede hebben?

De heer Loof: Ik heb wel twee keer de definitie in gebracht.

De heer Uppelschoten: De definitie begrijp ik, maar over mensen die concreet in de problemen zijn. Het begrip energiearmoede is leuk, maar we hebben het over mensen die afgesloten worden van de energievoorzieningen en die in een huis moeten leven, waar geen licht en gas is.

De heer Loof: Die op het eind afgesloten zouden kunnen gaan worden van de energievoorziening wanneer ze hun rekeningen niet meer kunnen voldoen.

De heer Uppelschoten: En die mensen kunnen de rekening niet meer betalen, zo bedoel ik het.

De heer Loof: Correct.

De voorzitter: De heer Loof vervolgt zijn betoog.

De heer Loof: Voorzitter, de Partij van de Arbeid blijft het ontzettend belangrijk vinden dat we als Drents parlement in nauw contact zijn en blijven met de mensen die ons hier hebben neergezet. We zijn ontzettend blij, al is het met de huidige corona-ontwikkelingen maar weer afwachten hoe lang het duurt voordat we weer op werkbezoek kunnen. We vinden het ook zeer waardevol en verstandig dat het Drents parlement deze Balloër kuil af en toe gaat verlaten en onder de werktitel 'Drenthe aan zet' de provincie in gaat trekken.

De voorzitter: Heer Loof, neem me niet kwalijk. Er is nog een vraag voor u van de heer Bos, Ewout Bos van GroenLinks. Gaat uw gang.

De heer Bos: Dat is een vraag, maar we zijn ook mede-indiener van deze motie en ik hoor dat het wat verwarring oplevert over het begrip energiearmoede en armoede in algemene zin. Maar we hebben wel degelijk te maken met een andere situatie. Mensen die in armoede leven, hebben vaak ook psychische problematiek die daar aan vast hangt, omdat ze vanuit die armoedesituatie moeten werken en ze overzien dus vaak ook niet wat ze kunnen en handelingsperspectieven hebben ze soms ook niet. En dat is een hele kwetsbare groep. Dat is een groep die bijvoorbeeld geen lange termijncontracten afgesloten heeft bij energieleveranciers en die dus ook niet inziet dat hun tarief gaat stijgen. Die daar helemaal geen visie op hebben, omdat ze in die armoede zich begeven op dat moment. En ze kunnen dus niet zelf verzinnen dat ze er uit moeten komen, dat ze voorzorgsmaatregelen moeten treffen om eruit te komen en dat is nou de groep die we kunnen helpen. Die buiten hun eigen schuld om nu voor een voldongen feit komen te staan dat hun energieprijzen gaan stijgen en niet een beetje, maar enorm.

De voorzitter: Dank u wel, heer Bos. Dat was eigenlijk een nadere duiding denk ik, van wat de motie behelst. Er zat niet zozeer een vraag in en ik kijk even naar de heer Loof. Wilt u reageren of wilt u doorgaan met uw betoog?

De heer Loof: Nee, ik heb geen vraag gehoord, maar dat is inderdaad een aanvulling.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. Gaat uw gang.

De heer Loof: Ik had het nog even over 'Drenthe aan zet', dat wij blij zijn dat we daarmee van start gaan. We steunen dat van harte en hopen dat zoveel mogelijk Statenleden daaraan mee gaan doen. Wij zien ernaar uit. En in het verlengde hiervan, want uiteindelijk gaat het erom om Drenthe mooi voor elkaar en nog mooier te maken. In de commissie FCBE werden we getrakteerd op een presentatie van dat plan over het buitenlokaal door de insprekers van Kunst en Cultuur IVN-Noord en Sport Drenthe. In het daaropvolgende debat heeft onze fractie in ieder geval, maar ook met steun van anderen, gedeputeerde Jumelet opgeroepen met de initiatiefnemers in gesprek te gaan en met twee weken daarvan verslag te doen. We horen graag wat dat heeft opgeleverd. Onze fractie heeft in dit verband ook meegewerkt aan een motie over dit onderwerp. Mijn collega van D66 zal hier straks uitgebreider op ingaan. Voorzitter, een punt van zorg is de toename van ondermijnende activiteiten in onze provincie en dan vooral drugsgerelateerde criminaliteit. Dit voorjaar hebben wij kennis mogen nemen van de indrukwekkende campagne 'Niet onder mijn neus'. Onze fractie heeft ook meegewerkt aan een motie op dit onderwerp, waar mijn collega van de ChristenUnie straks meer over zal inbrengen. Voorzitter, ik ga afronden. Nog twee onderwerpen wil ik kort benoemen. In de eerste plaats het 'Deltaplan van het Noorden', waar veel over te doen is geweest het afgelopen jaar. Onze fractie heeft behoefte aan een korte notitie van GS met uitgangspunten voor het vervolg en de uitwerking van het Deltaplan. We horen graag of GS hiertoe bereid is om die op te stellen. Het andere onderwerp betreft de positie van de dorpshuizen en wijkgebouwen. Zij hebben een zwaar jaar achter de rug en zware tijden voor de boeg. Ziet GS mogelijkheden om hier bijvoorbeeld in het kader van de Sociale Agenda nog iets aan te kunnen doen? En helemaal tot slot behandelen we vandaag de naar wij menen 386e begroting die gedeputeerde Bijl in zijn bestuurlijke carrière voorbij heeft zien komen. Voorwaar een prestatie van formaat. Wij dachten even dat het zijn laatste was, maar hij blijkt dus vol verrassingen te zitten. Alle mooie woorden komen nog op 24 november tijdens zijn afscheid, maar voor dit moment hartelijk dank en succes in je verdere carrière. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, heer Loof. Ik zie dat de heer Schoenmaker nog een vraag voor u heeft. Blijft u nog even staan, want de heer Uppelschoten staat ook nog te popelen. Heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Het zijn woorden die ons als partij natuurlijk ontzettend aanspreken en ik zal er straks ook in mijn bijdrage aandacht voor vragen, voor de dorpshuizen, maar de heer Loof geeft aan om daar budget voor vrij te maken vanuit de Sociale Agenda. Dat komt dan bovenop het budget dat u eigenlijk vraagt op het initiatief, niet een 'Frisse start', maar een 'Frisse doorstart'. Hoor ik dat juist?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Als de gedeputeerde nog geld gaat toezeggen, dan komt dat erbovenop, maar op voorhand weet ik dat natuurlijk niet. Maar ik stel die vraag gewoon in alle openheid aan het college.

De heer Schoenmaker: En heeft u enig idee over wat voor budgetten er dan gesproken wordt? Of is het meer iets om nog uit te zoeken?

De heer Loof: Ik wacht graag even het antwoord van het college af. Ik heb geen budget in mijn hoofd.

De voorzitter: De heer Uppelschoten had ook nog een vraag.

De heer Uppelschoten: Dat heeft ook te maken met die 'Frisse start' of 'Frisse doorstart'. Dat hebben we vorig jaar besloten en ik denk ook dat dat nodig was. Maar heel veel van die activiteiten liggen op het niveau van de gemeenten en je kunt zeggen: vorig jaar is iedereen opgevalen, laat ik het maar zo zeggen, over de situatie. Nu zijn we een jaar verder. Is het eigenlijk niet de verantwoordelijkheid van de gemeenten om voor de vrijwilligers en al die activiteiten die daarbij horen, om daar verantwoordelijkheid voor te nemen? Het is goed dat we er vorig jaar ingesprongen zijn, maar moeten we dat nu als provincie weer doen? Of moet de provincie niet meer tegen de gemeenten zeggen: we hebben u een jaar uit de brand geholpen, maar nu is het jullie taak om dat te doen.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Ja, wij vinden van wel. Wij vinden dat we als provincie niet achter kunnen blijven. Ik las vanochtend in het Dagblad van het Noorden, dat men in de raad van Coevorden zelf met een initiatief is gekomen om er als gemeente mee door te gaan. Fantastisch, denk ik dan. Weer een gemeente die zelf ook de portemonnee trekt om hier een succes van te maken. Maar gezien de impact van datgene wat er zich afspeelt in de samenleving, wat zich heeft afgespeeld en wie weet wat er op ons af gaat komen, denk ik dat wij als provincie niet aan de kant moeten blijven staan en gewoon mee moeten doen. Als we hierdoor gemeenten stimuleren om zelf ook in beweging te komen, dan is dat alleen maar goed, maar ergens moet die impuls vandaan komen en wat ons betreft komt die ook mede vanuit de provincie.

De heer Uppelschoten: Maar hebben we niet al voldoende signalen gegeven door vorig jaar tegen de gemeenten te zeggen: we willen nu bijspringen. Maar het is toch de verantwoordelijkheid van de gemeenten om voor de eigen bewoners, de eigen vrijwilligers in de bres te springen? Zeker als het langer gaat duren. Dat is toch niet een verantwoordelijkheid van ons? Hoe sympathiek ook.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Wij vinden dat dat ook een verantwoordelijkheid van ons is.

De voorzitter: De heer Loof is aan het eind gekomen van zijn betoog. Ik nodig mevrouw Dijkers van de SP-fractie uit om haar bijdrage aan dit debat te leveren. Gaat uw gang, mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel, voorzitter. Gisteren probeerde ik mijn dochter uit te leggen wat er vandaag op de agenda staat bij dit agendapunt, de Begroting 2022, waarin het college de begroting bij de plannen voor 2022 aan PS voorlegt. De fracties reageren daarop, zetten hun eigen ideeën daartegen af en brengen voorstellen in. Voor relatieve buitenstaanders blijft het ingewikkeld. De Voorjaarsnota en de Begroting geven de plannen en ambities van dit college weer. Bij sommige geformuleerde ambities kun je vraagtekens zetten. Bijvoorbeeld bij het voornemen om in de nieuwe kabinetsperiode en dan citeer ik: 'de bouwstenen voor het Deltaplan verder te brengen.' Oftewel het realiseren van 220.000 extra woningen en economische ontwikkeling in noordelijk Nederland, waarvan 45.000 in Drenthe. Dit in ruil voor een samenhangende investering in het Noordelijke spoornetwerk. Met betrekking tot dit Deltaplan is de SP van mening dat

GS, voordat dit plan verder wordt gebracht, eerst een goed doorwrocht voorstel in PS ter goedkeuring voor moet leggen. In dat plan zullen dan de ins en outs moeten worden geschetst die het plan heeft voor de provincie Drenthe. Wat zijn de gevolgen voor de inwoners van Drenthe en hoe kunnen burgers participeren? Wat is de beoogde realisatie van woningen voor de huidige woningzoekenden? Wat betekent dat voor doorstroming voor ouderen? Hoe wordt er gebruikgemaakt van bestaande gebouwen? Wat zijn de gevolgen voor natuur en milieu op korte en lange termijn? Hoe weren we speculanten? Hoe houden we als provincie, GS en PS regie? Kortom, we verwachten van de gedeputeerde een objectief onderbouwd plan en een tijdpad op basis waarvan in PS besluitvorming kan plaatsvinden en PS kan monitoren, bijsturen en tussentijds evalueren. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Enerzijds is er veel lof, ook vanuit de SP, voor de grote hoeveelheid initiatieven op het gebied van circulaire economie, innovatie en de Investeringsagenda met daarin de Sociale Agenda. Drenthe streeft vanuit de vastgestelde, economische koers een sterke groene economie met impact na en wil de circulaire en groene provincie zijn en de MKB-provincie. Maar de inzet vormt, hoe positief ook, soms slechts druppels op een gloeiende plaat. De ontwikkelingen met betrekking tot klimaat, natuur en sociale en economische ongelijkheid zijn alarmerend. En daarover zien we onvoldoende bewustwording terug. De focus van dit college ligt nog altijd op economische groei, waarbij enerzijds grote subsidiestromen ingezet worden ten behoeve van grote, kapitaalkrachtige, internationale ondernemingen en anderzijds ingezet wordt op een kwijnende luchthaven in Eelde, als voorbeeld. Het uitgangspunt van economische groei als voorwaarde voor groei van welvaart is zijn houdbaarheidsdatum voorbij. Het is tijd voor verandering en dat gaf ik ook vorig jaar aan. Er wordt vaak gepraat en geschreven over robuuste natuur, maar wij zien van GS geen robuuste maatregelen. We lopen achter de feiten aan. Als provincie zijn we te reactief. Steeds weer voert het economische belang in de maatregelen de boventoon. Als voorbeeld: we zijn aan de achterkant bezig een standpunt in te nemen over de bollen- en lelieteelt, terwijl de bollen- en lelieteelt aan de voorkant blijft groeien. Het is wetenschappelijk bewezen dat gewasbeschermingsmiddelen heel slecht zijn voor de volksgezondheid, zowel in directe zin via verstuiving als via het grondwater. Als we niet rigoureuus ingrijpen voor de natuur, zal de natuur dat voor ons doen. Natuur en milieu hebben de grenzen van wat het aankan bereikt en zowel de verdeling als de beleving van welvaart zijn zeer ongelijk. De noodzaak tot wijziging van ons huidige systeem dringt zich aan alle kanten op. Volgens de SP moeten we daarom investeren in een gezonde leefomgeving, een samenleving waarin de focus ligt op welzijn van alle inwoners. Tot slot. In juni stelde de SP bij de behandeling van de Voorjaarsnota voor het restant van de stelpost coronamaatregelen te gebruiken om die subsidieregeling 'Frisse start' die eindigt op 1 januari 2022 te verlengen en dit komt vandaag terug in een motie die door veel partijen gesteund wordt. Daar zijn we blij mee. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Dijkers. Ik geef het woord aan mevrouw Meeuwissen van de VVD-fractie. En even voor de logistiek: ik stel voor dat we rond 13.00 uur gaan schorsen voor de lunchpauze, dan zijn we halverwege de eerste termijn van de zijde van Staten, stel ik me zo voor en dan gaan we daarna gewoon weer verder. Mevrouw Meeuwissen, gaat uw gang.

Mevrouw Meeuwissen: Altijd een dankbare plek in het programma, zo vlak voor de lunch, maar vooruit, wij gaan van start. Voorzitter, de Begroting 2022 ziet er goed uit. In onze bijdrage in de commissie zijn we hier al op ingegaan en dat ga ik niet herhalen, maar toch wel even dit. Aan deze begroting hebben veel mensen een bijdrage geleverd, maar vanwege zijn aanstaande vertrek wil ik toch graag het aandeel hierin van gedeputeerde Bijl apart benoemen, want voorzitter, wij gaan gedeputeerde Bijl missen. Zoals u weet, hecht de VVD zeer aan een degelijke financiële huishouding en deze gedeputeerde Financiën heeft zich goed gekwetend van zijn taak en

om dat te onderstrepen, geven wij hem graag dit Drentse spaarschaap met een medaille van verdienste van de VVD om zijn nek. Cees Bijl scheert zich weg naar Midden-Drenthe, terwijl wij hadden gedacht dat hij zijn schapjes wel op het droge had. Maar we weten dat hij geschapen is voor de rol van burgemeester. Hij is door de wol geveerd en soms ook wel een schap met vijf poten. Daarom hier dus een Drents spaarschaap als symbool van onze waardering voor zijn bijdrage aan het Drents bestuur en trouwens de heer Bijl was ook gedeputeerde van de drie letterwoorden: GAE, WMD, IPO en daar voegen wij dus nu aan toe LAM. Dank u wel. Voorzitter, naast deze complimenten vinden wij toch dat er nog een toevoeging gedaan moet worden aan de begroting en dan heb ik het over een eigen plek onder de zon voor iedereen in Drenthe. Een huis. Je huis geeft je houvast in het leven en is een stabiele uitvalsbasis om je leven te leiden, zoals je dat wilt en daarom vindt de VVD het zo belangrijk dat iedereen in Drenthe een huis heeft dat past bij zijn situatie en zijn wensen. Helaas is er op dit moment ook in Drenthe een groot tekort aan woningen. Eén op de vijf mensen in Drenthe heeft last van de problemen op de woningmarkt en de VVD wil daar iets aan doen. Voor de zomer deden we per motie samen met velen van u, een oproep aan GS om de knelpunten op de woningmarkt in Drenthe in kaart te brengen, plus aan te geven waar we vanuit de provincie kunnen helpen om deze knelpunten op te lossen. En binnenkort verwachten we dit overzicht te ontvangen. Maar ondertussen zat onze fractie zelf ook niet stil. Wij gingen op onderzoek uit en we spraken met vele betrokkenen in Drenthe: de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Makelaars, afdeling Drenthe, woningzoekenden, woningbouwcorporatie, wethouders, ambtenaren, Tweede Kamerleden en andere Statenfracties in het land. Ook volgden we berichten in de media. Zo kregen we al een aardig beeld van de knelpunten en we toetsten vervolgens ook nog of wat wij ophaalden overeenkwam met de beelden in dit huis en dat was het geval. Het allergrootste knelpunt nu betreft de inzet van gemeentelijke ambtenaren om de woningbouw en transformatieplannen mogelijk te maken. Het lukt de gemeenten en zeker de wat kleinere gemeenten, maar ook de grotere hebben er last van, niet goed om voldoende ambtenaren aan te nemen die nodig zijn voor een voortvarende aanpak. Vacatures blijven onvervuld. Het gevolg is dat het erg lang duurt voordat de benodigde procedures op een juiste manier doorlopen zijn. Erg lang, te lang, voorzitter. Daarom dienen we een motie in voor het instellen van een 'Knelpuntenpot wonen' van € 1 miljoen euro. Deze knelpuntenpot kan voor een groot deel gebruikt worden voor het vormen van een Vliegende Brigade bij de provincie. Een club van projectleiders van Ruimtelijke-Ordening- specialisten die ingezet kunnen worden door de gemeenten bij de gemeenten. En de ervaring leert dat deze medewerkers nog wel door de provincie aangetrokken kunnen worden, maar dat dat dus bij de gemeenten zelf helaas niet meer lukt. Met deze brigade verwachten we snel meters te kunnen maken en de woningbouwprocedures te versnellen. We zagen overigens ook andere knelpunten, ook daarvoor kan de pot straks worden aangewend. Verder ondersteunen wij van harte de lobbyactiviteiten richting het rijk, want ook het rijk kan ons helpen met ondersteunen van bouwprojecten. Ik dien de motie in mede namens de Partij van de Arbeid, CDA en Sterk Lokaal.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Kleine Deters een vraag voor u heeft. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. We kunnen het hele deel volgen wat betreft de Vliegende Brigade die u voorstelt, maar u noemt als enige knelpunt het vinden van personeel, maar hoe kijkt u dan aan tegen het oplossen van de vraagstukken rondom de stikstofproblematiek? Daar waar gebouwd moet worden, hebben we daarmee te maken en u noemt het helemaal niet.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, dat is ook één van de knelpunten op de lijst en dat is ook een punt dat opgelost moet worden bij alle plekken waar je woningbouw wilt realiseren. Daar lopen ook al veel acties voor om dat goed in te bedden, ook in het kader van het hele stikstofgebeuren. Dus daar is niet weer een aparte knelpuntenpot voor nodig, want dat loopt al in de aanpak van de stikstof. Maar dat is inderdaad één van de knelpunten die op kan treden op sommige plekken. Dat klopt.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog?

Mevrouw Kleine Deters: Nee, voorzitter. Ik zal daar verder in mijn eigen betoog op ingaan. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ik wil wel verder gaan, maar ik zie drie, vier zwaaiende handen.

De voorzitter: Ja, dan ga ik ook eens even kijken. De heer Pruisscher, gaat uw gang.

De heer Pruisscher: Fijn dat u zo af en toe eens even rondkijkt. Voorzitter, dank u wel. Ik zou graag van de VVD willen horen hoe zij ertegenaan kijken dat dit dus eigenlijk een structureel probleem is op gemeentelijk niveau en dat onze bijdrage aan een oplossing niet structureel kan zijn, maar dat de oplossing ook eigenlijk, nou ja, dat gemeenten in staat gesteld moeten worden dit zelf ook weer op te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Dat vind ik wel een goede vraag. Ik heb daar ook niet direct een antwoord op, wat de structurele oplossing zou moeten zijn. Ik denk voor nu dat wij graag stappen willen maken op die woningmarkt en dan is dit een oplossing voor nu en misschien ook nog wel in volgende jaren. Dat noem ik straks ook in mijn motie, dat het nog wat verlengd zou moeten worden, maar we besluiten nu over komend jaar, wat ons betreft. Ik vind dat een lastige vraag en misschien moeten we naar de toekomst toe daar ook weer een nieuw antwoord op vinden.

De voorzitter: Heer Pruisscher in tweede instantie?

De heer Pruisscher: Ja, dank u wel, want u zei inderdaad of althans de motie zoals wij die tot nu toe hebben gezien, daarin maakt u ook al richting de toekomst een opmerking. Ziet de VVD dan ook mogelijkheden om bijvoorbeeld de opcenten te verhogen om de financiën binnen te krijgen, zoals uw fractie in Noord-Holland ook oppert?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: U kent ons standpunt over de opcenten, die verhogen is niet nodig en wij kunnen ook zonder verhoging geld vrijmaken om hieraan te besteden.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk een tweetal vragen aan mevrouw Meeuwissen. Ten eerste, die miljoen voor een Vliegende Brigade voor meer ambtenaren ruimtelijke

ordering, die ambtenaren trekken we dan ook weer elders weg. Die creëren we niet zomaar. Dus waarom niet bijvoorbeeld een afdeling burgerzaken bij gemeenten, ik noem maar wat, dat is langzaam krimpende, waarom zou je niet die miljoen inzetten om om te scholen, zodat je daadwerkelijk het aanbod van ambtenaren die ruimtelijke ordening beheersen, dat je dat vergroot? Want nu drijf je eigenlijk de prijs op, zo interpreteer ik hem, terwijl er geen ambtenaar met de gewenste specialistische kennis bij komt, netto in de markt. En ten tweede, het is een voorstel van een miljoen. De begroting stijgt al best wel hard. Dus dat is eigenlijk de omgekeerde vraag die de heer Pruisscher stelde. Dat had je ook aan belastingverlaging kunnen besteden. Hoe kijkt u daartegenaan?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Dat laatste om daar even mee te beginnen, dat zou kunnen. Het is nu wel eerst voor een jaar. Dan zou je dat voor één jaar kunnen doen en dat ligt met de opcenten ..., dan wil je graag een meerjarige ..., want dat telt ook door. Als je dat nu verlaagd, dan heeft dat ook consequenties voor de jaren daarna. Dus dat kan niet helemaal zo tegen elkaar worden weggestreept. Uw eerste punt, het is natuurlijk zo dat de markt met specialisten niet oneindig groot is. Wat we wel zien is dat een aantal specialisten ook wel echt wegtrekken naar grote gemeenten, ook buiten Drenthe, ook naar andere provincies en wij denken dat we door dit te doen toch mensen behouden voor deze regio om hen hier in te kunnen zetten. Ze kunnen er ook voor kiezen om bij bureaus te gaan werken. Dan worden ze ingehuurd, maar dat kost twee keer zoveel geld. Dus hiermee denken wij ook dat we kunnen voorkomen dat mensen bij bureaus gaan werken, omdat ze bij de provincie toch eerder aan de slag zouden willen dan bij een gemeente.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Meeuwissen. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik vind het echt een hele sympathieke motie. Het is niet toevallig dat we dit heel graag mee-indienen, maar op het moment dat we dadelijk die hoger opgeleiden of die superspecialisten gevonden hebben op het gebied van vastgoed en ze een bijdrage doen ook richting de gemeenten, dan vraag ik me nog af: zou het dan nog een bruikbaar idee zijn om deze pool van projectleiders onder te brengen bij de RUD?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Als u de aantrekkelijkheid van de functie wilt vergroten, dan lijkt mij dat niet de juiste oplossing. Het gaat overigens ook niet om vastgoedspecialisten, maar juist op het gebied van ruimtelijke ordening, de juridische kant, de projectleiderskant en de procedurele kant.

De voorzitter: De heer Van Dekken heeft nog een aanvullende vraag.

De heer Van Dekken: Nee, geen aanvullende vraag. Maar dan moeten we dat inderdaad niet doen, denk ik.

De voorzitter: Dat is een constatering. Ik kijk nog even verder rond hier. Ik zie de heer Nijmeijer, GroenLinks.

De heer Nijmeijer: Gelukkig, u ziet mij. Gaat uw gang. Even in aanvulling op de vraag die zowel de heer Pruischer als de heer Blinde heeft gesteld over die Vliegende Brigade. Ik begreep een beetje dat ook de Vliegende Brigade ingezet zou moeten worden om juist die kennisvergroting bij die ambtenaren die bij de gemeenten zitten te stimuleren en daarmee heb je toch iets weer terug van wellicht een structurele oplossing? Of zie ik dat verkeerd? Kan die vliegende brigade daar niet voor worden ingezet?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Het lijkt mij dat dat inderdaad een spin-off kan zijn. Dat als je mensen aantrekt om samen met de mensen die er al zitten zaken op te pakken en dat er dan ook sprake is van kennisoverdracht. Dat hartstikke mooi. Het is ook wel capaciteit, dus ook het aantal mensen is echt wel een probleem. Dus we gaan zien hoe het loopt.

De voorzitter: Nog een aanvullende vraag, heer Nijmeijer? Nee. Mevrouw Meeuwissen vervolgt haar betoog. Ik dien de motie hierbij in. Toch nog een vraag. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb een vraag over dat vliegende team. Als met € 1 miljoen volgend jaar de problemen opgelost zouden zijn, zou dat fantastisch zijn, maar ik neem aan dat het een groter probleem is en dat het langer zal gaan lopen is. Eigenlijk hebben we het volgens mij over het oprichten van een Dienst Wonen bij de provincie, want je wilt die mensen ook langer aan ons verbinden en niet voor één jaar. Die moeten bij ons komen. Zou het dan niet verstandiger zijn om de Knelpuntennota over wonen af te wachten en aan GS te vragen: kom met een voorstel hoe we dit structureel willen oplossen. Want jullie hebben nu een inventarisatie gemaakt en jullie hebben gezegd: dit zijn de knelpunten en met € 1 miljoen per jaar, door een stel goede mensen aan te trekken, lossen we dat op. Maar dit is een heel groot probleem dat de komende jaren zal spelen. Is het niet veel verstandiger om aan GS te vragen dat zij met een voorstel komen, hoe wij een Dienst Wonen hier in de provincie gaan oprichten? Want volgens mij is de consequentie van dit voorstel dat we een Dienst Wonen krijgen hier bij de provincie.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ik ben het met u eens dat het niet waarschijnlijk is dat je binnen een jaar zo'n knelpunt opgelost hebt en vandaar ook dat in de motie die ik steeds wil gaan voorlezen is opgenomen dat wij GS vragen om in de Voorjaarsnota 2022 een doorkijk op te nemen naar komende jaren en hoe naar dit probleem en de oplossing gekeken kan worden. Maar we willen graag dat er nu meteen aan de gang gegaan kan worden. We willen daar niet mee wachten, want het duurt natuurlijk ook even voordat je mensen hebt kunnen werven en aan de slag hebt. Dus vandaar dat we nu al de knelpuntenpot voor het komende jaar in willen stellen.

De voorzitter: De heer Uppelschoten in tweede instantie.

De heer Uppelschoten: Ja, maar dan zitten we toch vast aan de mensen die wij aangesteld hebben en de facto heb je dan toch al een Dienst Wonen opgericht? Je wilt die mensen juist aan je binden en ik heb het dan maar even niet over het gevaar dat de goede mensen bij de grote gemeenten weggehaald, omdat ze hier meer kunnen verdienen, want dat zou één van de redenen zijn dat ze hiernaartoe kunnen komen. Maar het gaat niet alleen over € 1 miljoen. Het gaat niet alleen om de Voorjaarsnota. Door dit te doen heb je ook iets besloten naar de toekomst en hebben we besloten dat we wonen een essentieel onderdeel maken van de provincie.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ik heb eigenlijk geen ander antwoord dan ik net gaf. Wij vragen het college om een doorkijk te geven en de vorm van een Dienst Wonen was niet direct wat ik in mijn hoofd had, maar we gaan afwachten waar het college mee komt. Maar dat er iets structureel, of niet structureel, dat het langer duurt dan een jaar, dat ben ik wel met u eens en dat daar ook iets voor geregeld moet worden, maar dat wil ik nu niet in de motie helemaal inpakken. Ik ben blij dat u ook structureel zei, want ik denk dat we ook een structurele oplossing hebben. Dat was eigenlijk wat net vanuit de ChristenUnie ook gevraagd werd. Laten we het daar op een later moment over hebben, maar laten we nu beginnen en vast die mensen gaan aannemen om aan de slag te kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen gaat haar motie voorlezen.

Mevrouw Meeuwissen: De motie Knelpuntenpot Wonen. Provinciale Staten in vergadering bijeen, Constateerend dat: bij veel Drentse gemeenten een gebrek aan voldoende en kundig personeel een groot knelpunt vormt voor het ontwikkelen van dringend benodigde woningbouwplannen en transformatieopgaven; Overwegende dat: de provincie hierbij onder andere zou kunnen helpen door een Vliegende Brigade in te stellen, die tegen gereduceerd tarief ingezet kan worden bij gemeenten; de kosten hiervan, maar ook eventuele andere oplossingen van knelpunten, betaald zouden kunnen worden uit een Knelpuntenpot Wonen; Verzoeken GS om: een Knelpuntenpot Wonen in te stellen binnen het Investeringsagenda-programma Toekomstbestendig Wonen met als doel de knelpunten die in Drenthe worden ervaren bij het realiseren van nieuwbouw en transformatie te helpen oplossen, zodat snel extra woningen beschikbaar komen; Hiervoor vooreerst € 1 miljoen beschikbaar te stellen, zoveel als mogelijk te besteden in 2022 en dit te dekken vanuit de financieringsreserve; in de Voorjaarsnota 2022 een doorkijk te geven naar de volgende jaren, omdat naar verwachting de knelpunten niet in één jaar zullen zijn opgelost en er mogelijk aanvullende financiering nodig zal zijn na 2022. Tot zover de motie. Ik ga afronden, voorzitter. Naast wonen zijn er andere grote onderwerpen waarvoor de Drentse politiek aan de lat staat. De stikstofimpasse, de energietransitie, economie, mobiliteit, veiligheid en ondermijning, ook op deze punten ziet de VVD dat de provincie hierin belangrijke stappen moet nemen en wat ons betreft geldt hierbij steeds dat gezond verstand de leidraad moet zijn en dat we samen met de mensen uit de praktijk kijken naar oplossingen die werken voor Drenthe en dat doen we met een positieve blik en geloof en vertrouwen in onze innovatiekracht. Mijn laatste zin, voorzitter. De aanpak van dit college, weergegeven in deze begroting, sluit goed aan bij onze visie en we kijken uit naar 2022, waarin we hopelijk een vliegende start kunnen maken met het bijbouwen van heel veel extra woningen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Meeuwissen. Uw motie maakt deel uit van de beraadslaging. Ik schors onze vergadering voor een lunch tot 13.35 uur. De lunches staan klaar in de hal en als u die mee zou willen nemen naar uw fractiekamers, is dat een goed plan, denk ik. Dat geldt ook voor de gedeputeerden. Zij kunnen ook hun lunch meenemen. Dank u wel.

PAUZE

De voorzitter: Dames en heren. als u uw plaatsen weer kunt innemen. Dan gaan we van start en dan heropen ik de vergadering. En dan zijn wij doende met de Begrotingsbehandeling 2022. We zijn vanochtend begonnen met de behandeling in de eerste termijn. We hebben daar al een

aantal woordvoerders de revue laten passeren. En ik hoor dat hier iemand om 17.00 uur moet vertrekken. Nou, wie weet, misschien zijn we dan met zijn allen klaar. Je weet het niet, je weet het niet. We hebben, even kijken, een aantal fractie al gehoord. De fractie van JA21, de Partij van de Arbeid, de SP en de VVD, en we zijn nu toe aan de fractie van D66. Mag ik mevrouw Kleine Deters het woord geven. En inmiddels, ik weet niet hoe het u vergaat, heb ik een uitnodiging voor 26 november ontvangen. Ligt die nu ook op uw tafels? Mooi zo. Dank heer Pruisscher. Ja, het is goed hoor. Gaat het goed? Het woord is aan mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel voorzitter. Financieel is de Begroting op orde. De financiële positie van de provincie is goed. De vrije bestedingsruimte gaat omhoog, zelfs structureel. Wat dat betreft kan de gedeputeerde met een gerust hart vertrekken, zij het dat hij wat ons betreft ook had mogen blijven zitten. Maar voor D66 is de Begroting vooral een document waarin we bepalen wat we willen voor hoeveel geld. En als we naar de vermelde doelen en resultaten kijken, lijkt het alsof het allemaal gemakkelijk gehaald wordt. D66 is deze Statenperiode ingegaan met het halen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord als de hoogste prioriteit. Voorzitter, een grote en soms ingewikkelde opgave. Als we kijken naar de verdeling van de middelen in de Begroting, zou slechts 1,3% uitgegeven worden aan klimaat en energie. Maar voorzitter, geeft het samenvoegen van veel programmaonderdelen met verschillende uiteenlopende beleidsopgaven ons nog voldoende overzicht en inzicht? We hebben nu diverse uitvoeringsplannen met een eigen financiële pagina. En dat is ook goed. Maar zou bij een deelplan ook een A4-tje met een totaaloverzicht toegevoegd kunnen worden? D66 zou graag bij elk afzonderlijk plan ook een pagina toegevoegd willen zien met een totaaloverzicht van de betreffende beleidsopgaven en financieel overzicht. Mogelijk dat we dan kunnen concluderen dat we aan klimaat en energie een heel ander percentage uitgeven. Maar voorzitter, wij maken ons ook zorgen, zorgen over de Drentse aanpak stikstof. Medio november heeft de gedeputeerde toegezegd: Zullen we de gebieds- verkenningen opgeleverd krijgen? Afgelopen week had ik een overleg met partijgenoten uit andere provincies en onze Tweede Kamerfractie over de aanpak en de plannen in alle provincies. Er zijn al provincies waar de plannen al vastgesteld zijn, of waar ze al bezig zijn met het uitvoeren van de uitkoopregeling, waar discussies zijn over welke landbouw waar nog kan, waar vanuit de integrale aanpak ook de doelen van de Kaderrichtlijn Water onderdeel zijn van de gebiedsgerichte benadering. Voorzitter wij zijn ervan overtuigd, dat wanneer je echt verantwoordelijkheid neemt, doelen met elkaar afsprekt en dus keuzes maakt, dat duidelijkheid geeft waar eigenlijk iedereen behoefte aan heeft. Bestuurders hebben die behoefte, agrariërs en inwoners. Wij kunnen nu speculeren over woningbouw, hoeveel en waar, maar als we niet weten wat onze werkelijke ruimte hiervoor is, lijkt het op dit moment een discussie die bijna niet te voeren is. Voorzitter, dan over onze waterkwaliteit. En kijk maar naar de gedeputeerde water. Wij hebben het dan over zowel oppervlakte-, grond- als drinkwater. Recent zijn er weer twee nieuwe stoffen aangetroffen in het drinkwater van de Noordbargeres, stoffen afkomstig uit industrie en landbouw. Voorzitter, wij maken ons grote zorgen over de kwaliteit van ons water en wij vinden dat we als provincie aanvullende eisen moeten stellen aan de uitvoerende partijen die van en via ons geld ontvangen. D66 is het met de gedeputeerde eens, dat we nu maatregelen moeten nemen om ook in de toekomst voldoende en schoon drinkwater te hebben. Verwacht de gedeputeerde dat we de doelen uit het regionaal waterprogramma in 2027 halen? Voorzitter, een ander punt van zorg betreft onze inwoners die het financieel moeilijk hebben en nu ook nog geconfronteerd worden met de zogenoemde energiearmoede. We hebben net al een discussie gehad over wat nu energiearmoede is. En de sterk stijgende energieprijzen treffen ons allemaal, maar voor de meesten van ons zijn ze betaalbaar. Maar voor de inwoners die het financieel al moeilijk hadden, zijn de sterk stijgende energieprijzen een groot probleem. Ze worden nu geconfronteerd met hogere en voor hen onbetaalbare tarieven. Voorzitter, aanvullend op wat

er al gebeurt door Rijk en gemeenten denken wij dat de provincie een goede verbindende en aanvullende rol kan vervullen. En daarom dienen wij samen met de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de motie Energiearmoede in, zojuist verwoord door de heer Loof van de Partij van de Arbeid. Dan mijn laatste onderwerp voorzitter: Schoolpleinen voor de toekomst. In de commissievergadering hebben wij de schoolpleinenrevolutie gepresenteerd gekregen. D66 vindt het schoolplein een belangrijke ontmoetingsplaats voor kinderen. Wij zien graag een plan vanuit de wensen vanuit de scholen voor het plein van de toekomst, waar leerlingen, ouders, bestuursleden, meedenken en mee organiseren en verantwoordelijkheid dragen. En dat ze daarbij ondersteund worden door verschillende organisaties, is vanzelfsprekend. Laten we aansluiten bij de vraag van de scholen. Een belangrijke vraag van de scholen was: Help ons met een startbedrag, waarmee we anderen kunnen betrekken bij ons schoolplein voor de toekomst. Daarvoor hebben wij samen met de Partij van de Arbeid, overigens gemeld in een constructieve samenwerking, een motie gemaakt die mede-ingediend gaat worden door GroenLinks, CDA en de SP, genaamd de schoolpleinen voor de toekomst. Voorzitter, kan ik u alvast een exemplaar geven? Alstublieft.

De voorzitter: Als u zo meteen de motie zou kunnen voorlezen, dan geef ik eerst de heer Vorenkamp het woord, want die heeft een vraag aan u. Oké. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Ik wil aan mevrouw Kleine Deters vragen: Voelt u zich zelf niet medeverantwoordelijk voor die energiearmoede? U heeft gehoord wat ik tegen de PvdA gezegd heb, ik ga dat niet allemaal herhalen, maar ik wil die vraag ook aan u stellen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, als politiek in brede zin zijn we overal medeverantwoordelijk voor en daar waar knelpunten ontstaan, zoeken we naar oplossingen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. De heer Vorenkamp heeft geen tweede instantie nodig. U vervolgt uw betoog.

Mevrouw Kleine Deters: Goed, dank u wel voorzitter. Dan rest mij de motie die we dus gezamenlijk, indienen, Partij van de Arbeid en D66, mede-ingediend door SP, CDA, GroenLinks. En wij constateren dat in Drenthe...

De voorzitter: Mag ik u vragen omwille van de tijd om het verzoek voor te lezen?

Mevrouw Kleine Deters: Uiteraard voorzitter.

De voorzitter: U bent aan uw tijd.

Mevrouw Kleine Deters: De strekking is natuurlijk dat we constateren dat ze een belangrijke bijdrage leveren, maar dat we achterblijven bij de rest. En wij verzoeken het college dan om maximaal € 800.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van het vergroten van het aantal 'Schoolpleinen van de toekomst' op basisscholen in Drenthe. En wij verzoeken u om de uitwerking van deze motie ter hand te nemen, waarbij de volgende punten worden meegenomen: 1. Dat er een provinciale, brede dekking van groene en gezonde schoolpleinen wordt gerealiseerd met inachtneming van verschillende achtergronden van scholen. De volgende: 2. Dat er intensief wordt samengewerkt met zoveel mogelijk relevante partijen en organisaties in onze provincie. Dan:3.

Dat de scholen betrokken worden en verantwoordelijkheid nemen bij de keuze voor het bepalen van de ondersteunende organisaties. Als laatste: 4. Dat er intensief wordt gezocht naar aanvullende financiële bronnen, zoals subsidies, crowdfunding, bijdrage van ouders of anderen die erbij betrokken zijn. Dan voorzitter. als laatste. De dekking zouden wij graag ten laste willen brengen van de financieringsreserve, en we gaan over tot de orde van de dag. En de nette motie heb ik inmiddels ook via de mail aan de griffie gestuurd voorzitter, die compleet is.

De voorzitter: Hartelijk dank en ik zie dat mevrouw Meeuwissen een vraag voor u heeft en mijnheer Uppelschoten ook. Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Dank u wel. U heeft het over een provincie dekkend voorstel, dat in de hele provincie scholen kunnen meedoen. Maar bedoelt u daar ook mee dat het er best meer mogen zijn dan 25? Dat je met een... dan wordt natuurlijk wel het bedrag per school lager, dat is dan ook wat aan de orde is, maar dat het ook best wel voor veel meer scholen dan wat eerder een keer gecirculeerd is, 25 scholen, zou kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Uiteraard spreek ik via de voorzitter. Voorzitter, het antwoord richting de VVD: We hebben het niet meer over 25. We hebben het aantal losgelaten, omdat de bedragen ook per school kunnen verschillen. Dat is gewoon heel helder. En provincie breed staat in de motie en daarmee bedoelen we dat niet alles in zuid of noord of... dat het echt breed gespreid over de provincie is, wat betreft geografische spreiding, maar ook soort scholen. En hoeveel er uiteindelijk onder vallen, dat is aan de gedeputeerde verder in het uitwerkingsplan. Maar nee, wij hebben het absoluut niet meer over een aantal en zeker niet dát aantal.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Uppelschoten had nog een vraag.

De heer Uppelschoten: Een soortgelijke vraag heb ik ook al gesteld in de commissie. Kijk, u zegt: we hebben de scholen benaderd en dit is de vraag van scholen. In de commissievergadering waren er geen scholen maar alleen belangenorganisaties die kwamen pleiten. Maar u zegt: Dit is een antwoord op een vraag van scholen. Maar het antwoord staat al klaar: Het moeten groene en gezonde schoolpleinen zijn. De vraag aan de scholen zou toch ook een heel ander antwoord kunnen opleveren dan groene en gezonde toekomst-schoolpleinen?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, als de heer Uppelschoten het heeft over ICT of boeken of noem maar op, dat is een hele andere orde. Deze is voor ons heel duidelijk op die vraag vanuit de school, dat ze inderdaad de vergroening, of zoals u noemt, het schoolplein van de toekomst in brede zin vanuit verschillende actoren... en dan hebben we het niet over andere leermiddelen of anderszins. De vraag is of dat ook aan ons is.

De heer Uppelschoten: Maar het zou kunnen zijn als je die vraag open aan de scholen stelt, dat ze misschien een betere buitenschoolse opvang willen hebben, of dat het schoolplein zelfs een sportplein moet worden. Ik weet het niet, maar ik vind het altijd eng dat als je... wij doen een aanbod en dat gaan we dan verkopen. Het aanbod is: Wij gaan groene, gezonde, toekomstbestendige schoolpleinen maken. Maar als je dan een gebaar wil maken, biedt dat dan ook open aan. En vraag aan scholen: Waarmee kunnen wij jou als provincie helpen? En dat antwoord op

die vraag, geformuleerd door scholen dan zelf als schoolbesturen, daar zou ik dan over willen praten. Maar dit is een inventarisatie van u. Ik vind dat eng. Eng in die zin dat het een inventarisatie van u is, maar ook dat het een enge vraag is met een eng antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, het is gebaseerd op werkbezoeken die wij aan scholen gebracht hebben en wat scholen aangeven. En zo betreft het denk ik zowel de Partij van de Arbeid, GroenLinks, SP als CDA, die breed in onze provincie functioneren en de vragen allemaal gehoord hebben. Dat het uw partij niet bereikt heeft, vind ik dan spijtig. Het is heel duidelijk een vraag die ons als gezamenlijke partijen wel bereikt heeft en daar willen wij ons graag voor inzetten en een bijdrage aan leveren.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Toch nog één poging.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Uppelschoten: We doen in de werkgroep veranderde samenleving ons uiterste best om niet aanbodgericht naar de burgers en instellingen te opereren. En dat is best een worsteling. Ik heb het idee dat dit een aanbod is in de oude stijl, namelijk: Wij hebben iets goeds verzonnen en ik zeg helemaal niet dat het niet goed is, en wij gaan het goede proberen te slijten bij de scholen. Volgens mij is dat de stijl waarin we niet meer zouden moeten opereren. Wij zouden scholen moeten uitnodigen: Kom met je vraag naar ons en dan kunnen wij kijken hoe wij jullie kunnen helpen.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik heb net geprobeerd aan te geven dat de partijen die deze motie hebben mede-ingediend, die vragen gekregen hebben, dat ze ons bereikt hebben. Wij hebben daar een verschil van mening over, dat mag duidelijk zijn. Dat de PVV dit signaal niet gehoord heeft van de scholen, dat is dan spijtig, maar daar kan ik niets aan veranderen.

De voorzitter: De heer Blinde heeft ook een vraag voor u.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Waar ik een beetje mee zit met de motie is: Enerzijds bij de voorwaarden staat dat de school een ondersteunende organisatie mag uitkiezen. Dat komt op mij een beetje over van: Of je nou wil of niet, we gaan je helpen. Volgens mij... scholen hebben ouderenraden en zelf expertise in huis, dus ja, die vraag van scholen heeft ook onze fractie bereikt. Wat onze fractie niet heeft bereikt, is dat ze zeggen van 'Geef me alsjeblieft nog een stukje overhead erbij. En ten tweede, wat we ook niet snappen is: Waarom nou weer dat iedereen moet meepraten bij deze financiering? Waarom kun je de keten nou niet gewoon zo kort en robuust mogelijk houden? Van provincie naar schoolbesturen. Punt. Verder gewoon niets er-tussen. Waarom wordt het nou weer gratis?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel mevrouw de voorzitter. In ieder geval fijn te horen mijnheer Blinde, dat die vragen ook uw fractie bereikt hebben. Fijn dat u dat met ons deelt. En waarom de keuze? Een van de scholen bijvoorbeeld gaf aan: Dat deel hebben we samen met de IVN ingericht, dat deel hebben we met het Drents landschap ingericht. Dus dat is de keus van de scholen welke organisaties ze kiezen voor welk onderwerp. Dus ik hoor daar eigenlijk geen verschil van interpretatie van u en mij op. Als dat anders is, dan hoor ik dat graag. En alle regelingen in eenvoud uitvoeren, daar zijn we het volgens mij ook over eens. En ik zou dat graag in de uitwerking van de gedeputeerde van voorstel, althans dat is de vraag, terug willen zien. En daar heb ik eigenlijk ook wel alle vertrouwen in, dat ook de gedeputeerde een zo weinig bureaucratisch mogelijke regeling wenst. Maar dat horen we zeker straks van hem.

De voorzitter: De heer Blinde nog in tweede instantie.

De heer Blinde: Dat is heel mooi dat we het eens zijn met elkaar mevrouw Kleine Deters is. Dus dan begrijp ik dat u al die aanvullende eisen gewoon eruit schrapt en het college dus de vrije hand geeft?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, volgens mij is een van de taken van Provinciale Staten om een kader mee te geven en daar hebben we al vaker een discussie over gehad. Dus wij geven graag dit kader aan de gedeputeerde mee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Blinde: Daar gaan we naar de...

De voorzitter: Nee, ik houd het bij in twee instantie. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Dank u wel voorzitter. Ik zoek nou even of ik goed begrepen heb dat er € 8000 beschikbaar gesteld moet worden, en dat vervolgens de gedeputeerde zijn best moet doen met de uitvoering. Óf dat we een soort voorstelletje krijgen, het hoeft niet zo heel uitgebreid, maar dat we in ieder geval een beeld hebben hoe die € 800.000 besteed gaat worden en hoe we het resultaat gebruiken. Verzoekt u om een voorstel?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine De voorzitter: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Even op de openingszin van mijnheer Pruisscher, ik denk dat u een paar nullen over het hoofd hebt gezien, want wij vragen meer dan € 8000. En ja, het is exact zoals we daarin geformuleerd hebben. Dit is het kader dat we eigenlijk aangeven, dit is wat wij graag zouden willen. En wij vragen de gedeputeerde of hij vandaaruit met een voorstel wil komen. En ja mijnheer Pruisscher, als dat op één A4-tje kan, dan is dat helemaal prima. Heeft hij twee A4-tjes nodig, dan is dat ook goed, maar dan zullen we daarover later het gesprek hebben met elkaar.

De voorzitter: De heer Pruisscher in tweede instantie.

De heer Pruisscher: Voorzitter, nou weet ik het nog niet. Want mevrouw Kleine Deters zegt: We doen zoals het er staat. En daar staat: De uitwerking van deze motie ter hand te geven aan GS.

Maar vervolgens zegt u, maar ik wil wel een voorstel daarvan. Dus ik weet nou niet of dit uitgewerkt wordt in een voorstel of dat we het hiermee doen.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: De laatste zin viel: uw geluid bij mij weg, dat kan aan mijn oren liggen, maar zou u die willen herhalen?

De heer Pruijscher: U zegt net: Enerzijds, we doen het zoals het in de motie staat en daar staat om de uitwerking van deze motie ter hand te geven aan GS. Maar in een vervolgzin vraagt u toch om een voorstel waarin dit uitgewerkt wordt. Dus ik zoek nu of wij dit nogmaals met een voorstel gaan behandelen, dat u daarom verzoekt, of niet.

De voorzitter: Als ik de zin even mag vertalen: Vraagt u in uw motie 'Kom met een voorstel GS' of vraagt u in die motie 'Ga dit uitvoeren GS'. Dat is het eigenlijk.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik zal een nieuwe poging doen. We vragen om de uitwerking op te nemen. Ik kijk even naar de gedeputeerden, dus de uitwerking van deze motie op zich te nemen, waarbij vervolgens de volgende punten worden meegenomen. Dus de punten die daar genoemd zijn, willen we graag dat u die meeneemt of dat het wordt meegenomen in de uitwerking die tot een voorstel moet leiden van GS.

De voorzitter: Ik probeer het nu ook te duiden, dat is ook handig voor GS namelijk, dat we echt even goed weten wat nou de vraag aan GS is. De vraag aan GS is dus, ik kijk naar mevrouw Kleine Deters, dat GS met een voorstel komt waarin ook verdisconteerd zijn die punten en dat het voorstel weer terugkomt bij de Staten. Snap ik dat goed?

Mevrouw Kleine Deters: Het lijkt me zeker prettig dat wij geïnformeerd worden, op zijn minst over de uitvoering van de motie en dat die inderdaad met een voorstel komt en dat wij daar op mogen reageren. Dat is wel prettig. Maar het is altijd fijn om te horen hoe een motie uitgevoerd wordt. En als wij vragen om een concreet voorstel, dat we die ook terugkrijgen.

De voorzitter: Ik ga het nog een keer proberen. Zegt u nou tegen GS: Gaat heen en vergroen schoolpleinen in Drenthe met een aantal onderdelen zoals die in de motie opsomt, of zegt u: GS gaat heen en kom met een voorstel naar PS hoe je dat eventueel misschien per ongeluk zou kunnen gaan doen? Is dat...?

Mevrouw Kleine Deters: Nou absoluut niet per ongeluk, heel bewust.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Hoe je dat zou kunnen gaan doen?

Mevrouw Kleine Deters: Eigenlijk gaan we aan de slag, maar we maken inderdaad dat voorstel. We geven dat kader mee en wij vertrouwen erop dat vanuit dat kader, met die meegenomen punten, dat daar een voorstel gemaakt wordt,

De voorzitter: helder. Dit is helder. Dus GS gaat gewoon aan de slag en de gedeputeerde gaat reageren.

Gedeputeerde Bijl: Misschien even gewoon heel praktisch. We gaan pas geld uitgeven als u goedkeuring op het voorstel hebt gegeven. Dank u wel.

De voorzitter: Dat lijkt mij ook.

De heer Uppelschoten: Dat is toch de vraag, het lijkt wel of u dat ding... mevrouw Kleine Deters, ik ga er vanuit, er komt nu een voorstel en over dat voorstel gaan we wij opnieuw praten en een besluit nemen. Dat was de vraag, maar het is dan blijkbaar niet duidelijk. Dus we hebben nu niet aangenomen dat het gaat gebeuren. U heeft gevraagd om een voorstel en over dat voorstel gaan we hier praten en een besluit over nemen. Dat is nou net de vraag.

Mevrouw Kleine Deters: Uiteraard moet die € 800.000 verwerkt worden en wij stellen voor om dat bijvoorbeeld ten laste te brengen, zoals u kunt lezen, in de financieringsreserve. Maar het zou kunnen, dat GS zegt: Die financieringsreserve, daar wordt vandaag wel zo veel beslag op gelegd met alle moties die er liggen, dat die tekort zou zijn. Ik verwacht van de gedeputeerde daarin, dat als hij dit voorstel uitwerkt en tegen dat soort kaders aanloopt... Wij moeten ergens het bedrag beschikbaar stellen. Maar dat kon ook met de ene zin van de heer Bijl realiseer ik me. Dat had ik niet hoeven toe te voegen.

De heer Uppelschoten: Maar het gaat dus niet over het bedrag, maar een voorstel waarmee GS komt van hoe ze dat willen gaan doen.

De voorzitter: Nee, heer Uppelschoten, ik grijp in. De tekst van de motie is op dat punt glashelder. De motie verzoekt GS om dit bedrag beschikbaar te stellen en dit voorstel nader uit te werken. Dus u zult in eerste termijn van de zijde van GS ongetwijfeld horen hoe daarmee omgegaan zou kunnen worden als de motie wordt aangenomen. Want zo verkeren we met elkander. Oké, dat gezegd hebbend, dank u wel mevrouw Kleine Deters. Ik geef nu het woord aan de heer Van Dekken van de CDA-fractie.

De heer Van Dekken: Dank u voorzitter. Ik moest toch even mijn collega Uppelschoten... Die wegwerpgebaren had ik nog niet eerder gezien hier in de zaal. Voorzitter, dank u wel. Ik sprak onlangs mijn achterbuurman. Hij woont dus ook in een buurtschap, net buiten het dorp. Hij heeft zelfs een identieke achternaam. Het buurtschap is ooit naar zijn voorvaderen genoemd. Ik vroeg hem: Rudy, hoe kunnen we volhouden in deze tijd? En zijn antwoord was: Door het goede te doen en wat vaker stil te zijn. Mooi hè. Ik begrijp wel waarom hij professor Rabbinge is geworden. Voorzitter, deze algemene politieke beschouwingen staan in het teken van een Begroting 2022. En dat jaar, 2022, zal het laatste volle jaar zijn van deze bestuursperiode, ook van dit college. Immers, voor Drenthe staan in 2022 eerst de gemeenteraadsverkiezingen en daarna al heel vroeg in 2023 die van deze Staten voor. De voorbereidingen voor de verkiezingen zijn her en der al zichtbaar. Ook voor het CDA proberen wij mensen te enthousiasmeren voor meedoen in de politiek. Dat is best lastig wanneer je te lang wacht voor een goede woning, of omdat de woning simpelweg niet meer betaalbaar is, en wanneer de energierekening te hoog wordt en de activiteiten om je heen verschrompelen tot sociale eenzaamheid. En daarom gaan we ook vandaag weer pleiten voor een leefbaar, sociaal en veilig en bovenal actief Drenthe. Daarom steunen we meer en betere woningen. Een Drenthe waar iedereen van ver of van dichtbij een veilige plek mag hebben en houden en bovenal vanuit noaberschap. Actief zijn en blijven voor en met jezelf, vanuit de waarde die er voor het CDA ertoe doen: publieke gerechtigheid en rentmeesterschap. De polarisatie in de samenleving lijkt steeds verder toe te nemen. We dragen her en der sportshirt met het woord respect, kleuren gebouwen oranje, paars of groen voor een

goed doel en proberen verandering te krijgen in soms complexe maatschappelijke vraagstukken. We laten vlaggen wapperen met een oproep tot meer integratie van doelgroepen, maar vergeten onze eigen buurman te ontmoeten en gewoon eens goed te luisteren, of gewoon eens een beetje aardig te zijn voor die ander en stilte inbouwen. Er is een enorme versplintering in de politiek, in een gepolariseerd landschap met tegenstelling over wel of niet vaccineren of een QR-code tonen. Wat is er veel venijn en bitterheid en hautain gedrag soms om ons heen, of mensen die de ander een ideologische wil proberen op te leggen, geen respect of gevoel voor de juiste verhouding. In ons mild Drenthe zijn de bestuurlijke verhoudingen nog steeds goed. Dat is best wel bijzonder en iets om dankbaar voor te zijn. Wanneer politieke boegbeelden verdwijnen, dan gaan we anders door. In dit geval anders door en mis ik onze gedeputeerde Cees Bijl nu al. Ik had nu even een duit in het schaapje willen doen, maar eerlijkheidshalve is de duit er nog even bij gebleven. Maar ik wil hier de collega's ook voorhouden dat de eerste prettige ontmoeting met een enthousiaste Nelleke Vedelaar mij volstrekt geen somberheid brengen met betrekking tot de toekomst en als we de toekomst en het verleden nu eens proberen te vatten in het hier en nu. Deze Begrotings- behandeling is vandaag. Ik ken vanuit diverse partijen wijzigingsvoorstellen. Dat is omdat we het soms her en der nog wat beter willen of in elk geval willen voorhouden als alternatief. We kunnen niet alles doen wat we graag willen, maar wel heel veel. Er we zijn nog lang niet bij betaalbare en goede woningen voor iedereen, een inkomen van waaruit je de rekeningen kunt betalen en je actief kunt meedoen in de samenleving. Een samenleving die werkelijk inclusief is en doet. Dat is sociaal, christelijk en liberaal. En dat daarom alle media optimaal bereikbaar en leesbaar zijn, of je nu doof bent of mindervalide. Daarom ook vandaag weer aandacht voor de ondertiteling van programma's bij RTV Drenthe, waar we ook als CDA zo vaak aandacht voor hebben gevraagd. Dat gaat over een veel breder vraagstuk en omdat wij en ik willen en mogen meedoen in onze wijken, dorpen, steden of ook in dit provinciehuis. Als we teruggaan naar de hoofdlijn van vandaag, dan is er toch een mooie Begroting die voorligt. Op zijn Drents zou ik willen zeggen: Het kon minder. We hebben voldoende geld om goede dingen te realiseren. Belangrijke aandachtsgebieden als een veilig en sociaal actief Drenthe houden onze aandacht. Daarin kan nog veel meer worden gedaan. Onze leefomgeving moet veilig blijven. En daarom wil het CDA meer geld voor het ontwikkelprogramma bij de Regionale uitvoeringsdienst en dienen ze op dat punt vandaag ook een motie in, in elk geval ook mede ingediend door de ChristenUnie. De soms sluipende ondermijning voortvloeiende uit drugsproductie en waarbij soms kwetsbare mensen de dupe worden van keiharde criminelen, zo begrijpen we uit de ambtsberichten van het openbaar ministerie in Noord-Nederland, houdt ook onze aandacht. We steunen de motie van de ChristenUnie op dat punt. En als je dan in een veilige en prachtige provincie woont, dan mogen er voor onze kinderen nog groenere schoolpleinen of buitenlokalen ontstaan. Ontmoetingsplaatsen waarop je in contact komt met uitingen van cultuur en spel en sport. En daarom dienen we ook heel enthousiast die motie op dat punt mee in. Voorzitter, we hebben het zeker in deze coronatijd meer dan extra nodig: Noaberschap en sociale activiteiten. En daarom willen wij als CDA graag een frisse doorstart van prioriteit op activiteiten in dorpen en in wijken en in steden. Een activiteitenaanpak die handen en voeten geeft aan de invulling van meer samendoen Voorzitter, ik rond af. Voor ons ligt een Begroting die kan rekenen op instemming van het CDA. Onze motie voorstellen om het her en der nog beter te doen, moet worden begrepen in een rabbiaanse wijsheid. We willen het goede doen, gebruiken de stilte, en gaan over tot de orde van de dag. Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, ik zie even kijken, de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: De motie RUD die hebben we gekregen van u. Die heb ik gelezen. Ik was eigenlijk een beetje verbaasd. Kijk, de zorgen over de RUD delen wij met u. Hij doet het niet. Nu wel?

De voorzitter: De motie over de RUD is nog niet ingediend, of wel?

De heer Van Dekken: Dat klopt helemaal.

De voorzitter: Dat is dus een beetje lastig om daar nu over te beraadslagen. Even kijken. Zijn er nog meer vragen aan de heer Van Dekken? Zo niet... Oh, neem me niet kwalijk. Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Het is eigenlijk meer ten aanzien van de orde, want deze verwarring had ik ook: Is de motie nou wel of niet ingediend? Want het lijkt gaandeweg alsof we moties niet meer voorlezen en dat maakt het wel een beetje ingewikkeld vind ik. Dus, nou ja. Hij is dus niet ingediend, dus dan klopt het weer. Ik zou toch willen voorstellen als mensen moties indienen, om die dan wel voor te lezen, want dan weten we ook echt wat er ingediend wordt.

De voorzitter: Zo is het en in ieder geval het verzoek aan het college voor te lezen. Dus hoe beknopter de motie hoe beter, want dan kun je hem integraal voorlezen. Maar als hij nogal omvangrijk is, dan in ieder geval het verzoek voorlezen. Zeker. Mijnheer Van Dekken, u heeft nu geen moties ingediend hè, voor de helderheid.

De heer Van Dekken: Nou dat wou ik dan toch nog graag doen voorzitter. Want in de bijdrage...

De voorzitter: Ik heb u geen motie horen indienen.

De heer Van Dekken: Nee, oké. Ik kijk even en met alle respect voor het voorstel tot orde, de motie is inderdaad eerder verspreid, even in onze innovatieve nieuwe werkwijze in de aanhef van deze vergadering. Dus die motie acht ik genoegzaam bekend. Maar als u mij onthoudt om de motie alsnog hier deel te laten uitmaken van de beraadslaging, dan neem ik daar kennis van.

De voorzitter: Dan kijkt u heel snel op uw laptop en dan kijkt u naar het verzoek aan het college en dat leest u hier integraal voor, want wij moeten ons ook realiseren dierbare Statenleden dat mensen met ons meekijken. Dus die hebben nu geen idee waar die RUD over gaat, als het tenminste over de RUD gaat.

De heer Van Dekken: Zeker, zeker, voorzitter.

De voorzitter: Dn die hebben al helemaal geen idee wat u binnen de Begroting voor de RUD zou willen.

De heer Van Dekken: Voorzitter, u hebt volkomen gelijk. Excuses voor dit punt, voor deze omis-sie.

De voorzitter: Maar u bent over uw spreektijd heen, dus staccato.

De heer Van Dekken: Motie M2021-40: Verzoekt het college de provinciale bijdrage aan de RUD, genoemd in de begroting te wijzigen van € 3.093.906 naar € 3.393.906 en daarna de Begroting 2022 vast te stellen, inclusief de 13e wijziging van de Begroting 2021 en dat bedrag van €

300.000 -om deze prestatieafspraken voor het ontwikkelprogramma van de RUD mogelijk te maken- en beschikbaar te stellen uit de vrije ruimte in casu de financiële reserve van 2021. En gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Dank heer Van Dekken. En nu heeft de heer Pragt vast een vraag aan u. Mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Dat heb ik inderdaad, want de zorg over de RUD delen wij met het CDA. We begrijpen ook dat er waarschijnlijk geldtekort komt, maar we hebben onlangs gesproken hier over de RUD. We hebben toen ook aan de gedeputeerde meegegeven om in begin 2021 met een reële begroting te komen richting onze kant en ook de gemeentes te bewegen tot een reële begroting. Ook daar ligt natuurlijk een opgave. Ik vind het niet juist dat we nu eenzijdig als Staten daar een bedrag op dit moment voor beschikbaar stellen. Dat dat begin volgend jaar misschien moet, prima, maar om daar nu mee te komen, vind ik eigenlijk voor de troepen uitlopen en niet de juiste gang van zaken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik vrees dat we toch even spreken over verschillende dingen mijnheer Pragt. Toen het zojuist ging over meer projectleiders vinden voor bijvoorbeeld de belangrijke opgaven rondom vinden van woningen, gebiedsontwikkeling, vond ik het wel mooi hoe mevrouw Meeuwissen daar wat op reageerde, toen dat voorstel voorbijkwam rondom projectleiders bijvoorbeeld aan een RUD brengen. Nou, het imago van de RUD zo hoorde ik even. En kijk, daar wringt ook de schoen. want deze provincie heeft als belangrijke partij in de RUD een enorme hoge prioriteit om die sociale veiligheid en die handhaving op dat punt overeind te houden. Wat wij hier niet vragen is extra bijdrage aan de handhavingstaak, maar om het ontwikkelprogramma voor de RUD mogelijk te maken. En zo kijk ik ook even richting ons college. Ik ben erg benieuwd wat zij van deze motie vinden, wat ze vinden van onze voorstellen op dit punt. Maar ik ben toch een beetje in tegenspraak met dat wat u hier nu zegt, wacht maar even af CDA tot de volgende begroting van de RUD. Dat is niet het signaal wat wij hier nu willen afgeven. Er moet nu meer geld en prioriteit komen op het ontwikkelprogramma van de RUD.

De voorzitter: Heer Pragt in tweede instantie.

De heer Pragt: Ja graag. We hebben de zienswijze meegegeven aan het college. daar hebben we nog geen reactie op gehad. Ik denk dat het goed is, de toezegging die we hebben gehad, om begin 2022 weer over de RUD te spreken en te kijken wat nodig is om af te wachten en niet op voorhand al op deze manier gelden beschikbaar te stellen. Dus wij zullen niet meegaan.

De voorzitter: De heer Van Dekken nog in tweede instantie.

De heer Van Dekken: Ik heb geen vraag gehoord en ik heb gehoord wat D66 van dit verhaal vindt.

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken, de heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter dank u wel. De VVD deelt net als het CDA ook de zorgen om de RUD, alleen Wij vragen ons ook af of dit bedrag op dit moment wel de juiste plek is om het aan de RUD te geven. Want immers, er is ook een procesaanpak van de opvolging van aanbevelingen uit de evaluatie, waar Provinciale Staten ook een duidelijke rol in het proces krijgt. Dat was een toezegging van het college van Gedeputeerde Staten. Is het dan niet verstandiger... Is het CDA

het met ons eens, dat het verstandig is om te kijken waar het geld dan aan besteed moet worden in een latere fase waar wij dicht op de bal zitten, dan nu op voorhand te zeggen: Stop met dit ontwikkelprogramma. Tot zover.

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Ik snap collega Vianen. Zo kun je daar zeker tegen aankijken en die suggestie is op zich ook waardevol. Maar als je vervolgens goed kijkt naar dit dossier en je eigenlijk al helder hebt dat je minimaal nog € 150.000 nodig hebt voor het inhuren van menskracht, bijscholing en arbeidsmarktbenadering... Dat is het probleem dat de VVD vanmorgen ook al stipuleerde. Het is ongelooflijk lastig om aan de juiste mensen te komen. En als je daarnaast kunt vaststellen dat er eigenlijk al € 100.000 extra nodig is, noodzakelijk is, om die datasystemen en dat informatie gestuurd werken en de implementatie van een zaakstelsel overeind te houden, dan kom je al tot € 250.000. En als je dan ook nog eens € 50.000 voor communicatie en bijvoorbeeld een betere afstemming met gemeenten in overweging wilt geven, dan cumuleert dat precies tot die € 300.000. Dat is de reden waarom wij dat op deze manier zouden willen aanvliegen.

De voorzitter: De heer Vianen nog. Gaat uw gang.

De heer Vianen: Het is duidelijk, dank u wel. Ik kan me ook goed voorstellen dat er een deel van terugkomt in de Begrotingswijziging 2022. De VVD vraagt zich ook af hoe belangrijk de RUD bijvoorbeeld het ontwikkelprogramma vindt. Want als we kijken naar het Ontwikkelprogramma 2021, dan is dat voor het grootste gedeelte gefinancierd van het restant van het Ontwikkelprogramma 2020. En de RUD heeft ook in de Ontwerpbegroting gezegd dat zij nu het ontwikkelprogramma weer gaan temporiseren. Dus, nogmaals zou ik graag willen vragen aan het CDA: Is het niet verstandiger om te kijken waar we als PS het bedrag dat u voorstelt in kunnen zetten op een andere manier in een procesaanpak opvolging van de aanbevelingen uit de evaluatie?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ons antwoord zou toch echt een keihard en een glashelder 'Nee' moeten zijn en ik heb ook een iets ander beeld bij hoe de RUD zelf nu omgaat met het ontwikkelprogramma. Dus ook op dat punt ben ik echt even benieuwd wat de visie en opvatting is van ons college. Maar ik voel aan alles, wij voelen aan alles, dat deze extra prioriteit juist nu noodzakelijk is. We hebben een beeld dat allerlei gemeenten in Drenthe vanuit die sombere grondhouding van 'Ja, die RUD heeft toch ook nauwelijks voldoende bruidsschat meegekregen om dit tot een succes te maken. Her en der haken gemeenten af op dat imago van de RUD en dát is wat wij in essentie ook bedoelen met dit signaal. Laten we nou ook vanuit dit huis een krachtig signaal geven dat de RUD er niet alleen extra toe doet, maar dat dat echt van directe invloed is op onze leefomgeving. En zo is deze motie in essentie bedoeld.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. Ik kijk nog één keer rond. Dank u wel voor uw bijdrage. Oh, ja, de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ik wil ook even wat inbrengen. Voorzitter, het klinkt heel sympathiek en ik ben het eigenlijk grotendeels wel met de heer Van Dekken eens dat het best mogelijk zou kunnen zijn of best mogelijk. zal zijn, dat het geld inderdaad nodig is bij de RUD voor dat ontwikkelprogramma. Dat wil ik zeker niet uitsluiten, maar het is wel een beetje voor mijn gevoel 'geld zoekt doel' op dit moment, omdat de RUD nog niet duidelijk gemaakt heeft aan ons dat ze dat

geld nodig hebben en hoeveel ze nodig hebben en hoe ze dat gaan inzetten. Is mijnheer Van Dekken dat met mij eens?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Ik vrees toch net niet mijnheer Vorenkamp. Even los van die sympathieke beweging die u daarin ziet, want dat juicht ik enorm toe. Elk signaal rondom een RUD dat meer kan brengen tot positief voorbeeldgedrag, even los van hoe je de systematiek van geld volgt doel et cetera, zou echt welkom zijn. Ik vind het een minuut voor twaalf rondom het imago. Ik zou ook de begroting niet af willen wachten. Daar zijn mensen keihard bij de RUD aan de slag om die veiligheid, sociale veiligheid, in Drenthe hier overeind te houden. Op het moment dat er misstanden zijn, ik verwijs even naar West-Nederland de omgeving van Rotterdam, als er grote incidenten zijn, is de wereld te klein. Wij moeten dit gewoon vanuit dit huis goed doen, samen met de gemeenten krachtig oppakken. En nogmaals, ik vrees overigens dat ik in herhaling val: Wat is exact de essentie waarom we dit zouden willen?

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. Ik denk heer Vorenkamp dat dit nu drie keer is gedeeld. Wilt u nog een aanvulling?

De heer Vorenkamp: Ja, ik wil toch nog iets zeggen, want horende de heer Van Dekken denk ik dat het verstandig is dat we gaan luisteren naar iemand die dus in die RUD zelf zit en die beter van de situatie daar op de hoogte is. Dat is de gedeputeerde. Dus ik wacht gewoon af wat de gedeputeerde hier over te zeggen heeft.

De heer Van Dekken: Ik had het niet beter kunnen samenvatten voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. We gaan over naar de heer Velzing van Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, we zijn bezig met de Algemene Beschouwingen. Graag zou ik eerst een korte uitleg gegeven over de uitgangspunten die ik persoonlijk heb namens Forum voor Democratie. Mijn inzet voor Forum vloeit voort uit het feit dat ik me als christen zorgen maak over de ontwikkeling van ons land en onze provincie. Om te beginnen maak ik mij zorgen over de ondermijning van de rechtsstaat door de overheid. Op alle niveaus van de samenleving speelt de overheid een steeds grotere rol, waarbij door die overheid de burgers zelfs worden gezien als fraudeurs, gezien de Fraudewet uit 2013. Diezelfde overheid vindt het echter niet nodig om zelf de wet te respecteren. Zo zien we in de Toeslagenaffaire maar ook in andere dossiers, dat de overheid de wet overtreedt zonder dat er consequenties aan zijn verbonden. Er is niets slechter voor de samenleving dan een overheid die heel hoog van de toren blaast over fraude, maar die zelf geen enkel respect heeft voor de samenleving. Voorzitter, het volgende waar ik mij zorgen om maak, is het constant labelen van de LHBTI-gemeenschap. Het creëren van verschillen in de samenleving, hoe goedbedoeld ook, legt de nadruk op die verschillen. Daardoor ontstaat er meer negatieve aandacht, dan het doel om te benadrukken dat de verschillende alleen maar innerlijk zijn. Respect krijg je door respect. Ik zie deze houding veel in voormalige Oostbloklanden. Ik ben daar minimaal driemaal per jaar en zie dat jonge mannen en vrouwen zich dag en nacht veilig op straat kunnen begeven. Dit is wel anders in ons land. Zo zie je bijvoorbeeld in Nederland dat fysiek geweld en het steken met messen toeneemt. Drie jaar geleden 1x in het jaar, een half jaar geleden 1x in een maand en nu hoor je het dagelijks op het

nieuws. Volgens mij is dit een direct gevolg van het vergroten van de verschillen in de samenleving in plaats van de gemeenschappelijke waarden benadrukken. Voorzitter, ten aanzien van immigratie kan ik als christen het volgende melden: Asielzoekers zijn mensen op zoek naar een beter leven dan in de omgeving waar ze vandaan komen. Ze komen naar Nederland en krijgen na jaren in een AZC een vergunning om te blijven. Wat schieten zij en wij ermee op? Nederland is als een van de kleinste landen met de op een na hoogste bevolkingsdichtheid vrijwel helemaal vol. Er zijn bijvoorbeeld geen huizen genoeg voor de eigen jeugd en de voedselbanken kunnen de aanvragen niet aan. Waarom helpen we deze mensen niet in de regio waar ze vandaan komen? Ik kan me voorstellen dat we in het land waar deze mensen vandaan komen een veilige zone creëren als internationale gemeenschap, waar deze potentiële vluchtelingen een nieuw en veilig bestaan op kunnen bouwen. Het geldt dat we hier uitgeven aan allerlei dure procedures en vluchtelingen hulp kan uitgegeven worden aan deze veilige zones. Voordeel is dat we hier woningen overhouden voor onze eigen jongeren, terwijl de vluchtelingen zich in hun eigen omgeving kunnen richten op een nieuw bestaan. Voorzitter, wat heeft dit met provinciale politiek te maken? Al deze landelijke vraagstukken hebben veel impact op de provinciale politiek. In Drenthe leven circa 13.000 mensen in onze provincie die geen woning kunnen krijgen, mede door het vluchtelingenbeleid. Ook in onze provincie heeft de Toeslagenaffaire een negatieve impact op de politiek en de ambtenaren. Voedselbanken in onze provincie zitten vol en ga zo maar door. Dat is dan ook de reden dat ik als christen me aangesloten heb bij Forum voor Democratie. Deze partij legt in mijn optiek namens een groot deel van de bevolking de vinger op de zere plek en benoemt dit ook.

De heer Loof: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Voorzitter dank u wel. Mijnheer Velzing, ik heb respect voor uw opvatting dat u zegt: Als christen maak ik mij zorgen om het toenemen van verschillen in de samenleving. Maar in de rest van uw betoog maakt u die volgens mij alleen maar groter. Vluchtelingen krijgen ondertussen in uw betoog een beetje de schuld van alles wat er misgaat in Nederland en in Drenthe. Kunt u zich überhaupt voorstellen dat iemand het land waar hij is geboren, waar hij zijn familie heeft, waar hij misschien wel erg graag oud zou willen worden en uiteindelijk zou willen overlijden, dat hij op een gegeven moment zo wanhopig wordt dat hij op een bootje stapt, de Middellandse Zee oversteeft om uiteindelijk in Nederland uit te komen en er vervolgens door mensen van Forum voor Democratie weer weggestuurd worden? Kunt u zich voorstellen wat dat betekent en waardoor uw verhaal dat u zich zorgen maakt over, voor mij dan toch wel in een wat ander daglicht komt te staan?

De heer Velzing: Ja dat kan ik mij voorstellen en daar ben ik ook iedere dag mee bezig. Twee jaar geleden was ik bij de grens, moest ik stoppen bij in Slovenië. Toen heb ik die mensen en wandelaars gezien uit Turkije. Ik weet niet waar ze helemaal weg kwamen lopen. Allemaal op blote voeten in de modder, in de regen. Dat is een hemel schreiend om dat te zien. Die moeten we ook helpen, dat ben ik helemaal met u eens. En daar zijn we ook alle landen voor, maar dan alle landen van Europa en niet alleen. Dan heb ik afgelopen weken mensen gezien die in een hotel geplaatst worden in Emmen, omdat we als installatiebedrijf de kranen moesten controleren en de elektriciteit. Die mensen kwamen met de mooiste spijkerbroeken aan, met de mooiste koffers, met een mooiste kleren, allemaal netjes. Dan denk ik, vraag ik mij af: Hebben die het daar wel zo moeilijk? De echte mensen helpen, dáár. Daarom zeg ik ook in mijn stuk: Creëer een stuk landschap waar met gemeenschappelijke, alle landen, daar plaatsen en die mensen een

nieuw bestaan geven. En dat je een land bijvoorbeeld scheidt met oorlog en zo. Maar als wij hier in dit land een burgeroorlog krijgen omdat wij overbevolkt zijn, dan zijn we in de toekomst... Als christen wil ik dat niet onze nagelaten, de mensen die hier geboren worden, onze kinderen dat aandoen. Want ik denk dat er steeds meer mensen mes steken en noem maar op. Ik heb gezegd: Ik heb 38 medewerkers, ik heb een onderzoek gedaan, al de medewerkers die een dochter hadden: De dochters, brengen jullie die naar de kroeg of halen jullie die op, of fietsen? Al die collega's zeiden: Mijn dochters halen we op en brengen we. Als ik, ik kom net weer terug uit Montenegro, dan verlaat ik de boulevard, daar gaat een meisje alleen de berg in, daar gaat het meisje alleen naar huis, vanaf het afwassen of weet ik wat, van de bediening. En dat zie je in Nederland niet meer. Alle meisjes worden weggebracht zelfs in Emmen. En dat zie ik in het Oostblok niet. De heer Loof in tweede instantie. Iemand anders heeft zijn microfoon aan. Wil iemand anders zijn microfoon even uit doen? Dank u wel iemand anders.

De voorzitter: De heer Loof in tweede instantie.

De heer Loof: Mijn moeder lag vroeger wakker toen ik als jonge jongen vanuit Pesse naar Hoo-geveen ging om te stappen en ik wilde 's nachts weer thuiskomen. Dus dat is een beetje van alle tijden volgens mij, dat je je zorgen maakt over je kind. Waar ik bezwaar tegen maak mijnheer Velzing, is dat u vluchtelingen in uw betoog over het algemeen op één grote hoop gooit en zegt van: Daar moeten we mee stoppen. Nu komt u met voorbeelden waarin u onderscheid maakt en waarin u verschillen maakt. Ik denk dat dat goed is. Maar het zou ook fijn zijn, dat u dat in uw betoog meer benadrukt, dat u benadrukt dat niet alles en iedereen die in een ander land woont dan Nederland in feite niet deugt meestal en met messen loopt te zwaaien. Want dat is een beetje het beeld wat u uitstraalt. Dan hebt u niet...

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat u dan niet goed geluisterd hebt en mij persoonlijk niet kent, en wat ik ook naast mijn werk voor vluchtelingen doe. Mijn broer heeft zeven jaar lang 17 gezinnen begeleid, in Klazienaveen. Na zeven jaar, 17 gezinnen, is hij gestopt, ook om de reden dat er een tweespalt in de maatschappij komt. Dat ze in hun huis, hun sociale huis, vluchtelingen komen en dat de burens graag dat huis voor de oudste zoon wilden hebben. En die moet dan weer drie jaar wachten. Dus, ja je kweekt tweespalt en dat kan absoluut niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Ik zie nu dat er veel meer mensen willen reageren. Even kijken. De heer Vorenkamp, ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Dank u voorzitter. Ik denk dat mijnheer Velzing gewoon doelt op economische vluchtelingen. We weten allemaal, dat 95% van de vluchtelingen, asielzoekers, economische vluchtelingen zijn. Die hoeven hier de hand maar op te steken en drie keer asiel te roepen en dan zijn ze miljonair. Als je alle emolumenten waar je recht op krijgt bij elkaar telt, ben je miljonair. En daar heeft mijnheer Velzing volledig gelijk in.

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: Ik heb niets toe te voegen.

De voorzitter: Ik zag mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Ik maak ernstig bezwaar tegen deze karikaturen die hier opgevoerd worden als we het hebben over vluchtelingen, maar ook over de veiligheid van onze kinderen, onze dochters. Ik heb er zelf drie. Ik herken mij absoluut niet in de schets die mijnheer Velzing geeft. Maar wat ik eigenlijk ook aan mijnheer Velzing wil vragen: Vindt u het niet heel naïef om die vluchtelingen te beschuldigen van al die problematiek die er heerst? En laten we dan de huisvesting even vooropstellen, want hier is gewoon sprake van falend beleid, van tientallen jaren falend beleid. Bent u dat niet met mij eens?

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Als er iedere dag zoveel... Ik geloof dat er iedere dag 100.000 vluchtelingen binnenkomen, dan kun je niet over falend beleid spreken, want die huizen. Dat is niet voorzien, want je weet niet hoeveel mensen er komen. En ik vind ook terecht als wij die mensen met elkaar, hier de meerderheid zegt, we moeten ze hierheen halen, dan moeten we ook zorgen dat er huizen zijn. Dat staat buiten kijf. Maar hoelang wilt u dat nog volhouden? Volgende jaar weer 100.000? En dat jaar erna weer 100.000?

De voorzitter: Ik denk dat het goed is om toch even bij de feiten te blijven, want iedere dag 100.000 vluchtelingen...

De heer Velzing: Dat is per jaar.

De voorzitter: Ik kijk nog even de Statenzaal rond. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter dank u wel. Ik zou me toch willen aansluiten bij de vragen die de heer Loof, maar ook mevrouw Dijkers net aangegeven hebben, en mijn vraag is: Misschien was die hele mooie spijkerbroek wel van mij of uit mijn omgeving. En ik ben blij dat ik al, en mijn kinderen zijn al meer dan 30 jaar, elke keer weer kleding breng en elke keer de mensen help die ons land binnenkomen. En dan is voor mij niet relevant hoeveel dat er zijn. En hoeveel vluchtelingen zijn als Nederlanders geweest of als Europeanen naar een ander land? En dan zijn we blij dat we goed opgevangen worden. Maar mijnheer Velzing, bent u met mij van mening dat juist de wijze waarop u het neerzet, dat u polariseert en dat u voor een tweedeling zorgt?

De voorzitter: Zullen we via de voorzitter debatteren?

Mevrouw Kleine Deters: Excuses voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Velzing, u kunt antwoorden.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Ik zie die dingen ook, maar ik denk in de toekomst voor Nederland, wat ik net al gezegd heb, als we een burgeroorlog krijgen kunnen we niemand meer helpen. Dus daar zijn wij ook... Dan kunnen we er beter nu een eind aan maken of de echte vluchtelingen binnenhalen. Wij als familie verzamelen ook kleren voor de vluchtelingen. Mijn hele familie is actief voor mensen. Zelf steun ik ook mensen rechtstreeks in het buitenland, waar ik geld naar toe zend, die het arm hebben. We hebben een zigeunergezin in Slowakije. De hele familie, ze mensen leven in vier golfplaten met zes mensen, hebben een huis gebouwd. Dus de hele familie is begaan. Maar we zijn ook begaan met onze kinderen, met onze kleinkinderen,

dat die een toekomst in Nederland hebben. En dat zie je in Oost-Europa dat voortgang vindt en niet hier.

De voorzitter: De heer Velzing vervolgt zijn betoog.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Vorenkamp heeft al een interruptie gehad. Wilt u nog een keer een vraag stellen?

De heer Vorenkamp: Ik wil mevrouw Dijkers gedeeltelijk bijvallen, daar waar het gaat over falend beleid. Ik heb een vraag aan mijnheer Velzing: Bent u met mij van mening dat het vooral het falend beleid is wat hier aan de kaak gesteld moet worden? Een falend beleid: We hebben geen grenzen meer, dat is bijvoorbeeld onderdeel van het falend beleid. Het wordt allemaal overgedragen aan de Europese Unie, die vervolgens allerlei beloftes doet die totaal niet waargemaakt worden. Maar ook bijvoorbeeld iets als het oneindig doorprocederen, waar de PVV op een gegeven moment een einde aan gemaakt heeft in 2010, dat door de Raad van State dan direct weer in het volgende kabinet teruggedraaid wordt, waardoor je weer oneindig door kunt procederen, waardoor een ...

De voorzitter: Mijnheer Vorenkamp, zou u uw vragen iets beknopter kunnen stellen?

De voorzitter: Heel kort. Waardoor een vluchteling die dus hier onterecht is, ik noem de veiligelanders gewoon bijvoorbeeld, die raak je niet meer kwijt.

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Ik denk, uw woorden spreken voor uzelf, volgens mij komt de PVV nog aan de beurt misschien, benoemen jullie deze ook nog. Kan ik verdergaan voorzitter?

De voorzitter: Nee, want ik zie dat mevrouw Dijkers nog een vraag voor u heeft.

Mevrouw Dijkers: Ik heb geen vraag maar ik heb een reactie op mijnheer Vorenkamp, omdat hij mij onjuist citeert. Mijn bezwaar en mijn opmerking over falend beleid ging over huisvestingsbeleid, over woningbouw, over... Voor mijn part mag je er van alles en nog wat bij halen, maar niet de verwijzing, en daar maak ik ernstig bezwaar tegen, de manier waarop wij ons vluchtelingenbeleid vormgeven. Dus dat wilde ik wel even gemeld hebben, want daar werp ik mij verre van.

De heer Blinde: Voorzitter.

De voorzitter: Dit is een constatering.

De heer Blinde: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Blinde heeft een vraag aan de heer Velzing.

De heer Blinde: Ik heb eigenlijk een punt van orde, want ik merk dat driekwart van de interrupties helemaal geen vraag behelzen. Het is alleen maar: Het is onfatsoenlijk, ik neem afstand. Óf je hebt gewoon een oprechte vraag aan iemand óf niet, maar we zijn alleen maar aan het interrumperen, mensen een halve tweede termijn aan het afsteken. Daar irriteer ik me een beetje aan.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blinde. Ook uw interruptie was geen vraag. Even kijken. Wie heeft er nog meer? De heer Bos, GroenLinks.

De heer Bos: Voorzitter dank u wel. Laat ik dan een andere inslag geven. Want ik het ook wat dingen gehoord in het betoog van de heer Velzing waar misschien wat extra op doorgevraagd kan worden. Zo hoorde ik in ieder geval zeggen dat, volgens mij, de heer Velzing veel wil doen aan ontwikkelingssamenwerking. Is hij ook bereid om bij zijn Tweede Kamerfractie dit aanhangig te maken, om stevig in te zetten op ontwikkelingssamenwerking?

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: U bedoelt, dank u wel voorzitter, u bedoelt dat ik aan de Kamerfractie van Forum voor Democratie dit bekend maak of dit mededeel?

De heer Bos: Ik hoorde u zeggen, dat u graag wil werken aan een veilige haven voor de vluchtelingen en dat er overal in de wereld van die plekken zouden moeten zijn.

De heer Velzing: Ja. Dank u wel. Dat is wel een gespreksonderwerp binnen onze... Een keer in de twee maanden komen we bij elkaar met alle fractievoorzitters en de Kamerleden. Natuurlijk is het onderwerp van gesprek.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat iedereen zijn bijdrage heeft geleverd, behalve de heer Uppelschoten. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik wil graag nog een opmerking maken en dan nog een vraag stellen, want ik merk, de heer Velzing steekt een betoog af, heel oprecht, heel betrokken, maar een groot gedeelte van PS is het niet eens met zijn verhaal. Dat is iets anders. Mijn vraag is aan u: Heeft u het idee dat wij begrepen hebben wat u ons wil vertellen?

De voorzitter: Dat is wel heel erg... De heer Velzing en dan vervolgt de heer Velzing zijn betoog.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Ik vind dat een goede opmerking. Persoonlijk denk ik, als je lid bent van Forum dan ben je niet goed voor mensen. Mijn hele familie heb ik een paar keer nu gezegd. Ik hoop heel veel mensen in heel Europa en ik...

De voorzitter: Sorry mijnheer Velzing. Wil de heer Uppelschoten zijn microfoon uitdoen, want anders kunnen we de heer Velzing niet horen. Dank u wel. mijnheer Velzing.

De heer Velzing: Ik wilde gewoon iets vandaag vertellen waarom i ik lid ben van Forum voor Democratie. Want Forum wordt vaak weggezet als tegen hulp en tegen homo's en tegen vluchtelingen, maar dat is gewoon niet waar. De mensen die ik ken zijn heel betrokken met de maatschappij, die bij Forum zitten. En over het algemeen, ik kan natuurlijk niet over een ander zeg-

gen, de meesten die ik ken bedrijven sociale functies bij de kerk, sociale functies bij het sportleven, zijn heel betrokken bij de maatschappij. Ze maken zich zorgen voor de toekomst en dat heb ik hier proberen uit te leggen.

De voorzitter: Wilt u uw betoog vervolgen? Dank u.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, nu concreet over de voorgestelde begroting. Naast de inhoudelijke punten die wij in de commissie hebben besproken, heeft Forum voor Democratie met name opmerkingen over de verantwoording naar de burgers in onze provincie. Een begroting lezen is al lastig voor de meeste leden van dit college, laat staan voor de gemiddelde burger. Als we de kloof tussen burgers en bestuur willen wegnemen, begint dat met een uitleggen wat we op welke manier doen. Volgens Forum voor Democratie is het dus van het grootste belang om online presentaties te maken die op begrijpelijke wijze uitleggen hoe we omgaan met het geld van de burgers en hoe we het besteden. Forum zal daaromtrent ook een motie inbrengen. Voorzitter, ten aanzien van de Begroting heeft Forum voor Democratie nog wel dezelfde vragen als bij de commissievergadering, waar we nog geen antwoord op gehad hebben. De uitgaven op het gebied van Programma 6, Levendig en sociaal gezond, gelukkig en veilig, houdt weer weinig rekening met de situatie waarin mensen leven. Er wordt veel geld uitgegeven aan abstracte doelen, zoals een motie over de LHBT-gemeenschap, terwijl de concrete en directe hulp ontbreekt. Forum voor Democratie kan zich voorstellen dat de provincie een concreet plan maakt om een fonds in het leven te roepen waar burgers met opgroeiende kinderen onder de armoedegrens een beroep op kunnen doen. Of een plan waarbij de provincie alle gemeenten bij elkaar roept om een concreet plan te maken voor de woningcrisis in de provincie. Voorzitter, naar aanleiding hiervan wil Forum voor Democratie een motie indienen, welke ik nu vervolgens zal oplezen en overhandigen. Provinciale Staten Drenthe in vergadering bijeen op 10 november 2021 ter bespreking van de financiële begroting van 2022. Constaterende dat: - er hard is gewerkt om de financiële begroting voor het jaar 2022 op basis van vigerende wet en regelgeving beschreven te krijgen; - de wet en regelgeving ter zake de financiële verantwoordingseisen aan de begroting van een provinciaal bestuur erg complex zijn; - de provincie Drenthe alles doet aan het zo begrijpelijk mogelijk maken van de complexe financiële begrotingseisen in de opgestelde begroting van 2022. Overwegende dat: - er een gezamenlijke verantwoording ligt om alle burgers te kunnen uitleggen wat er met hun belastinggeld wordt gedaan; - veel burgers binnen de provincie Drenthe niet over voldoende kennis beschikken om de genoemde complexe wet en regelgeving en financiële verantwoording volledig te kunnen begrijpen; - alle betrokken partijen er alles aan moeten doen om de begrijpelijkheid van de financiële jaarstukken zodanig te maken dat deze voor iedere burger begrijpelijk zijn; - de mogelijkheden middels de informatie en communicatie- technologie in 2021 al dermate uitgebreid zijn, dat deze de provincie in staat stellen om middels online presentaties op verschillende niveaus, de bevolking aan de hand mee te nemen door de complexe materie; - bij het maken van online presentaties ook samenwerking gezocht kan worden met opleidingsinstituten (scholen), teneinde ook jongeren meer te betrekken bij het reilen en zeilen van het politiek bestuur; - het inzichtelijk maken aan de burgers, mede zal bijdragen aan een nieuwe bestuurscultuur. Verzoekt het college: - online presentaties te maken ten behoeve van burgers, waarin een begrijpelijke uitleg wordt gegeven over de wijze waarop de financiële huishouding van de provincie Drenthe werkt; -er ten behoeve van specifieke momenten zoals de begroting, voorjaarsnota of de jaarstukken, jaarlijks begrijpelijke online presentaties worden gemaakt ten behoeve van alle burgers. En gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Velzing. De motie M 2021-41 maakt deel uit van de beraadslaging. Dank u wel en ik geef het woord aan de heer Nijmeijer van GroenLinks.

De heer Pruisscher: Voorzitter, zou ik nog iets aan de heer Velzing mogen vragen?

De voorzitter: Oh.

De heer Pruisscher: Hij is al bijna weer terug.

De voorzitter: Mijnheer Velzing, wilt u even teruglopen met uw mondkapje op.

De heer Pruisscher: Ja, het is niet anders.

De voorzitter: De heer Bos heeft een vraag voor u, oh sorry, de heer Pruisscher heeft een vraag voor u.

De heer Pruisscher: Er zijn er al veel, dat...

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Pruisscher: Dank aan de heer Velzing dat hij ook vanuit zijn overtuiging probeert politiek te bedrijven. Ik hoorde in het eerste deel van zijn betoog ook de angst of de verwachting van een soort burgeroorlog. Dat vond ik wel verrassend. Ik ben benieuwd waarop die angst of die verwachting gebaseerd is, en wat hij voornemens is of ons kan voorhouden op welke manier we dat kunnen voorkómen.

De voorzitter: De heer Velzing.

De heer Velzing: Dank u wel voorzitter. U bedankt, of, ik kon het niet helemaal goed verstaan, maar u bedoelde angst voor de toekomst?

De voorzitter: Nee, u heeft gezegd dat u angst had voor een burgeroorlog en de heer Pruisscher wil graag weten waar u dat op baseert.

De heer Velzing: Burgeroorlog is natuurlijk een groot woord, maar door mijn vele reizen zie je toch dat dat Nederland afglijdt. En ik ben wat ouder dan u, ik heb de jaren '70 en '80 meegeemaakt. En nog een paar. Dus dat was natuurlijk fantastisch en als ik dat dan vergelijk met nu, dan heb ik wel angst over de toekomst.

De voorzitter: De heer Pruisscher nog in tweede instantie.

De heer Pruisscher: En in tweede instantie dan ook, heeft u een idee hoe we dat kunnen voorkomen? Volgens mij heb ik dat in mijn... Dank u wel voorzitter, het is niet mijn dagelijks werk. Maar volgens mij heb ik dat in mijn betoog duidelijk gemaakt en duidelijk gezegd.

De voorzitter: Dit was de bijdrage van de heer Velzing. Wij gaan over naar de bijdrage van de heer Nijmeijer van GroenLinks.

De heer Nijmeijer: Dank u wel voorzitter en dan gaan we over tot de orde van de dag. Oh, oh, oh, wat zullen de generaties na ons boos op ons zijn! Waarom hebben jullie niet ingegrepen? 'Wat laten jullie ons na?', riep Marcel van Rosmalen vorige week op Radio 1 als reactie op de ingang zijnde klimaatop in Glasgow. Nog nooit is in de wereld zo'n grote aandacht geweest voor de dreigende Apocalyps door de gevolgen van de opwarming van de Aarde. Wereldleiders die opriepen tot actie. Wetenschappers die hun kennis deelden en tot de conclusie kwamen dat met de wetten van de fysica niet te onderhandelen valt. Er moet iets gebeuren en het treft ons allemaal. De Aarde warmt op. Iedere graad stijging betekent dat de lucht 7% meer water vasthoudt. En dat leidt tot extreme weersituaties. Daarom moeten we nu stevige krimpen met de CO₂-uitstoot. Maar dat doen we lekker niet. Door corona was er een tijdelijke dip van enkele procenten in de uitstoot, maar nu de economische motor opnieuw aanslaat, neemt de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer weer toe. Daarom zal watermanagement de komende jaren een belangrijke topic zijn voor zowel droogte als wateroverlast. De urgentie van onze Nota klimaatadaptatie wordt steeds groter. En daarom is onze fractie ook verheugd te zien, dat voor de komende jaren hiervoor geld in onze begroting is gereserveerd voor de realisatie van klimaatadaptatie. Of dat voldoende is, moet natuurlijk uiteraard nog blijken. Voorzitter, er ligt een aantal zware dossiers op ons bordje. En allemaal hebben ze op de een of andere manier een sterk verband met de landelijke ontwikkelingen of juist door het uitblijven van landelijk beleid. Mede ook veroorzaakt door de langste kabinetsformatie in de geschiedenis. Een stagnerende woningmarkt. Enerzijds veroorzaakt door het systeem zelf, maar ook doordat de overheid het beleid stimuleert om oudere mensen langer thuis te laten wonen en daarmee de doorstroom remt. Anderzijds doordat de bouw onmogelijk is gemaakt door de bouwstop veroorzaakt door de stikstofproblematiek. We hebben in dit huis hier al meerdere malen aandacht voor gevraagd. En er zijn ook al de nodige acties uitgezet om samen met de gemeenten te kijken naar mogelijkheden. We hebben daar ook een motie voor, de VVD heeft daar een motie voor ingediend. Dan het probleem van de stijgende energierekening, die vooral de mensen treft met een laag inkomen. Ook hier vragen we aandacht voor. Samen met de PvdA en D66 hebben we hiervoor een motie ingediend. Ik lees in de inleiding van de Begroting een opmerking van het college over de toenemende vraag aan de provincies voor cofinanciering. Of het nu gaat om bijdragen vanuit Den Haag of vanuit Brussel. U drukt daarbij de zorgen uit, omdat uit het meerjarenperspectief blijkt dat voor cofinanciering de komende jaren niet veel mogelijkheden liggen. Het is eigenlijk wel een vreemde zaak, dat juist als het gaat om de versterking van de regio, de centrale overheid daarbij een beroep doet op de regio zelf. Het is immers diezelfde overheid die in de afgelopen decennia eraan heeft meegewerkt om alle voorzieningen uit de regio weg te decentraliseren. En nu moeten onze gedeputeerden met Den Haag onderhandelen om zaken weer terug te krijgen via zogenaamde Regio Deals. Op welke wijze gaat u de zorg en de gesignaleerde risico's die u hebt benoemd ook in dit beleid van de komende jaren verankeren? Kunt u daar wellicht iets over zeggen? Want het is een terechte zorg die u met ons deelt. Onze dorpshuizen luiden de noodklok. Ze zijn een belangrijke voorziening in de keten van onze dorpen en steden voor de sociale cohesie, verbinding en voor de fysieke en sociale bereikbaarheid. Wij willen graag hiervoor speciale aandacht vragen nu ook zij de dupe dreigen te worden van de stijgende kosten voor energie of door het treffen van maatregelen om energie te besparen. Kan het college aangeven of hiervoor ook ruimte is, of dat hier mogelijkheden liggen? We zijn uiteraard zeer content dat wij een Sociale Agenda in onze provincie hebben. Hoe passend is het dat juist in deze tijd, geplaagd door een pandemie en door een energiecrisis, dat onze provincie juist op dit terrein ook van betekenis kan zijn voor vele mensen? Voor de komende jaren zien we dan ook met grote belangstelling de verdere uitwerking en de effecten daarvan terug. Daarnaast zullen we ons het komende jaar inspannen om die Sociale Agenda ook te borgen voor de jaren na 2023.

Dat geldt eigenlijk ook voor de cultuursector. Drenthe is wel de enige provincie die niet bezuinigd heeft op cultuur, sterker nog, extra middelen heeft ingezet. Maar ook hier blijven de gevolgen voor de crisis zichtbaar. We zullen hier de komende jaren ook zeker aandacht aan besteden. Voorzitter, onze spreektijd is kort, dus ik moet gaan afronden. Ik heb een aantal zaken niet benoemd, maar dat zijn dezelfde zinnen en uitingen zoals we die ook in de vorige edities van de Algemene Beschouwingen hebben geroepen: De realisatie van Natuurnetwerk Nederland, de doelen uit de RES, aanpak stikstof- problematiek, biodiversiteit, ontwikkeling van biologische landbouw, arbeidsmarktproblematiek, OV-armoede, natuurvisie, gif problematiek. En als je al deze grote thema's nu toch achterelkaar zet, dan hebben voor de komende periode nog voldoende met elkaar te verhapstukken. Aan de Begroting voor 2022 zal het niet liggen. Een mooi stukje werk. En daarvoor bedanken wij de heer Bijl van harte. U kon vaak op een eenvoudige wijze en met de nodige humor ons uitleg geven in een aantal gecompliceerde financiële vraagstukken. En u bent er ook in geslaagd om ons in de afgelopen jaren... oh, nou vliegt de tekst weg, natuurlijk net op het mooiste gedeelte... meer inzicht te geven in de provincie financiën. Daarvoor hartelijk dank heer Bijl. En zoals we in Drenthe dan zeggen: Je hebt mooi voor elkaar! Voorzitter. Ik heb geen amendement noch een motie, maar wel een amande geschenk en daar hebben we allemaal iets voor op het bureau liggen. Dat is hem, het klavertje. Ik heb het kort even genoemd, de stikstofproblematiek. Dat houdt ons namelijk allen bezig en de belangen die daarbij een rol spelen zijn groot. En eigenlijk willen we ook wel wat meer Drentse inzet. Maar goed, we mogen geen regels bovenop de landelijke regels maken, maar we kunnen wel een bijdrage leveren aan de stikstof- reductie. Namelijk, dit klavertje zuigt de stikstof uit de lucht. Dus ik zou zeggen: Als we allemaal een klavertje planten, dragen we ook bij aan de stikstofreductie. Dus vandaar dit amande geschenk.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Voorzitter, is het de heer Niemeijer bekend dat klaver stikstof produceert? Dus hij absorbeert niet alleen stikstof, maar de wortelknolletjes van klaver produceren zelf extra stikstof. Dus dit is een stikstof producerend extra probleemvormend plantje.

De voorzitter: De heer Niemeijer.

De heer Niemeijer: Als u dezelfde wetenschappers heeft geraadpleegd waarmee u ook iedere keer de klimaatdiscussie voert, dan begrijp ik uw antwoord. Wij hebben andere informatie, dus vandaar dat u dit geschenk van ons krijgt. Ik weet niet of de heer Niemeijer daar zo over denkt, maar dit is het antwoord van de heer Niemeijer.

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Bedankt voor het mooie cadeau, maar bent u wel bekend dat alle landbouwgewassen die groeiende op onze landbouwgrond in Drenthe ook stikstof opnemen? Maar dat door de regelgeving wij dit niet meetellen. Wist u dat ook?

De voorzitter: De heer Niemeijer.

De heer Niemeijer: U hebt mij nu op de hoogte gebracht. Ik ben blij dat ik ook deze kennis mee kan nemen vandaag, na deze dag. Dank u.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik ben ook blij met een klavertje vier. Het is alleen ontzettend moeilijk om die in de natuur te vinden, klavertjes vier. Als jongetje ging ik op zoek naar klavertjes vier. Proefondervindelijk heb ik dus ontdekt dat ze vooral groeien in de buurt van asfaltwegen. Want dat er genetisch iets moet veranderen in een klavertje drie om er een klavertje vier van te maken. Dus als je hem wil vinden, dan moet je ze vinden bij asfaltwegen. Dus het is hartverscheurend dat jullie zo'n cadeau aan ons geven.

De voorzitter: De heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Ik ben ontzettend blij dat wij hebben kunnen bijdragen aan uw geluk mijnheer Uppelschoten.

De voorzitter: Dat is een mooie uitswinger van het betoog van de heer Nijmeijer en dan geef ik naadloos het woord aan de heer Uppelschoten namens de PVV-fractie. Mooi zo. Gaat uw gang.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Het zijn deze dag echte Algemene Beschouwingen. We zijn met de beschouwingen bezig over de politiek, over het leven en wat dies meer zij. Ik heb een aantal punten opgeschreven die ik graag zou willen zeggen. De Algemene Beschouwingen, maar naar aanleiding van de Begroting. Het 1e is: De PVV is blij dat het een rustige begroting is, die vooral continueert wat er afgelopen jaar aan beleid is geformuleerd. De coronacrisis is nog lang niet voorbij, die hoop hadden wij ook dat dat zo zou zijn, maar dat is niet zo. Het is onverstandig om in deze onzekere toestand allerlei nieuwe, innovatieve, spannende zaken te ondernemen. De nadruk zal volgens ons moet liggen op wat noodzakelijk is om bestaande activiteiten zoveel mogelijk overeind te houden. Laten we ons niet laten verleiden om via cofinanciering het beleid elders te laten plaatsvinden, want dat betekent dat cofinanciering. We hebben een prachtig Deltaplan voor het Noorden. Een van de geestelijke vaders gaat helaas vertrekken. Echt helaas. Maar we zouden ook graag willen weten wat de consequenties zijn van dit plan voor de burgers, van de Drenten en voor Drenthe zelf. Het 2e is: Het is mooi dat we de komende jaren een vrije bestedingsruimte hebben van, laat ik het ronduit zeggen, circa € 5 miljoen. Wat echter ook duidelijk is, hoe afhankelijk de grootte van de vrije ruimte is van mei- en septembercirculaires. We hebben gemerkt hoe dat nog veranderd is in de afgelopen paar maanden. Het is daarom van belang om als PS ons niet rijk te rekenen. Laten we de vrije ruimte, het positieve saldo van de exploitatierekeningen, gebruiken voor het kunnen bijspringen door PS in moeilijke situaties. We moeten niet te gemakkelijk het geld gaan uitgeven. Dat geldt zowel voor moties als amendementen. 3: Impliciet blijkt in de Begroting, maar goed u kunt het zelf expliciet zeggen, dat de beleidskaders van Natura 2000-gebieden de prioriteit hebben. Waar en wanneer krijgen woningbouw, de werkgelegenheid, de mobiliteit voorrang? Het wordt heel normaal gevonden dat zaken niet kunnen plaatsvinden vanwege de stikstof, de fosfaatproblematiek, om nog maar te zwijgen van PFAS en biodiversiteit. In de commissie heb ik ook gezegd: PS hoort er toch daar te zijn waar we een moeilijke keuzes durven te maken en waar we afwijkingen maken wanneer we van bepaalde kaders afwijken in het algemeen belang. 4: Welke acties onderneemt PS om het vertrouwen in de democratie en de politiek te vergroten? Nog nooit is dat vertrouwen zo laag geweest. Het lijkt wel of de politiek in een bubbel leeft en zich vooral bezighoudt met zaken die in de bubbel spelen. Terwijl de gewone burgers met boosheid en verbijstering kijken naar de incompetentie, zo wil ik dat toch noemen van de overheid, om zaken op te lossen. Zoals de overlast, we hebben het er vanochtend ook over gehad, de overlast door

veiligelanders op de spoorlijn Zwolle-Emmen en de busverbinding Emmen-Ter Apel. De toestroom van vluchtelingen uit Afghanistan, die allemaal huisvesting moeten hebben terwijl er woningnood is voor de eigen bevolking. Dat verwijten we die vluchtelingen niet. Het is het verwijt aan de overheid. Want je kunt niet overvallen zijn door de woningnood, zoals we vanochtend ook gezegd hebben, je kunt niet overvallen zijn door de investeringsproblemen bij de BND. Maar dat mag je ook tegen de overheid zeggen. En dan de onmogelijkheid om 1400 uitgeprocedeerde asielzoekers het land uit te zetten, zodat die plaatsen weer bezet worden door echte asielzoekers. 5: We leven in turbulente en ongewisse tijden. Er is een roep vanuit de politieke elite, de media, dat er van alles moet veranderen. Het gaat niet alleen om een andere omgang met de natuur, het klimaat, maar om een totaal andere manier van leven. We staan volgens hem voor onafwendbare veranderingen, dat heb ik een aantal mensen ook vandaag hoor zeggen, die we zullen moeten ondergaan. Het persoonlijk lijden gaat verdwijnen. We moeten allemaal een onderdeel worden van het collectief. De burgers moeten luisteren naar deskundigen, ze moeten alleen maar beter geïnformeerd worden. Dan ontstaat vanzelf draagvlak. Het feit dat burgers het er misschien niet mee eens zijn, komt in die redenering bijna niet meer voor. 6: De nadruk die de klimaatdeskundigen leggen op de komende klimaatramp roept beelden op van een oorlogssituatie. Er moet gehandeld worden en snel, want anders verliezen we. De wereld gaat verloren. De PVV vreest dat in zo'n crisissituatie de democratie eerder een obstakel gevonden wordt dan een kostbaar iets dat verdedigd moet worden. Er is een noodsituatie, we moeten van alles. 7: Het rampenscenario leidt tot een geloof in de ondergang en jonge mensen worden opgeroepen om de wereld te redden. En helaas zal 2030 blijken dat het niet gaat lukken. De huidige demonstraties lijken wel processies die bij een geloof horen, maar dan een ondergangsgeloof. Bij dit ondergangsgeloof hoort ook de overtuiging dat het onverantwoord is om nog kinderen op de wereld te zetten. Het is verschrikkelijk dat jonge vrouwen zich het hoofd zo gek hebben laten maken. 8: Populisten zijn nu nog mensen die gaan stemmen. Maar er is er een veel grotere groep die helemaal niet meer gaat stemmen. Dat zijn de echte populistten. De Staat is niet van hen, maar de Staat is je tegenstander, of zelfs je vijand. De documentaire 'Het verdriet van de Veenkoloniën' heeft duidelijk gemaakt hoe hier in Drenthe fatsoenlijke burgers totaal het vertrouwen verliezen in de overheid en deze overheid definiëren als een vijand. Dat is niet alleen, dat zien we ook in Groningen. Het gesol met de burgers gecombineerd met de incompetentie van de overheid om op te komen voor de belangen van de gedupeerde burgers heeft daar ook een heel grote groep nieuwe populistten opgeleverd. Ik zou er blij mee kunnen zijn, maar dat zijn we dus niet. En dichterbij in Langelo. Het gemarchandeer met de schadeclaims van de burgers en het schofferen van die burgers door deskundigen heeft een grote groep burgers gecreëerd die ook het vertrouwen in de overheid hebben verloren. Daar maken wij ons heel grote zorgen over. Ik wil niet meteen het woord 'burgeroorlog' in de mond nemen, maar er is een grote groep burgers aan het ontstaan die de overheid ziet als een vijand. En dan punt 9: Ik heb er 11, dus ik ben er bijna. De ondermijning van de democratie door acties van kleine belangengroeperingen. Voor ons is het onbestaanbaar dat een groep als Urgenda zijn wil kan opleggen aan de overheid en een hele maatschappij. De democratie wordt uitgehold door allerlei belangengroeperingen die volstrekt niet te controleren zijn. We hebben te maken met professionele actiegroepen die nu niet opkomen voor een deelprobleem of een deelaspect, maar totaal ander beleid willen. De professionaliteit van hun acties bepaalt het succes en niet de democratische legitimeringen ervan.

De voorzitter: U bent een halve minuut over uw tijd, wilt u afronden.

De heer Uppelschoten: Ik heb nog één inhoudelijk punt en dan iets aardigs voor de gedeputeerde.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter, ik wil ook een interruptie.

De voorzitter: Even kijken, wie heeft een interruptie? Mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren?

Mevrouw Zuiker: Wat u zegt over Urgenda dat triggert wel, want Urgenda houdt gewoon de overheid aan hun eigen afspraken. Dat is alles wat Urgenda doet. Dus dat is niet een klein dat haar wil oplegt. Het is gewoon wat u ook zelf zegt, overheid die zich niet aan de eigen afspraken houdt.

De heer Uppelschoten: Ik hoop niet dat er veel meer van die kleine groepjes ontstaan, die de overheid aan alle afspraken houdt die de overheid gemaakt heeft. Alleen deze is gespecificeerd in de afspraken over het klimaat, maar ik heb het idee dat er wel meer afspraken gemaakt zijn door de overheid die niet zo goed worden uitgevoerd. Alleen is er geen professionele actiegroep die daar dan processen over kan gaan voeren tot aan de Hoge Raad.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog...

De heer Uppelschoten: Daar maken we ons grote zorgen over.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie?

Mevrouw Zuiker: Ja graag. Wat u nu dus zegt, is dat de overheid zich niet aan de afspraken houdt en dat vindt u geen probleem. Klopt dat?

De heer Uppelschoten: Ik merk... Ik heb een heel groot probleem met de overheid. Ik merk dat de overheid heel gemakkelijk afspraken maakt en wel eens vergeet dat ze die afspraken gemaakt heeft. Laat ik het zo zeggen. En er worden nu specifiek door een bepaalde actiegroep alle afspraken die te maken met het klimaat in een juridische procedure geworpen of gestopt. Er zouden veel meer... Ik hoop van harte dat het dat niet is, want dan denk ik dat het helemaal fout gaat in Nederland, dat er allerlei actiegroepen gaan komen die ook op andere gebieden de overheid tot aan de Hoge Raad bestrijden dat ze zich niet aan de eigen afspraken houdt. Maar ik denk dat er veel van dat soort afspraken zijn die niet worden nagekomen.

De voorzitter: de heer Uppelschoten vervolgt zijn betoog en rond ook af.

De heer Uppelschoten: Dan het laatste inhoudelijke punt. Tenslotte lost deze Begroting de signaleerde problemen die ik net geschetst heb, niet op. Geeft deze Begroting een aanzet tot een ander beleid waarmee het vertrouwen in de overheid kan worden teruggewonnen? Nee. We zijn tegen deze Begroting. Niet omdat deze technisch niet goed in elkaar zou steken, dat is juist de afgelopen jaren ontzettend toegenomen, met dank aan de gedeputeerde. Maar omdat deze Begroting de vertaling is van beleid dat de PVV niet wil. Juist doordat deze Begroting zo duidelijk maakt voor welk beleid ze staat, kunnen we niet met deze Begroting instemmen. De PVV zou daarmee anders zeggen dat ze instemt met het voorgestane beleid en dat is geenszins het geval. Dan ben ik inhoudelijk klaar. Tot slot. Dit is de laatste Begroting van gedeputeerde Cees Bijl. Het is zonde, dat meen ik echt, het is zonde dat hij weggaat. Ik dacht dat hij wilde genieten van het leven en dat hij allerlei leuke dingen ging doen. En bij het leuke dingen doen, had ik niet gedacht dat die nog een interim baan zou ambiëren als burgemeester. Maar goed, hij heeft dat gedaan. Want het was prettig om met hem het gesprek te voeren, de discussie te

voeren, ik wil niet zeggen 'strijd', om het gesprek te voeren over de begrotingstechniek en het voorgestane beleid. Heel opmerkelijk vond ik in de benadering van de heer Bijl: Het leidde nooit tot een machtsstrijd met de gedeputeerde, of dat de gedeputeerde op zijn strepen ging staan. Over alles kon je rustig praten. Ik zal deze gedeputeerde met zijn stijl zeker gaan missen. En het zal voor zijn opvolger volgens mij niet eenvoudig zijn om in zijn schoenen te gaan staan.

De voorzitter: Dank heer Uppelschoten. Ik geef het woord aan mevrouw... Ik wou zeggen mevrouw Van den Berg, maar het is de heer Pruisscher. Mevrouw Van den Berg kan vandaag niet aanwezig zijn. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Dank u wel voorzitter. Weer een Statenvergadering waarbij we niet naast elkaar kunnen zitten en met mondkapjes naar binnen moeten en hier ook moeten lopen. De slogan 'Alleen samen krijgen corona onder controle' blijft nog wel even waar, maar er zit ook iets van maakbaarheid achter waar je nu toch wel vraagtekens bij gaat zetten. Die vraagtekens zetten is ook iets wat bij Algemene Beschouwingen hoort, dus daar gaan wij ook hiermee verder en ook voor de Drentse politiek. Want als fracties zien we dat er toch regelmatig ad-hocbeleid gemaakt wordt, op zoek naar een quick fix of sneller antwoorden en actie. We schieten in een soort reflex als we problemen tegenkomen. We kijken of er iemand schuld heeft aan een aanpak of een probleem. Het gevolg daarvan is dat onze beleidsmakers en politici risicomijdend gedrag gaan vertonen, want het kan je wat kosten als je het aanpakt. Maar we komen ook snel met dé oplossing, maar die vaak eigenlijk alleen maar voor de korte termijn is, weinig doet aan de achterliggende oorzaken, omdat die zeer complex is, te veel tijd kost of mogelijk niet goed valt bij onze kiezers. Vervolgens blijkt eigenlijk het probleem niet opgelost en beginnen we zo de cyclus weer opnieuw. Dat doet wat met het vertrouwen in de politiek, ook waar de heer Uppelschoten over sprak. De vraag 'Is de overheid er wel voor mij?' is goed begrijpbaar, maar dat antwoord moet steeds zijn vanuit deze zaal, dat het Drents parlement er voor alle inwoners is. Dat vraagt ook om leiderschap, politieke moed om bij voorbeeld ruimte te geven aan bestuurders en ambtenaren voor het hanteren van de menselijke maat, om niet te verschuilen achter regelgeving, maar oog te houden voor mensen. Een heel recent voorbeeld hebben we gezien rond de schadeafhandeling bij de gasopslag in Norg, waarbij de minister naar het IMG verwijst en het IMG weer naar de minister. Dan is het toch mooi dat het college dit benoemt en opkomt voor onze inwoners die gewoon geholpen moeten worden. Ga door met zo'n insteek. Een andere waarneming of beschouwing van onze fractie is dat we van de ene in de andere crises rollen. We zitten midden in een wooncrisis, een klimaatcrisis, een gas- of een energiecrisis, een asielcrisis. En bijvoorbeeld, die laatste is ook weer zo'n korte termijn oplossingsprobleem dat telkens weer terugkomt. We weten dat de instroom van asielzoekers niet altijd constant is maar fluctueert. Maar het lijkt ons elke keer als een verrassing te overkomen. De centra die een aantal jaren geleden allemaal werden gepland, ook in Drenthe, werden toen weer gecancelld. En dat moest nu in alle haast weer worden opgepakt. Mooi dat er dan toch hier in Drenthe gelijk gewerkt wordt aan zo'n korte termijn oplossing. Maar wij roepen ook het college op om bij het Rijk aan te dringen op structurele oplossingen. Dan een andere crisis. De wooncrisis. Collega's hebben hier ook aandacht voor gevraagd.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ik dank u voorzitter. Ik wil de heer Pruisscher vragen of de heer Pruisscher ermee bekend is, dat in het huidige regeerakkoord allerlei maatregelen zijn benoemd, in het

huidige oude regeerakkoord, allerlei maatregelen zijn opgesomd en die zouden dus gehandhaafd worden om een eind te maken aan de veiligelanders, om daar een eind aan te kunnen maken, zoals financiële maatregelen tegen de landen in Noord-Afrika. Is het u bekend dat het in het regeerakkoord staat en dat er niets mee gedaan is? Uw partij zit tenslotte ook in de huidige regering. Waarom is daar niets mee gedaan?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja, waarom is daar niets mee gedaan? Ik ben geen woordvoerder van de Tweede Kamerfractie, zo simpel is het ook mijnheer Vorenkamp. Kijk, waar ik hier op doelde is, u refereert nu weer aan veiligelanders, ik snap dat probleem, dat hebben we vandaag meer besproken, maar wat ik ook probeer uit te leggen, is dat er vaak zoveel structurele problemen onder liggen, die we dus elke keer maar niet doen of er is de politieke wil niet om ze aan te pakken. En daardoor steeds maar weer met een oplossing komen als een bus die extra moet gaan rijden. Maar dat is dan het probleem niet. En ik ben het met u eens, dat het frustrereert dat het ook in Den Haag gewoon niet op gang lijkt te komen of niet structureel wordt aangepakt, en ook om de problemen buiten Nederland aan te pakken en daar verantwoordelijkheid voor te nemen. Dat frustrereert.

De voorzitter: De heer Vorenkamp in tweede instantie.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Begrijp ik goed dat de heer Pruisscher daarop zal aan gaan dringen bij zijn fractie, dat het wel gaat gebeuren alsnog? Want de D66 minister heeft dat mooi laten liggen en in de la gegooid. U weet wel hoe dat gaat. La open, probleem erin, la weer dicht.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: U weet wel hoe dat gaat, dat klinkt alsof ik daar bijna ervaring mee zou hebben, maar ik hoop dat dat toch niet zo is. Maar vluchtelingenproblematiek is een belangrijk punt binnen de ChristenUnie, dus ik verwacht dat wij daar volgende week tijdens ons congres ook over komen te spreken.

De voorzitter: De heer Pruisscher vervolgt zijn betoog.

De heer Velzing: Voorzitter.

De heer Pruisscher: Ik was bij de volgende crisis aanbeland, maar...

De voorzitter: Ik zie de heer Velzing die zijn hand opsteekt. Heer Velzing.

De heer Velzing: U benoemt een paar keer de problemen: Wooncrisis structureel niet aangepakt. U bent volksvertegenwoordiger, heeft u nu echt geen oplossing om het wel aan te pakken? Maar daar hoor ik u niet over.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Nee klopt, daar heeft u mij nog niets over gehoord.

De heer Velzing: Dat komt dus nog.

De heer Pruisscher: Ik kom er in mijn betoog iets op terug op de houding die wij dan moeten hebben als overheid.

De heer Velzing: De houding of de oplossing?

De heer Pruisscher: Kijk, dit zijn precies eigenlijk de problemen die ik net ook heb geschetst, dat we dus op zoek gaan naar een probleem, de schuld proberen aan te wijzen en dan met dé oplossing komen. Maar dat we altijd te maken hebben met zulke complexiteit dat dat eigenlijk niet mogelijk is. Dat we daar veel dieper met elkaar in moeten duiken en ook onpopulaire maatregelen moeten nemen misschien. Maar dat u van mij vraagt: Kom eens met een oplossing, dat gaat dus niet met dit soort problemen.

De heer Velzing: Voorzitter. Nog één keer de heer Velzing.

De heer Velzing: Kunt u dan een termijn aangeven? Als je bestuurder bent, moet je toch met oplossingen komen?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja voorzitter, termijnen... Natuurlijk, je probeert in een bestuursperiode zoveel mogelijk aan te pakken en dat doen we ook echt wel, maar ook dat is weer zo'n punt. We willen een oplossing en dan voor die datum. Dat hebben we natuurlijk hier ook met een motie. We willen dat er dan wat voorligt en dan moet er een voorstel zijn. Maar draagt dat dan bij aan een structurele oplossing? Ik betwijfel dat. Dat systeem leggen we hier op tafel.

De voorzitter: De heer Pruisscher vervolgt zijn betoog.

De heer Pruisscher: Voorzitter, want ook ten aanzien van wonen zijn er eigenlijk geen eenvoudige antwoorden, omdat er ook meerdere uitdagingen zijn. Daarom hebben wij het college ook verzocht om met een notitie te komen, waar zitten nou de knelpunten en waar zitten de uitdagingen? We moeten natuurlijk als Staten doen wat we kunnen, maar laten we waken voor die gemakkelijke antwoorden door juist de lange termijn in oog te houden, ook voor toekomstige generaties. Voorzitter, zojuist had ik het al even over vertrouwen en ook bij de Voorjaarsnota hebben we dat benoemd. Wij zien dat het college her en der al laat zien dat ze vanuit vertrouwen werkt. Zo waren we er bij de uitvoering van de motie Frisse start geen dichtgetimmerde regelingen maar gemakkelijk toegankelijke regelingen, waarbij we ook het vertrouwen terugkregen. Hoewel er bijvoorbeeld geen cofinanciering gevraagd is, werd er toch extra bijgelegd, vandaar ook de motie Doorstart mede ingediend en gesteund. En gaan dus ook op die manier, die werkwijze, door. Overigens vraagt dat ook van ons als volksvertegenwoordigers en controlerend orgaan, dat we accepteren dat er dingen kunnen gebeuren die we dus niet hadden voorzien. En dat we daar niet meteen iemand op moeten willen afrekenen. Vandaag wil de ChristenUnie-fractie ook aandacht vragen voor de ondermijning en georganiseerde criminaliteit in onze provincie. We zien de Statenbrede overtuiging groeien om de deur dicht te willen doen en te houden voor drugscriminaliteit en die ondermijning. Onlangs konden we zelf zien en ruiken hoe je drugsactiviteiten kunt signaleren. Maar niet alleen wij, ook onze inwoners kunnen een rol spelen omtrent het vrij houden van drugscriminaliteit. Daarom willen we bij hen de bewustwording doen laten groeien, zodat ook zij de signalen herkennen. Samen met de heer Schomaker van de

PvdA heeft mevrouw Van den Berg een motie voorbereid die wij samen indienen met CDA, VVD, JA21 en de SP. En dan zal ik u het dictum voorlezen. Wij verzoeken het college - Om in samenspraak met het RIEC, de politie en LTO Noord en de Drentse gemeenten tot een Drenthe-brede campagne te komen, waarin inwoners signalen van drugscriminaliteit leren herkennen en ook weten te adresseren en - daarvoor € 100.000 uit de vrije ruimte te stemmen. Nogmaals namens de ChristenUnie, PvdA, CDA, VVD, JA21 en de SP. En ik zal die zo meteen sturen naar de griffie.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Vorenkamp een vraag heeft.

De heer Vorenkamp: Ja voorzitter. Ik ben heel blij met deze motie. Wij zullen die ook steunen, niet mee indienen maar wel steunen. Maar ik vraag aan de ChristenUnie en met name ook aan de overige partijen, dus de twee linkse partijen, die dit steunen of mede indienen: Gaat dit nou ook een einde maken aan al dat gedoogbeleid? Want wat is er nou de oorzaak van dat Nederland nu afglijdt naar een narcostaat, want daar is gewoon sprake van. Nederland glijdt af naar een narcostaat langzamerhand. Door het buitenland wordt het ook zo gezien, dat Nederland zo langzamerhand een narcostaat is. Dat wordt al gezegd in het buitenland. Gaat er nu ook een einde gemaakt aan dat gedoogbeleid? Want drugsgebruik zelf is de oorzaak in feite van, ligt aan de basis van de criminaliteit, van die hoge prijzen, van de import en van de productie ervan.

De voorzitter: Ik denk dat de vraag helder is. Zou de heer Pruisscher willen antwoorden?

De heer Pruisscher: Als u louter de ChristenUnie zou vragen, dan vindt u ons natuurlijk aan uw zijde om van het gedoogbeleid af te komen. Maar ik spreek niet namens alle indieners, dus dat laat ik dan ook een beetje daar.

De heer Loof: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Een terechte opmerking dat de heer Pruisscher niet namens alle indieners hierover spreekt. U heeft helemaal niets met een gedoogbeleid te maken mijnheer Vorenkamp. Er zijn landen in de wereld waar bijvoorbeeld de enorme hoeveelheid drugs vandaan komen, die hebben echt geen gedoogbeleid en toch wordt daar massaal drugs gebruikt dan wel geproduceerd. Het een staat volledig los van het ander. Als u zegt: Betekent dat dan dat u vervolgens alle drugs vrij wil geven? Daar kunnen we het over hebben. Dan zijn we van een hele hoop andere problemen volgens mij ook af. Maar dat staat allemaal niet in de motie. Ander moment, andere discussie. Dus het is best. Wij steunen deze motie van harte, want wij denken dat het goed is dat we samen met de Drentse inwoners hier paal en perk stellen aan de ongewenste activiteiten die hier plaatsvinden.

De voorzitter: Prima. Ik zie dat mevrouw Zuiker haar hand opsteekt. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: We hebben een vraag over die motie. Uiteraard moet drugscriminaliteit bestreden worden en is dat de taak van de provincie. Wij zien wel gevaren in deze aanpak, deze 'war on drugs'. Moeten inwoners andere inwoners gaan aangeven? Dat kan ook verkeerd uitpakken. Ga jij vertellen: Mijn buurman verbruikt wel heel veel... die heeft 's avonds wel heel veel licht aan. Ik voorzie gewoon dat soort problemen. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Nee, dat zou ik eigenlijk niet willen voorstaan. We hebben nu rond de QR-code ook zo'n discussie. We gaan geen politieagentje spelen. Hoewel je daar bijna toe verplicht wordt als je een organiserende partij bent. Maar we vragen ook niet van inwoners om vervolgens hun familieleden, burens of kennissen of wat dan ook aan te geven. Maar dat er bewustwording ontstaat dat er dingen gebeuren waar je misschien geen oog voor hebt, maar die wel onder ondermijnende criminaliteit vallen, zodat je dat kunt realiseren en daar wel zelf afstand van kunt nemen, zodat je je bewust bent van: Ho even, hier moet ik mij dus niet mee inlaten.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie.

Mevrouw Zuiker: Ik begrijp dat het puur is om afstand te nemen van dingen die je signaleert, maar niet om iemand aan te geven bijvoorbeeld of iets aan te geven.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Dat blijft natuurlijk wel mensen vrijstaan, het kan ook anoniem. Maar wat ik net zeg: We roepen niet iedereen op om politieagentje te spelen, dat zeker niet.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Het is stom om te zeggen, maar dat klinkt toch een beetje hypocriet. Je ziet wel dat er iets gebeurt wat helemaal niet hoort. De meeste mensen hebben niets te maken met die productie. Ik denk dat een volgende logische stap is dat je dat bij de overheid bekendmaakt, bij de politie of weet ik wat dan ook? Het is toch niet voldoende als je alleen maar zegt: Ho, ho, ho, ik heb er niets mee te maken. Ik kan ook zeggen: Dat heet weggijken of je hoofd in het zand steken. De bedoeling van dit alles is toch ook dat je het niet alleen herkent, maar dat je dan vervolgens actie onderneemt?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja, het kan bijvoorbeeld... Dit is al de signalering als er iets fout gaat, maar het kan natuurlijk ook in het proces daar vooraf zijn. Dat er bij je aangeklopt wordt: Mag ik een schuur huren, als je die toevallig hebt hoor, dat je je dan wel even achter de oren krabt van, wat is hier eigenlijk aan de hand en wat gebeurt er dan eigenlijk? Dus veel meer de bewustwording vooraf, voordat überhaupt nog iets in beeld komt.

De heer Uppelschoten: Ze zullen bij u niet gauw aankloppen, klop-klop-klop mag ik een schuurtje bij u huren? Ik kan me wel voorstellen dat je op een gegeven moment dingen ziet en dat je vindt dat je er iets mee moet doen. En dat hoor ik u eigenlijk niet zeggen.

De voorzitter: Tot slot de heer Pruisscher op dit punt.

De heer Pruisscher: Maar dat behoort natuurlijk altijd tot de mogelijkheden en het staat ook wel zo in de motie. Niet alleen... Ik benadruk nu het herkennen daarvan, maar het ook weten te adresseren dat dat dus het geval is en daarop te acteren.

De voorzitter: De heer Pruisscher vervolgt zijn betoog en de heer Uppelschoten doet zijn microfoon uit. Uit, uit! Dank u wel. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Dat gaat bij Nico soms onder wat morren, maar dan gaat de microfoon toch uit. Voorzitter, tot slot. Dit is de laatste volledige begroting inderdaad van deze periode. De verwoording is hier en daar wel wat ingetogen, maar dat past ook wel bij de Drentse volksaard misschien en ook wel bij de vertrekkend gedeputeerde. Maar we hopen toch ook in 2022 wel een ambitieus college te zien, dat leiderschap en moed toont om uitdagingen fundamenteel aan te pakken en ook, zoals de heer Uppelschoten net ook zei, met ons te werken aan het vertrouwen van onze inwoners. En daarbij wensen wij u natuurlijk Gods zegen.

De voorzitter: Hartelijk dank heer Pruisscher. Dan gaan we naar de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal. Ga uw gang heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ik wou eigenlijk beginnen met waar ik mee wil afsluiten en dat is om de heer Bijl te bedanken voor de periode hier in de Staten. Ik heb hele mooie woorden gehoord van de VVD en daar sluit ik mij ontzettend bij aan. Bedankt voor de bevlogenheid, betrokkenheid, kundigheid, de heldere manier van zaken verwoorden en de inzet voor de Staten. Ik begrijp dat u de mooiste plek in het provinciehuis zo meteen gaat verlaten en overdoet aan een ander. In ieder geval een hele mooie plek. Zoals de VVD afsloot een heel mooi verhaal over een schaap. Zeer krachtig. Als ik denk: Laten we dat schaap met een lam. Bij een lam denk ik heel vaak aan iets met alcohol en dan iets te veel, of iets dat je misschien niet meer kunt doen, dan ben je ook volgens mij lam. Wij willen eigenlijk zeggen: Vooruit met de geit. Heel veel succes in Midden-Drenthe. Goed, begin ik nu aan de termijn. Even kijken of ik dat kan doen zonder bril, het is een beetje een schemergebied aan het worden. Ik heb hem bij me. Dank u voorzitter. Inderdaad. In de commissievergadering van 27 oktober jongstleden heeft als commissielid Jan Steenberghe onze reactie op voorliggende Begroting gegeven. We hebben toen, en dat wil ik hierbij herhalen, de dank uitgesproken aan alle mensen die hebben meegewerkt aan deze Begroting. Het is elk jaar weer een enorme klus. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe heeft een groot aantal onderwerpen die wij belangrijk vinden. En daar noem ik onder andere uit: Woningbouw in Drenthe, de bereikbaarheid van het platteland, behoud van forse uitbreiding en eventueel behoud van voorzieningen, behoud van de toegankelijkheid in de natuur en hoe om te gaan met functies als wonen, landbouw, natuur, ondernemen en dan in goede harmonie. Voor vandaag wil ik er twee uithalen, ook vanwege de beperkte tijd. En dat zijn de zorgen om de dorpshuisvoorzieningen, ik heb ze al een paar keer voorbij horen komen, en de zorgen omtrent vertrouwen en betrokkenheid van inwoners en dat in relatie met de politiek. Voor de dorpshuizen het volgende. De dorpshuisvoorzieningen zijn voor vele inwoners in Drenthe van groot belang. Het is een plek waar men samenkomt, Ons Pand vergadert en het is vooral een ontmoetingsplek. Kortom, het voorziet in een belangrijke sociale functie. Maar hoe gaat het momenteel met de dorpshuizen? Want er zijn best wat uitdagingen. Hoe gaat men om met verduurzaming? Hoe gaat men om met het werven van vrijwilligers? Hoe zorgen we dat een voorziening in de benen blijft? Onderdelen die aandacht verdienen. Recentelijk is in de gemeente een steunpakket aangeboden naar aanleiding van een motie hier vanaf de PvdA 'Frisse start', waarbij we blij zijn dat daar een vervolg op komt met eventueel 'Frisse doorstart'. Wij zijn ook graag mede indiener van die motie, want die sluit uitstekend aan bij hetgeen waar wij voor staan. Gisteren heb ik, zo heb ik begrepen, is hier ook al een voorschot op genomen in de gemeente Coevorden, waar ze daar ook mee door willen gaan. Dus heel mooi. Echter, er zijn dus nieuwe uitdagingen. Wat betekent dat voor de nieuwe kostenstijgingen qua energietarieven op de korte en op de middellange termijn? Bij het BOKD hebben wij geïnformeerd en ze geven inderdaad aan dat de ontwikkelingen zorgelijk zijn. Het BOKD heeft concrete meldingen ontvangen van dorpshuizen die echt in de problemen zitten en er zijn alarmerende geluiden als het

gaat om de vernieuwde financiën. Niet elk dorps huis en dorps huisvoorziening heeft de mogelijkheid om kostendekkend te opereren, terwijl de sociale functie ontzettend belangrijk is. Het BOKD heeft mij verteld dat ze zelf, om meer inzicht te krijgen, op dit moment bezig zijn met een enquête. En wij zijn heel benieuwd welke zaken deze enquête boven water krijgt. Maar het is ook vooral de bedoeling om meer inzicht te krijgen in de financiële situatie. Vragen aan het college: Ziet het college een belangrijke rol voor het dorps huis in de samenleving en onderkent het college de zorgen die daar spelen en is het college bereid om de uitkomsten van de BOKD-enquête te delen met de Staten? Vanmorgen hoorde ik de heer Loof ook vertellen dat hij graag inzicht wil hebben: Hoeveel geld hebben we nou nodig? Deze enquête zou uitkomst kunnen bieden om daar inzicht in te geven. Dan het laatste onderwerp dat ik aan wil stippen, betreft de zorgen omtrent vertrouwen en betrokkenheid van inwoners in relatie met de politiek. In de maatschappij is een trend zichtbaar. En deze trend is een afnemend vertrouwen in de overheid. Dat vindt onze fractie een zorgelijke ontwikkeling, aangezien het juist de overheid is die er voor inwoners is. Communicatie of het ontbreken daarvan speelt daarbij een belangrijke rol. Zo hoorde ik afgelopen vrijdag, ik reed in de auto, ik hoorde BNR radio, en daar hoorde ik een gesprek met de gedeputeerde van Noord-Holland. De gedeputeerde van Noord-Holland sprak namens het IPO over een gewenste aanpassing omtrent het aanleggen van elektriciteitsnetwerken. Momenteel is de regel eenvoudig en onpartijdig: 'Wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. De wens van het IPO is, zo vertelde de gedeputeerde: Geef de provincie de mogelijkheid om een prioriterende rol aan te nemen bij deze aanvragen. Gevolg: Het principe van 'Wie het eerst komt, wie het eerst maalt' wordt afgeschaft. Het provinciebestuur kan prioriteren waar men eerst een stroomnetwerk wil aanleggen en waar niet. Dus van een objectieve regel ga je naar een subjectieve politieke situatie. Het gevaar dat bij onvolledige berichtgeving ontstaat, is wantrouwen. De inwoners gaan met onvolledige informatie zelf conclusies trekken waarom de overheid deze aanpassing wil. En dat komt het vertrouwen meestal niet ten goede. Onze fractie is benieuwd naar de reactie van GS op dit onderwerp. En vanzelfsprekend verwachten wij een prima toelichting van GS waarom deze aanpassing gewenst is. Waarom deel ik dit voorbeeld? Als we het politieke vertrouwen willen vergroten, dan vindt onze fractie dat er meer informatie gedeeld moet worden met inwoners. Dit geldt ook voor onderwerpen als de RES. Daar is goede informatieverstrekking essentieel om draagvlak en vertrouwen te creëren. Informatie delen kan via bijeenkomsten in dorps huizen, horecagelegenheden en ook via Facebook en Instagram. En daar kan de jeugd ons nog een heleboel bij leren. Zoek de mensen op, vertel wat de ontwikkelingen zijn, zorg dat de mensen aangesloten blijven én zorg dat ze de vragen kunnen stellen en vervolgens beantwoordt deze vragen. Samenvattend, en dan ben ik klaar: Sterk Lokaal Drenthe vindt de dorps huisfunctie ontzettend belangrijk en maakt zich zorgen om de financiële situatie en wil graag de uitkomsten van de enquête gedeeld zien met de Staten. We zijn ook heel benieuwd hoe er tegen aangekeken wordt om de motie 'Frisse start' te verlengen naar 'Frisse doorstart'. Sterk Lokaal vindt het belangrijk dat er versnelling komt op de proactieve wijze van informeren van de inwoners op verschillende onderwerpen. Dit om betrokkenheid, gedragenheid en vertrouwen te vergroten. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Schoemaker. Dan komen we tot slot aan het eind van deze eerste termijn bij mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. De Partij voor de Dieren zal zich bij deze Algemene Beschuwingen beperken tot één onderwerp: Het klimaat. Afgelopen week was het nationale klimaatweek. Op social media zagen we filmpjes met gedeputeerden over wat de provincie Drenthe zowel doet in de strijd tegen klimaatverandering. Er waren suggesties voor de inwoners: Trek een

warme trui aan, koppel je regenwater af, neem een groen dak, recycle en hergebruik materialen. Allemaal hele goede ideeën, maar de Partij voor de Dieren miste wel een filmpje. Daarom stellen wij voor dat we de volgende keer een item toevoegen aan de campagne 'Iedereen doet wat'. We hebben het script alvast geschreven voor dat filmpje. Het gaat zo: 'Iedereen doet wat', dat is het thema van de klimaatweek. En als provincie Drenthe doen we daar ook van alles aan. Grote dingen, kleine dingen. Om iets groots te noemen: We zijn volop bezig met de eiwittransitie en dat wil zeggen dat we als samenleving een deel van de dierlijke eiwitten gaan vervangen door plantaardige eiwitten. Zo helpen we als provincie boeren om nieuwe eiwitgewassen voor de mens te telen, en we helpen veehouders om een landbouwbedrijf te runnen met veel minder dieren. We doen ook kleine dingen bij de provincie, zoals in onze eigen catering. We hebben bij de eigen catering keuze uit gerechten met en zonder dierlijke eiwitten, zodat de volksvertegenwoordigers maar ook de bestuurders en ambtenaren geheel of gedeeltelijk kunnen kiezen voor plantaardig als ze dat willen. Want we moeten samen stappen zetten. En dat kunnen grote stappen zijn en kleine stappen. En u kunt meehelpen met kleine stappen, bijvoorbeeld door een keer plantaardige zuivel te gebruiken, want zo simpel kan het zijn. De gedeputeerde gaat ook een steentje bijdragen, want die eet deze hele week plantaardig. Dus doe ook mee en kijk op drenthemeerplantaardig.nl. Tot zover ons filmpje voor de volgende klimaatweek. Daarnaast hebben we nog een idee: Wij denken aan een 'Red de ijsbeer challenge'. En als prijs voor het beste plantaardige streekgerecht willen wij een geheel verzorgde picknick aanbieden bij de Balloërkuil. Voorzitter, u hoort het. Het denkwerk is al gedaan door de Partij voor de Dieren. Gratis. We horen graag wat het college er van denkt. En om het college een steuntje in de rug te geven, zullen we ook een motie indienen. En die motie heet 'Motie plantaardig'. De tekst is als volgt: Constaterende - dat de urgentie om de klimaatcrisis tegen te gaan zeer hoog is; - dat de overgang naar meer gebruik van plantaardige eiwitten voor menselijke consumptie kan bijdragen aan een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen; - op Europees en landelijk niveau beleid wordt gemaakt om een aandeel plantaardige eiwitten in de menselijke consumptie te verhogen; de zogenaamde eiwittransitie. Overwegende -dat er naast een energietransitie ook een plantaardige revolutie nodig is; - dat ook provinciale overheden een rol kunnen spelen in deze transitie; verzoeken het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe om beleid te ontwikkelen om de plantaardige revolutie mogelijk te maken in Drenthe en te versnellen; - om de voorbeeldfunctie van de provincie te gebruiken, met als onderdeel daarvan in eigen catering tenminste 50% plantaardige maaltijdopties aan te bieden voor iedereen, waarbij individuele keuzevrijheid gewaarborgd blijft. En gaan over tot de orde van de dag. Als laatste...

De voorzitter: De motie maakt deel uit van de beraadslaging en u heeft hem al doorgestuurd denk ik?

Mevrouw Zuiker: Ja hoor. Hij is bekend.

De voorzitter: Mooi. Ik zie de heer Vorenkamp. Ik ga straks wel een ordevoorstel doen voor de interrupties, want anders zitten we hier vanavond laat nog denk ik.

De heer Vorenkamp: De heer Vorenkamp. Ik zal het kort houden voorzitter. Ik heb wel een heel verhaal opgeschreven, maar dat heeft ze waarschijnlijk al gelezen. Voorzitter, is het niet een heel erg dwingend verhaal? Dus nu moeten we met zijn allen overgaan naar plantaardig? Ik vind ook het hele verhaal dat afgestoken is door de Partij van de Dieren erg klimaat panisch, één grote klimaat paniek, volledig onnodig in onze ogen. Wat we ook niet weten, is of het wel zo gezond is om over te gaan op steeds meer plantaardig. Er werd in het filmpje geloof ik door

haar ook meegedeeld: Laten we eens proberen om dierlijke dranken te vervangen door plantaardige eiwitten dranken. Een goed idee, ik heb het in het verleden ook wel gedaan, maar dan is dat vaak op basis van soja dat uit Zuid-Amerika komt, waar daar dan weer de oerwouden voor gekapt worden. Dus of dat allemaal wel zo duurzaam is en goed voor het klimaat, weet ik eigenlijk eerlijk gezegd niet. Ik heb daar mijn twijfels over in ieder geval.

De voorzitter: Wat is uw vraag?

De heer Vorenkamp: Mijn vraag is: Is het niet erg dwangmatig allemaal?

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: U heeft het over de dwangmatigheid. Ik hoor daar 'flauwekul', bedankt voor deze aanvulling. Het is niet dwangmatig. Als je een fietspad aanlegt, dan zeg je niet: Iedereen moet nu op de fiets naar Groningen, onder de tunnel of whatever. Je zegt gewoon: Je kunt ook op de fiets naar Groningen. Dat maak je dan mogelijk. Dat is wat het is. Niemand wordt gedwongen. Kan ik verder?

De voorzitter: De heer Vorenkamp mag nog in tweede instantie, maar volgens mij is dit een helder antwoord, laat ik het zo formuleren. Mevrouw Zuiker vervolgt haar betoog.

De heer Blinde: Voorzitter, ik heb nog een vraag.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dat filmpje heeft wel wat getriggerd bij mij. Normaal zijn wij niet zo positief over dit soort voorstellen, maar heeft u ook een gedeputeerde in gedachten die dan dat bepaalde dieet mag gaan overnemen en uitdragen? Want dan wordt het interessant voor ons. Of mogen de Staten dan kiezen wie zij uitkiezen voor zo'n filmpje?

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ja misschien wil mijnheer Blinde dat wel als vrijwilliger proberen. En nee, dat gaan wij niet, dat kan het college zelf bedenken wie dat gaat doen.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker vervolgt haar betoog.

De heer Moes: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Nog even over de motie van de Partij voor de Dieren. Ze hebben het over de keuzevrijheid. Dat is in ieder geval een woord waar we het helemaal over eens zijn, want iedereen moet een keuze kunnen maken wat hij eten wil. Even in de regel er boven heeft zij het over 50% plantaardige maaltijdopties. Wij hebben een hekel aan eten weggoien. Kunnen we niet iets doen, dat als te plantaardige kroketten als ik het zo mag noemen, als die altijd overblijven en de vlees- kroketten zijn eerder op, dat we echt afstappen van die fiftyfifty, maar waar echt behoefte aan is in onze nuttiging van de kantine? Kunnen we dan een deal maken?

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ik begrijp niet helemaal uw probleem eigenlijk. Maar wat ik wil gaan zeggen, is dat het... Ik kom erop terug, want als je nu klimaatvriendelijk wil kiezen in je maaltijd, dan heb je een speciaal dieet. Dat zou eigenlijk gewoon een groot normaal onderdeel moeten zijn van onze maaltijden. Dus dat is waarom wij dit voorstel doen. Wij vinden namelijk dat het iedereen gemakkelijk moet worden gemaakt om te kiezen voor een maaltijd met minder klimaatimpact. En je zou het ook een standaardkeuze kunnen maken. Sommige organisaties doen dat. De Provinciale Staten van Groningen hebben een motie aangenomen die heet: 'Carnivoor? Geef het door!' Die is ingediend door zes partijen en nu wordt er in het provinciehuis Groningen standaard plantaardige of vegetarische gerechten geserveerd. En mensen die graag vlees willen eten of andere dieetwensen hebben, die geven dat door aan de catering. En ook het ministerie van OCW, de gemeenten Utrecht en Amsterdam hebben dit concept ingevoerd. Maar wij kiezen in Drenthe voor een andere aanpak. Wij kiezen voor die 50%, want dat is volgens ons een goede mix van aan de ene kant een goed voorbeeld geven en de andere kant keuzevrijheid waarborgen. Tot zover ons voorstel. En tot slot wou ik nog even berichten aan gedeputeerde Bijl. Het is de laatste vergadering van u. De Partij voor de Dieren heeft altijd tegen de Begroting gestemd. Ja, maar dat lag niet zozeer aan de kwaliteit van de Begroting an sich, ook niet aan de kwaliteiten van de gedeputeerde van financiën. Vandaag zullen we weer tegen stemmen en dat ligt aan de keuzes die het college maakt. Maar het is ons niet ontgaan dat er onder uw leiding grote stappen gemaakt zijn om de financiële stukken beter inzichtelijk te maken. Onze hartelijke dank daarvoor. We hebben u ontspannen en rustige bestuursstijl als zeer prettig ervaren en onze collega's hebben zelden gekruist, behalve als het ging over Groningen Airport Eelde en daarvoor gaan we met uw opvolger natuurlijk verder praten. Het allerbeste in uw volgende baan. Tot zover.

De voorzitter: Fijn, dank u wel mevrouw Zuiker en ook weer mooi deze uitswinger. Dan zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van de Staten. Zou het goed idee zijn om eens even te schorsen 10 minuutjes? Dat lijkt me wel. Ik zie zo hier en daar wat mensen toch een beetje onderuitzakken, even de benen strekken. We gaan door om 15.50 uur met de eerste termijn van de zijde van GS.

De voorzitter: We gaan weer verder met zijn allen. Als u uw plaatsen weer wilt innemen, dat zou plezierig zijn. Het is... Even kijken, wie we allemaal nog missen. Mevrouw Vedder van het CDA heeft zich zojuist afgemeld. Dat zeg ik ook even voor de griffie, dan weten we dat zij niet meestemt. Ik heropen de vergadering en we zijn toegekomen aan de eerste termijn van de zijde van het college. Ik moet u zeggen: Ja, er wordt echt debat gevoerd. Ik kan niet anders constateren en we kunnen twee dingen doen: Op deze wijze doorgaan. Ik vind het prima, maar we kunnen ook tegen ons zelf zeggen dat we per fractie één interruptie doen bij deze fase in het debat. Maar als u zegt: We willen onbeperkt interrupties kunnen plegen, vind ik het ook prima, maar dan moeten we ons realiseren dat het gewoon ca 19.00 uur kan worden. Dus als u dat geen probleem vindt... De heer Loof.

De heer Loof: Voorzitter, ik ondersteun uw voorstel van harte om het een beetje zakelijker aan te pakken. Volgens ons zijn denk ik heel veel standpunten wel gewisseld en kunnen we nu overgaan tot zaken doen met elkaar, met name ook over de moties en de reactie van het college. Dus één interruptie vind ik prima. Moeten we volgens mij gewoon doen.

De voorzitter: Ik kijk even of dit ordevoorstel op instemming kan rekenen. De heer Uppelschoten.

De heer Uppeschoten: Ik vind het wel een beetje zonde, want het is ook het laatste optreden van de heer Bijl. En als je maar één interruptie mag plegen bij de heer Bijl, dat is wel heel zonde.

De heer Loof: Mijnheer Uppelschoten, op 24 november 2021 neemt de heer Bijl afscheid. Dan mag ik een toespraak houden. U mag mij een keer interrumpen.

De heer Uppelschoten: U mag een toespraak houden, wij niet.

De voorzitter: Goed, ik ga even kijken. Wie kan het ordevoorstel dat de heer Loof doet steunen? Ik zie D66, het CDA, de Partij van de Arbeid, JA21, Forum, ChristenUnie, VVD, Sterk Lokaal, STIP, daar moet ik nog even aan wennen, STIP. Goed. Dan ga ik... Dan moet u zelf ook even heel goed bepalen per fractie waar u een interruptie over zou willen plegen. Goed. Aan het woord is de heer Bijl. Hij ging al staan en terecht voor zijn bijdrage aan dit debat. En inderdaad, er is gememoreerd dat dit zijn laatste begrotingsbehandeling is.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. De hand van de heer Pragt ging als eerst omhoog bij het ordevoorstel, maar hij is ook jarig en wil graag thuis nog zijn verjaardag vieren. Dus hij heeft mij ook nadrukkelijk verzocht om het kort te houden. In dat kader. De fractie van JA21, de heer Blinde, heeft aangegeven dat we te maken hebben met stijgende begroting. Hij trok dat ook nog wat in historisch perspectief. Als je de laatste tien jaar bekijkt, dan varieert de begrotingsomvang nogal, wat boven de € 300 miljoen, wat onder de € 300 miljoen. In 2012 was die zelfs hoger dan in 2022. Dat heeft ook erg te maken met incidentele oorzaken. Dus ik denk dat je ook even daarnaar moet kijken als je daar een oordeel over velt. Verder heeft hij aandacht gevraagd voor het openbaar vervoer en de zogenaamde veiligelanders. Ik ben daarbij de Rondvraag al op ingegaan, dus ik denk dat ik dat niet hoeft te dubbelen en ik weet dat de commissaris ook nog iets zal zeggen over de materie. Dan is er door PvdA en SP onder andere, ook anderen, gevraagd: Het Deltaplan, wat gaat dat betekenen voor ons? Kunnen we de notitie van het college verwachten over de verdere voortgang? Dat laatste is het geval. Ja, de bouwstenen voor het Deltaplan waren door de vier noordelijke provincies, die in dit kader samenwerken, vooral bedoeld om de kabinetsformatie op een goede manier te beïnvloeden. Dat vraagt wat meer tijd dan wij hadden bedacht. Maar het is fijn dat er rondom de Kerst misschien wat gaat gebeuren. Wie weet. Maar we komen in ieder geval voor de rol die u daarin hebt en ook de gemeenten, komen we daarop terug. Dan is er gevraagd door de fractie van D66: Hoe kunnen we het overzichtelijker maken als we onderdelen in de Begroting hebben? Dat is ook in de commissie aan de orde geweest. Dus ik heb gevraagd: Gaat dat gesprek ook aan binnen de commissiewerkgroep programmabegroting? Want dat is vaak de plek waarin we ook afspreken hoe we dingen gaan doen. Net als in de commissie zeg ik ook deze keer: Wat mij betreft is dat iets wat goed kan bekeken worden. Dus zeker geen negatieve houding van onze kant. Als ik dan toch een beetje op dat punt van 'de communicatie en het inzichtelijk maken van' ben, dan kom ik bij de motie van Forum voor Democratie. Die vraag van: Maak het voor de burger goed inzichtelijk wat er nou gebeurt met het geld van de provincie, van de inwoners van Drenthe. Ik denk dat we wat dat betreft best kunnen proberen om niet alleen via huis-aan-huiskranten op een begrijpelijke manier wat te doen. We hebben sinds kort ook een eigen studio hier in het gebouw, om ook te kijken dat we met filmpjes, wat u ook al suggereerde, misschien via de digitale weg ook daar wat

aan kunnen doen. Dus wat ons betreft willen wij daar positief naar kijken en ik zou haast zeggen, daarmee geef ik ook invulling aan de geest van uw motie. Aan u om uit te maken of u de motie wel of niet in stemming wilt brengen. Voorzitter, de PVV zegt, hoewel ze tegen de Begroting is, wees in ieder geval voorzichtig met de vrije ruimte. Dat is wat ons college ook onderschrijft. Vandaar dat we als systematiek, voor zover u bestuurlijke wensen heeft, zouden toejuichen dat u de dekking zoekt via de financieringsreserve, want daarmee benutten we indirect eigenlijk de vrije ruimte die er vanaf 2021 nog over is. Die vrije ruimte wordt namelijk in de financieringsreserve gestort. Op die manier kunnen wij de vrije ruimte voor 2022 aardig in tact laten, want we weten inderdaad niet wat ons nog te wachten staat, sprak de voorzichtige gedeputeerde van financiën. Verder voorzitter denk ik als het gaat om mijn inhoudelijke portefeuilles, dat ik de punten beantwoord heb die naar voren zijn gebracht. U gaf al aan, dat is de laatste keer dat ik dit mag doen. Een aantal van u heeft er ook aardige woorden over gesproken, waarvoor heel hartelijk dank. Het dier dat mij door de VVD is overhandigd, het begon als een schaap en het eindigt als lam. Meestal begin je als een lam en eindig je als een schaap, biologisch. Maar je kan veel betekenissen van l-a-m opzoeken. Ik heb dan toch maar het lam genomen. Maar een lam mag maar maximaal een jaar oud zijn. Dan kijk ik toch nog even weer naar de heer Blinde. Dan heb je de jaren des onderscheids nog niet bereikt, dus wat moet ik hier dan nog doen? Maar even in alle serieuzeiteit, hartelijk dank voor de waarderende woorden. En het feit dat de zelfs de Partij voor de Dieren niet heb weten te vermurwen deze keer om voor de Begroting te gaan stemmen, jammer, maar ik heb begrepen dat dat niet aan mij ligt. Ik dacht even toen u over drie letters begon G-A-E dat u eigenlijk bedoelde de EPR, want daar hebben we ook nog wat gedoe over gehad, de eikenprocessierups, maar daar zijn we ook nog weer goed uitgekomen. In ieder geval dank voor de aardige woorden en volgens mij heb ik inhoudelijk de zaken die u financieel aan de orde heeft gehad, bij de kop gehad. Dank u wel. Dank u wel gedeputeerde Bijl. Gedeputeerde Brink. Er resten ons als GS nog 44 minuten.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter en die gun ik graag aan mijn collega's, want inhoudelijk zijn er over mijn portefeuilles geen vragen gesteld. Volgens mij kunnen de andere drie collega's nog heel veel toevoegen.

De voorzitter: Dan gaan we naadloos naar gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Twee moties wat betreft mijn portefeuille aan de orde. Dat is de motie Schoolpleinen van de toekomst, ingediend door de Partij van de Arbeid en D66 en door anderen ook ondersteund inmiddels begrijp ik. Ik kan er heel veel over zeggen, maar in ieder geval is u vorige commissievergadering, of de commissievergadering voorafgaand aan deze Statenvergadering, het plan van drie organisaties gepresenteerd, onder andere IVN. Er is vooral aan de orde geweest hoe tegen deze ontwikkeling wordt aangekeken. Het buitenlokaal is genoemd en nu wordt het genoemd 'de Schoolpleinen van de toekomst'. Dat kan allemaal zo zijn. In ieder geval vraagt u het college om dat uit te werken. Naar aanleiding van het gesprek met de drie organisaties is duidelijk geworden waar precies aan gedacht wordt, hoe dat dan ook wordt opgepakt in andere provincies, hoe wij dat zouden kunnen doen. Ik denk dat het te veel zou zijn om dat hier allemaal terug te koppelen. Maar eigenlijk staat datgene wat we met elkaar hebben afgesproken ook goed verwoord in de motie, zeker als het gaat om het verzoek aan het college om inderdaad een aantal punten mee te nemen. Dus ik constateer maar dat die uitwerking aan ons wordt gevraagd. En volgens mij hebben we zojuist met elkaar ook gewisseld, u hebt dat met elkaar gewisseld, dat het de bedoeling is dat wij aan de slag gaan om die motie ook ter hand te nemen en de uitwerking voor dit onderwerp ter hand te nemen, om vervolgens bij u terug te komen met een Statenvoorstel, er van uitgaande dat dat bedrag van €

800.000 gereserveerd daarvoor is, gestald zou ik even wat huiselijk wil zeggen, om dan te kunnen gaan inzetten. Voorzitter, dat is wat mij betreft wat het college aangaat de goede manier om deze motie te kunnen gaan uitvoeren. Dus het college staat er positief tegenover en wil het graag ter hand nemen, zoals wordt gevraagd. Dan nog een motie en dat is dan de motie Plantaardig. De Partij voor de Dieren dient die motie in en het is dus in het kader van de klimaatcrisis die u hier te berde brengt, en daar ook dan de plantaardige revolutie. We hadden het bij de vorige motie toen die hier gepresenteerd werd ook al over een revolutie, een schoolpleinen revolutie. Blijkbaar zijn revoluties in. Dus nu over de plantaardige revolutie. Ik moet u zeggen dat u dat heel mooi gepresenteerd heeft, want er zijn inderdaad juist in deze week en vorige week filmpjes gemaakt om aandacht te vragen voor het klimaat. Niet alleen voor de grote zaken die aan de orde zijn, maar ook voor de kleine stappen die we zelf kunnen maken. Bij mij in de koelkast thuis, om het maar even wat persoonlijk te maken, staat inderdaad ook een product, melk van de koe. Maar er staat ook een ander soort melk, Alpro melk, plantaardige melk. En dat is ook omdat de een of ander, in mijn huis tenminste, daar wel of niet tegen kan en daarom is het denk ik ook van belang om die keuze te hebben. De vraag is wel natuurlijk hier aan de orde of we dat nu zozeer op de catering moeten betrekken in dit huis. Ik zal zo meteen ook daar nog iets over zeggen. In het algemeen kun je zeggen dat er een beweging aan de gang is. En dat we dat binnen het Programma duurzame melkveehouderij, maar zeker ook als het gaat om ons toekomstgerichte landbouwprogramma, dat we dat ook op die manier aan de orde hebben. Wij hebben ook subsidies gegeven bijvoorbeeld voor het telen van soja in onze provincie. Er zijn een aantal boeren heel druk mee bezig. Die soja komt niet alleen meer vanuit Latijns-Amerika maar ook vanuit de Drenthe. Het is een lastig proces, het moet ook passen bij ons klimaat, maar om aan te geven dat we daarop investeren met elkaar. Het is in ieder geval wel van belang om te weten dat dat gebeurt. We hebben met elkaar natuurlijk Avebe in onze provincie. In Gasselternijveen staat een Solaniclijn. Dat is een lijn waar vanuit de aardappel plantaardige eiwitten worden gewonnen en worden toegepast in allerlei producten die al in de winkels verkrijgbaar zijn. Ik denk dat het goed is dat nog eens een keer te benadrukken. Wij, collega Brink en ik, zijn ook betrokken bij Fascinating, een Gronings programma waar we nu vanuit Noord-Nederland direct meer bij betrokken raken, Friesland en Drenthe. En dat betekent dat we heel die eiwittransitie daarin proberen te vervatten. Dus er zijn allerlei ontwikkelingen, volgens mij heb ik dat vorige keer bij de commissievergadering ook al wel genoemd, die in ieder geval leiden tot een transformatie, een transitie, als u dat ook zo hoort. Ik denk dat het van belang is daar oog voor te hebben. Dan naar de catering toe, want u vraagt eigenlijk in een motie om ook naast dat beleid, en ik heb aangegeven dat zit in de economie en dat zit ook in ons Programma toekomstgerichte landbouw... Maar als u het hebt over de voorbeeldfunctie, dan kan ik u zeggen dat inmiddels de catering hier door Albron verzorgd, ongeveer 30% van de producten plantaardig kan aanmerken. Dat hebben ze mij verteld, maar dat is ook gemonitord. Dat wordt elke keer gemonitord, dat is gewoon via de inkoop. De vraag ernaar maakt inmiddels dat dat 30% is. Om u een indruk te geven: Vorig jaar was dat rond deze tijd 27%, dus het is groeiende, het aandeel als het gaat om plantaardig. Het is denk ik goed om dat ook te melden. De vraag is natuurlijk van: Kun je dat dan tussentijds ook nog een ander percentage laten zijn, bijvoorbeeld 50% dat hier staat? En dan constateer ik dat dat wat lastig is, gezien het feit dat er een contract ligt, voor vijf jaar nog te gaan. En dat betekent dat we dat natuurlijk uiteraard kunnen bespreken, maar dat je niet het kunt afdwingen binnen het huidige contract. Ware het ook niet dat er in ieder geval op dit moment ook een keuze is, omdat inmiddels als de vraag er is, er ook wordt geanticipeerd door de cateraar op die vraag. Want dat zou dom zijn om daar niet op te anticiperen.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter. Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker, ga uw gang.

Mevrouw Zuiker: Ik begrijp natuurlijk wel dat er sowieso al plantaardige producten zijn, een glaasje jus d'orange of zo, maar het gaat hier om een plantaardige maaltijd. En op dit moment moet je gewoon zeggen: Ik ben veganist. En dan krijg je een plantaardig maaltijd en dat waarderen we absoluut. Alleen het zou mooi zijn dat je niet per se veganist hoeft te zijn om af en toe eens een plantaardig maaltijd te nemen, want dat is namelijk de klimaatbewuste keuze. Dat is wat wij zeggen. Dus ik kan me zo voorstellen dat je gewoon in een buffet bijvoorbeeld ook een aantal dingen kan kiezen die gewoon plantaardig zijn. Zo stellen we het ons voor. Dus dat is toch een beetje anders dan u het nu ziet.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dat is best interessant wat je ziet. Volgens mij was er zelfs nu tussen de middag ook iets in de maaltijd vervat wat in ieder geval plantaardige is. En ik denk dat wanneer die vraag nog meer toeneemt de cateraar daarop zal anticiperen. De vraag is of je dat moet afdwingen op dit moment. Binnen het contract is dat niet mogelijk vermeld ik. Ik geef maar aan dat het een keuze is voor een ieder. Maar ik heb in ieder geval bij deze motie ook het oordeel aan de Staten gelaten, want u maakt gebruik van de catering hier. Het zou denk ik heel goed zijn dat u uitspreekt wat uw wens is, maar wel binnen de mogelijkheden die er op dit moment zijn. Het college geeft het in ieder geval aan de Staten om daar het oordeel over te geven. Voorzitter, ik heb de twee moties behandeld. Bij deze.

De voorzitter: Hartelijk dank en dan geef ik het woord aan gedeputeerde Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. Een viertal moties in mijn richting en ik zal ook nog een paar korte opmerkingen maken over andere thema's. Maar ik heb nog ruim de tijd. Dus als ik dat binnen acht minuten doe, heeft gedeputeerde Stelpstra nog een halfuur. Dat is ook mooi. En de commissaris dan. Allereerst de motie over wonen. U heeft helemaal gelijk. Ik denk dat wonen een van de grootste opgaven is op dit moment, waar we ook met zijn allen de schouders onder moeten zetten. U doet een uitspraak in een amendement om nog extra in te zetten op wat we al doen vanuit de Woonagenda. Dat valt uiteen in: We zetten menskracht in via het impulsteam om te zorgen dat toch echt alle plannen zo snel mogelijk een voorkeur worden. We kijken naar financierings- instrumenten die nodig zijn en we voeren lobby. En als de VVD en anderen zeggen, daar zetten we nog eens een impuls bovenop van € 1 miljoen, dan kunnen we daar zeer goed mee omgaan. Dit is ook een moment waarop dat heel handig binnenkomt, omdat ik, zoals ik al heb aangegeven, zeer binnenkort met alle wethouders definitief zal afspreken wat nou die prioritaire woonprojecten zijn die wij gaan bedienen vanuit het impulsteam, omdat daar die vraag ligt vanuit de gemeente. We doen het altijd samen en dan kunnen we dit meteen meenemen. Dit komt er gewoon op neer dat wij op meerdere plekken kunnen helpen. En ik zal u dus dit najaar informeren over de inzet vanuit de Woonagenda hoe dat er voorstaat, ook die inzet heb ik u al toegezegd, en de moties die u bij de Voorjaarsnota heeft aangenomen. En dan kunnen we ook goed schetsen hoe wij deze extra inzet zouden gaan inzetten voorzitter. Nog twee dingen die ik over dit thema wil zeggen. Wij maken namelijk van het impulsteam gebruik van € 1 miljoen uit de Investeringsagenda, maar ook door ongeveer € 0,5 miljoen vanuit de flexpool regeling van de minister van BZK. Zij heeft aangegeven dat zij vanuit de € 1 miljard die bij Prinsjesdag beschikbaar is gekomen, daar ook een vervolg aan wil geven. Dus voor dit nieuwe geld zullen we zorgen dat het boekhoudkundig op een dermate manier wordt vastgelegd, dat dat ook als cofinanciering kan dienen voor die regeling. En dan zijn we wederom eerder dan de

minister, dus ik zeg eigenlijk de minister co financiert ons. Het tweede is, er werden ook wat opmerkingen over gemaakt: Het gaat om zoveel mogelijk van dergelijke menskracht in Drenthe inzetbaar te maken en we zullen dat ook altijd samen doen met de gemeenten. Ik heb liever dat mensen bij de gemeenten aan de slag gaan, want dat is natuurlijk hun eigenlijke taak. Er is geen enkele sprake van concurrentie. We moeten daar goed op poolen en ook kijken, en daar doet uw motie volgens mij ook een handreiking naar, er is vacatureruimte bij gemeenten en die is niet vervuld te krijgen. Maar het zou raar zijn als wij iemand uitlenen aan de gemeente die vervolgens vacatureruimte heeft openstaan. Dus daar zullen we heel goed naar kijken. Maar het is nou eenmaal zo dat het ons lukt om zeer hoogwaardige mensen binnen te krijgen. Ik ben ook ontzettend blij met de menskracht die in ons impulsteam zit. Het zijn allemaal mensen die in de markt zo twee, drie keer zoveel kunnen verdienen. Dus er zit ook een soort intrinsieke motivatie in. En het zijn ook mensen, ik heb het ze niet gevraagd op de man af, maar waarvan ik verwacht dat zij niet woonambtenaar in een gemeente als Midden-Drenthe, Meppel of Emmen zouden willen worden. Dus we voegen hier wel degelijk iets toe. Dat volgt u nu met de knelpuntenpot. Ik stel voor dat we dat in de Begrotingswijziging die dan nog moet volgen gewoon toevoegen aan het budget van de Woonagenda. Dan valt er meteen een mooi beleidskader bij vast. En in opmaat naar de Voorjaarsnota kunnen we u best een doorkijk schetsen naar: Wat is nou de structurele vraag? Zeker als je opgave hebt richting 2030, wat zou er dan gevraagd moeten worden? En dan zullen we ook al dan niet op dat moment moeten bezien of we dat vastleggen in de Voorjaarsnota. Maar we kunnen in ieder geval leveren wat u hier vraagt. Dus ik zie dit als ondersteuning en versterking van wat wij al doen als college. Dus ik zal deze motie positief adviseren voorzitter.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter, mevrouw Zuiker.

De voorzitter: Ja maar mevrouw Zuiker, u heeft al een interruptie gepleegd, dus ik moet nu even streng zijn.

Mevrouw Zuiker: Ja, nee, dat is ook zo.

De voorzitter: Het spijt me. Oké. Gedeputeerde Kuiper continueert.

Gedeputeerde Kuipers: Ik probeer nu te gissen wat de interruptie zou zijn, want dat zou ik hem alsnog kunnen beantwoorden, maar dat kan ik niet voorzitter. Dus helaas. De tweede motie, de motie Frisse doorstart. Daar hebben de heer Loof en anderen ook al het een en ander over gezegd. Vorig jaar was dat een initiatief vanuit uw Staten. We hebben dat als college ook laagdrempelig uitgevoerd, samen met de gemeenten, om dat op de juiste plek te laten landen en veel gemeenten hebben daar vrijwillig ook eigen geld tegen aangezet. En er zijn heel veel activiteiten mogelijk gemaakt bij verenigingen en clubs in Drenthe. Ziet u ook de rapportage die we u vorige week hebben toegestuurd. Ons college is daar zeer enthousiast over, dat treft u daar ook in aan. U vraagt nu om daar een vervolg aan te geven. Ik kan me heel goed voorstellen dat we dat op precies dezelfde manier uitvoeren, weer samen met de gemeenten, laagdrempelig terecht te komen. En dat levert ook meer plezier op van het hele optuigen van die structuur met onze gemeenten, maar daarnaast ook gewoon veel meer plezier in Drenthe. Gezien het aantal indieners van de motie maakt het ook niet zoveel uit wat ik u nu adviseer, maar ik adviseer positief. De motie over de RUD. Daar is al het een en ander over gezegd nu. Maar over de RUD is natuurlijk de afgelopen tijd hier ook al uitgebreid gesproken en dat heeft ook geleid tot een zienswijze van de Staten richting het algemeen bestuur van de RUD. Dat moeten we volgens mij niet allemaal nu opnieuw doen. Wat ik al wel had aangekondigd in de commissie, is dat er dit jaar

nog een extra rekening zal komen van ongeveer € 400.000. Die zal zitten in de laatste begrotingswijziging van 2021, over werk dat aan de provincie toe te rekenen is. Ook wordt er natuurlijk nu de laatste hand gelegd aan het Jaarprogramma 2022 en die begrotingswijziging die is aangekondigd in het hele begrotingsproces. Ik verwacht ook dat dat een forse verhoging van de provinciale bijdrage gaat opleveren. En wat dat precies gaat zijn daar moeten we het natuurlijk nog over hebben, maar dat zijn wel dingen... die context wilde ik wel nogmaals met u delen voorzitter. Maar dat zijn allemaal toerekenbare kosten op basis van de verrekeningsafspraken van wat de RUD doet, toerekenbaar aan de provincie. En dat hebben wij dus gewoon te voldoen als dat de besluiten zijn van het algemeen bestuur van de RUD. De motie die door het CDA en anderen is ingediend, staat los van wat daar loopt, want eigenlijk vraagt deze motie om eenzijdig als provincie, als 1 van de 30 deelnemers, geld in te brengen in de gemeenschappelijke regeling. Dus u maakt daarmee feitelijk een gebaar richting de gemeenten, die worstelen met het rondkrijgen van uw bijdrage richting de RUD, zo schetst u. Dat is een gebaar richting de gemeenten, door een deel van de gemeenschappelijke kosten die de RUD maakt eenzijdig aan de provincie toe te rekenen. Maar voor de RUD als geheel zie ik dit dus als budgetneutraal. Het kan zijn dat door deze middelen beschikbaar te stellen een aantal dingen vanuit het ontwikkelprogramma waar u het aan koppelt naar voren worden gehaald, omdat die door budgettaire prioritering naar achteren geschoven zijn. Dus het kan zijn dat ze eerder gebeuren, maar er zitten al in het ontwikkelprogramma. Dus op lange termijn is dit voor de RUD budgetneutraal. Het is een gebaar richting de gemeenten, onze collega's binnen de RUD. Ik zou zeggen dat is redelijk onorthodox, maar als u dit wilt dan is dat wel mogelijk en uitvoerbaar. Dan zou ik wel zo'n afspraak maken zoals u die heeft vastgelegd, dat we het aan een bepaald doel koppelen zodat we daar ook iets value for money krijgen. Als college zouden we hier niet mee komen, maar dit is verder aan u als beschikker over het budgetrecht. Dus ik zou in deze adviseren: Oordeel aan de Staten. Even een slokje water voorzitter. Dank u wel. De dorpshuizen. Nee, wacht. Ik zal eerst de motie RTV Drenthe nog even langsgaan. Voorzitter, deze bestuurder is nog geen 35, maar ik had wel de sjoerge om in het voortraject de heer Blinde vast even te bellen, want ik wilde hem natuurlijk de beschaming voorkomen om een overbodige motie in te dienen. Maar daar ben ik helaas niet in geslaagd. Dus mijn excuses richting de heer Blinde daarvoor. Maar die motie is wel degelijk, en dat kondigt u eigenlijk zelf al aan, wel degelijk overbodig. Dat heb ik hem ook verteld. In de Sociale Agenda staat € 50.000 voor ondertiteling van RTV Drenthe. Pas zeer onlangs heeft RTV Drenthe ook daadwerkelijk die subsidie aangevraagd en dat is pas het moment dat we iets kunnen overboeken. We kunnen niet zomaar tikkies sturen zeg maar. Daar hebben we zeer gespoed de schouders onder gezet. Komende dinsdag breng ik het voorstel in het college om die subsidie ook daadwerkelijk aan RTV Drenthe te verlenen voor ondertiteling van hun programma's. Ik kan natuurlijk niet voorspellen hoe mijn collega's zich opstellen in het college, maar u kunt ervan uitgaan dat dinsdag op de besluitenlijst zal staan dat wij die subsidie daadwerkelijk verlenen. Dus een aansporing is niet nodig. Maar de heer Stelpstra heeft straks nog ruim de tijd om er wat van te zeggen als hij daar nog behoefte aan heeft. Dus die motie is overbodig en zou ik op dit moment dus ontraden. Er is een aantal keer aandacht gevraagd voor de dorpshuizen, zowel in de commissie FCBE als vandaag voorzitter. Zelf vernemen we natuurlijk ook die signalen in directe zin, maar ook via de BOKD die wij jaarlijks subsidiëren. Er is een boel aan de hand, eerst vanuit de corona situatie, nu ook nog weer gekoppeld voor een aantal dorpshuizen richting de stijgende gasprijzen. In het verleden zijn ze daar ook via de gemeenten voor gecompenseerd en we hebben nog gelobbyd voor de TOGS-regeling, om te zorgen dat ze daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen met hun allemaal moeilijke dingen met codes. Dat is gelukt en daar zijn ze voor gecompenseerd. Wat ik ook eerder heb gedeeld in de commissie: Ik denk niet dat wij de overheid zijn die het voortouw moet nemen om ze in de breedte te compenseren voor dergelijke tegenslagen. Aan de ene kant is het onderdeel van echt grote, brede problematiek als het

gaat om corona, als het gaat om gasprijzen. Aan de andere kant, ieder dorps huis is anders. Dat is nou precies de charme van een dorps huis. Het gaat om lokaal maatwerk. Dus het Rijk en de gemeenten zijn er in eerste lijn aan zet. Maar desondanks voorzitter, desondanks gaat het college van GS een gebaar maken richting de dorps huizen, gehoord ook deze situatie en de signalen die u afgeeft. Vanwege de situatie waar zij inzitten en de waardering die wij voor de dorps huizen hebben, zullen wij eenmalig € 1000 per dorps huis gaan verstrekken als gebaar, als subsidie, met zeer weinig voorwaarden en dat ook weer laagdrempelig uitvoeren met de gemeenten. Dat wordt gedekt vanuit de bestaande Begroting 2021. Dus dat zou ik los zien van de motie Frisse doorstart zoals die nu voorligt, die vooral op activiteiten gericht is. Een bedrag van € 1000 per dorps huis. Wij gaan dat verder in gang zetten voorzitter. Dus dat zult u vanzelf merken dat wij dat doen. Tot slot vroeg de heer Schoenmaker nog naar een enquête die de BOKD aan het doen is, of ik die aan u wil aanbieden. Nou, dat doen ze in ieder geval niet in opdracht van ons, dus het zou wat raar zijn als ik dat dan vervolgens aan u ga aanbieden. Maar ik zal uw interesse overbrengen aan de BOKD en ik zal hen vragen of ze dat dan zelf aan u willen aanbieden. Het is natuurlijk niet aardig om iets van iemand anders aan u te geven, maar dan krijgt u het zelfde resultaat mijnheer Schoenmaker. Tot slot voorzitter nog iets over het drinkwater. Onder andere mevrouw Kleine Deters vroeg daar aandacht voor. Het is goed, dat heb ik in de commissie ook al aangegeven, we gaan het de volgende Statenvergadering en de commissie OGB nog uitgebreid hebben over het Regionaal waterprogramma, waar dus ook drinkwater- en grondwater- bescherming onderdeel van uitmaken. Korthedshalve voor nu twee dingen. De grondwaterkwaliteit in Drenthe is voor al onze grondwaterlichamen goed. Dat wil niet zeggen dat er geen bedreigingen zijn, maar de grondwaterkwaliteit is goed. In het Regionaal Waterprogramma kondigden wij ook aan meer grondwater- beschermingsgebieden te gaan aanwijzen als het gaat om het aanleggen van strategische voorraden. Dus we komen daar wel zeker in tegemoet. Volgende keer zullen daar dus uitgebreid over wisselen en korthedshalve wil ik het voor nu dan hierbij laten. Volgens mij heb ik dan nu alles in mijn portefeuille ook bij de kop gehad. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Kuipers. Ik geef het woord aan gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Voorzitter dank u wel. Volgens mij resteren er voor mij twee dingen om op te reageren. Dat is allereerst de motie over tussen aanhalingstekens 'energiearmoede'. En bewust tussen aanhalingstekens, want ik wil zelf wel van dat begrip af. Ik heb het ook vaak gebruikt, maar ik ga ermee stoppen, want ik ben het van harte eens met wat de heer Smits daarover zei: We praten hier over een groep mensen die ook te weinig geld heeft om naar de tandarts gaan. Dan spreek ik ook niet over tandartsarmoede. Ze kunnen hun hypotheek niet meer betalen, dan spreken we ook niet over hypotheekarmoede. Dit zijn mensen die gewoon arm zijn, gewoon arm. En helemaal mee eens, dat is een schande dat dat gebeurt in dit land, dat mensen naar een voedselbank moeten. Maar voor deze arme categorie mensen is inderdaad de energielast wel een grote last. En dat is wat anders. En kunnen we daar wat aan doen? In de motie zelf staat al iets dat de gemeenten bijna radeloos zijn om iets te bedenken. Ik weet niet of ik het nu helemaal goed citeer, maar die zitten ook een beetje met de handen in het haar. Ik heb het hier ook al eerder geuit, het is verschrikkelijk moeilijk om hier iets voor te bedenken. We zijn er al heel lang mee bezig. Dus inderdaad, dat is ook een van de... Even in de richting van de heer Blinde, verder onderzoek heeft wat mij betreft niet zoveel zin, want dan kun je het geld beter in andere dingen stoppen. Er is actie. Dat betekent dat wij nu wel opnieuw kijken: Wat kunnen we doen? Zoals u weet, dat is hier ook eerder aan de orde geweest, wordt er ook in de Regio Deals Zuidoost-Drenthe gekeken of daar mogelijkheden zijn. Waar we nu daar over aan het kijken zijn, is of we er een soort isolatieprogramma kunnen opzetten voor woningeigenaren

die, we gaan nu even uit tot ongeveer 130% van de minimumloongrens, zitten. Dat is zo'n standaard? Als je die tegen een kleine € 5 miljoen aan wat binnen de Regio Deal zou kunnen worden opgelost... We willen hetzelfde ook doen voor anderen, die buiten de Regio Deal vallen. Binnen de Regio Deal praten we over 1900 huizen, ik zeg het even uit mijn hoofd, en daarbuiten rond de 1300. Je mag ongeveer € 2500 per woning isoleren, weggeven, dus dan zit je al op een bedrag van € 3 miljoen. Dat is best wel veel, ruim € 3 miljoen. Ik heb ook gekeken of er ruimte is om met een financieel voorstel te komen. Ik weet niet of dit haalbaar is, maar we zullen in ieder geval kijken of we daar met een opzet kunnen komen en eventueel ook met een doorkijkje, want dat is denk ik ook wel belangrijk. Ik zeg wel, dat ligt hem wel aan de woningeneigenaren, want met woningcorporaties ligt dat wel wat ingewikkelder. Die hebben daar zelf ook een grote verantwoordelijkheid in. Maar we proberen met een heel praktisch voorstel te komen. Ik zou bijna zeggen, we rijden met de isolatiebus door de straten en gaan bij iemand aan, om het een beetje populair te zeggen. Dus ik hoop dat... Ik ga mijn stinkende best doen om met zo'n voorstel te komen, maar er zullen ook allemaal juridische perikelen overwonnen moeten worden.

De voorzitter: Ik zie de heer Ewoud Bos.

De heer Bos: Voorzitter, het doet ons deugd om dit te voornemen van gedeputeerde Stelpstra en dit is ook de motie zoals wij die in de Voorjaarsnota hebben ingediend, niet is ingediend, maar die overgenomen is. Het is goed om te horen dat daar al een uitwerking voor op stapel ligt. Dus we willen de heer Stelpstra even bedanken.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Bos.

Gedeputeerde Stelpstra: Dan het tweede onderwerp. Dat is door de heer Schoenmaker aangeduid. Hij verwees naar een interview dat door mijn collega Stigter uit Noord-Holland is gedaan over de REIS, de Regionale Energie Infrastructuur. En inderdaad mijnheer Schoenmaker, daar is op dit moment een discussie over. Ik zit in de task force REIS, zoals dat dan heet binnen het IPO. Op dit moment is het zo dat bij de netbeheerders: Wie het eerst komt, wie het eerst maalt. En ja, dat klinkt heel onpartijdig, ware het niet dat bij de netbeheerders alle grote partijen, sommige mensen hebben ze wel eens cowboys genoemd, dat ga ik niet doen, maar grote partijen daar al heel veel ruimte geclaimd hebben op het net en daarmee ook heel veel druk leggen op de keuzes die gemaakt moeten worden. En we hebben hier altijd gezegd, en dat blijf ik volhouden, het is primair een ruimtelijke keuze waar wij onze nieuwe energievoorzieningen gaan neerzetten. Dus de vraag is of dat onpartijdig is. Het is wel een systeem waarbij je inderdaad eigenlijk geen keuze hebt. Wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Dat speelt. En als je dat dan afzet tegen de netcongestie, dan betekent dat op dit moment ook, dat doordat die keuze gemaakt is, er heel veel ruimte geclaimd is die op dit moment niet gebruikt wordt, maar wel plekken bezet houdt voor misschien die sportvereniging die iets wil doen met een zonnepark, of dat hippisch centrum dat iets wil doen met zijn zonnepark, of die coöperatie in de buurt die iets met een zonnepark wil. Want dit is gereserveerd voor parken die misschien niet eens door zullen gaan en misschien wel nooit doorgaan. Dat is het systeem van dit moment. De hele netcongestie wordt een steeds groter probleem. Naast Drenthe, ik zou bijna zeggen, hebben ze dat nu ook in andere provincies ontdekt helaas. En het is zo'n groot probleem aan het worden dat we niet alleen maar over de aanbodkant spreken, kunnen wij al onze nieuwe energie nog kwijt op het net, maar in de pro-

vincie van mijn collega Stigter onder andere wordt al gesproken kunnen wij nog wel onze afnemers bedienen. De kroket van Fred uit Zaandam is bekend, heb ik begrepen. Die kan niet meer op het net als afnemer. Dus dat is het probleem waar we op dit moment mee zitten en dat moet dus gereguleerd worden. Het Rijk is bezig met wetgeving rond de hele energiewetgeving, en is van plan om dat ook te gaan reguleren. Daarom hebben wij vanuit het IPO gezegd, het is de vraag of je dat nou op Rijksniveau moet doen, want we willen uiteraard zo dicht mogelijk bij de mensen dit gaan regelen. Dat kun je dan op het gemeentelijk niveau doen, dat is te klein schaalniveau, omdat er heel veel regionale componenten in zitten, dat heeft met regionale stations te maken. Dat schaalniveau is gewoon te klein. Op Rijksniveau staat het wel heel erg van ons af. Dus is het logisch om dat op een ander niveau te doen. Je kunt het op RES regio niveau doen. Maar ja, een RES regio is een samenwerkingsverband. Onze overtuiging is, wil je dat ergens doen, dan moet dat ook ergens gebeuren waar je keuzes democratisch gelegitimeerd zijn en democratisch gecontroleerd kunnen worden. Dus is het heel logisch dat de provincie daarin dan bevoegdheden gaat krijgen. Dat is ook wat in de gesprekken met het Rijk aan de orde is. Het is heel logisch om deze regierol aan de provincies te geven. En als het goed gaat, doe je dat natuurlijk in samenwerking met je gemeenten. Wij zijn al bezig met de programmering in onze huidige RES, om dat in samenwerking met de gemeenten te doen. Maar je zult ook tegen knelpunten aanlopen, want het is onlogisch. Om u een voorbeeld te geven. Stel dat er in gemeente A twee zonneparken zijn gepland en in gemeente B is ook een zonnepark gepland. Dat je eerst met het ene in A begint en dan in B en dan die andere in A nog eens een keer er achteraan doet. Dat is geld verspillen. We willen ook de kosten laag houden. Dus moet je het zo programmeren dat je het in een goede volgorde zet. Dat wil niet zeggen dat parken of projecten buiten beeld raken, maar dat de timing wel heel erg belangrijk is. En ook kijken, hoe kun je het zo goed mogelijk qua kosten op elkaar afstemmen. Het is een ingewikkeld verhaal merk ik als ik het ga houden. Ik hoop dat u het nog kunt volgen. Maar dat is de reden waarom we zeggen: Geef de provincie daar dan regie op, want dan kun je het ook democratisch controleren.

De heer Schoenmaker: Voorzitter.

Gedeputeerde Stelpstra: Mijnheer Schoenmaker.

De voorzitter: De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u voorzitter. Ik ben ontzettend blij met deze beantwoording, alleen, waarom heb ik de vraag net gesteld? In het radioprogramma werd de simpele situatie neergezet van een casino ten opzichte van een school. Wij hebben nagevraagd waarom dit is. Het verhaal dat u nu vertelt is een heel helder verhaal, een heel logisch verhaal, maar dit is in de media niet gemeld. Waar ik op doelde, is dat het vertrouwen en de argwaan van de burger toeneemt op het moment dat goede informatie achterwege blijft. Als ze dit verhaal nou op de radio hadden verteld, dan snapt men tenminste waar het over gaat. In de radio-uitzending kwam het erop neer dat een casino minder belangrijk is dan een school en dat de provincie gaat bepalen wie dan de stroom krijgen. Dus dit soort dingen goed uitleggen, dat is de essentie om vertrouwen en draagvlak te creëren. Dus bedankt voor de beantwoording, want zoals u het vertelt, zo is het mij ook verteld.

Gedeputeerde Stelpstra: Nu u dit voorbeeld noemt, dat soort vraagstukken kunnen we dus wel voor komen te staan. Als er straks meerdere afnemers zijn, aan wie moet je dan de eerste keus geven? En dat is een maatschappelijk debat. En volgens mij vindt een maatschappelijk debat zijn weerslag in het democratisch debat en daar kun je er ook een debat over voeren. En als die

keuze dan gemaakt wordt, dan zullen we daar samen verantwoording over... of zullen wij waarschijnlijk, want wij moeten die keuze maken, dat aan u moeten verantwoorden. Dat is het beeld.

De voorzitter: De heer Schoenmaker in tweede instantie.

De heer Schoenmaker: Maar de toevoeging en de onderbouwing die u hier nu geeft, die ontbrak volledig in het radioprogramma. En ik denk dat het de taak is van de provincie, zeker als het om IPO-niveau gaat, om inwoners zo goed mogelijk te informeren waarom er keuzes gemaakt moeten worden. Dat er onenigheid over ontstaat of dat er andere inzichten zijn, prima, maar de onderbouwing moet wel verteld worden. En onderbouwing miste ik volledig en die onderbouwing vertelt u nu wel. Dus ik ben daar blij mee. Dat is de basis waar je vertrouwen op kweekt.

Gedeputeerde Stelpstra: Prima, als dit een paar stappen verder komt, zullen wij er u ook verder over informeren en er ook voor zorgen dat er goed gecommuniceerd wordt. Maar we zitten nu in het gesprek met het Rijk. Dat was het mevrouw de voorzitter. En ik ga onder de druk van de heer Kuipers voor de komende collegevergadering voor de besluitvorming nu maar weer terug naar mijn stoel.

De voorzitter: Ja, ja, ja. Dank u wel gedeputeerde Stelpstra. Ik vraag even aan de vicevoorzitter of die het voorzitterschap wil overnemen, want mij rest nog een tweetal zaken. We hebben vanmiddag natuurlijk ook gediscussieerd over asielzoekers, statushouders. U weet dat ik deel uitmaak van de landelijke regietafel vluchtelingenbeleid, namens alle rijksheren zoals dat dan heet. Ik heb ook de functie van rijksheer. Aan die landelijke regietafel wordt iedere keer goed bekeken hoe de instroom van asielzoekers verloopt en hoe de uitstroom van de statushouders uit de azc's gestalte krijgt. Dat doen we in nauwe samenspraak met de gedeputeerde wonen en de wethouders wonen. En vanuit die landelijke regietafel zijn er ook twaalf provinciale regietafels, waar mijn collega's samen met de burgemeesters en de wethouders en de gedeputeerden in kwestie natuurlijk naar dit soort van aangelegenheden kijken. Ik kan u melden dat we echt enorm ons best doen om de statushouders zo snel mogelijk een plek gegeven. Dat is voor de mensen in kwestie natuurlijk essentieel, want die zitten soms al heel erg lang in een asielzoekerscentrum. Terwijl ze hier in Nederland gewoon perspectief zouden moeten hebben en gewoon deel zouden moeten kunnen uitmaken van de arbeidsmarkt. We zien ook dat heel veel werkgevers op zoek zijn naar extra handen en hoofden, dus dat dient ook gewoon te gaan geschieden. Dus daar zijn we met zijn allen druk mee doende. En als we het hebben over, daar zei collega Bijl ook al iets over, als we het hebben over de overlast in het openbaar vervoer, dan heb ik daar een apart traject over met de staatssecretaris van vluchtelingenbeleid en haar medewerkers, maar ook met de burgemeesters in ons gebied. Dan praat ik met name over de burgemeester van Westerwolde, Zwolle en Emmen en natuurlijk met collega Bijl. Want we hebben al het een en ander aan maatregelen kunnen bewerkstelligen, maar we laten niet af, want al diegenen die een duit in de zak hebben gedaan hedenmiddag, die hebben gewoon gelijk. Een paar mensen kunnen het niet verknallen voor alle mensen die hier een veilig heenkomen zoeken. Dus ik ben met u van mening dat deze mensen gewoon echt, en dan ga ik me heel vreemd uitdrukken, bij kop en kont gepakt moeten kunnen worden als dat zo uitkomt, want die kunnen echt dat openbaar vervoer niet op deze manier, je zou kunnen zeggen, tackelen. Dus daar gaan we mee door. Ik heb zeer binnenkort weer een overleg en ik zal melden wat er uitkomt aan onze Staten. Uiteraard ook aan alle gemeenteraden in kwestie, zodat we door kunnen stappen op die weg. Dat is het eerste onderdeel voor mijn portefeuille zal ik maar zeggen. Het tweede deel.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

Commissaris van de Koning: Even kijken, ja, de heer Vorenkamp. O nee, sorry ik ben geen voorzitter.

De vicevoorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u wel. Ik hoor van mevrouw Klijsma allerlei mooie woorden waar ik zelf heel veel en heel grote verwachtingen van heb. Maar ik heb... U begon over die asieltafels en zo, over die vluchtelingen tafels, en toen vroeg ik mij af: Wat is nou eigenlijk de rol van de gekozen politici in dit hele geregel van die tafels?

Commissaris van de Koning: Nou kijk, het kabinet, het demissionaire kabinet, heeft er niet voor gekozen om de crisissituatie beet te pakken. Want als dat zo is, ga je natuurlijk acteren via de veiligheidsregio's. Dus het demissionaire kabinet heeft ervoor gekozen om via die landelijke regietafel en provinciale regietafels het beleid te delen met de andere overheden. En gekozen politici hebben daarin zeker een rol, want je spreekt dan natuurlijk ook met wethouders, en in ons geval een gedeputeerde van wonen. En van tijd tot tijd praten die wethouders natuurlijk de gemeenteraden weer bij. U heeft ook in onze provincie kunnen merken dat als het gaat om extra opvang voor asielzoekers, de gemeente Emmen bijvoorbeeld een hotel een oud hotel, versneld heeft ingezet. En de gemeente Meppel een boot heeft ingezet, zodat Ter Apel, waar wel erg veel mensen bijeen zaten, ontlast kon worden. Zo gebeurt dat in het hele land, niet alleen in onze provincie. Dus op die manier geven we heel snel antwoord op de vragen. Maar essentieel is dat we natuurlijk niet iedere keer bij een gevoel van crisis acteren. Maar dat je zo flexibel kan zijn met instroom of uitstroom dat je niet iedere keer onder stoom en kokend water zaken hoeft te regelen. Dus vandaar dat het zo wezenlijk is dat je die infrastructuur ook recht overeind houdt.

De vicevoorzitter: De heer Vorenkamp in tweede instantie. Ik wil u nu stimuleren, maar dit is wel... U heeft nu gebruik gemaakt van uw interrupties.

De heer Vorenkamp: Ja voorzitter, dank u wel. Het enige dat ik dan nog wil zeggen is: Mevrouw Klijsma reflecteert qua gekozen politici op de wethouders, maar in het duale bestuur zijn dat in principe geen gekozen politici. Dat wou ik toch even stellen.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Vorenkamp. Mevrouw Klijsma nog reactie daarop?

Commissaris van de Koning: Ja, daar heeft u een punt, want wethouders kunnen natuurlijk ook van buiten de raad benoemd worden. Zeker. En het is erg wezenlijk dat colleges, laat ik me zo maar uitdrukken, van B&W en van GS hun Staten en hun raden goed bijpraten ook op dit onderdeel. Het tweede punt was voorzitter, als u nog even voorzitter wil blijven, de motie van de zijde van de ChristenUnie. Die gaat over hoe kun je mensen in Nederland, in Drenthe in ons geval, nog net iets meer bewust laten worden van wat er gebeurt als het gaat om ondermijning. Ik moet u zeggen, ik vind dat een sympathieke motie. Want een aantal van u was aanwezig op 9 juni jongstleden, toen stond hier naast ons provinciehuis een container en in de container kon je zien hoe drugs gemaakt worden. Ik denk dus dat het heel goed is dat we dat aan veel meer mensen in Drenthe laten zien, opdat wij voorkomen dat met name jonge mensen op het verkeerde pad terechtkomen. Ik denk dat het dus heel goed is dat van uw zijde deze handreiking

wordt gedaan. En samen met gemeenten, politie, justitie, Belastingdienst is het natuurlijk essentieel dat in de context van het RIEC we deze middelen kunnen inzetten, zodat die bewustwording echt wordt onderbouwd en uitgebouwd. Dus ja, wij laten het oordeel aan de Staten over deze motie. Dank u wel voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Klijnsma. Geen verdere opmerkingen hierover. Dan geef ik u ook het voorzitterschap weer terug.

De voorzitter: Nou dank u wel beleefd. En dan komen wij bij de tweede termijn van de Staten. En ik begin bij de heer Blinde. De spreektijd bedraagt 2 minuten.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Ik beperk mij tot alle moties die zijn ingediend. Wat ons met name over het algemeen opviel, is dat er toch wel een kleine € 4 miljoen uitgegeven gaat worden, mochten alle moties aangenomen worden. Dat vinden wij best veel eigenlijk. JA21 hamert best wel een tijd op belastingverlaging, dat lijkt een beetje een taboe op te leggen. Maar we hebben dus best veel bestedingsdrang. Dan begin ik met de meest bescheiden motie, die van de ChristenUnie: € 100.000. Die kunnen wij nog wel steunen, ook omdat wij ons ook al heel lang hard maken voor dat we drugsproductie tegengaan, ondermijning tegengaan. Het is echt wel heel ernstig als je kijkt wat er geproduceerd wordt. Laatst nog vlak bij ons huis. Middenin een woonwijk, vlak bij een speeltuintje worden allerlei synthetische drugs geproduceerd. Als er maar een rotje naar binnen wordt gegooid met oud en nieuw, heb je echt een zeer ernstig probleem. Dus even los van drugsgebruik of weet ik wat, het zorgt gewoon echt voor hele gevaarlijke situaties. Dan de motie van, ik moet zeggen Toekomstbestendige schoolpleinen. Wij waren eigenlijk de eerste, nou ja goed, die is nooit ingediend... Maar wij zijn tegen deze motie. We vinden hem gewoon onnodig bureaucratisch. We vinden het een sympathiek idee. Waren er wat voorwaarden geschrappt, dan hadden we er nog wel mee kunnen leven. De motie Energiearmoede van de PvdA voornamelijk steunen wij niet. Ik denk dat er echt wel genoeg kennis en onderzoek naar is gedaan. We zien er ook wel een probleem bij. We hebben ons natuurlijk wel een beetje ingelezen. Het gaat vaak om een groep woningeigenaren, dus geen huurders, niet mensen die bij een woningbouwvereniging zitten. Wettelijke regelgeving verbiedt vaak gemeentes om bij die woningeigenaren iets te doen. Dus er wordt nu veel naar Regio Deals gekeken. Alleen één van de punten is dat de woningeigenaren, en dat is wel vaker benoemd vanmiddag, extreem wantrouwend zijn naar de overheid. Dat was een van de uitkomsten van het symposium waar de heer Stelpstra in 2019 in Hogeveen bij aanwezig was. Toen werd er geopperd: Wat kan die groep dan wél doen? Zich bijvoorbeeld gaan organiseren in een corporatie, ik noem maar wat, maar het is ook nog eens gewoon een hele lastige groep om te helpen. Je zou maar zo kunnen zeggen, ik kom je helpen, en zij gooien de voordeur dicht. Dus dat is echt wel een gigantische uitdaging. Wij denken niet dat deze motie daar iets in bijdraagt, ondanks dat wij het probleem wel volledig ondersteunen en wij de PvdA bedanken voor hun moeite en de aandacht die zij daaraan besteden. VVD-motie Vliegende brigade: € 1 miljoen.

De voorzitter: Kunt u iets sneller, want u bent al behoorlijk over tijd.

De heer Blinde: Die gaan wij niet steunen, want de hoeveelheid ambtenaren met kennis wordt niet vergroot. We willen gewoon wat meer geld uitgeven en zorgen dat ze onze kant opkomen. Ik denk dat andere marktkrachten dan denken: Prima, Drenthe gooit er € 1 miljoen tegenaan. Enig detacheringsbureau denkt: Dan gooi ik er € 2 miljoen tegenaan. Ik denk dat dat een concurrentie is die niet te winnen valt. Frisse doorstart corona zullen we ook niet steunen. Dat is ook

weer een kleine € 1 miljoen die we dan besparen. Ik denk dat ik zo wel alles gezegd heb voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. Dan gaan we over naar de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u voorzitter. Ik zal het ook kort houden. Even over de opmerking van de heer Blinde zojuist over zijn reactie op de motie Energiearmoede die hij sympathiek vindt en daar bedankt hij ons voor. Waarvoor wij dan ook weer dankbaar zijn. U heeft het over de moeilijkst bereikbare groep en dat klopt. Deze energiearmoede, ik zou het woord bijna niet meer mogen gebruiken, maar de motie die het hier betreft gaat inderdaad over de meest lastig bereikbare groep. En dat is voor u een reden om te zeggen: Daartoe stemmen wij niet mee in. Daar vind ik nou eigenlijk heel erg jammer, want dit zou eigenlijk... Luistert u mijnheer Blinde of...? Nee dus. Dat vind ik jammer, want daarmee geef je een groep ook op. En wij vinden het zo fijn dat we hier, hoop ik, in meerderheid met elkaar bepalen dat we ook die groep niet in de kou laten staan, letterlijk niet in de kou laat staan. Dus ik beveel u toch van harte aan om mee te stemmen straks. Voorzitter, u moet straks maar even recapitulieren welke moties nu wel of niet in stemming gebracht gaan worden. Een aantal zijn volgens mij ook min of meer overgenomen door de voorzitter. Het is even een beetje zoeken.

De voorzitter: De heer Blinde wil een interruptie plaatsen en ik zal zo meteen met de griffie inderdaad de moties en amendementen even doorlopen. Het is fijn als de fracties in tweede termijn, in hun tweede termijn precies aangeven wat ze met de moties en amendementen doen na ommekomst van de eerste termijn van het college, zodat we weten welke moties worden aangehouden, welke moties worden ingetrokken en welke moties in stemming worden gebracht en dat geldt natuurlijk ook voor de amendementen. De heer Blinde.

De heer Blinde: De heer Loof voorzitter, het regent opeens kwalificaties vandaag en u laat ook weer een groep in de kou staan, letterlijk nog wel. Kijk, ik heb volgens mij duidelijk uitgelegd, de reden waarom wij de motie niet steunen is dat we het wel belangrijk vinden, maar wij denken niet dat deze motie een stap in de juiste richting is. Dus ik heb ook mijn waardering uitgesproken voor uw werk en de intentie daarvan, maar gewoon de inhoud zoals die er nu staat, denk ik niet dat die een duit in het zakje doet. Dus dat nuanceverschil wil ik wel even aanbren- gen.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Dank u mijnheer Blinde voor uw reactie. We hebben elkaars telefoonnummer heb ik begrepen, dus u had ook even kunnen bellen van: Kunnen we samen misschien tot een formulering komen waarin we toch tot een oplossing komen voor dit verhaal? Maar wellicht een volgende keer. Wat ik nog heb moeten zeggen voorzitter, is dat de Partij van de Arbeid-fractie instemt met de Begroting 2022 en de 13e begrotingswijziging 2021. En ons oordeel over de moties volgt straks.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Mevrouw Dijkers van de SP.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Ik houd het ook even bij de moties in eerste instantie. De motie van de Partij voor de Dieren de Plantaardige revolutie kan op onze steun rekenen, omdat we het initiatief op zich gewoon heel waardevol vinden in ook een haalbare manier om het

goed onder de aandacht te brengen. De motie Frisse doorstaat dienen we mede in, evenals de Groene schoolpleinen revolutie, voor een school van de toekomst. De initiërende SP-motie die we in eerste instantie hadden, hebben we ingeruild voor een breder gedragen voorstel met bijbehorend budget. En nu de gedeputeerde aangeeft dat deze motie uitgevoerd zal worden, hebben we voor GS nog een voorstel om mee te nemen. Want hoe mooi zou het zijn om zicht te houden op de voortgang en de successen, en daartoe aan de besteding van deze middelen een vorm van een competitie om een prijsvraag voor de deelnemende scholen een te verbinden. Dat zou een mooie vorm kunnen zijn waarin we op de hoogte gehouden worden. Dus we horen graag van de gedeputeerde hoe hij daartegen aankijkt. Ook de moties Energiearmoede en Publiekscampagne drugscriminaliteit dienen wij mede in. De verhoging van het RUD- budget, daar stemmen we mee in. en de Woonknelpuntenpot, wat een mooi woord is dit, daar zaten we een beetje mee te worstelen, omdat we eigenlijk in eerste instantie dachten van, die knelpunteninventarisatie is toegezegd, daarop zouden we misschien kunnen wachten. Maar aan de andere kant, met de onderbouwing die er bij gegeven was hebben we toch besloten dat we ook deze motie ondersteunen, omdat het elkaar niet in de weg hoeft te zitten. En dit zal bijna zeker ook de uitkomst zijn van één van de grote knelpunten. Dus dan is een mooie start op tijd ook belangrijk. De overige moties. Ik heb er misschien nog wel eentje ergens gemist, maar in principe steunen we die niet. We stemmen dus in met de voorliggende Begroting en de wijzigingen. En omdat ik in de eerste ronde dat niet gedaan heb, wil ik bij deze nog de gedeputeerde bedanken voor de manier waarop we de afgelopen periodes samen opgetrokken zijn. Ook voor de mensen die niet met een hele zware financiële kennis en achtergrond zitten, is het een prettige manier om toch rondom begrotingen in gesprek te zijn. En dat heb ik erg gewaardeerd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dikkers. Mag ik mevrouw Meeuwissen uitnodigen, van de VVD?

Mevrouw Meeuwissen: Dank u wel voorzitter. Ik ga ook even de moties bij langs. Allereerst onze eigen motie. Dank aan de gedeputeerde Wonen voor zijn enthousiaste woorden ter ondersteuning van onze motie Knelpuntenpot wonen. Dan dienen wij moties mee in: De Ondernijingspublieksactie en de Frisse doorstart. Die steunen wij uiteraard. Wij steunen ook de motie Energiearmoede. De motie Plantaardig zullen wij niet steunen, want wat ons betreft is de vraag echt leidend voor het aanbod. De motie van Forum voor Democratie. Ik kan de heer Velzing daarmee wel feliciteren heb ik begrepen, omdat de gedeputeerde heeft gezegd dat hij dat overneemt. Wij vinden dat ook een goed idee, om meer publiciteit op een toegankelijke manier te geven aan de Begroting. Dus daarmee verwacht ik dat die niet meer nodig zal zijn, die motie. Dan de RUD. Hier hebben wij toch wat meer moeite mee, gehoord ook de gedeputeerde. Wij hopen ook dat het CDA, die dat ook gehoord heeft wat de gedeputeerde heeft gezegd, zal besluiten om de motie aan te houden. Want het lijkt ons namelijk verstandig om te besluiten over eventueel extra geld voor de RUD in samenhang met de andere aanstaande besluiten die van ons worden gevraagd, ook over de begrotingswijzigingen die aangekondigd zijn. En het lijkt ons niet verstandig om vooraf in het gat van de gemeente te springen. Dus wij vragen eigenlijk het CDA om deze motie aan te houden tot een later moment. Dan de Groene schoolpleinen. Onze eerste reactie was: De provincie gaat hier helemaal niet over, scholen gaan erover, hoogstens de gemeente. Hoe groot is het probleem? Hebben wij daar zo'n groot bedrag voor over? Maar omdat we zien dat er veel steun is binnen de Staten, hebben wij er toch goed naar gekeken. En ja, hoe je het ook wendt of keert, groene schoolpleinen zijn natuurlijk wel mooi. Sympathiek aan deze motie is dat hij niet één op één uitgaat van het hier eerder gepresenteerde plan. Dus wij willen deze motie wel steunen en geven de gedeputeerde mee wat wij belangrijk vinden. Veel van de 250 Drentse basisscholen zouden hier gebruik van moeten maken wat ons betreft, dus niet maar

25 of zo scholen. Dit betekent ook dat het bedrag per school een stuk lager zal worden, maar wel dat dus veel meer scholen ermee aan de slag kunnen. Wat ons betreft zouden de aanvragen door de school zelf gedaan moeten worden, en dat zij ook zelf verantwoordelijk zijn voor onderhoud en toezicht, en nadenken over hoe ze dat gaan organiseren. Dat is meteen ook het lastige aan het project, maar dat is dan aan hen. De uitvoering zou wat ons betreft ook bij de scholen zelf moeten liggen. Ze mogen daarvoor partijen inzetten, waaronder de drie die hier eerder gestaan hebben, maar dat hoeft niet wat ons betreft. Dan denken wij dat met inzet van ouders en vrijwilligers en lokale ondernemers er vast mooie schoolpleinen zullen komen in Drenthe. Dus dat even als onze suggestie aan de gedeputeerde bij de nadere uitwerking van de motie. Hier wou ik het graag bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Fijn, dank u wel mevrouw Meeuwissen. En als er overleg nodig is tussen Statenleden, zou dat dan buiten de Statenzaal kunnen dierbare heren? Ja. Oké. Dank u wel. We zijn dan bij mevrouw Kleine Deters van D66. Ja u mag voor en achter, wat u wilt.

Mevrouw Kleine Deters: Zo ben ik niet opgevoerd.....

De voorzitter: Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Toch even een korte reactie naar GS op uw beantwoording van onze inbreng in eerste termijn. Overzicht en inzicht hebben we gevraagd via een A4-tje. Uw suggestie was om dit ook via de Werkgroep programmabegroting in te brengen. Die suggestie nemen we graag over. Partijgenoot jarige Job vandaag zit in die werkgroep, dus hij zal dat daar ook inbrengen. Dan onze zorgen over het water, moet ik zeggen. Misschien maken we wel te vaak onderscheid tussen oppervlakte-, grond-, of drinkwater. Het is allemaal water. Ik weet niet of ik het goed heb gehoord dat de gedeputeerde antwoordde dat de kwaliteit van het grondwater goed is. Ik heb nog even gecheckt net, waar staat uw.provincie.nl. Daar stond wat betreft Drenthe: Het grondwater is ontoereikend. Maar mogelijk dat we vandaag niet verder het debat daarover moeten voeren. U heeft aangegeven dat we dat in december zullen doen en dan gaan we graag met u het gesprek daarover verder aan. Dus voorzitter, daar zou ik het bij willen laten. Dan toch even in de richting van de heer Blinde. Ik dacht voorzitter. Voorzitter, ik dacht al gecorrigeerd te worden. Voorzitter, even in de richting van de heer Blinde. Wat betreft steun of geen steun aan de motie van Schoolplein voor de toekomst. Ik zou toch nog een dringend beroep op u willen doen om echt te kiezen voor onze toekomstige generatie en vergroening, een ander schoolplein op hun wijze ingericht. U was inderdaad de eerste die vorige week met mij contact daarover zocht en toen hebben we al uitgebreid gesproken over wat wel mogelijk is. De gedeputeerde heeft toegezegd om het uit te werken. Dan kunt u altijd nog uw oordeel dán vormen. Ik vind het ook wat voorbarig als u nu al zegt, ik vind de uitvoering onvoldoende, want het uitvoeringsplan moet nog komen van de gedeputeerde. Dus ik doe nogmaals een dringend beroep op een paar minuten overdenken. Richting mevrouw Meeuwissen zou ik willen zeggen: Dank voor de steun die u namens uw fractie net ook uitgesproken heeft. Via de voorzitter doe ik dit uiteraard. En waar u aangeeft dat bedrag wordt lager, ook dat hoeft niet zo te zijn. Het bedrag kan per school verschillen. Maar goed, we zullen de uitwerking van het voorstel van de gedeputeerde zien en daar nader met elkaar over spreken. Voorzitter, dan kan ik het hier wel bij laten. Dank u wel en de overige moties zullen wij bij stemming wel helder in zijn.

De voorzitter: Prima. Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Dan geef ik het woord aan de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter dank u wel. Voorstel is positief dat de activiteitenkalender na corona in wijk- en dorpshuizen mogelijk wordt, want daar gaat het voor het CDA vooral om in die motie Frisse doorstart. Een frisse doorstart na corona hebben we heel graag samen met onze vrienden van de PvdA opgepakt en staat in directe relatie tot de goede activiteiten bij ons in de buurt en in de wijk. En ook de bewustwording rondom de woningmarkt om daar de betere dingen nog te doen, toegankelijker te maken voor mensen, de adviseurs daarin goed te horen, knelpunten op wonen op te lossen, dat dat krachtig kan worden aangepakt. Zoals al eerder gezegd kan dat rekenen op onze steun. Ik wil in het bijzonder collega, of gedeputeerde Kuipers bedanken rondom zijn toezeggingen inzake de RUD. Het oordeel Staten, zo sprak uit, is altijd heel erg positief wanneer een gedeputeerde of een wethouder dat zegt. Dan weet je eigenlijk al van, nou dat is fantastisch nieuws, want dan kun je je zegeningen tellen. Maar ik heb vooral geluisterd naar de opmerkingen en de mogelijkheden die u ziet voor het ontwikkelprogramma, want die zijn naar onze overtuiging nog steeds urgent. Alleen, ik zou toch even wachten, deze Staten gehoord hebbend, de evaluatie en uw antwoorden op dat punt, om de rest en de stand van zaken van het ontwikkelprogramma af te wachten, om dat reden te laten zijn om die motie nog even aan te houden. Dus dat zou ons idee zijn op dat punt. Over de groene schoolpleinen is al voldoende gezegd. Die hebben we mee ingediend. Ik kijk nog even in hoeverre ik iets vergeten ben. O ja. Collega Blinde zei zojuist, en dat was eigenlijk een motie rondom RTV Drenthe ondertiteling, dat had hij eigenlijk even wat verzaakt, maar collegiaal als wij altijd zijn in dit huis, is ons idee om die motie aan te houden. Ik kijk ook even naar mevrouw Kleine Deters D66. Volgens mij kan dat rekenen op steun van die collega's. En dan tot slot de motie van de Partij voor de Dieren. Die zullen wij niet steunen. En voor de rest zijn we bijna overal denk ik mede-indiener van of zal straks bij stemming duidelijk worden wat ons oordeel daarover is. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. Dus even voor de helderheid. Motie Ondertiteling RTV Drenthe wordt aangehouden.

De heer Van Dekken: Exact, en de RUD ook.

De voorzitter: En de RUD ook. Die maken dus nu geen deel meer uit van de beraadslaging en er wordt ook niet over gestemd. Dan ga ik naar de heer Velzing van Forum voor Democratie.

De heer Vezing: Dank u wel voorzitter. De motie is overgenomen, die ik ingediend heb. De heer Bijl gaat ermee aan de slag, zijn opvolger. Dank voor de goede samenwerking de afgelopen jaren.

De voorzitter: Betekent dit dan ook dat u de motie intrekt en dat we hem niet meer in stemming hoeven te brengen?

De heer Velzing: Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Bij deze maakt de motie geen onderdeel meer uit van de beraadslagingen en gaan we er niet meer over stemmen. Gaat uw gang.

De heer Velzing: Ik wens u veel succes de heer Bijl in de toekomst. Het is een nieuwe baan of met pensioen, ik weet het niet precies. Op 1 december ga ik ook met pensioen, 70%, dus wie weet wat meer tijd voor elkaar. De motie van... Ja, we kunnen elkaar toch nog een keer tegenkomen. De motie RTV Drenthe steunen we, van JA21. De motie van de VVD Wonen zijn we voor.

De motie van de ChristenUnie stemmen we voor, maar met twijfel. We vinden het allemaal te vrijblijvend. Maar beter iets dan niets. Schoolplein steunen we niet en de motie van de Partij van de Dieren steunen we ook niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Velzing. De heer Nijmeijer van GroenLinks.

De heer Nijmeijer: Verrassende wereld. Ik kan heel kort zijn. Ik wil het college bedanken voor de toezegging voor de dorpshuizen. Dat is natuurlijk een geweldig iets dat dat ook geregeld is. Maar volgens mij is het college vandaag in een hele royale bui geweest, want er worden toch veel toezeggingen gedaan op ingediende moties. Voor de rest zal ik, zullen wij als fractie, ons oordeel geven over de moties bij de stemmingen. Dat was het.

De voorzitter: Dat is supersnel heer Nijmeijer. De heer Uppelschoten van de PVV-fractie.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik hoop dat ik het lijstje nog duidelijk is van wat er nog wel en wat er niet voor handen is. Maar ik begin dan maar met de motie over de Schoolpleinen van de toekomst. Die zullen wij niet steunen, omdat we het met deze benadering niet eens zijn. Je gaat naar scholen vragen wat ze willen, maar je kunt alleen maar kiezen de keuze het schoolplein moet groen worden. De motie over de Energiearmoede van de Partij van de Arbeid. Die zullen wij wel steunen, omdat die ook geplaatst is binnen het kader van armoede. En wij zien wel... We zouden het verschrikkelijk vinden en we vrezen dat het gaat gebeuren, dat aan het einde van het jaar en ook met de feestdagen waarschijnlijk mensen zonder gas en licht zullen zitten, omdat ze de rekening niet kunnen betalen. Als er op zulke korte termijn een oplossing voor gevonden zou kunnen worden, dan is dat fantastisch. Maar we zijn het helemaal eens met de constatering: Je moet het hebben over armoede. want er is in die gezinnen van alles aan de hand. De motie over de Preventie van de drugsproductie in Drenthe van de ChristenUnie zullen we ook steunen. De motie van de VVD over het Knelpuntenpotje voor de woningbouw. Wij vinden woningbouw ontzettend belangrijk, dat er iets mee gebeurt. Maar we vinden dat dit zo'n belangrijk onderwerp is, dat je dat volgens mij niet de provincie moet in rommelen. Daar moet gewoon een voorstel zijn van GS: Hoe gaan we dat doen? Er is al een impuls-team. Dat gaat nu dus fors uitgebreid worden als je er € 1 miljoen in stopt. Het is ook iets wat niet voor een jaar geldt, maar wat structureel voor de komende 15 jaar misschien wel gaat gelden, want dan is de woningnood nog zeker niet opgelost. En we graag voor hadden. graag een voorstel van GS gezien, hoe we dit probleem gaan tackelen, en waarom wij vinden dat wij dat moeten doen en niet de gemeenten zelf. Dus helaas kunnen we dit niet steunen, maar we vinden het wel een ontzettend belangrijk onderwerp. Maar zo'n belangrijk onderwerp rommel je niet de gemeente in. Wat had ik hier nog staan? De Energiearmoede. De Plantaardige revolutie vinden wij overbodig, de vraag zal leidend zijn. De Frisse doorstart, daar zitten we ook moeilijk mee. Wat bij de VVD geldt over de knelpunten voor de woningbouw, dat geldt bij ons voor de frisse start. Dus we zien dat het heel belangrijk is, we vinden het uitermate belangrijk dat vorig jaar de provincie in het gat gesprongen is. Ook het verhaal de gemeenten zitten krap in het geld, het is prachtig als de provincie daar inspringt, maar we vinden eigenlijk dat de gemeenten de verantwoordelijkheid hebben om dit te doen. Ik weet niet of er nog steeds een noodsituatie is en dat de provincie weer in het gat moet springen, maar we vinden dat dit ook een verantwoordelijkheid is van de gemeenten voor haar eigen inwoners en haar eigen vrijwilligers. Dan kijk ik even wat er nog staat. De RUD zouden we tegen gestemd hebben, maar die wordt aangehouden. RTV Drenthe wordt geloof ik ook aangehouden. Die is ingetrokken. Heb ik nu alle moties gehad? Aangehouden. Dan kan het zijn dat ik nog een motie vergeten heb, maar volgens mij heb ik ze allemaal gehad. Ja, ik heb ze volgens mij allemaal gehad.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten. Dan ga ik naar de heer Pruijscher van de Christen-Unie.

De heer Pruijscher: Dank u wel mevrouw de voorzitter, die toch met genoeg terugkijkt op vanmiddag, wel lange middag, maar wel met genoeg. Want ik constateerde met wat collega's in de schorsing ook al, er komt in ieder geval wel echt discussie op gang en ook wel algemeen beschouwend van aard. Althans, dat komt uit de zaal. Wat wij dan terugkrijgen van deze kant is vrij... 'Ik heb niet zoveel vragen'. Dus dan blijft het toch een beetje bekoeld, technocratisch, niet zo beschouwend. En dat is ook wel eens een keer prettig hoor, want we weten hoe lang ze allemaal kunnen praten. Maar soms denk je: Er komt vanuit meerdere fracties hier het signaal dat we ons zorgen maken over het vertrouwen in de politiek, of het vertrouwen dat inwoners in de politiek hebben. En dan blijft het een beetje stillig. Dus ik zou daar toch wel wat reflectie op vragen. Het is in ieder geval goed dat we over ruim twee weken die werkconferentie met elkaar hebben die over dit thema gaat. Goed voorzitter. De moties die wij mede hebben ingediend, ontvangen natuurlijk onze steun. Daarnaast de Knelpuntenpot wonen van de VVD. Daar zullen wij voorstemmen, hoewel we daar ook wel de rede van de PVV volgen en ook eigenlijk de rede van u zelf toepast op de motie van de RUD dat het allemaal nog kan komen bij een uitwerkende brief die wij kunnen ontvangen, volgen wij ook de rede van de gedeputeerde dat dit als geroepen komt. Dus akkoord. Ook de motie voor Schoolpleinen zullen wij steunen, met inderdaad de toezegging dat daar een voorstel op komt. Dan rest mij nog de motie Plantaardig. Ik kan heel goed met u meekomen in de gedachte dat dit wel de weg is die we op moeten gaan, of in ieder geval wel de kant is die we opgaan. Ik hoor hier: Dat moet vraaggestuurd zijn. Ik vraag me dan altijd af: Is dat ook zo? Want ik vraag niet om een vegetarische kroket, maar als ze hier liggen, smaken ze toch ook wel weer goed. Dus het is ook niet zo simpel als dat altijd. Maar we hebben ook gehoord dat het contractueel gewoon erg lastig is om dit zo te gaan afdwingen. Dus we zullen de motie niet steunen, maar we steunen wel uw oproep dat dit nader aandacht krijgt. Voorzitter, dan ben ik er volgens mij al weer doorheen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Pruijscher. Dan gaan we naar de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen dat ik ontzettend blij ben met de beantwoording van de gedeputeerde als het gaat om de dorpshuizen. De Frisse doorstart wordt doorgevoerd. En die extra € 1000 bovenop die frisse doorstart voor de dorpshuizen, ik denk dat daar heel veel dorpshuizen mee geholpen worden. Structureel moet er wel gekeken worden wat daar gebeurt. U gaf aan dat het onderzoek is van het BOKD zelf. Dus wij zullen de initiatiefnemer even in gezamenlijkheid met de PvdA, omdat wij ook al spreken met het BOKD wat de uitkomst van die enquête is. En we zullen ook gezamenlijk de uitkomsten hier delen en dan zullen we ook inzicht geven in de financiële situatie. Ter kennisgeving en wat er dan mee gebeurt, zien we vervolgens wel weer. Qua moties eigenlijk heel simpel. Twee moties hebben we mede ingediend: De Frisse doorstart, logisch dat we die steunen, en de Knelpuntenpot, ongelooflijk belangrijk dat daar wat gebeurt en dat daar geld voor vrijgemaakt wordt. De woningbouw is extreem belangrijk. De overige moties wil ik eigenlijk net als GroenLinks heel kort houden, want u ziet het zo meteen bij de stemmingen.

De voorzitter: Fijn dank u wel heer Schoenmaker. Mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Ik wil nog even terugkomen op wat de gedeputeerde zei over het eiwittransitiebeleid, dat we daar eigenlijk al mee bezig zijn. Dat is heel mooi. Ik wil wel even duidelijk hebben, dat wij bedoelen de eiwittransitie voor menselijke consumptie. De voorbeelden van verbouw van soja is waarschijnlijk voor vervanging van eiwitten van veevoer. Nee? U zegt nee. Dat is heel verheugend. Dat is mooi. U zei iets over fascinerend. Ik moet zeggen, ik heb gezocht of wij er al bij betrokken zijn. Ik kon het nog niet vinden, dus ik neem aan dat dat nog komt. Dan ga ik nog even over de moties. We stemmen voor de motie Energiearmoede, we stemmen voor de motie Frisse doorstart en voor de motie Schoolpleinen. We zullen ook voorstemmen bij de motie Knelpuntenpot, maar we wilden nog een dingetje toevoegen, namelijk dat de kennis op het gebied van duurzaam bouwen ook wordt vergroot in Drenthe. Want op dit moment wordt er nog heel veel beton, steenblokken, porschuim gebruikt, wat niet bepaald klimaatvriendelijk is. En waarom zou je niet de ene crisis oplossen en ook meteen die andere een beetje helpen? Motie RUD, is die er nog? Oh, is aangehouden. Oké. De motie Niet onder mijn neus, daar zullen wij tegenstemmen. Want wij zien het risico van een surveillance samenleving en wij vinden dat geen goede ontwikkeling. Tot slot wil ik de de fracties bedanken die voor onze motie Plantaardig gaan stemmen. We zullen het zo meteen zien. Ik denk dat het contract met Albron niet zo relevant is, omdat eten hoeft je niet 5 jaar van tevoren in te kopen. Maar daar zullen we het dan nog wel een keer over hebben. Wat wel duidelijk is, is dat de vraag naar plantaardig maaltijden steeds groter wordt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zuiker en tot slot mevrouw Kort van de STIP-fractie.

Mevrouw Kort: Dank u wel voorzitter. Vandaag is de eerste keer dat ik nu even hier het woord voer. Vandaag geen actieve bijdrage door alle ontwikkelingen die er de afgelopen tijd zijn geweest. In de toekomst zal dat wel veranderen. Derhalve kan ik wel al aangegeven dat ik wel voor de Begroting ga stemmen. Ik heb geen bijdrage, dan kun je ook niet tegen een begroting zijn. De komende periode kijk ik ernaar uit om met zijn allen hier lekker te gaan discussiëren over de thema's, problemen die we hier tegen gaan komen en om daar een structurele oplossing voor te gaan zoeken met zijn allen. Betreffende de moties. Ik wilde eigenlijk tegen de motie van de Schoolpleinen stemmen van D66, maar na de aanvulling van de VVD, die zijn ook overgenomen, ga ik dan toch voorstemmen. En dan de enige andere motie waarin ik nog tegen ga stemmen is de Eiwittransitie. Ik ben van mening dat het inderdaad ook meer een vraaggestuurd iets is, dan dat wij dat om moeten gaan leggen. Voor de rest kan ik overal mee akkoord zijn.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kort. En ja, het is een soort van maidenspeech namens STIP, maar u bent ook niet geïnterrumpeerd, dus bij dezen. Dan zijn wij aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten en kijken we naar de tweede termijn van de zijde van het college. Gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter. Sorry Henk, mijnheer Pragt, ik moet nu gaan reflecteren op verzoek van de heer Pruisscher over allerlei zaken. Dus daar gaat de verjaardagsvisite. Maar ik vind het wel mooi, want anders zitten we eigenlijk in een soort van 'de cirkel is rond'. De heer Blinde begon met het wel of niet betrekken van jongeren bij politiek en hoe je die een rol moet geven, hoe je dat moet waarderen. De heer Pruisscher kwam ik als eerste tegen in de jongerenraad van Emmen. Dus hij is een product van de talentontwikkelingen van de politiek van Emmen. Nou, hij ontwikkelt zich aardig. Nou, meer dan aardig. Maar het aardige is dat je inderdaad, want ik ben ooit zelf ook als jongere begonnen in de politiek, je nog een heleboel niet weet, maar je brengt ook een heleboel nieuwe dingen mee. Ik was gisteren bij HQ-6, dat is de opening van iets in de bibliotheek van Hoogeveen dat gaat over digitale vaardigheden. Ik heb met mijn oren staan

klapperen. Er was ook eerst een soort van talkshow van 20 minuten met de bestuurders. Dat is van het bekende saaie niveau en toen werd hetzelfde gedaan met vijf jongeren en dat ging heel anders. Het aardige is dat ze wel inzichten geven in waarom jongeren wel naar een bibliotheek komen of niet naar de bibliotheek komen. En dan kunnen wij 100 keer zeggen dat het belangrijk is dat bibliotheken voor de ontwikkeling van mensen van groot belang zijn, maar als ze niet komen dan houdt het op. En met de jongeren in Hoogeveen, wat ze daar aan doen zijn, ben ik ervan overtuigd dat ze daarmee jongeren naar binnen halen. Moeten ze daarmee de macht overnemen? Nou, dat betwijfel ik. Hoewel, 16-minners en 65-plussers kun je niet genoeg waarderen, maar het is wel belangrijk om ze onderdeel te laten zijn van de samenleving. Laat ik daarmee stoppen Voorzitter. Ik heb geen nieuwe vragen of opmerkingen gehoord in mijn richting. Maar ik dacht, deze wil ik nog wel meegeven. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank collega Bijl. Collega Brink, heeft u in tweede termijn nog zaken die u wil...

Gedeputeerde Brink: Nee, voorzitter. Er werd net nog wel even een beroep op mij gedaan door wat collega's, misschien dat ik wat aan reflectie zou moeten doen, maar toen kwamen ze al heel snel tot de conclusie dat er een krantenartikel van was, waar ik ook iets over zei, over het 'vertrouwen in de politiek', dus daar zijn we weer van teruggekomen. Dus wat mij betreft, geef ik het woord graag aan de collega's.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter, die de neiging heeft natuurlijk om te reflecteren op datgene wat hier allemaal gezegd is, maar volgens mij kunnen we het kort houden. Volgens mij zijn er geen nieuwe punten aangebracht.

De voorzitter: Dan kijk ik naar de gedeputeerde Kuipers. Nee, hij heeft ook geen bijdrage in tweede termijn. Gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Na deze eloquente bijdrage van mijn collega Kuipers kan ik hier niets meer aan toevoegen.

De voorzitter: Ik zag nog wel de hand van mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel voorzitter. Ik had met betrekking tot die schoolpleinen nog een suggestie gedaan met de vraag of de gedeputeerde daarop wil reageren.

De voorzitter: Ja, dat is waar, een prijsvraag.

Mevrouw Dikkers: Het ging om een competitie-element om daarmee op een sympathieke manier voor ons een beetje vinger aan de pols te kunnen houden en het toch op een mooie manier te koppelen aan het voorstel.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, er zijn een heel aantal opmerkingen rond dit onderwerp ingebracht vanmiddag. Volgens mij kom ik met een voorstel en laten we dat maar eens even bespreken met elkaar hoe dat voorstel er dan uit ziet. En misschien zit het er wel in, maar laten we constateren dat er heel veel wedstrijden zijn, competities zijn. Ik kreeg net onder wel deze vergadering ook nog een voorbeeld daarvan toegestuurd, dus ik denk dat het vooral om gaat dat

we het resultaat belangrijk vinden met elkaar. Dus u wordt op de hoogte gebracht met het voorstel in het vroege voorjaar.

De voorzitter: Fijn. Ook voor mij zijn er geen aanvullende vragen meer gesteld. Dus heer Pruischer, ik verheug me op 26 november, want dan mag ik namens GS vertellen hoe wij tegen participatie aankijken en vertrouwen in de politiek. Ik weet zeker dat we dan een fantastisch mooi gesprek zullen hebben hier in onze Statenzaal, ook met de leden van uw Staten of mijn Staat. Het is maar hoe je het bekijkt. Heel mooi. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging. Ik stel voor om even 5 minuten te schorsen, want dan kunnen we even kijken hoe het precies zit met alle moties en amendementen en dan gaan we over 5 minuten stemmen. Ik schors de vergadering voor 5 minuten.

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen onze vergadering en ik ga even met u door de stemmingen heen, zodat we allemaal precies weten wanneer wat aan de orde is. Ik constateer dat we bij Agendapunt G-7 de Begrotingsbehandeling aan de orde hebben. Er zijn geen amendementen ingediend, dus we gaan zo meteen eerst stemmen over het besluit, dus dat is Statenstuk 2021-29, de Begroting 2022 en de 13e wijziging van de Begroting 2021. Dan over de, even kijken, dat is de 13e wijziging, dat is het besluit en over de Begroting 2022 en daarna over de moties. Dus we beginnen bij het... Ik zal u nog even meenemen.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, misschien moet de jarige Job nog even in ons midden komen.

De voorzitter: Ja die komt wel hoor, die komt wel. Ik neem u nog even mee door de moties. Ja het spijt me, er kan niet gezongen worden, anders zouden we nu werkelijk uitbarsten, maar dat gaan we niet doen corona technisch. Ik neem u nog even mee door de moties. even kijken. De ondertiteling RTV Drenthe, motie M 2021-35, is aangehouden. Frisse doorstart na Corona, motie M 2021-36 komt in stemming. Dat geldt ook voor het Onderzoek aanvullende maatregelen tegengegaan energiearmoede. motie M 2021-37. Motie M 2021-38 ook, Knelpuntenpot wonen. Motie M 2021-39 ook, Schoolpleinen van de toekomst. Motie M 2021-40 Provinciale bijdrage RUD is aangehouden, komt niet in stemming. Motie M 2021-41 Burgers betrekken bij provinciale financiën is overgenomen door het college. Dus die is ingetrokken, komt niet in stemming. Motie M 2021-42 Niet onder mijn neus ondermijning) komt wel in stemming. Motie M2012-43 de Plantaardige revolutie idem dito, komt ook in stemming. Dus we hebben 6 moties die in stemming komen. Dan gaan we nu beginnen met de stemming en we gaan nu stemmen over Statenstuk 2021-29, Begroting 2022 en de 13e wijziging van de Begroting 2021. Ga uw gang. Voor hebben gestemd 31 leden, tegen 3 leden, zodat Statenstuk 2021-29, de Begroting 2022 en de 13e Begrotingswijziging 2021 is aanvaard. Dan gaan we nu stemmen over de Begroting 2022. Oh, wacht even. Sorry. We gaan nu stemmen over, neem me niet kwalijk, over de moties en we beginnen dus bij motie Frisse doorstart na Corona, dat is motie M 2021-36. Twee leden hebben nog niet gestemd. Ja nu wel. Voor hebben gestemd 28 leden, tegen 6 leden, zodat deze motie is aanvaard. Dan gaan we door met de motie Onderzoek aanvullende maatregelen tegengegaan energiearmoede, denk ik. Motie M 2021-37, gaat uw gang. Voor hebben gestemd 30 leden, tegen 4, zodat deze motie is aanvaard. Dan de motie M 2021-38 Knelpuntenpot Wonen. Voor hebben gestemd 29 leden, tegen 5, zodat deze motie is aanvaard. Motie M 2021-39 Schoolpleinen van de toekomst. Voor hebben gestemd 31 leden, tegen 3. Deze motie is aanvaard. Dan gaan we naar motie M 2021-42 'Niet onder mijn neus'. Voor hebben gestemd 31 leden, tegen 3. Deze motie is aanvaard. En als laatste motie M 2021-43, de Plantaardige revolutie. Voor hebben gestemd 12 leden, tegen 22, zodat deze motie is verworpen. Dan zijn we aan het eind gekomen van de stemmingen over de moties. En dan zijn we dus ook aan het eind gekomen van dit agendapunt.

We hebben nog het agendapunt G-3, de Belastingverordening 2022. Die hadden we nog staan. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Fijn. Aldus besloten.

H. Motie Vreemd aan de orde van de dag: M 2021-44 '4 mei herdenking'

De voorzitter: En dan hebben we nog een motie vreemd aan de orde van de dag van de fracties GroenLinks, Partij van de Arbeid, SP, ChristenUnie, VVD, CDA, JA21 en Sterk Lokaal Drenthe over de 4 mei herdenking. Mag ik de heer Nijmeijer verzoeken zijn inbreng te leveren? De spreektijd is per fractie 2 minuten en de indiener krijgt 3 minuten. Ik heb begrepen dat mevrouw Kort nu de vergadering moet gaan verlaten en ik zie nog een Statenlid gaan. Ja ik... Prima. De heer Vegter, de heer Vegter even voor ons verslag, de heer Vegter van de CDA-fractie verlaat het pand eveneens. Heer Nijmeijer, aan u het woord.

De heer Nijmeijer: Dank u voorzitter. Wat gedaan is, zouden we liever vergeten. Maar niet de lessen die het meebracht. Bewust van verleden, wijzer in het heden. Deze woorden sprak Amara van der Elst op de nationale dodenherdenking van 4 mei afgelopen jaar. De 19-jarige die in deze zin krachtig de kern weergeeft waarom het allemaal gaat, waar het verleden voortdurend de toekomst doorsnijdt. Mijn beide ouders zijn onderscheiden met het verzetskruis. In onze boerderij in Anreep waren onderduikers gehuisvest. En was het een opslagplaats voor gedropte wapens van het verzet, genaamd de knokploeg Noord-Drenthe. Mijn ouders verloren de boerderij vlak na de bevrijding en kregen hem na de oorlog geplunderd weer terug. Beide hebben ze de oorlog overleefd, maar veel van hun kameraden en medestrijders niet. In 2019, toen ik aan de buis gekluisterd de Nationale Dodenherdenking op de Dam volgde en daar vele volksvertegenwoordigers vanuit diverse bestuursorganen aanwezig zag, realiseerde ik mij plotseling dat wij als provinciale volksvertegenwoordigers geen actieve bijdrage leveren aan de herdenking. Ik sprak daarover met onze voorzitter en commissarissen en ook daar speurde ik enige verbazing. Reden om daaraan iets te veranderen. Door corona is mijn intentie enigszins bekoeld. Maar toen vorig jaar mei ik werd opgeschrikt door een verschrikkelijke poster van Forum voor Democratie en hun versimplificeerde opvatting over bezetting en vrijheid, sprak ik hierover met collega Hendrikus Loof van de fractie van PvdA. En hij moedigde mij aan om samen met hem een motie voor te bereiden. U begrijpt dat 4 mei voor mij iets bijzonders is. Het staat voor mij symbool dat voor vrijheid een strijd is geleverd. Dat vrijheid niet zonder strijd is verkregen en dat jou vrijheid bestaat doordat iemand anders een stukje vrijheid heeft ingeleverd. Deze vrijheid die wij ingekapseld hebben in onze democratische waarden en voor ons als volksvertegenwoordiger een stimulans maar vooral een doel en pad moeten zijn om ons werk te doen. De herdenking van 4 mei moet juist dat pad voortdurend doen oplichten. Als een baken voor de juiste richting, als een Bastion voor onze democratie. En dat vraagt om een betekenisvolle bijdrage van ons. Niet wie harder schreeuwt, maar stiller denkt. Niet wie harder schreeuwt, maar stil herdenkt. Voorzitter, dan heb ik daar een motie bij gedicht. Provinciale Staten in vergadering bijeen op woensdag 10 november 2021. Overwegende - dat De Nationale Dodenherdenking 4 mei jaarlijks in het gehele land wordt georganiseerd. - dat deze activiteit tot op de dag van vandaag van zeer belangrijke maatschappelijke betekenis en waarde is. - dat in alle Drentse gemeenten hier aandacht aan wordt gegeven; Constatende dat - Provinciale Staten van Drenthe geen expliciete rol hebben in de jaarlijkse Dodenherdenking; Verzoeken: - de Commissaris van de Koning om met een voorstel te komen om PS en daarmee de provincie Drenthe een betekenisvolle rol te geven in de jaarlijkse herdenking van 4 mei. en gaat over tot de orde van de dag. De motie is volgens mij al bij de griffie aanwezig en heeft iedereen al in het systeem zitten.

De voorzitter: Dank u wel heer Nijmeijer en de motie maakt natuurlijk deel uit van de beraadslaging. Ik kijk of er aanvullend bijdragen zijn voor de eerste termijn van de zijde van de Staten. Dat is niet het... Oh ja, de heer Loof. Gaat uw gang.

De heer Loof: Heel kort voorzitter. Mijn bijzondere waardering voor de wijze waarop de heer Nijmeijer dit heeft ingebracht. Het klopt, we hebben het er samen over gehad en we zijn ook heel blij dat we het nu kunnen indienen, juist in de week van respect. Dat zouden we bijna vergeten met elkaar, het is ook nog de week van respect en wij hopen en verwachten dat de motie Statenbreed wordt aangenomen. Ik beveel hem een ieder van harte aan. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Loof. Verder nog bijdragen? Ik ga vragen aan de vicevoorzitter of hij het voorzitterschap even over wil nemen.

De vicevoorzitter: Dat wil ik. Het woord is gelijk aan u mevrouw Klijnsma, voor maximaal 7 minuten.

Commissaris van de Koning: Dank u wel voorzitter. En dank u wel indieners, heer Nijmeijer voorop, want ik vind dit een mooi moment. Ook in Drenthe is het natuurlijk heel erg wezenlijk dat we onze vrijheid hoog in het vaandel houden, maar dat we ook herdenken wat er gebeurd is met al die mensen die voor onze vrijheid hebben gestreden en dat nog steeds doen. Dus ik vind het heel mooi dat die motie met zo veel mede-indieners hiervoor ons ligt. Want we zien gelukkig in heel Nederland dat ten minste 85% van de mensen de Nationale Herdenking heel erg belangrijk vindt, dus dat is natuurlijk in Drenthe ook het geval. Ik heb voordat de motie aan het papier werd toevertrouwd, inderdaad met de indiener gesproken. En ik heb ook wat onderzoek gedaan in de andere provincies hoe daar Statenleden betrokken worden bij het vieren van 4 mei. En dat is maar mondjesmaat het geval. Wij hebben hier in Drenthe uiteraard een aantal plekken waar mensen stilte in acht nemen, eigenlijk in iedere gemeente wel. In de gemeente Assen hier, waar we provinciehuis staat, hebben wij een standbeeld en bij dat standbeeld worden altijd kransen gelegd. En ik zou u willen voorstellen leden van de Staten, dat u voor die kranslegging ook een uitnodiging krijgt en dat ik niet alleen een krans leg namens de provincie, maar dat ik die in het vervolg mede ga leggen met de vicevoorzitter uit uw midden, zodat de Staten ook goed vertegenwoordigd zijn. Want ik ben weliswaar uw voorzitter en ook voorzitter van de Gedeputeerde Staten, maar ik vind het heel plezierig als de vicevoorzitter met mij samen de krans zou willen leggen en dat zoveel mogelijk leden van onze Staten aanwezig kunnen zijn op 4 mei bij het provinciaal monument. Dus dat zou ik u zeer willen voorstellen. En voor wat betreft Westerbork, Westerbork is natuurlijk een hele bijzondere indringende plek, zeker als het gaat om herdenken. En volksvertegenwoordigers, ik zou u willen voorstellen om daar natuurlijk aanwezig te zijn. Ik ben daar zelf ook altijd als het enigszins kan. Vorig jaar kon het niet vanwege corona, maar als we er wel kunnen zijn, laten we daar dan met zijn allen staan. Maar een rol vervullen daar, ik denk dat dat niet zou moeten. Want de groepen mensen die in Westerbork herdacht worden, die moeten daar op de voorplecht vind ik, niet wij. Dus natuurlijk leggen wij de bloemen en natuurlijk zijn wij aanwezig, maar speeches daar houden, dat lijkt mij niet gepast. Dus kort en goed, ik zou de motie heel graag over willen nemen en samen met een aantal uwer de motie ten uitvoer leggen. De indiener voorop, er zijn veel indieners. Dat wil ik graag met de heer Nijmeijer doen en wat mij betreft is het initiatief dus een hele goede. Dan nog iets: 4 mei is één ding, 5 mei is iets anders. Dan vieren we onze bevrijding. Ik heb ook aan de organisatoren van ons 5 mei festival gevraagd, om u allen in ieder geval een uitnodiging daarvoor te sturen. En dan kunt u zelf bepalen of u daar naartoe wilt ja of nee. Dus dat leek mij ook een in het verlengde liggend fenomeen. Voorzitter dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Klijnsma. Dan kijk ik even rond of er een tweede reactie gewenst is. Ik kijk met name naar de indiener of dat het geval is. Dat is niet het geval. Dan kunnen we gelijk overgaan naar de stemming voor deze motie.

Commissaris van de Koning: Ik heb voorgesteld om de motie over te nemen, maar als u nog wilt stemmen, staat u dat vrij. Ik kijk even naar de indiener.

De heer Nijmeijer: Het lijkt mij... Ik ben heel erg blij met uw antwoord voorzitter. Dus ik stel voor dat wij nu tot stemming overgaan, want u geeft de motie gewoon tot uitvoering en ik ben erg blij met wat u hebt gezegd.

De vicevoorzitter: Even voor alle duidelijkheid: Zei u nu dat we tot stemming overgaan op niet tot stemming overgaan?

De heer Nijmeijer: Ik zei tot stemming, maar dat was uw voorstel. Maar ik ga niet over de stemming en tot het overgaan van stemmen. Dus prima.

Commissaris van de Koning: U kunt uw motie intrekken, dan gaat u er wel over. Dat was dus de vraag, maar dat doet u niet. Nee hoor, dan gaan we stemmen. Prima.

De vicevoorzitter: Dan heeft iedereen gestemd. Voor hebben 32 leden gestemd, tegen niemand, en daarmee is deze motie M 2021-44, 4 mei herdenking aangenomen. En het woord is terug aan u mevrouw de voorzitter. Dank u wel mijnheer de voorzitter.

I. Sluiting

De voorzitter: En voordat ik onze vergadering sluit, wil ik, en dat heeft u zelf ook al gedaan, toch nog een keer memoreren ook namens ons college, dat dit de laatste Begrotingsbehandeling en de laatste Statenvergadering is geweest van onze collega Cees Bijl. Ik weet niet hoe het u is vergaan hedenmiddag, maar ik heb er wel weer van genoten. Op enig moment constateerden wij dat wij elkaanders telefoonnummers al dan niet hebben. En dan zegt de heer Bijl: Ja, dat is natuurlijk gewoon een vorm van verbindend besturen. Komt er maar weer eens op. Zo zijn er natuurlijk tal van humorvolle aangelegenheden geweest de afgelopen 5 jaar. Want Cees Bijl heeft hier 5 jaar deel uitgemaakt van onze vergaderingen en ons provinciebestuur. En ook iedere keer ook in de boezem van het college, niet waar mannen, is het toch wel weer feest als Cees woorden weegt met woorden, soms ook echt speelt, en dat is prachtig. Maar niet alleen maar een woordkunstenaar is Cees Bijl, maar Cees Bijl is ook een, vind ik dat is mijn eigen oordeel, een geweldige bestuurder en daar hebben wij met zijn allen hier in ons Drenthe gebruik van mogen maken. En we gaan natuurlijk nog netjes afscheid nemen. Maar in dit huis en in deze zaal vind ik het heel erg fijn dat u ook heel veel waarderende woorden heeft gezegd in uw bijdrage. Dank daarvoor. En ik geef Cees het allerlaatste woord voordat wij naar huis gaan.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. De laatste keer. Je weet dat dat gaat gebeuren. Ik heb er zelf voor gekozen. Toch wel weer bijzonder. Ik geniet er wel van om in zo'n gezelschap te mogen zijn. Ik zei al, een beetje op uitnodiging van Roy Pruischer, dat ik het ook waardeer als jonge mensen in de politiek gaan. Ik ben zelf ook daar jong begonnen. Ik was 12 en ik was trotskist. Nou, dat inzicht heb ik vrij snel ingeruild voor de sociaaldemocratie, dat was ik op mijn 13e.

Dat heb ik eigenlijk nooit meer verlaten. Dat is erg saai natuurlijk, maar dat past wel bij mij, dat ik wel trouw blijf aan bepaalde zaken. Dan zal ik jullie verder niet vermoeien met voetballen en dat soort dingen, maar de politiek in de jaren '60 en '70 was ook niet altijd iets wat iedereen met veel vertrouwen tegemoet trad. Veel protestbewegingen: Provo, Kabouter, krakers. Er gebeurde van alles en nog wat. Je ziet dat die bewegingen met golven komen, weggaan en dat zal denk ik ook zo blijven. Maar ik heb het altijd mooi gevonden om er op mijn manier toch een stukje onderdeel van te zijn. Toen ik hier 5½ jaar geleden, want dat was eigenlijk ook vrij onverwacht voor mij, mocht binnenkomen in de provinciale politiek, dacht ik van: Toch wel leuk om dat ook nog een keer mee te maken na al die jaren in de gemeente. Ik was benieuwd hoe dat zou gaan. Ik had er natuurlijk wel een beeld bij vanuit de gemeenten in Drenthe die ik heb mogen dienen, Meppel en Emmen, hoe de provincie hier functioneerde. Voor een deel was dat beeld wel juist, voor een deel ook niet. Dat gaat toch altijd zo. Je kijkt daar tegenaan, maar als je er in zit, zie je pas echt hoe het gaat. Ik heb heel veel waardering voor de organisatie. We hebben heel veel hardwerkende ambtenaren die bij nacht en ontij ook klaarstaan en bereid zijn om met hun adviezen te komen. Die tijdlijnen op mijn telefoon en iPad, als je dat ziet, dat is echt niet een vijf tot negen mentaliteit, dat gaat verder. Dus alle waardering daarvoor. Wat ik ook heel mooi heb gevonden, is dat wij met zijn allen in Drenthe, de 12 gemeenten de 4 waterschappen en wij als provincie, heel veel samenwerken. Dat is heel waardevol. Houd dat vol. Ik heb erg genoten van ons college. Ik heb wel meteen ingegrepen de eerste keer toen ik nog niet eens benoemd was. Ik zag daar, sorry Partij voor de Dieren, maar nogal een erg plantaardige maaltijd. Ik zei: Is er geen gehaktballetje of zo? Maar er moet voor beide ruimten zijn, dus die keuze onderstreep ik ten volle. Maar dat balletje, dat is wel binnengekomen. Maar we hebben ook denk ik, inhoudelijk hele mooie dingen kunnen doen. Ik wil niet in de valkuil trappen om dat allemaal langs te lopen, want dat is denk ik niet goed, maar ik heb binnen het college heel mooi mogen werken, maar ook met de Staten. Wat ik altijd geprobeerd heb, is, ondanks dat we misschien op inhoud behoorlijk verschil van mening hebben, wel altijd elke fractie, elke bijdrage ook inhoudelijk van antwoorden te voorzien. Dan werden we het eens of niet, dat kan gebeuren, maar het is wel altijd om de zaak gegaan en niet om de persoon. Daar wil ik jullie voor danken. Dat ik aangekondigd heb om te stoppen, zit dus absoluut niet in de persoonlijke verhoudingen of in politieke zwaarigheden. De corona heeft mij doen inzien dat er misschien ook nog wat meer is in het leven. Hoe dat gaan invullen wist ik ook toen ik dat besloot niet helemaal, hoe dat eruit zou gaan zien. Ik ga wat doen voor Midden-Drenthe, maar ik ga ook nog wat andere dingen doen. En ik wil jullie echt oprecht bedanken voor de samenwerking, die was heel mooi, en ook voor de mooie woorden vandaag. Ik sta nog een paar weken op de loonlijst, dus ik ga me nog een paar weken verdienstelijk maken voor het mooie Drenthe. Dank jullie wel allemaal.

[APPLAUS]

De voorzitter: Mooi zo. Cees, we hebben nog een bos bloemen voor je. En Statenleden ik sluit de vergadering en zie jullie terug op 15 december. Dank je wel, goede thuisreis.